

บทความวิจัย

เรื่อง การศึกษาเปรียบเทียบวัฒนธรรมไทยและวัฒนธรรมจ้วง

โดย

นางสาวณัฐริกา ไตรประวัตติ

รหัสนักศึกษา 05610807

บทความวิจัยนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาอักษรศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาเอเชีย

ศึกษา คณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

ปีการศึกษา 2564

ลิขสิทธิ์ของคณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

ชื่อบทความวิจัย	การศึกษาเปรียบเทียบวัฒนธรรมไทยและวัฒนธรรม จ้วง
ผู้เขียน	นางสาวณัฐริกา ไตรประวัตติ
อาจารย์ที่ปรึกษาบทความวิจัย	อาจารย์ ดร.พิภู บุชบก
สาขาวิชา	เอเชียศึกษา คณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์
ปีการศึกษา	2564

บทคัดย่อ

บทความวิจัยเรื่อง “การศึกษาเปรียบเทียบวัฒนธรรมไทยและวัฒนธรรมจ้วง” มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาประวัติความเป็นมาของชนชาติจ้วง และเปรียบเทียบวัฒนธรรมไทยและวัฒนธรรมจ้วง โดยมีวิธีการศึกษาตามระเบียบวิธีวิจัยทางประวัติศาสตร์ผ่านเอกสารชั้นรองที่เป็นทั้งหนังสือ บทความ สื่ออิเล็กทรอนิกส์ที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่จะศึกษา และนำเสนอในลักษณะพรรณนาวิเคราะห์

ผลการศึกษาพบว่าจากทัศนะของนักวิชาการส่วนใหญ่เชื่อว่าคนจ้วงเป็นคนพื้นเมืองแถบกวางสีมาจกคนซีเอาและคนลั่วเยวซึ่งเป็นคนชาติจัดอยู่ในกลุ่มคนไปเยว ประชากรชาวจ้วงนับว่าเป็นชนกลุ่มน้อยที่มีจำนวนมากที่สุดเป็นรองเพียงชนชาติฮั่น จากการศึกษาด้านวัฒนธรรมของชาวจ้วงพบว่า มีหลายประการที่สะท้อนความเป็นรากเหง้าของคนไทย ทว่าคนจ้วงมิได้นับว่าเป็นคนไทย วัฒนธรรมของชาวจ้วงและไทยที่คล้ายคลึงกันพบว่ามี 7 ด้าน ได้แก่ ที่อยู่อาศัยจะเป็นได้ถุนสูง ด้านล่างจะใช้เลี้ยงสัตว์เก็บของหรือใช้พักผ่อน อาหารคนจ้วงและคนไทยนิยมกินอาหารหมักดองเช่นเดียวกัน ด้านภาพเขียนสีปรากฏภาพพิธีกรรมความเชื่อ ภาพคนและสัตว์สัมพันธ์กับธรรมชาติเช่นเดียวกัน ด้านการแต่งงานปรากฏวัฒนธรรมเอาเขย มีการแต่งงานเอาเขยเข้าบ้านหญิงเหมือนกัน มีความเชื่อขวัญเหมือนกัน มีวัฒนธรรมการฝังศพครั้งที่สองเหมือนกัน และมีคำศัพท์เกี่ยวกับชีวิต อวัยวะ สิ่งแวดล้อม ตลอดจนรูปแบบไวยากรณ์คล้ายคลึงกัน ส่วนวัฒนธรรมที่แตกต่างได้แก่ด้านการแต่งกาย ชาวจ้วงจะเน้นรูปแบบของชนชาติฮั่นมากกว่า ด้านการตั้งชื่อคนจ้วงจะนำแซ่ขึ้นตามแบบชาวจีน ส่วนคนไทยจะนำนามสกุลวางหลังชื่อ ทางศาสนาคนจ้วงไม่มีศาสนาหรือองค์กรเอกภาพแต่ไทยมีศาสนา ส่วนวัฒนธรรมการทอผ้าจะแตกต่างที่คนจ้วงนิยมย้อมผ้าสีครามหรือดำ แต่คนไทยจะมีทั้งสีพื้นและสีสดใส

คำสำคัญ : จ้วง, วัฒนธรรม, วัฒนธรรมจ้วง, ชนกลุ่มน้อย

กิตติกรรมประกาศ

บทความวิจัยเรื่อง การศึกษาเปรียบเทียบวัฒนธรรมไทยและวัฒนธรรมจ้วง เป็นส่วนหนึ่งของ รายวิชา 450 112 การศึกษาเอกเทศ (Independent Study)

บทความวิจัยชิ้นนี้สามารถสำเร็จได้ด้วยดี เนื่องจากได้รับการกรุณาอย่างสูงจาก อาจารย์ ดร. พิภู บุษบก อาจารย์ที่ปรึกษางานวิจัย ที่กรุณาให้คำแนะนำและให้คำปรึกษา ตลอดจนการปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ด้วยความเอาใจใส่อย่างดียิ่ง จนทำให้งานวิจัยในครั้งนี้เสร็จสมบูรณ์ ข้าพเจ้าขอขอบพระคุณอาจารย์อย่างสูงไว้ ณ ที่นี้ และขอขอบคุณครอบครัว และเพื่อน ๆ ที่คอยให้ความช่วยเหลือ ให้คำแนะนำ ตลอดจนให้กำลังใจ ซึ่งเป็นแรงผลักดันให้การศึกษาวิจัยในครั้งนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี

ผู้วิจัยหวังว่า งานวิจัยฉบับนี้จะเป็นประโยชน์แก่ผู้ที่สนใจ หากมีข้อบกพร่องหรือข้อผิดพลาดประการใด ข้าพเจ้าก็ขออภัยไว้ ณ ที่นี้

ณัฐริกา ไตรประวัตติ

สารบัญ

บทคัดย่อ.....	ก
กิตติกรรมประกาศ.....	ข
สารบัญ.....	ค
สารบัญรูปภาพ.....	ง
สารบัญตาราง.....	5
บทนำ.....	1
1. ภูมิหลังความเป็นมาของชนชาติจ้วง.....	18
2. วัฒนธรรมของชนชาติจ้วง.....	20
2.1 ความหมายของวัฒนธรรม.....	20
2.2 ลักษณะทั่วไปทางวัฒนธรรมของชนชาติจ้วง.....	21
3. ความสัมพันธ์ของวัฒนธรรมไทยและวัฒนธรรมจ้วง.....	55
4. เปรียบเทียบวัฒนธรรมไทยและวัฒนธรรมจ้วง.....	67
4.1 ความคล้ายคลึงของวัฒนธรรมไทยและวัฒนธรรมจ้วง.....	67
4.2 ความแตกต่างของวัฒนธรรมไทยและวัฒนธรรมจ้วง.....	78
สรุปผลการศึกษา.....	82
บรรณานุกรม.....	85
ประวัติผู้วิจัย.....	89

สารบัญรูปภาพ

ภาพที่ 1-1	ตัวอย่างบ้านของชาวจ้วงในมณฑลกวางสี.....	23
ภาพที่ 1-2	บ้านกานหลานของชาวจีนเปรียบเทียบกับบ้านแบบใต้ถุนของไทย.....	23
ภาพที่ 2-1	ชุดสตรีชาวจ้วงรูปแบบหนึ่งในอำเภอหลงโจวเขตตะวันตกเฉียงใต้ของกวางสี.....	26
ภาพที่ 2-2	ตัวอย่างการแต่งกายของเพศชายอำเภอหลงโจวทางตะวันตกเฉียงใต้ของกวางสี.....	28
ภาพที่ 3-1	ข้าวเหนียว 5 สี ของชาวจ้วง.....	30
ภาพที่ 3-2	หญิงชรานิยมเคี้ยวหมากให้ฟันดำเพื่อความสวยงามและแข็งแรง.....	31
ภาพที่ 4-1	ประเพณีกลุ่มชนชาวจ้วงใน 12 เดือน ของกวางสีประเทศจีน.....	41
ภาพที่ 5-1	สุสานตามวัฒนธรรมการฝังศพครั้งที่ 2.....	47
ภาพที่ 6-1	การทอผ้าของสตรีชาวจ้วง.....	49
ภาพที่ 6-2	ตัวอย่างลวดลายผ้าทอของชนชาติจ้วง.....	49
ภาพที่ 7-1	กลองมโหระทึกหรือกลองสำริดของชาวจ้วง.....	51

สารบัญตาราง

ตารางที่ 1	สรุปเทศกาลและพิธีกรรมในแต่ละฤดูกาลทั้ง 12 เดือนของชาวจ้าง.....	42
------------	--	----

การศึกษาเปรียบเทียบวัฒนธรรมไทยและวัฒนธรรมจ้วง

ที่มาและความสำคัญของปัญหา

ชนชาติและประเทศชาติสองคำนี้หากพิจารณาแล้วจะสามารถเข้าใจได้อย่างดีที่ว่าคำทั้งสองนี้แตกต่างกัน ทว่าบ่อยครั้งมักก่อให้เกิดความเข้าใจผิดและอาจนำไปสู่ปัญหาความขัดแย้งกันหลาย ๆ ประเทศ คำว่าชนชาติ กล่าวคือ เป็นเรื่องของกลุ่มชนที่มีภาษาและวัฒนธรรมที่เหมือนกัน และคำว่าประเทศชาติจะกล่าวถึงผู้คนที่อาศัยในดินแดนเดียวกันจนกระทั่งกลายเป็นกลุ่มชนเดียวกัน อันสืบเนื่องจากกระบวนการที่ผ่านการบูรณาการทางการเมือง สังคมและวัฒนธรรม ฉะนั้นชนชาติหนึ่งสามารถกระจายอยู่ภูมิภาคใด ประเทศใดก็ได้ อีกทั้งในประเทศนั้น ๆ ก็อาจประกอบด้วยหลาย ๆ ชนชาติอันก่อให้เกิดความสัมพันธ์ระหว่างวัฒนธรรมที่ผสมผสานให้เกิดความคล้ายคลึงอันเป็นสายใยร่วมกันได้ วัฒนธรรมจึงถือว่าเป็นเรื่องที่สำคัญอย่างยิ่งที่สะท้อนถึงรูปแบบความคิด วิถีชีวิต ความเชื่อ ค่านิยม ประเพณี ศิลปะ ตลอดจนอุปนิสัย

ชนชาติหนึ่งของประเทศจีนที่นักวิชาการทั้งในประเทศและต่างประเทศล้วนให้ความสนใจและศึกษาค้นคว้าวิจัยเกี่ยวกับชนชาตินี้กันเป็นจำนวนมากนั้นก็คือ “ชนชาติจ้วง” (Zhuang หรือ Chuang: 壮族) คำว่าจ้วง หรือผู้จ้วง (Bou-Zhuang) เป็นชื่อที่คนจีนเรียกชนกลุ่มน้อยกลุ่มหนึ่งที่อาศัยอยู่ทางตอนใต้ของประเทศจีนและพูดภาษากลุ่มตระกูลไท แหล่งศูนย์กลางอาณาจักรของชาวจ้วงตั้งอยู่ที่มณฑลกว่างสีของประเทศจีน ในบรรดาชนกลุ่มน้อยจำนวน 55 เผ่าพันธุ์ในประเทศจีนพบว่าจำนวนประชากรของชาวจ้วงมีมากที่สุด และเป็นอันดับสองรองจากชนชาติฮั่น (วิวัฒน์ พันธวุฒิชัยานนท์, 2538: 125) การกระจายตัวของชาวจ้วงส่วนใหญ่พบว่าอาศัยกันเป็นกลุ่มในแคว้นการปกครองตนเองกว่างสี โดยปลายปี 1991 มีประชากรทั้งสิ้น 14.359 ล้านคน คิดเป็น 90% ของจำนวนประชากรทั้งหมดของชาวจ้วงในประเทศจีนที่อาศัยในบริเวณดังกล่าวนี้ ทางภาคตะวันออกเฉียงใต้ของมณฑลยูนนานมีชาวจ้วงอาศัยอยู่ประมาณ 1 ล้านคน ภาคตะวันตกของมณฑลกว่างตั้งมีชาวจ้วงนับแสนคนในแถบบริเวณที่อยู่ใกล้กว่างสีของมณฑลกุ้ยโจว หูหนานและในมณฑลอื่น ๆ ตลอดจนเมืองและแคว้นการปกครองตนเองอื่น ๆ ก็ยังมีชาวจ้วงอาศัยอยู่จำนวนนับแสนคนด้วย จะเห็นได้ว่าชาวจ้วงอยู่กันเป็นกลุ่มในเขตที่ติดต่อกันระหว่างภาคใต้กับภาคตะวันตกเฉียงใต้ ลองติจูดที่ 99 องศา 29 ลิปดา-122 องศา ตะวันออก ละติจูดที่ 21 องศา 31 ลิปดา-25 องศา 45 ลิปดาเหนือและทางตะวันออกเริ่มต้นจากอำเภอปกครองตนเองชาวจ้วงเย้าเหลนซานของมณฑลกว่างตั้ง จนถึงเขตปกครองตนเองชนชาติจ้วงแม้วเหวินซานของมณฑลยูนนานทางตะวันตก ทางใต้จากเขตติดต่อกับอ่าวตังเกี๋ยจนถึงอำเภอโง่เกียง

ของมณฑลกุ้ยโจวทางทิศเหนือ ทิศตะวันตกเฉียงใต้จดกับประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชน เวียดนาม (หลี่ฟู่เซิน, 2539: 1-2)

จากการวิเคราะห์ที่มาของชนชาติจ้วงในหมู่นักวิชาการของประเทศจีนและต่างประเทศมีความคิดเห็นที่เหมือนกันว่าชนชาติจ้วงสืบเชื้อสายมาจากชนเผ่าซีโอว (Xi ou: 西瓯) และชนเผ่าลั่วเยว่ (Luo yue: 骆越) ซึ่งเป็นสองชาติพันธุ์ใหญ่ในกลุ่มชนเผ่าไปเยว่โบราณ (Gu yue ren: 古越人) เป็นชาติพันธุ์ที่วิวัฒนาการขึ้นมาจากคนพื้นถิ่น มิได้อพยพโยกย้ายมาจากที่ใด ทว่าภายหลังยุคฮั่นตะวันออก เอกสารจินโบราณเริ่มไม่ปรากฏชื่อเรียกชนชาติจ้วงว่า “ซีโอว” “ลั่วเยว่” แต่กลับปรากฏชื่อต่าง ๆ อาทิ หล่าว (Lao: 撩) ซีต้งหม่าน (Xi dong man: 溪峒蛮) อู่ฮู่ (Wu hu: 乌浒) เป็นต้น ต่อมาสมัยราชวงศ์ซ่ง (ค.ศ.960-ค.ศ.1279) จึงเรียกว่า จ้วง (Zhuang: 撞、撞、仲) สมัยราชวงศ์หมิง-ชิง (ค.ศ.1368- ค.ศ.1912) เรียกว่า คนจ้วง (Zhuang ren: 僮人) คนหล่าง (Lang ren: 良人) คนนง (Nong ren: 侗人) คนโถ (Tu ren: 土人) ภายหลังประเทศจีนเปลี่ยนแปลงการปกครอง ด้วยการเสนอแนะของนายกรัฐมนตรีโจวเอินไหล (Zhou En lai: 周恩来) ในค.ศ. 1965 ได้เสนอให้เปลี่ยนตัวเขียนชื่อชนชาติจ้วงเป็นตัวอักษรจีนว่า “壮” ซึ่งมีความหมายที่แปลว่า “แข็งแรง” (ฉัตรทิพย์ นาถสุภา และอุษา โลหะจรรณ, บรรณาธิการ, 2562: 90-91)

การศึกษาเรื่องราวของชาวจ้วง ในดินแดนมณฑลกุ้ยโจวซึ่งเป็นศูนย์กลางอาณาจักร และเป็นเขตการปกครองตนเองกวางสี-จ้วงได้ปรากฏโบราณวัตถุสถานจำนวนมาก หนึ่งในโบราณสถานที่สำคัญ คือ ภาพเขียนสีบนหน้าผาภูเขาฮวาซัน เขตอำเภอหนิงหมิง มีภาพขนาดกว้าง 221.05 เมตร สูง 40 เมตร โดยภาพเขียนสีบนหน้าผานี้ตั้งอยู่ติดกับแม่น้ำหมิงเจียงซึ่งเป็นลำน้ำสำคัญของชาวจ้วงอันสะท้อนให้เห็นประเพณีพิธีกรรมทางศาสนาที่ประพุดสืบกันมายาวนาน ความโดดเด่นของภาพเขียนที่เป็นเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรม ได้แก่ ภาพพิธีกรรมที่มีการตักลงมโหระทึก หรือกลองสำริดและการแสดงออกของการเต้นรำในลักษณะท่ายืนกางขาและยกแขนทั้งสองข้างชูขึ้นฟ้าทำให้เห็นลักษณะที่คล้ายคลึงกับกบที่กางขาให้เห็นเป็นสัดส่วน ภาพลักษณะยืนเช่นนี้หมายความถึงการเป็นกบซึ่งเป็นสัญลักษณ์ของน้ำและฝน ภาพทั้งสองอย่างที่กล่าวข้างต้นนี้เป็นตัวสะท้อนให้เห็นถึงพิธีกรรมที่เกี่ยวข้องกับความอุดมสมบูรณ์ โดยเป็นพิธีขอฝนและขอให้มมีน้ำใช้ทั้งในด้านเกษตรกรรม และการอุปโภคบริโภค ความต้องการฝนอันเป็นที่มาของความอุดมสมบูรณ์นับว่าเป็นวัฒนธรรมของภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้อย่างชัดเจน (ศรีศักร วัลลิโภดม และปรานี วงษ์เทศ, 2536: 14) วัฒนธรรมการใช้กลองสำริด หรือกลองมโหระทึกในพิธีกรรมของชาวจ้วงที่ปรากฏในภาพเขียนโบราณนี้ทำให้

สะท้อนเห็นว่าชาวจ้วงมีความเชื่อที่เกี่ยวกับกลองมโหระทึกที่มีความผูกพันและเกี่ยวข้องกับประเพณี และวัฒนธรรมชุมชนมากมาย มีการจัดงานประเพณีหลายระดับ ได้แก่ งานเทศกาลระดับท้องถิ่น อาทิ ประเพณีบูชาเช่นไหว้กบเพื่อให้ดินฟ้าอำนวยให้เกิดความอุดมสมบูรณ์ เป็นต้น งานประเพณีเกี่ยวกับชีวิต อาทิ งานมงคลสมรส งานศพ ทั้งนี้กล่าวได้ว่าวัฒนธรรมความเชื่อที่เกี่ยวกับกลองมโหระทึกของชาวจ้วงยังปรากฏในความเชื่อของไทยด้วย โดยคนไทยมีความเชื่อว่ากลองมโหระทึกเป็นของศักดิ์สิทธิ์ มีบทบาทใช้ในงานเกี่ยวกับราชพิธีสำคัญเพื่อความเป็นสิริมงคลและความอุดมสมบูรณ์ (Ni Yu, 2556: 1-2)

ดังนั้นจะเห็นได้ว่า การศึกษาเปรียบเทียบวัฒนธรรมไทยและวัฒนธรรมจ้วงเป็นเรื่องที่น่าสนใจอย่างยิ่ง เนื่องจากวัฒนธรรมทั้งสองกลุ่มนี้ต่างปรากฏความคล้ายคลึงทางวัฒนธรรมร่วมกันหลายประการ จะเห็นได้จากความคล้ายคลึงทางภาษาซึ่งพูดภาษาในกลุ่มตระกูลไทเหมือนกัน อาทิ มีการนับตัวเลขที่คล้ายคลึงกันกับไทย อีกทั้งยังสะท้อนวิถีชีวิต ระบบความเชื่อ พิธีกรรม วรรณกรรม ประเพณีที่คล้ายคลึงกัน ฉะนั้นการศึกษาวัฒนธรรมของชนชาติทั้งสองกลุ่มนี้โดยนำมาเปรียบเทียบให้เห็นความคล้ายคลึงและความแตกต่างกันของระหว่างสองวัฒนธรรมนี้จึงเป็นสิ่งที่น่าสนใจ

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาประวัติความเป็นมาของชนชาติจ้วง
2. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบวัฒนธรรมไทยและวัฒนธรรมจ้วง

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้ทราบถึงประวัติความเป็นมาของชนชาติจ้วง
2. ทำให้ทราบถึงความคล้ายคลึงและความแตกต่างของวัฒนธรรมไทยและวัฒนธรรมจ้วง

การทบทวนแนวความคิดและงานศึกษาที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยและเอกสารที่เกี่ยวข้อง

ธนานันท์ ตรงดี (2535) เรียบเรียงบทความวิชาการเรื่อง “สังคมและวัฒนธรรมของชนชาติจ้วง” กล่าวถึงการศึกษาศาสนาภาพทางสังคมและวัฒนธรรมของชนชาติจ้วง โดยลำดับแรกให้ข้อมูลอ้างอิงที่ปรากฏในบันทึกจดหมายเหตุของอาลักษณ์ในราชวงศ์หนานซ่ง (ค.ศ.1127-1279) ว่าในอดีตคำว่า “จ้วง” หมายถึงชนเผ่าในเขตอำเภออีซาน ภาคเหนือของมณฑลกุ้ยโจว แต่ทว่าต่อมาคำว่า

“จ้วง” ก็ได้นำไปใช้เรียกชนเผ่าอื่นที่มีภาษาและวัฒนธรรมคล้ายคลึงกันในเขตภาคเหนือของกวางสี ทั้งนี้พบว่าชนชาติจ้วงที่ถูกเรียกในภาพรวมนั้นแต่ละเขตพื้นที่อำเภอต่างก็มีชื่อเรียกกลุ่มของตนเองที่แตกต่างกัน ได้แก่ ผู้จ้วง ผู้บ้าน คนบ้าน ผู้มาน ปู้โยหรือปู้โย้ย ปู้หนง ปู้โต ปู้โล่ คนโล่ ปู้ยาง หนงอาน ปู้นา ปู้เพียน ปู้โต ปู้หมิน ปู้ซา ปู้แสง และปู้เอง นอกจากนี้ในด้านวัฒนธรรมดังที่กล่าวไว้แล้วว่าชนชาติจ้วงต่างก็มีชื่อเรียกชนกลุ่มของตนเองแตกต่างกันไปตามแต่ละพื้นที่ ในการศึกษาของวิจัยฉบับนี้จึงพบวัฒนธรรม ประเพณี ความเชื่อที่หลากหลาย ทว่าก็ยังคงมีลักษณะร่วมกันในทางศิลปะและวัฒนธรรมหลายประการ อาทิ การได้รับสมญานามว่าเป็นดินแดนแถบทะเลเพลง เนื่องจากเป็นชนชาติที่ชื่นชอบการร้องเพลง เป็นชนชาติที่มีการทอผ้าลวดลายปราณีต รู้จักการทำนาในที่ราบ บ้านเรือนที่มีใต้ถุน ผู้หญิงกินหมาก นับถือผีและเทพยดาหลายตน เป็นต้น นอกจากนี้ยังกล่าวถึงประเพณีชีวิตของชาวจ้วงที่ปรากฏพิธีการเกิด โดยมีพิธีการเชิญดอกไม้และพิธีสร้างสะพานซึ่งทำก่อนจะกำเนิดลูก พิธีบูชาฮวาเสินทำเมื่อทารกในครรภ์เริ่มต้นเป็นครั้งแรก พิธีบูชาแม่น้ำสำหรับหญิงที่คลอดบุตรยาก เป็นต้น พิธีแต่งงานที่น่าสนใจ การรับลูกเขยมาอยู่บ้านภรรยา แม่หม้ายแต่งงานใหม่ พิธีในการตาย การสร้างบ้านและขึ้นบ้านใหม่ อีกทั้งยังกล่าวถึงมารยาทของชาวจ้วง เทศกาลต่าง ๆ ของชาวจ้วง เช่น เทศกาลปีใหม่จ้วง เทศกาลบูชากบ เทศกาลสู้ขั้วญควาย เทศกาลชานเย่วชาน(เดือนสามขึ้นสามค่ำ) เทศกาลงหยวนเจ้ เป็นต้น ศาสนาและความเชื่อเกี่ยวกับบรรพบุรุษ ผีและพ่อมดแม่มด การละเล่นและกีฬาพื้นเมือง ภาษิตของชาวจ้วง เพลงและอักษรจ้วง ฯลฯ

ศรีศักร วัลลิโภดม และปรานี วงษ์เทศ (2536) เขียนหนังสือเรื่อง **“จ้วง : พื้น้องเผ่าไทยเก่าแก่ที่สุด”** นำเสนอเนื้อหาสาระสำคัญของชนชาติจ้วงตามความต้องการของมหาวิทยาลัยศิลปากรที่ต้องการเผยแพร่ความรู้ใหม่ ๆ จากการศึกษาวิจัยเรื่อง “การศึกษาเปรียบเทียบวัฒนธรรมประเพณีไทย-จ้วง” อันเป็นโครงการร่วมมือระหว่างมหาวิทยาลัยศิลปากรและสถาบันวิจัยชนชาติจ้วงแห่งกวางสี (ปีค.ศ.1991-1994) กล่าวว่า จ้วงเป็นกลุ่มชนชาติไทยที่มีวัฒนธรรมเก่าแก่สืบต่อกันมาตั้งแต่ยุคก่อนประวัติศาสตร์ตอนปลาย (ประมาณ 2,300-2,400 ปีมาแล้ว) ซึ่งเป็นยุคสำริด-เหล็ก นับเป็นอารยธรรมแรกของผู้คนในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ซึ่งเป็นอารยธรรมที่พัฒนาขึ้นก่อนที่จะมีการรับอิทธิพลอารยธรรมจีนและอินเดียเข้ามาผสม ในการศึกษาเรื่องชาวจ้วงได้รับข้อมูลทางวัฒนธรรมหลายประการที่มีความสัมพันธ์กับกลุ่มชนชาติไทยที่เคลื่อนย้ายลงไปตั้งถิ่นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของไทย(ภาคอีสาน) โดยในสมัยราว 2,000-1800 ปีที่ผ่านมาพบว่าปรากฏประเพณีฝังศพครั้งที่สองของชาวจ้วงในมณฑลกวางสี ประเพณีนี้เป็นแบบเดียวกับกลุ่มชนแถบชายทะเลในเขตประเทศเวียดนามสมัยสำริด-เหล็กและอีกหลายแห่งในกลุ่มแม่น้ำโขงตอนล่าง เช่น แถบภาคตะวันออกเฉียงเหนือของไทย

แถวลุ่มแม่น้ำมูล-ชี ตอนล่างของเขตจังหวัดมหาสารคามถึงอุบลราชธานีพบชุมชนโบราณที่มีประเพณีดังกล่าวเช่นเดียวกัน ดังนั้นจึงสะท้อนภาพความสัมพันธ์ทางวัฒนธรรมของกลุ่มชนที่อยู่ทางชายทะเลในเขตเวียดนามและกลุ่มชนทางตอนใต้ของจีน ผู้เขียนได้กล่าวว่าเป็นไปได้ที่มีการเคลื่อนย้ายของกลุ่มชนชาติไทยที่อาศัยทางตอนใต้ของจีน เช่น ชาวจ้วงในมณฑลกวางสีเข้ามาทางเวียดนามและผ่านเข้ามาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของไทย เป็นต้น คนจ้วงในปัจจุบันไม่นับว่าเป็นคนไทยเนื่องจากไม่ได้อาศัยอยู่และไม่ได้เป็นประชาชนของประเทศไทย ทว่าในสำนึกชาวจ้วงก็ยังคงมีความเป็นไทย กล่าวคือ ยังรักษาความเป็นไทยไว้ได้ในด้านภาษา ความเชื่อเรื่องผีและประเพณีที่สืบทอดกันมายาวนาน เพราะฉะนั้นวัฒนธรรมจ้วงก็คือวัฒนธรรมไทยที่มีความเก่าแก่เป็นอารยธรรมแรกเริ่มของภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ก่อนจะรับอิทธิพลทางวัฒนธรรมจีนและอินเดียเข้ามา

วิวัฒน์ พันธวุฒิชยานนท์ (2538) เรียบเรียงบทความเรื่อง “ชนชาติจ้วง” นำเสนอข้อมูลหลากหลายประเด็นด้วยกัน ได้แก่ ประการแรกนิยามของจ้วงปัจจุบันคือชาวจีน กล่าวคือ จ้วง (Chuang หรือ Zhuang) หรือผู้จ้วง (Bou-Zhuang) เป็นชื่อที่คนจีนเรียกชนกลุ่มน้อยที่อาศัยทางตอนใต้และพูดภาษาตระกูลไท ส่วนคำที่ชาวจ้วงใช้เรียกกลุ่มของตนเองจะแตกต่างกันไปตามแต่ละพื้นที่ อาทิ เรียกว่า บู้หลง บู้ไท บู้โท บู้บ้าน บู้เหล่า บู้นา เป็นต้น ถิ่นอาศัยของชาวจ้วงอยู่รวมเป็นกลุ่มติดต่อกันอย่างกว้างขวาง โดยมีมณฑลกวางสีเป็นศูนย์กลางอาณาจักร ซึ่งส่วนใหญ่เกินกว่าร้อยละ 90 อาศัยอยู่ที่มณฑลกวางสี ฉะนั้นรัฐบาลจีนจึงกำหนดบริเวณทลให้เป็นเขตปกครองตนเองกวางสี-จ้วง มีเมืองหนานหนิงเป็นศูนย์กลาง ทั้งนี้ก็พบว่าชาวจ้วงอาศัยอยู่ในบางเขตของมณฑลยูนนาน กวางตุ้ง และหูหนาน ด้านประชากรของชาวจ้วงนับว่ามีประชากรมากที่สุดในบรรดาชนกลุ่มน้อยจำนวน 55 เผ่าพันธุ์ของจีน โดยเป็นรองเพียงแค่ชนชาติฮั่น จ้วงเป็นกลุ่มชนชาติไทที่มีวัฒนธรรมเก่าแก่ตั้งแต่สมัยก่อนประวัติศาสตร์ตอนปลาย (ประมาณ 2,400 ปี) คำว่าจ้วงปรากฏครั้งแรกในเอกสารประวัติศาสตร์ราชวงศ์ซ่ง ทว่าใช้กันแพร่หลายขึ้นในสมัยราชวงศ์หมิงและราชวงศ์ชิง อย่างไรก็ตามแท้จริงแล้วจ้วงคือลูกหลานสายตรงของกลุ่มปายเยว่ โดยตั้งแต่สมัยโบราณดินแดนภาคใต้หรือแถบใต้แม่น้ำแยงซีเกียงลงมาจะเป็นถิ่นอาศัยของพวกเขา (คนป่าเถื่อน) ที่ไม่ใช่ชาวจีน ภายหลังได้ผสมกับชนเผ่าต่าง ๆ ซึ่งอาศัยทางตอนใต้ของจีนถึงตอนเหนือของเวียดนาม ด้านภาษาชาวจ้วงมีภาษาถิ่นแบ่งแยกย่อยมากถึง 51 กลุ่ม แต่ภาษาจ้วงทุกกลุ่มถูกจัดอยู่ในตระกูลภาษาไท แม้ว่านักภาษาศาสตร์มีเกณฑ์จัดกลุ่มสาขาภาษาแตกต่างกัน แต่ก็มีความเห็นเหมือนกันในเรื่องที่ภาษาจ้วงมีความสัมพันธ์สามารถจัดไว้ในกลุ่มไท-ลาวได้อย่างกลมกลืน ด้านวิถีชีวิตของชาวจ้วง ที่พักอาศัยในชนบทพบว่าเป็นบ้านไม้ ใต้ถุนสูง เสาทังสี่วางบนฐานหินให้เกิดความมั่นคง บางที่ฝาผนังก็ฉาบด้วยดินเหนียว ใต้ถุน

บ้านอาจใช้เลี้ยงสุกร โคและกระบือ หรือบางที่ก็เปิดโล่งใช้เป็นที่นั่งทอผ้าหรือจักสาน ประชาชาติจ้วงถือว่าเป็นดินแดน “ทะเลเสียงเพลง” ขึ้นชื่อบการร้องเพลงอย่างยิ่งเนื่องจากว่าเป็นชนชาติที่มีประวัตินานแต่ไม่มีภาษาเขียนของตนเอง ในอดีตจึงต้องแสดงความคิดความรู้สึกผ่านเสียงเพลง เนื้อหาเพลงมักเกี่ยวกับงานในไร่นา ดินฟ้าอากาศ ภูมิประเทศและความรัก อาชีพของชาวจ้วงส่วนใหญ่ยังชีพจากการทำไร่นา พืชเศรษฐกิจคือข้าว ข้าวโพด มันสำปะหลังและเผือก อีกทั้งยังมีผลไม้ชื่อดังวางขายตลอด 4 ฤดู อาทิ ลำไย ลิ้นจี่ ขนุน เป็นต้น อย่างไรก็ตามเมื่อมีการแบ่งเขตรัฐกันอย่างเด็ดขาดชาวจ้วงในมณฑลกว๋างสีก็ใกล้ชิดกับความเป็นจีนมากขึ้น ฉะนั้นจึงต้องเรียนรู้ภาษาจีน แต่งกายแบบจีน ในชนบทที่กำหนดรูปแบบคอมมูนเพื่อจัดระเบียบชุมชน ดังนั้นชาวจ้วงตามพื้นที่ต่าง ๆ ก็นับว่าเป็นคนจีนกันโดยสมบูรณ์ ประการที่สองประเด็นจ้วงกับนิยามคำว่าคนไทเก่าแก่ที่สุด กล่าวถึง ภาษาจ้วงและไทยมีคำศัพท์ที่คล้ายกันมากกว่า 2,000 คำ ซึ่งจำนวนนี้ก็สามารถสื่อสารกันรู้เรื่องเข้าใจได้ โดยคำที่คล้ายกันมีทั้งคำที่เรียกเครือญาติ สี อวัยวะในร่างกาย สัตว์เลี้ยง และพืชผักผลไม้ ทำให้ศาสตราจารย์ดอกเตอร์ประเสริฐ ณ นคร คิดว่าจ้วงน่าจะเป็นแหล่งกำเนิดภาษาตระกูลไท-ลาวเนื่องจากภาษาจ้วงมีภาษาหลากหลายกลุ่มจึงเกิดแนวคิดที่ว่าถิ่นที่มีภาษาหลากหลายน่าจะเป็นถิ่นเกิดภาษานั้น ทว่าแนวคิดนี้ก็ขัดกับนักปราชญ์ราชบัณฑิตไทยที่ยืนยันว่าถิ่นกำเนิดภาษาไม่จำเป็นต้องเกี่ยวข้องกับถิ่นกำเนิดคนหรือเชื้อชาติ ประการที่สามกล่าวถึงประเด็นความเชื่อเรื่องขวัญ พิธีบูชาบ ผน วัฒนธรรมการสักร่างกายและวัฒนธรรมการกินอาหารหมักดอง ความเชื่อเรื่องขวัญปรากฏอยู่ในคน ภูเขา ข้าว กระบือ และสิ่งของ โดยมีขวัญสำคัญอยู่ 3 ขวัญ คือ ขวัญคน ขวัญควาย และขวัญข้าว ด้านความเชื่อเกี่ยวกับพิธีบูชาบและผนก็ปรากฏวัฒนธรรมการใช้กลองมโหระทึกในภาพเขียนสีที่ผาตาย ปัจจุบันกลองชนิดนี้ก็ยังคงใช้อยู่ในพิธีกรรมสำคัญบางพิธีของชาวจ้วง กลองชนิดนี้เป็นหลักฐานชิ้นหนึ่งที่ยืนยันว่าชาวจ้วงไม่เคยเคลื่อนย้ายไปไหน ในความเชื่อการบูชาบเชื่อว่าบเป็นสัญลักษณ์เกี่ยวกับน้ำและผน ซึ่งความเชื่อนี้สัมพันธ์กับความเชื่อการนับถือที่ชาวเอเชียตะวันออกเฉียงใต้มีต่อบ ด้านวัฒนธรรมการสักร่างกาย กล่าวได้ว่าชนชาติไทมีวัฒนธรรมการสักที่แพร่หลาย ชนเผ่าเยวโบราณ (บรรพบุรุษของชาวจ้วง) นิยมสักตัว ชาวจ้วงสักลายบนผิวเพื่อป้องกันมังกร สัตว์มีพิษชนิดอื่น ๆ หรือสักเพื่อเป็นการแสดงกลุ่มของตน ด้านวัฒนธรรมการกินอาหารหมักดอง เป็นที่นิยมของกลุ่มคนไท-ลาว วัฒนธรรมการกินสอดคล้องกับการผลิตและเศรษฐกิจของพื้นที่นั้น ๆ จ้วงกินข้าวเป็นอาหารหลักและกินข้าวเหนียวเหมือนชาวเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ อีกทั้งนิยมกินเนื้อสุกร โค ไก่ เป็ดและบางพื้นที่กินเนื้อสุนัขด้วย นอกจากนี้ชาวจ้วงก็นิยมกินอาหารประเภทหมักดอง อาทิ ปลาสาม ปลาห้า ผักดองต่าง ๆ รวมถึงปรากฏการกินหมากของผู้หญิงในบางพื้นที่ ส่วนผู้ชายมักดื่มเหล้าและสูบยา

พรพรรณ บุรณินสง่า (2539) เรียบเรียงบทความวิชาการเรื่อง “วัฒนธรรมประเพณีไทย-จ้วง กับเส้นทางบรรพบุรุษชนชาติไทย” กล่าวว่า นักวิชาการที่ศึกษาประวัติความเป็นมาของชนชาติไทย ได้แตกแยกความคิดที่ชัดเจนออกเป็นสองกลุ่ม คือ กลุ่มแรกเชื่อว่าชนชาติไทยมีถิ่นกำเนิดในบริเวณประเทศไทยปัจจุบันและกลุ่มที่สองเชื่อว่าชนชาติไทยมีถิ่นฐานที่มณฑลกุ้ยชานและกวางตุ้งของจีน อย่างไรก็ตามได้มีการจัดประชุมทางวิชาการนานาชาติเรื่องวัฒนธรรมประเพณีไทย-จ้วงขึ้นจากความร่วมมือของมหาวิทยาลัยศิลปากรและสมาคมชนชาติกวางสี สาธารณรัฐประชาชนจีน ทว่าก็ไม่สามารถหาบทสรุปที่แน่นอนได้ว่าไทยมีถิ่นกำเนิดและการสืบเชื้อสายมาจากที่ใด ถึงอย่างไรแล้วก็ได้ทราบทั้งเรื่องของความคล้ายคลึงและความแตกต่างของวัฒนธรรมไทย-จ้วง ความคล้ายคลึงของวัฒนธรรม อาทิ ประการแรกความต้องการที่จะเสนอเรื่องราวตามความเชื่อหรือวิถีชีวิตความเป็นอยู่ที่เกิดขึ้นในชุมชนโดยผ่านทางภาพเขียนสี ส่วนใหญ่เป็นภาพการล่าสัตว์ การเลี้ยงสัตว์ การเพาะปลูกอันแสดงถึงความอุดมสมบูรณ์ ต่อไปเรื่องระบบโครงสร้างของครอบครัว ลักษณะครอบครัวเป็นครอบครัวเกษตรกรรมเหมือนกันและยึดถือระบบอาวุโส ด้านประเพณีของทั้งสองชนชาติจะเป็นความสัมพันธ์แบบเครือญาติคอยช่วยเหลือกัน ด้านภาษาพบว่ามีระบบเสียงไวยากรณ์ที่คล้ายคลึงกัน ด้านเรื่องของศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้าน ทั้งสองชนชาติได้รับอิทธิพลมาจากอินเดียและจีน รวมถึงอิทธิพลทางวัฒนธรรมที่ได้รับจากชนชาติอื่น อีกทั้งยังนับถือหรือเชื่อในเรื่องเหนือธรรมชาติ ความเชื่อนี้นำไปสู่ความเข้าใจเรื่องเกี่ยวกับศิลปวัฒนธรรมในหลาย ๆ ด้าน ทั้งนี้ยังปรากฏความเชื่อเรื่องขวัญ ความเชื่อพิธีกรรมการทำนา ความเชื่อเรื่องคนทรง ความเชื่อพิธีกรรมประเพณีและข้อห้ามต่าง ๆ เกิดจากการเป็นสังคมเกษตรที่ต้องพึ่งพาธรรมชาติ ด้านการคมนาคมชนชาติไทยและจ้วงให้ความสำคัญกับเส้นทางน้ำ ใช้เรือเป็นพาหนะในการเดินทางและขนส่ง ด้านสิ่งปลูกสร้างพบว่าการจัดพื้นที่ใช้สอยเป็นแบบสามห้อง มีชานด้านหน้า ยกพื้นสูง ขึ้นลงด้วยบันไดภายนอกเรือน หลังคาทรงจั่ว ด้านเทคโนโลยีที่ใช้ทอผ้าคล้ายคลึงกันในด้านวัตถุดิบ คือ ใช้ด้ายหรือไหม เทคนิคที่ใช้ก็มีลักษณะใกล้เคียงกัน คือ เทคนิคการทอผ้าฝ้าย ปั่นด้ายทอผ้า สาวไหมและการย้อมด้ายด้วยสมุนไพร เป็นต้น ด้านประเพณีการแต่งงานชาวจ้วงนิยมเลือกคู่โดยการร้องเพลงโต้ตอบกันและนิยมการหมั้นและแต่งงานเป็นพิธีสืบต่อตามลำดับประเพณีแต่งงานชาวไทยและจ้วงคล้ายคลึงกันมาก โดยเฉพาะชาวไทยภาคเหนือ แม้จะมีความคล้ายคลึงทางวัฒนธรรม ทว่าทั้งสองวัฒนธรรมก็ยังมีแตกต่างกันในสังคม อาทิ เรื่องความสัมพันธ์ไทยแบ่งตามระบบศักดินา มีการจัดลำดับชั้น แต่จ้วงจะไม่แบ่งฐานะชนชั้น ต่อไปความต่างในเรื่องการจ้างองค์กร จ้วงจ้างองค์กรในรูปของกลุ่มสายสกุลตามแบบฮั่น ในขณะที่ไทยมีการจัดรูปแบบวงศ์ญาติ เรื่องการตั้งชื่อพบว่าคนไทยจะมีเพียงชื่อเดียวและใช้นามสกุลตามหลัง ในขณะที่จ้วงตั้งหลายชื่อและใช้แซ่

วางไว้หน้าชื่อแบบชาวจีน ด้านการปกครองระดับหมู่บ้าน สังคมไทยจะนับถือผู้อาวุโสเสมือนญาติใน ขณะที่จ้วงเคารพหัวหน้าตระกูล “แซ่” ใหญ่ที่สุด ด้านกฎหมายและจารีตที่เกี่ยวกับความปลอดภัยมีการกำหนดโทษที่ต่างกัน ด้านการแต่งกาย ผ้าทอที่ใช้จะแตกต่างกัน ไทยนิยมใช้ผ้าที่มีลวดลายสีผสม ทว่าจ้วงนิยมทอผ้าเป็นลายพื้นทั้งผืนและย้อมสีดำหรือครามเพื่อความทนทาน ด้านการดูแลสุขภาพโรคร้ายชาวไทยยึดแนวทางการรักษาจากอินเดีย ในขณะที่จ้วงยึดหลักของหยินหยางโดยใช้หลักการบำบัดของหวังตี้เน่ยจิง ด้านภูมิศาสตร์ก็ส่งผลต่อความแตกต่างในเรื่องของรูปแบบความเชื่อศาสนา สรุปลได้ว่าปัจจุบันสังคมไทยและจ้วงเกิดการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมอย่างมากจากผลกระทบอิทธิพลและความสลับไหลทางวัฒนธรรมโลกภายนอก โดยเปลี่ยนตามกาลเวลา แต่ทว่าสังคมไทยและจ้วงก็ยังรักษาวัฒนธรรมที่ดั้งเดิมบางส่วนไว้ทำให้สามารถเข้าใจพื้นฐานความคิดตลอดจนวิถีชีวิตของชนชาติทั้งสองกลุ่มได้ดียิ่งขึ้น

หลี่ฟูเซิน, พานซีซือ และฉินเซียนอาน (2539) เขียนหนังสือเรื่อง “ชาวจ้วง” ประกอบด้วยเนื้อหาจำนวน 12 บทโดยหลี่ฟูเซิน (2539) เขียน บทที่ 1-5 ในที่นี้จะกล่าวถึงเพียง 4 บท ได้แก่ บทที่ 1 ชาวจ้วงในประเทศจีน กล่าวถึง การกระจายตัวของชาวจ้วง ชาวจ้วงส่วนมากอาศัยเป็นกลุ่มในแคว้นปกครองตนเองกวางสี ปลายปี 1991 มีประชากร 14.359 ล้านคน เป็น 90% ของจำนวนประชากรทั้งหมดของชาวจ้วงในจีน ภาคตะวันออกของยูนนานมีชาวจ้วงอาศัยประมาณ 1 ล้านคน ภาคตะวันตกของกวางตุ้งมีชาวจ้วงเกือบแสนคนในแถบที่อยู่ใกล้กวางสีของมณฑลกุ้ยโจว หูหนาน และในมณฑลอื่น ๆ มีชาวจ้วงอยู่เกือบแสนคน ใน 84 อำเภอของแคว้นปกครองตนเองกวางสีมี 69 อำเภอที่มีประชากรเป็นชาวจ้วงมากกว่า 10,000 คน เขตสำคัญที่ชาวจ้วงตั้งถิ่นฐาน ประกอบด้วย 4 เขต คือ หนานหนิง ปายสื่อ โหลื่อ หลิวโจว และเมืองอีกสองเมือง คือ เมืองหนานหนิงและเมืองหลิวโจว บริเวณนี้มีชาวจ้วงอาศัยคิดเป็น 90% ของประชากรจ้วงทั้งหมดในกวางสี สภาพภูมิประเทศ เขตที่ชาวจ้วงอาศัยอยู่ กว้างขวางมีภูมิประเทศหลากหลาย มีเทือกเขาสูงต่ำต่อเนื่องกัน ถิ่นที่อยู่ของจ้วงมีผู้ขนานนามว่า “ภูเขาแปด หนึ่งน้ำหนึ่งนา” ด้านความเป็นมาของชาวจ้วงได้เสนอความคิดเห็นที่แตกต่างกัน 3 ประการเกี่ยวกับที่มาของชาวจ้วงตามความคิดของนักวิชาการ ประการแรกนักวิชาการบางส่วนมองว่าชาวจ้วงเป็นชนชาติที่มาจากภายนอกโดยถือเอาประวัติศาสตร์ของตระกูลบันทีกไว้ของบางครอบครัวเป็นหลักฐานยืนยัน โดยเป็นการเขียนตามคำบอกเล่าทำให้หลักฐานดังกล่าวน่าเชื่อถือน้อย ประการที่สองนักวิชาการบางคนมองว่าชนชาติจ้วงน่าจะมาจากแถบมณฑลเกียงซู มณฑลแฉ่งเกียง ซึ่งเป็นคนตุงเอาในสมัยโบราณ มีหลักฐานกล่าวอ้าง คือ คนจ้วงในสมัยโบราณมีการโกนผม สักตัว มีบ้านพักแบบยกพื้น มีการถอนฟัน ผู้ชายอยู่ไฟแทนภรรยา กล่าวคือดูแลทารกแทนผู้หญิง มีการวางศพที่หน้าผา

โบราณวัตถุที่ค้นพบ คือ หินมีป่า เครื่องปั้นดินเผาหลายต่าง ๆ ทว่าความคิดดังกล่าวก็ถูกคัดค้านเช่นกัน ประการที่สามนักวิชาการที่ทำวิจัยเกี่ยวกับชาวจ้วงส่วนใหญ่มองว่าชาวจ้วงเป็นคนพื้นเมืองในแถบ กวางสีซึ่งมาจากคนซีเอาและคนโล่เย่ ซึ่งเป็นชนชาติหนึ่งในหลาย ๆ ชนชาติของไป๋เยว่ในสมัยขุนจิวจ้าน กว๋อ ในหนังสือประวัติศาสตร์บางเล่มพบว่าคนซีเอาและคนโล่เย่เรียกรวมว่า “คนเอาโล่” แสดงให้เห็นว่าคนสองกลุ่มนี้มีความใกล้ชิดกัน หลักฐานที่ยืนยัน คือ มีการขุดค้นพบมรดกทางวัฒนธรรมที่ตกทอดจากมนุษย์ยุคหินเก่าหลายแห่งในกวางสี โดยค้นพบซากสัตว์ที่กลายเป็นหินและเครื่องใช้ มนุษย์แถบนี้ทำการเพาะปลูกข้าว กินหอยนางรม อยู่ในบ้านยกพื้นที่สร้างด้วยไม้ นิยมฝังคนตายในหลุมฝังศพ ฯลฯ เครื่องมือที่ใช้มีขวานหินมีป่า เสียมหิน เป็นต้น โดยโบราณวัตถุเหล่านี้ตรงกับลักษณะพิเศษทางวัฒนธรรมของชนชาติจ้วง อีกทั้งวัฒนธรรมเหล่านี้ที่สืบทอดมาของบรรพบุรุษจ้วงแสดงให้เห็นว่าจ้วงมีลูกหลานสืบทอดต่อกันมาในเขตแคว้นกวางสีตั้งแต่โบราณ ไม่ได้อพยพมาจากที่อื่น บทที่ 2 คือ พัฒนาการของระบบการปกครองในเขตแดนชาวจ้วง โดยด้านการก่อตั้งและพัฒนาระบบการปกครองตนเองในเขตแคว้นของชนชาติ หลังการสถาปนาสาธารณรัฐประชาชนจีนคอมมิวนิสต์จีนใช้นโยบายเสมอภาคและความสามัคคีของชนชาติและใช้ระบบปกครองตนเองในเขตของชนชาติส่วนน้อย ซึ่งจ้วงก็ได้รับรองให้เป็นชนชาติ ๆ หนึ่ง เริ่มแรกในวันที่ 9 ธันวาคม ค.ศ. 1952 ได้จัดตั้งเขตปกครองตนเองชนชาติจ้วงในภาคตะวันตกของกวางสี ต่อมาปี 1956 เปลี่ยนชื่อเป็นรัฐปกครองตนเองชนชาติจ้วงภาคตะวันตกกวางสี และ 15 มีนาคมปี 1958 ได้จัดตั้งเป็นแคว้นปกครองตนเองชนชาติจ้วงกวางสี บทที่ 3 สถาบันครอบครัวและการจัดตั้งองค์กรทางสังคมของชาวจ้วง กล่าวถึง การให้ความสำคัญกับสถาบันครอบครัวของชาวจ้วง บทบาทหน้าที่หรืออำนาจในครอบครัวขึ้นอยู่กับฐานะของคนนั้น ๆ มีการนับถือผู้อาวุโส และการยกย่องสตรีเป็นลักษณะเฉพาะที่ปรากฏในสังคมจ้วง การจัดตั้งทางสังคมของชาวจ้วงมีพื้นฐานจากความสัมพันธ์ในครอบครัว เกิดเป็นระบบเครือญาติที่มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกันนำไปสู่การการจัดตั้งองค์กรทางสังคมของชุมชน เรียกว่าระบบตุ่หล่าว หรือหมู่บ้านที่มีระเบียบกฎเกณฑ์ ขยายมาจากพื้นฐานของสถาบันครอบครัว บทที่ 4 ชีวิตความเป็นอยู่ของชาวจ้วง กล่าวถึง ที่อยู่อาศัย และการบริโภค ที่อยู่อาศัยมีลักษณะเป็นยกพื้นรูปแบบเรือนเก่าที่สร้างขึ้นตามสภาพแวดล้อม บ้าน “กานหล่าน” โปรง อากาศถ่ายเทและปลอดภัยจากสัตว์ป่า แต่เมื่อเวลาเปลี่ยนคนจ้วงหันมาสร้างบ้านชั้นเดียวมากขึ้นและแยกห้องครัว คอกสัตว์ออกจากตัวบ้าน นิสัยการบริโภคของชาวจ้วงสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อม กิจกรรม การผลิตและการพัฒนาเศรษฐกิจ ดังนั้นคนจ้วงที่อาศัยในพื้นที่ต่างกันก็จะมีนิสัยการกินไม่เหมือนกัน ด้านการแต่งกายของคนจ้วงเปลี่ยนไปตามการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม ปัจจุบันในเขตที่ค่อนข้างเจริญเครื่องแต่งกายของจ้วงจะไม่ต่างกับชนชาติอื่น ในเขตทุรกันดารยังรักษา

ลักษณะเครื่องแต่งกายตามประเพณีเอาไว้ การเพาะปลูกและเลี้ยงสัตว์ ชนชาติจ้วงเป็นชนชาติปลูกข้าวสภาพความเป็นอยู่และการพัฒนาของชนชาติขึ้นอยู่กับผลผลิตข้าว การเลี้ยงสัตว์จะแตกต่างกันตามเงื่อนไขธรรมชาติและเศรษฐกิจ ด้านหัตถกรรมพื้นเมืองและการค้า ชาวจ้วงมีหัตถกรรมทอผ้าตั้งแต่โบราณ ในสังคมจ้วงผู้ชายไถนาผู้หญิงทอผ้า ผลิตเครื่องแต่งกายสวมใส่เอง แต่ปัจจุบันมีโรงงานเข้ามาจำหน่ายในเขตพื้นที่ชนชาติจ้วงมากขึ้นทำให้เลิกผลิตผ้าพื้นเมืองในครอบครัว มีเพียงแค่บางพื้นที่ที่ห่างไกลความเจริญยังรักษาหัตถกรรมทอผ้าในครอบครัวไว้

พานิชชือ (2539) เขียนหนังสือเรื่อง “ชาวจ้วง” ในบทที่ 6-8 กล่าวถึงประเพณีการแต่งงานของชนชาติจ้วง ภาษาและอักษรจ้วง และศิลปะวรรณคดีพื้นบ้านของชาวจ้วง ด้านการแต่งงาน กล่าวว่า ชาวจ้วงนิยมระบบผัวเดียวเมียเดียว สามารถแต่งงานกับคนอื่นและชนชาติอื่นได้ รูปแบบการออกเรือนและแต่งงานส่วนใหญ่ฝ่ายชายแต่งงานแล้วนำภรรยามาอยู่ในบ้าน ภาษาจ้วงเรียกว่า “เอาย่า” หรือ “เอายาย” บางเขตพื้นที่มีการแต่งงานเอาเขยเข้าบ้าน ภาษาจ้วงเรียกว่า “เอาเขย” หรือ “หันหฺร่า” ประเพณีการแต่งงานของชนชาติจ้วงพื้นที่ต่าง ๆ พบว่าแตกต่างกัน หากจะดูประเพณีการแต่งงานแบบดั้งเดิมของชนชาติจ้วงต้องเป็นภาคตะวันตกซึ่งเป็นเขตชุมชนหนาแน่นของชาวจ้วงที่รักษาจารีตประเพณีของตนเองไว้ค่อนข้างมาก โดยปรากฏประเพณีการเลือกคู่โดยจะเลือกคู่ผ่านการร้องเพลงโต้ตอบกัน การหมั้นหมายก็จะส่งของที่แสดงความรักต่อกัน ของที่ส่งและวิธีการส่งจะมีการโยนและรับลูกช่วง การโยนผ้าแพรให้ผู้หญิงความรัก การมอบรองเท้าและเสื้อผ้า เป็นต้น เมื่อผ่านการรู้จักและรักกันจนกระทั่งตกลงแต่งงาน ทั้งสองฝ่ายก็ต้องทำพิธีตกลงจะแต่งงาน โดยทั่วไปจะทำพิธีการเปรียบเทียบดวงชะตา การส่งหมาก การจัดงานเลี้ยงที่บ้านนอกและพบปะญาติฝ่ายหญิงและชาย การเลี้ยงฉลองหมั้น การร้องเพลงหมั้น การเลี้ยงรับรองลูกเขย เป็นต้น ด้านภาษาและอักษรจ้วง กล่าวว่า ภาษาจ้วงเป็นภาษาสังกัดในสาขาภาษาจ้วง-ไต ตระกูลภาษาจ้วง-ไตระบบภาษาฮั่น-ทิเบตเป็นภาษาของชนชาติจ้วง ซึ่งเป็นภาษาเดียวกันกับภาษาบู้อี ภาษาไตในประเทศจีน ภาษาไทยในประเทศไทยภาษาลาวในประเทศลาว และภาษาชานในประเทศพม่า ด้านศิลปะการฟ้อนรำมีการฟ้อนในเวลาเช่นไหว้ จะฟ้อนในพิธีกรรมของหมอผีและชบวนเช่นไหว้เพื่อสร้างความรื่นเริงและอวยพรให้เทพเจ้าช่วยขับไล่ภูติผีปีศาจ กำจัดภัยพิบัติ เพื่อความอุดมสมบูรณ์

ฉินเซียนอาน (2539) เขียนหนังสือเรื่อง “ชาวจ้วง” ในบทที่ 9-12 ในที่นี้จะขอกกล่าวเพียงบทที่ 11 โดยกล่าวถึง การนับถือศาสนา ความเชื่อของชนชาติจ้วง การนับถือศาสนาชนชาติจ้วงจะไม่มีศาสนาและองค์กรจัดตั้งที่เป็นเอกภาพ จึงอยู่ในสภาวะกึ่งศาสนานูปกาลที่สำคัญคือ ความเชื่อถือเทพหลายองค์ โดยชาวจ้วงถือว่าทุกอย่างมีวิญญาณ มีการนับถือธรรมชาติ การนับถือผีบรรพบุรุษและการ

นับถือภาพสัญลักษณ์ ด้านศาสนาต่างๆ เดิมเป็นศาสนาเต๋าของชาวจีน หลังจากศาสนาเต๋าเผยแพร่เข้ามาในเขตพื้นที่ของชาวจ้วงจึงมีการดัดแปลงให้เป็นศาสนาต่างๆของชาวจ้วง หลังจากที่ศาสนาพุทธศาสนาโรมันคาทอลิกและศาสนาขงจื้อเผยแพร่เข้าสู่ดินแดนจ้วง หลักการของศาสนาก็ได้แทรกเข้าไปในศาสนาต่างๆ จึงมีเนื้อหาเกี่ยวกับวัฏสงสาร 3 ชาติ สวรรค์และนรก เน้นความกตัญญู การเคารพยำเกรงและการตอบแทนคุณ ทั้งนี้ชนชาติจ้วงยังปรากฏความเชื่อไสยศาสตร์ด้วย ชาวจ้วงคิดว่าเมื่อมีคนเสียชีวิตแต่วิญญาณผ่านสะพานไนฮ้อไปสู่อีกโลกหนึ่งไม่ได้ก็จะกลายเป็นผีเร่ร่อนอยู่ตามป่าเขา ผีเหล่านี้จะทำร้ายผู้คนเป็นผีร้ายจึงต้องมีหมอผีเสี่ยงทายและพูดจากับผีได้ ผู้คนมักจะเชิญหมอผีไปทำพิธี ในการเซ่นไหว้จากความเชื่อว่ามีวิญญาณในทุกอย่างทุกอย่างและความเชื่อเทพเจ้าหลายองค์ทำให้ชาวจ้วงมีการเซ่นไหว้เทพยดา เช่น การเซ่นไหว้เทพเจ้ากบ การเซ่นไหว้ผีบรรพบุรุษ การเซ่นไหว้เจ้าที่ การเซ่นไหว้ของหมู่บ้าน การเซ่นไหว้เทพเจ้าทุ่งนา เป็นต้น

อวี๋หู่อวี๋ และม้อหวนจวิน (2539) เขียนหนังสือเรื่อง “**ประเพณีความเป็นอยู่ของชาวจ้วง**” อันเป็นผลการศึกษาของนักวิชาการจีนที่ร่วมมือกับโครงการศึกษาเปรียบเทียบวัฒนธรรมไทย-จ้วงในความร่วมมือระหว่างมหาวิทยาลัยศิลปากรและสถาบันวิจัยชนชาติส่วนน้อยกวางสีของประเทศไทย เนื้อหาหนังสือแบ่งเป็น 5 ตอน ได้แก่ เครื่องแต่งกาย การตกแต่งร่างกาย อาหาร ที่อยู่อาศัย และเทศกาลในรอบปี ในเรื่องราวแต่ละตอนจะไม่สัมพันธ์กันมากนัก เนื่องจากมีผู้เขียนหลายคน ข้อมูลที่ได้มาจากการสัมภาษณ์บุคคลสำคัญ อาทิ ผู้นำชุมชน เจ้าหน้าที่ในท้องถิ่น ทั้งนี้บางส่วนก็ได้จากผลการศึกษาแบบมีส่วนร่วม ในบทที่ 1 เครื่องแต่งกาย เนื้อหาจะกล่าวถึงเครื่องแต่งกายของชายและหญิงชาวจ้วงอยู่กระจ่ายไปกว้างขวางมีสภาพแวดล้อม ภูมิอากาศ มาตรฐานการผลิต และความคิดด้านสวยงามแตกต่างกันจึงทำให้เครื่องแต่งกายแตกต่างกันจนกลายเป็นสัญลักษณ์ในแต่ละสถานที่ ดังนั้นในเนื้อหาจึงจำแนกการแต่งกายตามแถบที่อยู่อาศัย และยังปรากฏประเพณีการแต่งกายในงานศพที่ยึดสีขาวเป็นสีหลักในงานศพ ตอนที่ 2 การตกแต่งร่างกายตามประเพณีของชาวจ้วงพบว่ามีการใช้เครื่องมือสักลงบนผิวหนังของร่างกาย มีเอกสารอ้างอิงหลายชิ้นที่กล่าวถึงการสักตัวของชาวจ้วงปรากฏอยู่ และประเพณีการถอนฟันสิวฟัน ประเพณีดังกล่าวทำสำหรับเด็กที่กำลังโตเป็นผู้ใหญ่และกลายเป็นเครื่องหมายแสดงถึงความดั่งงาม ทำให้สภาพชีวิตความเป็นอยู่ดีขึ้นรวมถึงกลายเป็นที่นิยมของวัยรุ่นในสมัยนั้น ต่อมาหลังจากปี 1950 ประเพณีการสักตัวและการถอนฟันการใส่ฟันเงินฟันทองค่อย ๆ น้อยลง อันเกิดจากมุมมองความคิดที่เปลี่ยนแปลงไปในเรื่องของความสวยงามของคนสมัยใหม่ ตอนที่ 3 อาหาร ชาวจ้วงมีความเป็นอยู่ในเขตร้อนทางใต้ของจีน มีอาชีพทำนา ทำสวนและเลี้ยงสัตว์ ประเพณีการรับประทานอาหารของชาวจ้วงมีวิธีการรับประทานอาหารหลายแบบ เช่น การ

รับประทานอาหารในครอบครัว การรับประทานอาหารเวลามีแขก การรับประทานอาหารในงานเลี้ยง งานแต่งงาน เป็นต้น อีกทั้งยังมีข้อห้ามในการรับประทานอาหารมากมายซึ่งล้วนสัมพันธ์กับทางด้านสังคมที่ต้องไหว้พระ ไหว้เจ้า และความคิดทางด้านศีลธรรม จริยธรรม รวมถึงการขาดความรู้พื้นฐานทางด้านวิทยาศาสตร์ ตอนที่ 4 ประเพณีที่อยู่อาศัย เป็นวัฒนธรรมตกทอดที่สำคัญของชาวจ้วงที่สืบทอดต่อกันมาของบรรพบุรุษ ทว่าสังคมก็ได้พัฒนาเปลี่ยนแปลงเรื่อย ๆ ทำให้ความเป็นอยู่ประกอบด้วยแบบประเพณีและแบบทันสมัย ชาวจ้วงมีระบบประเพณีที่อยู่อาศัยของตนตั้งแต่การสร้างบ้าน การลงมือก่อสร้างไปจนถึงข้อห้ามเรื่องที่อยู่อาศัย โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อต้องการให้สมาชิกในบ้านอยู่ร่มเย็นเป็นสุขปราศจากสิ่งเลวร้าย ตอนที่ 5 เทศกาลต่าง ๆ ในรอบปีพบว่าเทศกาลของชาวจ้วงจะเกี่ยวกับการทำนา ยารักษาโรคและทางด้านบันเทิง รวมถึงการระลึกถึงตัวบุคคล ทั้งหมดล้วนมีแนวทางของศาสนาสมัยบุพกาลทำให้การแสดงออกภายนอกจะเป็นการไหว้ เพราะในสังคมดั้งเดิมเชื่อว่าทุกสิ่งทุกอย่างล้วนมีวิญญาณจึงทำให้ต้องเคารพไหว้บูชาเพื่อให้เทพเจ้าคุ้มครองดูแลสิ่งต่าง ๆ

หลังช่วงตง (2540) เขียนหนังสือเรื่อง “ศาสนาและความเชื่อของชาวจ้วง” เป็นผลการศึกษาของนักวิชาการจีนที่ร่วมมือกับโครงการวิจัยศึกษาเปรียบเทียบวัฒนธรรมไทย-จ้วงในความร่วมมือระหว่างมหาวิทยาลัยศิลปากรและสถาบันวิจัยชนชาติส่วนน้อยกวางสีของประเทศไทย ในหนังสือประกอบด้วย 4 ตอน ได้แก่ ตอนที่ 1 กำเนิดและพัฒนาการของความเชื่อเกี่ยวกับศาสนาของชาวจ้วง ตอนที่ 2 ความศักดิ์สิทธิ์ของสรรพสิ่งและศาสนาดั้งเดิม ตอนที่ 3 ศาสนาที่นับถือพอมด หมอผีของชาวจ้วง และตอนที่ 4 ศาสนาที่มาจากภายนอก หนังสือเล่มนี้กล่าวว่าความเชื่อทางศาสนาของชาวจ้วงเป็นแบบการนับถือผี การกราบไหว้ธรรมชาติ เช่น การกราบไหว้เทพบนฟ้า การกราบไหว้เทพแห่งพื้นดิน การกราบไหว้สัตว์ เป็นต้น และการกราบไหว้สิ่งศักดิ์สิทธิ์ซึ่งเป็นความเชื่อที่นับถือกันมาตั้งแต่ดั้งเดิม ต่อมาความเชื่อของจ้วงได้รับอิทธิพลจากศาสนาอื่น ๆ เช่น ศาสนาพุทธ ศาสนาเต๋า ศาสนาคริสต์ ศาสนาอิสลาม เป็นต้น โดยเฉพาะศาสนาเต๋าของจีนที่ชาวจ้วงได้นำมาปรับให้สอดคล้องกลมกลืนกับความเชื่อดั้งเดิมของตนก่อให้เกิดกลายเป็นความเชื่อทางศาสนาของชาวจ้วงในปัจจุบัน นอกจากนี้ยังปรากฏให้เห็นว่านอกจากการนับถือผีของชาวจ้วงแล้ว ยังปรากฏความเชื่อเรื่องไสยศาสตร์และการทำคุณไสยมนต์ดำ อีกทั้งยังมีบทสวดและเนื้อเพลงเกี่ยวกับการเรียกขวัญ การขอพรจากเทพเจ้า การขับไล่สิ่งชั่วร้ายและขอให้เทพคุ้มครองปกป้องรักษาเพื่อความสุขร่มเย็นของผู้คนและความอุดมสมบูรณ์ของธรรมชาติอันสะท้อนให้เห็นวัฒนธรรม ประเพณี และความเชื่อที่สอดแทรกอยู่ในสังคมจ้วง จากที่กล่าวถึงอิทธิพลทางศาสนาต่าง ๆ ที่แผ่ขยายเข้ามาในเขตจ้วง ด้วยความแตกต่างทางคำสอน จุดมุ่งหมายของการกราบไหว้และกฎเกณฑ์ทางศาสนาที่ต่างจากศาสนานับถือผีของชาวจ้วง

ทำให้ชาวจ้วงไม่ได้นับถือศาสนาเหล่านี้โดยตรงนัก แต่ทว่าจะนำมาปรับให้สอดคล้องกับความเชื่อของชาวจ้วง

ปรานี วงษ์เทศ (2549) เรียบเรียงบทความวิชาการเรื่อง **“การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างจ้วงกับไทยในมิติทางประเพณีวัฒนธรรมและความเชื่อ”** เสนอเนื้อหาเกี่ยวกับการเปรียบเทียบความคล้ายคลึงของไทยและจ้วงในมิติทางประเพณีวัฒนธรรมและความเชื่อ พบว่าชาวจ้วงและไทยเป็นสังคมแห่งเกษตรกรรมที่เพาะปลูกข้าวเป็นหลัก นิยมตั้งถิ่นฐานในแหล่งใกล้แม่น้ำหรือที่ราบลุ่มตามหุบเขา บ้านเรือนมีลักษณะแบบยกพื้นสูงหรือที่เรียกว่าบ้านใต้ถุนสูง โดยที่ด้านล่างจะใช้พื้นที่เลี้ยงสัตว์ อาทิ โค กระบือ สุกรและเก็บเครื่องมือในการทำนาจับปลา เป็นต้น ทั้งนี้จากหลักฐานทางด้านโบราณคดีและภายใต้เงื่อนไขของสภาพนิเวศวิทยาวัฒนธรรมพบว่าสังคมของชาวจ้วงที่อยู่ทางตอนใต้ของประเทศจีนและสังคมของชาวไทยในอดีตนับว่าเป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรมเอเชียตะวันออกเฉียงใต้และเป็นหนึ่งในกลุ่มประชากรที่พูดภาษาตระกูลไท-ลาว ด้านโครงสร้างทางสังคมก่อนที่สังคมชาวจ้วงและไทยจะรับวัฒนธรรมและความเชื่อมาจากฮั่นและอินเดีย ชาวจ้วงและชาวไทยมีคำเรียกญาติที่คล้ายกันมาก มีการเคารพและนับถือญาติทั้งสองฝ่าย กล่าวคือ นับถือญาติทั้งฝ่ายพ่อและแม่ (ต่างกับสังคมอินเดียและจีนที่นับถือเฉพาะฝ่ายพ่อ) มีการตั้งถิ่นฐานหลังแต่งงานอยู่กับทางฝ่ายแม่ ยกย่องเพศหญิงโดยในอดีตสังคมไทยและจ้วงเคยปรากฏสังคมมาตราบิไตหรือสังคมแม่เป็นใหญ่ มีวิถีชีวิตผูกพันกับวัฒนธรรมข้าวก่อให้เกิดประเพณีและพิธีกรรมในการปลูกข้าว อาทิ พิธีกรรมเกี่ยวกับการเพาะปลูกเพื่อขอความอุดมสมบูรณ์ เป็นต้น ความเชื่อเรื่องขวัญ ด้านอาหารนิยมรับประทานอาหารหมักดอง มีการเคี้ยวหมากและใช้หมากในพิธีสู่ขอแต่งงาน พิธีกรรมเกี่ยวกับชีวิตและความเชื่อเรื่องสิ่งศักดิ์สิทธิ์ วัฒนธรรมกลองมโหระทึก รวมถึงการประกอบอาชีพเกษตร อย่างไรก็ตามความคล้ายคลึงทางวัฒนธรรมต่าง ๆ เหล่านี้ยังไม่อาจใช้เป็นข้อสรุปได้ว่าชาวจ้วงเคยเป็นบรรพบุรุษของคนไทยในปัจจุบัน เนื่องจากกลุ่มคนต่างตระกูลภาษาและชาติพันธุ์อื่น ๆ อีกมากมายในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ล้วนมีลักษณะร่วมทางวัฒนธรรมเช่นเดียวกับชาวจ้วงและชาวไทย ดังนั้นวัฒนธรรมของทั้งสองกลุ่มนี้จึงเป็นเพียงส่วนหนึ่งของวัฒนธรรมในยุคก่อนประวัติศาสตร์ของภูมิภาคดังกล่าว

สุรัตน์ ปรีชา (2553) เรียบเรียงบทความวิชาการเรื่อง **“จ้วง-ไทย รากเหง้าเดียวกัน”** เสนอว่าจากการศึกษาวิจัยเพื่อสืบค้นหลักฐานยืนยันความเป็นพี่น้องทางสายเลือดระหว่างชาวจ้วงและชาวไทยของอาจารย์พาน หงก้วย ผู้ศึกษาได้ใช้วิธีการวิจัยจากการศึกษารากศัพท์ การเปรียบเทียบคำศัพท์ในภาษาไทยและจ้วงพบว่าคำศัพท์ที่ออกเสียงคล้ายคลึงกันหรือแทบจะเหมือนกันอยู่จำนวนหนึ่ง อีกทั้งยังศึกษาคำศัพท์ในเชิงเวลาพบว่าคำศัพท์เหล่านี้ใช้ในเวลาที่ชาวไทยและชาวจ้วงอาศัยอยู่ด้วยกัน (มี

การสันนิษฐานว่าชาวไทยและชาวจ้วงเคยอาศัยอยู่ด้วยกันช่วง 800 ปีก่อนคริสต์ศักราช และแยกย้ายกันไปยังถิ่นต่าง ๆ ประมาณช่วงศตวรรษที่ 6) โดยคำศัพท์เหล่านี้ไม่ใช่คำยืมแต่อย่างใด แต่เป็นคำที่สืบทอดจากบรรพบุรุษโดยตรง อีกทั้งยังพบว่าการนับเลขหนึ่งถึงสิบในภาษาไทยและภาษาจ้วงก็คล้ายคลึงกันมากเช่นกัน ทั้งนี้ยังรวบรวมประเพณีวัฒนธรรมต่าง ๆ ของชาวไทยและชาวจ้วงที่คล้ายคลึงกัน เช่น ประเพณีความเชื่อเกี่ยวกับปรากฏการณ์จันทรุปราคา (ถ่ายทอดผ่านนิทานพื้นบ้านเรื่องกบกินเดือน) วัฒนธรรมการใช้กลองสำริดหรือกลองมโหระทึกในงานพิธี ประเพณีบายศรีสู่ขวัญ วัฒนธรรมการรับประทานไข่มดแดง (ปรากฏในสมัยราชวงศ์ถังและราชวงศ์หมิง) วัฒนธรรมการเล่นแคน นิทานพื้นบ้าน เช่น ปลาบู่ทอง กบกินเดือน และหมาเก้าหาง เป็นต้น นอกจากนี้อาจารย์ฟานหงุ่ยยังกล่าวว่ามีปรากฏหลักฐานของโครงสร้างกระดูกในคนไทยและจ้วงซึ่งมีลักษณะคล้ายคลึงกันมากอีกด้วย

นรชาติ วัง (2561) เรียบเรียงบทความวิชาการเรื่อง **“ความสัมพันธ์ระหว่างชนชาติจ้วงและชนชาติไทย:การศึกษาผ่านต้นกำเนิดชาติพันธุ์และภาษา”** กล่าวถึง ความสัมพันธ์ระหว่างชนชาติจ้วงและชนชาติไทยโดยศึกษาผ่านต้นกำเนิดชาติพันธุ์พบว่าชาวเยวโบราณเป็นบรรพบุรุษของชนชาติจ้วง ในหนังสือเรื่อง **“การเมืองภูมิศาสตร์ของอาณาจักรแคว้นอยู่ใต้ฟ้าที่วหล้า”**

《天下郡国利病书》 ได้บันทึกไว้เช่นเดียวกันว่าชาวจ้วงแต่เดิมก็คือชาวเยว ในอดีตชนชาติจ้วงจะใช้ชื่อวชนเผ่าจ้วง แต่เมื่อจีนปลดแอกประเทศในปี ค.ศ.1949 รัฐบาลจึงกำหนดให้เปลี่ยนชื่อเรียกเป็นชนชาติจ้วงแทน ในด้านชนบประเพณีชนชาติจ้วงและชนชาติไทยพบว่ามีลักษณะวัฒนธรรม ชนบประเพณีคล้ายคลึงกันหลายประการ กล่าวคือ ประการแรกชนชาติจ้วงมีชนบประเพณีชอบอยู่ตามป่าเขา จึงสร้างบ้านเรือนที่เป็นใต้ถุนสูง เรียกว่า กานหลาน ส่วนข้างบนของเรือนใต้ถุนสูงจะเป็นที่พักอาศัยของคนในครอบครัว ด้านล่างจะทำคอกเลี้ยงสัตว์ อาทิ วัว กระบือ และสุกร การสร้างบ้านเรือนแบบใต้ถุนสูงเช่นนี้จะเห็นว่ามีปรากฏในชนชาติไทยด้วยเช่นเดียวกัน ประการที่สองวัฒนธรรมการปลูกข้าว ทั้งชาวเยวโบราณ ชนชาติจ้วง และชนชาติไทยล้วนเป็นชาติพันธุ์ที่มีการทำนาปลูกข้าวทำให้มีวัฒนธรรมในเรื่องการบูชาธรรมชาติและบรรพชนเหมือนกัน โดยชนชาติจ้วงจะบูชาฟ้าดินและบรรพบุรุษของตนเอง อีกทั้งมีพิธีการไถ่ขวัญข้าว ซึ่งคล้ายคลึงกับชนชาติไทยที่มีพิธีทำขวัญข้าว ประการที่สามพบหลักฐานที่บันทึกไว้ในเอกสารจีนโบราณว่าชนชาติจ้วงมีคำศัพท์ที่ใช้ในชีวิตประจำวันและการทำนาที่เหมือนกับชนชาติไทยทั้งในด้านเสียงอ่าน ความหมาย และการเรียบเรียงไวยากรณ์ จากที่กล่าวข้างต้นจึงแสดงให้เห็นว่าภาษาจ้วงและภาษาไทยมีต้นกำเนิดมาจากภาษา

ตระกูลเดียวกัน ซึ่งเป็นการเน้นย้ำให้เห็นว่าชนชาติจ้วงและชนชาติไทยมีต้นกำเนิดทางชนบประเพณี วัฒนธรรม ความเชื่อและภาษาที่ใกล้ชิดกันมายาวนาน

ศิริพจน์ เหล่ามานะเจริญ (2561) เรียบเรียงบทความเรื่อง **“จีนเดอเรลล่าและปลาบู่ทองมีที่มาจากวัฒนธรรมจ้วง?”** กล่าวว่า มีการแปลหนังสือเก่าชื่อโฮยวหยางจำจู่ 《酉阳杂俎》 ชื่อภาษาอังกฤษคือ Miscellaneous Morsels from Youyang หรือเรื่องเบ็ดเตล็ดเกี่ยวกับเมืองโฮยวหยาง รวบรวมโดยต้วนเฉิงซี (มีชีวิตรอยู่ระหว่างค.ศ.803-ค.ศ.863) ในสมัยปลายราชวงศ์ถังของจีน โดยมีตัวละครเอกชื่อเย่เสี้ยน อย่างไรก็ตามพบว่าในนิทานเรื่องนี้ไม่ได้มีต้นฉบับมาจากชาวจีน(ฮั่น) แต่ต้วนเฉิงซีรับฟังนิทานเรื่องนี้จากคนรับใช้ชื่อว่า หลี่สือหยวน ซึ่งเป็นชนพื้นเมืองในเขตยงโจว ปัจจุบันคือเมืองหนานหนิง มณฑลกวางสีของประเทศจีน (ซึ่งเป็นพื้นที่อาศัยของกลุ่มชนที่ใช้ภาษาตระกูลไทกลุ่มใหญ่ที่เรียกกันว่า จ้วง) อีกทั้งหลี่สือหยวนกล่าวไว้ว่าพ่อของเย่เสี้ยนเป็นหัวหน้าของชาวถ้ำจากเมืองยงโจว (แสดงให้เห็นว่าเป็นพื้นที่อาศัยของชาวจ้วง) นอกจากนี้ในนิทานดังกล่าวก็ปรากฏให้เห็นธรรมเนียมและวัฒนธรรมของชาวจ้วงไว้หลายประการ เช่น ประเพณีที่ให้ความสำคัญกับรองเท้าว การชูดบ่อเลี้ยงปลา การใช้ก้างปลาในพิธีกรรม สิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่มาจากฟ้า กล่าวคือ ผีหรือแถน ซึ่งสามารถให้ทั้งคุณและโทษได้ และไม่มีเพศที่ชัดเจน รวมถึงประเพณีการจับคู่เกี้ยวพาราสีในช่วงเทศกาลสำคัญ นอกจากนี้กลุ่มของชาวจ้วงก็มีนิทานเรื่องคล้าย ๆ กับนางเย่เสี้ยนอีกหลากหลายสำนวน อาทิ บางสำนวนใช้กระบือหรือเต่าแทนปลาครีบน้ำเงิน เป็นต้น อย่างไรก็ตามนิทานเรื่องนางเย่เสี้ยนก็มีลักษณะคล้ายคลึงกับปลาบู่ทองของไทยด้วยเช่นเดียวกัน เนื่องจากการติดต่อสัมพันธ์กันระหว่างชาวจ้วงและพื้นที่ในอุษาคเนย์ รวมถึงการพูดภาษาตระกูลไทจึงปรากฏการแพร่หลายของนิทานดังกล่าว แต่จะแตกต่างกันตามแต่ละสังคมวัฒนธรรมที่นำมาปรับใช้ให้เข้ากับบริบทสังคม

Ou Man (2561) เขียนดัชนีนิพนธ์เรื่อง **“ตำนานสร้างโลกของกลุ่มชนชาติไท-จ้วง: โลกทัศน์ ความเชื่อและพิธีกรรม”** การวิจัยดังกล่าวมีวัตถุประสงค์เพื่อรวบรวมและศึกษาด้านตำนานสร้างโลกของกลุ่มชนชาติไท-จ้วงที่ปรากฏในรูปของวรรณกรรมลายลักษณ์อักษรและวรรณกรรมมุขปาฐะ อีกทั้งวิเคราะห์เรื่องโลกทัศน์ ความเชื่อและพิธีกรรมที่เกี่ยวข้องกับตำนานสร้างโลกของกลุ่มชนชาติไท-จ้วง ผลการศึกษาพบว่าตำนานสร้างโลกของกลุ่มชนชาติไท-จ้วงแสดงให้เห็นโลกทัศน์ดั้งเดิมที่กลุ่มชนชาติไท-จ้วงมีต่อโลกและจักรวาลก่อนกำเนิดและกระบวนการกำเนิดโลกทัศน์ที่อยู่ใต้อำนาจสิ่งเหนือธรรมชาติและมีความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับธรรมชาติอย่างใกล้ชิด ในด้านตำนานพบว่าตำนานชนชาติไทได้รับอิทธิพลจากศาสนาพราหมณ์-ฮินดูและพุทธศาสนา ในขณะที่จ้วงจะได้รับอิทธิพลจากลัทธิ

เต่า ด้านพิธีกรรมที่ปรากฏในตำนานสร้างโลกกลุ่มชนชาติไท-จ้วง ปรากฏพิธีกรรมบูชาปู่โลโก พิธีขอฝนกับเทศกาลกบ พิธีแห่ปู่เยออย่าเยอในประเพณีสงกรานต์ พิธีกรรมบูชาปู่สองศรีย่าสองไส้ เป็นต้น

ฉัตรทิพย์ นาถสุภา และอุษา โลหะจรรณู (2562) เขียนหนังสือเรื่อง “**วัฒนธรรมโบราณชนชาติจ้วงกับความเข้าใจวัฒนธรรมไทย**” เนื้อหาประกอบด้วยบทความวิจัย รายงานวิจัย และสรุปคำอภิปรายในการสัมมนาทางวิชาการ ทั้งหมดเป็นส่วนหนึ่งของโครงการวิจัยสังคมและวัฒนธรรมไทยโบราณจากการอ่านคัมภีร์ปู้รู้ทั่วและการศึกษาประวัติศาสตร์วัฒนธรรมไทยเปรียบเทียบ ในบทความวิจัย “วัฒนธรรมโบราณชนชาติจ้วงกับความเข้าใจวัฒนธรรมไทย” เป็นความพยายามที่จะเข้าใจประวัติศาสตร์สังคมและวัฒนธรรมชนชาติจ้วงและทำความเข้าใจสาระสำคัญรวมถึงความหมายของคัมภีร์โบราณปู้รู้ทั่วของชนชาติจ้วง โดยการอ่านจากคำแปลคัมภีร์เป็นภาษาอังกฤษ และการเปรียบเทียบประวัติศาสตร์สังคมและวัฒนธรรมชนชาติจ้วงกับชนชาติไทกลุ่มอื่นอย่างกว้างเพื่อเชื่อมโยงกับการทำความเข้าใจวัฒนธรรมไทยในประเทศไทย ทั้งนี้จะเห็นทั้งวัฒนธรรมร่วมกันในการทำนา ซึ่งเกิดจากสภาพแวดล้อมภูมิอากาศที่คล้ายคลึงกันของชนชาติจ้วงและชนชาติไท รวมถึงปรากฏให้เห็นวัฒนธรรมประเพณีการแต่งงานที่เรียกว่า เออาเขย อันเป็นอัตลักษณ์ของชนชาติจ้วงที่มีลักษณะคล้ายคลึงกับประเพณีแต่งงานเออาเขยขึ้นเรือนของคนไทยในประเทศไทย

ประวัติศาสตร์นอกตำรา (2564) นำเสนอสารคดีให้ความรู้ผ่านระบบออนไลน์เรื่อง “**สัมผัสชาวจ้วงที่เมืองหนานหนิง เขตปกครองตนเองกวางสี-จ้วง**” อยู่ในตอนที่ 59 กล่าวว่า เขตปกครองตนเองกวางสีจ้วง ตั้งอยู่ทางภาคใต้ของประเทศจีน ในอดีตเป็นถิ่นฐานของกลุ่มคนหลากหลายชาติพันธุ์ โดยเฉพาะกลุ่มชนชาติจ้วงที่มีอยู่มากที่สุด ต่อมาถูกชาวฮั่นที่เป็นชนกลุ่มใหญ่ของจีนเข้าครอบครองพื้นที่ ปัจจุบันนี้ประชากรจำนวนประมาณ 54 ล้านคนของเขตปกครองตนเองกวางสีจ้วงส่วนใหญ่เป็นคนจีนฮั่น ในขณะที่ชนชาติจ้วงมีประชากรประมาณ 18 ล้านคนซึ่งนับว่าเป็นชนกลุ่มน้อยที่มีประชากรมากที่สุดในบรรดาชนกลุ่มน้อยอื่น ๆ ทุกรากี่ดีในปัจจุบันในเมืองใหญ่ ๆ พบว่าชนชาติจ้วงถูกกลืนกินทางวัฒนธรรมและผสมวัฒนธรรมฮั่นเข้าไปมากแล้ว ด้านภาษาพบว่าชาวจ้วงใช้ภาษาตระกูลภาษาจ้วง-ไตเป็นภาษาของชนชาติจ้วง ซึ่งเป็นสาขาเดียวกับภาษาปู้อี้ ภาษาไตในประเทศจีน ภาษาไทยในประเทศไทย ภาษาลาวในประเทศลาวและภาษาชานหรือฉานในพม่า ด้านตัวอักษรพบว่าชาวจ้วงมีตัวอักษรเป็นของตนเอง โดยตัวอักษรจ้วงใหม่จะสะกดด้วยพยัญชนะละตินและได้กำหนดเป็นตัวอักษรจ้วงตามกฎหมาย ในด้านวัฒนธรรมพบว่าชาวจ้วงปรากฏวัฒนธรรมโหระทึกหรือกลองสำริด ซึ่งเป็นวัฒนธรรมร่วมกันที่ได้กระจายไปอย่างกว้างขวางในดินแดนและหมู่เกาะของภูมิภาคอาเซียน โดยกลองดังกล่าวมักใช้ประกอบพิธีกรรมเพื่อแจ้งต่อเทพเจ้า เช่น การตีโหระทึกบูชาเทพ

เจ้ากบ การตีมโหระทึกเพื่อขอฝนจากเทพเจ้า เป็นต้น ในปัจจุบันชาวจ้วงก็ยังใช้มโหระทึกในงาน พิธีกรรมต่าง ๆ ดังนั้นกล่าวได้ว่าชาวจ้วงเป็นเจ้าของวัฒนธรรมดังกล่าวนี้อันแสดงถึงความเก่าแก่ทาง วัฒนธรรมของจ้วง

จากการศึกษางานวิจัยและเอกสารที่เกี่ยวข้องดังกล่าวข้างต้นทำให้ผู้วิจัยได้เห็นการศึกษา ประวัติความเป็นมาของชาวจ้วง สภาพสังคม วัฒนธรรม ความเชื่อ และภาษาที่สะท้อนรากเหง้า ความสัมพันธ์ของคนจ้วงและกลุ่มชนชาติไท รวมถึงอิทธิพลต่าง ๆ ที่เข้ามามีผลต่อวัฒนธรรมไทย-จ้วง ซึ่งปัจจัยเหล่านี้จะส่งผลให้วัฒนธรรมนั้นเกิดความหลากหลายและแตกต่างกัน ทว่าวัฒนธรรมของทั้งสองกลุ่มยังคงปรากฏความคล้ายคลึงทางวัฒนธรรมบางส่วนอยู่บ้าง ดังนั้นจึงทำให้ผู้วิจัยต้องการที่จะ ศึกษาเปรียบเทียบวัฒนธรรมไทยและวัฒนธรรมจ้วงตั้งแต่ในอดีตรวมถึงนำมาวิเคราะห์เปรียบเทียบกับ วัฒนธรรมในยุคปัจจุบัน

อนึ่ง การศึกษาเกี่ยวกับวัฒนธรรมไทยในประเทศไทยและวัฒนธรรมจ้วงในประเทศจีนยังไม่มี ผู้ใดศึกษาเปรียบเทียบวัฒนธรรมระหว่างสองกลุ่มนี้อย่างละเอียด ดังนั้นผู้วิจัยจึงใคร่ศึกษา “การศึกษา เปรียบเทียบวัฒนธรรมไทยและวัฒนธรรมจ้วง” เพื่อสร้างองค์ความรู้และขยายขอบเขตการศึกษา เกี่ยวกับวัฒนธรรมของทั้งสองกลุ่มนี้ให้ลึกซึ้งยิ่งขึ้น

ขอบเขตการศึกษา

กำหนดขอบเขตการศึกษาโดย ศึกษาประวัติศาสตร์ความเป็นมาของชนชาติจ้วงและ วัฒนธรรมของชาวจ้วงในประเทศจีนและวัฒนธรรมของชาวไทยในประเทศไทย เพื่อนำมาใช้ศึกษาใน ประเด็นการเปรียบเทียบวัฒนธรรมไทยและวัฒนธรรมจ้วง

วิธีการศึกษา

ใช้ระเบียบวิธีวิจัยทางประวัติศาสตร์ โดยศึกษารวบรวมข้อมูลจากเอกสารชั้นรองที่เกี่ยวข้อง กับหัวข้อทั้งภาษาไทยและภาษาต่างประเทศ และนำเสนอในลักษณะพรรณนาวิเคราะห์

1. ภูมิหลังความเป็นมาของชาติจ้วง

ในอดีตนักวิชาการหลากหลายกลุ่มที่สนใจศึกษาเกี่ยวกับชาติจ้วงต่างตั้งข้อสงสัยกันมาเนิ่นนานว่าแท้จริงแล้วชาติจ้วงมาจากที่ใด เหตุใดจึงมีวัฒนธรรมที่ค่อนข้างคล้ายคลึงกับพื้นที่แถบเอเชียตะวันออกเฉียงใต้หรือดินแดนอุษาคเนย์ ดังนั้นจึงทำให้นักวิชาการผู้สนใจศึกษาเรื่องราวภูมิหลังของชาวจ้วงร่วมหาคำตอบกันเป็นจำนวนมากจึงทำให้เกิดข้อสันนิษฐานและความคิดเห็นที่แตกต่างกันหลาย ๆ กลุ่ม โดยความคิดเห็นที่แตกต่างกันนี้สามารถแบ่งออกเป็น 3 กลุ่มหลัก ๆ ได้แก่ กลุ่มที่เชื่อกันว่าชาวจ้วงเป็นชนชาติที่มาจากภายนอกโดยถือเอาหลักฐานตามคำบอกเล่าของตระกูลที่บ้านทีกไ้วจากบางครอบครัวเป็นพยานหลักฐาน กลุ่มที่เชื่อว่าคนจ้วงมาจากแถบมณฑลเกียงซู และมณฑลแฉะเกียงโดยมีพยานหลักฐานกล่าวอ้างจากหลักฐานทางโบราณวัตถุ และวัฒนธรรมที่ปรากฏคล้ายคลึงกัน และกลุ่มสุดท้ายเชื่อว่าชาวจ้วงเป็นคนพื้นเมืองที่อาศัยอยู่บริเวณแถบกวางสี มาจากคนซีเอาหรือซีโหว่และคนลั่วเยว่หรือชนเผ่ากเยว่ ซึ่งเป็นสองชนชาติที่จัดอยู่ในหลาย ๆ ชนชาติของไป่เยว่ จากความเห็นดังกล่าวนี้พบว่าข้อสันนิษฐานของสองกลุ่มแรกถูกคัดค้านอย่างมาก ทว่าข้อสันนิษฐานของกลุ่มที่สามได้รับการยอมรับจากนักวิชาการเป็นส่วนใหญ่

ข้อสันนิษฐานนี้สามารถยืนยันได้จากพยานหลักฐานที่ขุดค้นพบ กล่าวคือ มีการขุดค้นพบมรดกทางวัฒนธรรมที่ตกทอดจากมนุษย์ยุคหินเก่าหลายแห่งในแถบมณฑลกวางสีโดยมีอายุราว ๆ 6 แสนปี – 1 หมื่นปี อีกทั้งได้ขุดค้นพบซากสัตว์ที่แปรสภาพเป็นหินและเครื่องใช้ในการผลิต รวมถึงเครื่องใช้ในชีวิตประจำวันที่ทำจากหินในบริเวณที่ราบลุ่มแม่น้ำยาวเกียง (เป็นเขตชุมชนของชาติจ้วง) โดยนำพยานหลักฐานเหล่านี้มาตรวจสอบด้วยวิธีทางวิทยาศาสตร์แล้วพบว่า เป็นหลักฐานซากโบราณวัตถุของชุมชนชาวจ้วง นอกจากนี้ยังตรวจพบซากศพที่กลายเป็นหินในยุคหินเก่า โดยมีอายุประมาณ 5 หมื่นกว่าปี ซึ่งซากศพที่นำมาศึกษาพบว่ามีลักษณะใบหน้าคล้ายคลึงกับชาวจ้วงในปัจจุบัน กล่าวคือ มีลักษณะใบหน้าแบนราบ กระดูกโหนกแก้มค่อนข้างสูง คางยื่น และจมูกไม่โด่ง¹ ดังนั้นนักวิชาการจึงสันนิษฐานไว้ว่าหลักฐานที่พบอาจเป็นบรรพบุรุษในยุคดึกดำบรรพ์ของชาติจ้วง พยานหลักฐานที่ปรากฏนี้อาจกล่าวสรุปได้อย่างน่าสนใจว่าคนจ้วงมิได้อพยพมาจากภายนอก ทว่าดำรงอยู่ในแถบพื้นที่มณฑลกวางสีมาอย่างช้านาน

จากการศึกษาประวัติศาสตร์สังคมและวัฒนธรรมของชาวจ้วงผ่านหนังสือเรื่อง “วัฒนธรรมโบราณชนชาติจ้วงกับความเข้าใจวัฒนธรรมไทย” ผลการศึกษาพบว่ามีความเห็นเหมือนกันกับที่ได้กล่าวไปข้างต้น โดยนักวิชาการที่ศึกษาเรื่องชนชาติจ้วงเชื่อกันว่าชาวจ้วงมีต้นกำเนิดในจีนตอนใต้ ลุ่ม

¹ หลี่ฟู่เจิน, *ชาวจ้วง* (เชียงใหม่: สุริวงค์บุ๊คเซนเตอร์, 2539), 6-7.

แม่น้ำไข่มุกหรือแม่น้ำจู (Pearl River Basin หรือ Zhu jiang: 珠江) ซึ่งครอบคลุมไปทั่วมณฑล กวางตุ้ง กวางสี ยูนนาน กุ้ยโจว และบางส่วนของมณฑลหูหนานและเจียงซี ซึ่งเขตบริเวณเหล่านี้มี เครือข่ายแม่น้ำหลายสาย อาณาบริเวณที่สำคัญเป็นพิเศษ คือ แอ่งปากเซ (Baise Basin) ทางภาค ตะวันตกของมณฑล กวางสีเป็นเขตตอนบนของกลุ่มแม่น้ำซีเจียง (West River หรือ Xi jiang: 西江) อันเป็นลำน้ำที่สำคัญของแม่น้ำไข่มุก แม่น้ำซีเจียงนี้ก็ไหลจากมณฑล กวางสีไปสู่มณฑล กวางตุ้ง อาณาบริเวณของแอ่งปากเซก็มีที่ราบสูงยูนนาน-กุ้ยโจวอยู่ข้างหลัง ส่วนด้านหน้าก็หันหน้าสู่เอเชีย อากาศเนย์ ซึ่งในจังหวัดหลิวเจียงทางตอนเหนือของมณฑล กวางสีได้พบว่าการขุดค้นพบโครงกระดูก ของมนุษย์หลิวเจียงที่อายุประมาณ 70,000 – 130,000 ปี และค้นพบวัฒนธรรมยุคหินเก่าอีกด้วย² นอกจากนี้ในช่วงเวลาประมาณ 10,000 – 4,000 ปีก่อนซึ่งจัดอยู่ในยุคหินใหม่พบว่ามนุษย์นิยมตั้งถิ่น ฐานมากขึ้นในพื้นที่บริเวณของ กวางสี พยานหลักฐานปรากฏอยู่หลายแห่งในพื้นที่ของมณฑล กวางสีทั้ง โบราณสถานและวัตถุทางวัฒนธรรม อีกทั้งยังค้นพบถ้ำโบราณที่นักวิชาการตั้งข้อสันนิษฐานไว้ว่าเป็น พื้นที่ของมนุษย์จ้วงโบราณซึ่งดำรงชีวิตอยู่มาตั้งแต่ช่วงหลังของยุคหินเก่า วัตถุหลักฐานต่าง ๆ เหล่านี้ ที่ถูกค้นพบสามารถสะท้อนให้เห็นถึงวิถีชีวิตและวัฒนธรรมของชาวจ้วงโบราณ ซึ่งจะเห็นได้ว่าในยุค ดังกล่าวชาวจ้วงโบราณได้เริ่มทำเกษตรกรรมเพาะปลูกข้าว เผือก และมัน เครื่องมือที่ใช้คือขวานหินมี บ่า และเสียมหิน การฝังศพพบว่านิยมฝังกันในท่านั่งยอง ๆ (ไม่พบในจีนทางตอนเหนือ) เป็นต้น อย่างไรก็ตามพยานหลักฐานที่ค้นพบเหล่านี้ยังพบว่าสอดคล้องกับบันทึกทางประวัติศาสตร์ในด้าน วัฒนธรรมของชาวจ้วง ฉะนั้นจึงอาจกล่าวได้ว่ามนุษย์จ้วงได้ดำรงชีพในเขตพื้นที่มณฑล กวางสีมาตั้งแต่ สมัยบรรพกาล และมีลูกหลานสืบสานมรดกทางวัฒนธรรมต่อกันมาจากบรรพบุรุษอย่างยาวนาน

ครั้นเมื่อกล่าวถึงชื่อเรียกตนเองของชาวจ้วง จากการศึกษาผ่านหนังสือ และบทความที่บันทึก เรื่องราวประวัติศาสตร์ชาวจ้วงหลากหลายเล่มพบว่าชาวจ้วงมีชื่อเรียกตนเองหรือถูกผู้อื่นเรียก หลากหลายชื่อแตกต่างกัน อาทิ ผู้ไต ผู้ไท ผู้นอง ผู้ฮือ ผู้เย่ ผู้โล่ ผู้ล่ง ผู้ไท ผู้เหลียว ผู้จ้วง ผู้บาน เป็นต้น สาเหตุที่มีหลายชื่อแฉกเช่นนี้เนื่องจากในประวัติศาสตร์ชนชาติจ้วงมิได้เป็นเอกภาพหรือตั้งเป็นรัฐ รวมกัน ทำให้ชนชาติจ้วงมีอาณาเขตอาศัยขยายกว้างขวาง ด้วยสภาพภูมิทัศน์ที่แตกต่างกันอันเป็นผล ให้เดินทางคมนาคมไม่สะดวกนำไปสู่การติดต่อปฏิสัมพันธ์ที่ค่อนข้างน้อย และไม่มีอักษรเป็นของตน ดังนั้นกว่าจะได้รับการแต่งตั้งเป็นเขตการปกครองตนเอง กวางสีจ้วง และถูกขนานนามเปลี่ยนมาเป็น ชนชาติจ้วงอย่างทุกวันนี้ ตั้งแต่สมัยอดีตบรรพบุรุษจ้วงในอาณาบริเวณต่าง ๆ ล้วนแล้วมีภาษาท้องถิ่น

² ฉัตรทิพย์ นาถสุภา และอุษา โลหะจรูญ, บรรณานิการ, วัฒนธรรมโบราณชนชาติจ้วงกับความเข้าใจวัฒนธรรม ไทย (กรุงเทพฯ: สร้างสรรค์, 2562), 26.

เป็นของตนเอง มีชื่อเรียกของตนเอง และชื่อที่ผู้อื่นเรียกอย่างหลากหลาย ทว่าหลังจากสาธารณรัฐประชาชนจีนได้สถาปนาขึ้น (ค.ศ. 1949-ปัจจุบัน) ทางรัฐบาลของประเทศจีนได้พิจารณาชนชาติผ่านวิธีวิทยาศาสตร์และกำหนดอย่างเป็นทางการว่าให้เรียกผู้คนกลุ่มที่อาศัยในบริเวณกวางสี กวางตุ้ง ยูนนานชานนามรวมกันเป็น “ชนชาติจ้วง” แม้นว่าพื้นที่เหล่านี้จะมีชื่อเรียกตนเองแตกต่างกันก็ตาม

ในปัจจุบันชาวจ้วงมีถิ่นที่อยู่รวมกันเป็นกลุ่มติดต่อกันในบริเวณกว้างขวาง มีเมืองหนานหนิง มณฑลกวางสีเป็นศูนย์กลางอาณาจักร ตามข้อมูลของบทความเรื่องชนชาติจ้วงได้กล่าวว่าจากการสำรวจพบว่ามีชาวจ้วงจำนวนทั้งสิ้น 15.5 ล้านคน ซึ่งเกินกว่าร้อยละ 90 ที่อาศัยอยู่ในมณฑลกวางสี ในบรรดาชนกลุ่มน้อยทั้ง 55 เผ่าพันธุ์ของประเทศจีน ชาวจ้วงมีจำนวนมากที่สุด และเป็นรองเพียงชนชาติฮั่น (วิวัฒน์ พันธวุฒियานนท์, 2538: 125) ขณะที่ข้อมูลปัจจุบันในปี 2564 ของสารคดีประวัติศาสตร์นอกตำรา กล่าวว่าชาวฮั่นซึ่งเป็นชนกลุ่มใหญ่ของจีนเข้ามาครอบครองพื้นที่บริเวณดังกล่าวนี้มากขึ้น ทำให้จำนวนประชากรจำนวน 54 ล้านคนของเขตปกครองตนเองกวางสีจ้วงส่วนใหญ่เป็นคนจีนฮั่น และประชากรชาวจ้วงมีประมาณ 18 ล้านคนซึ่งนับว่าเป็นชนกลุ่มน้อยที่ยังคงมีประชากรมากที่สุดในบรรดาชนกลุ่มน้อยอื่น ๆ (ประวัติศาสตร์นอกตำรา, 2564: ออนไลน์)

2. วัฒนธรรมของชนชาติจ้วง

2.1. ความหมายของวัฒนธรรม

วัฒนธรรม หมายถึง รูปแบบของกิจกรรมมนุษย์และโครงสร้างเชิงสัญลักษณ์ที่ทำให้กิจกรรมนั้นมีความสำคัญและเด่นชัด โดยอาจสรุปได้ว่า กล่าวถึง วิธีการดำเนินชีวิต (The way of life) ของมนุษย์ในสังคมซึ่งนับตั้งแต่วิธีดำรงอยู่ วิธีการรับประทาน วิธีการทำงาน วิธีพักผ่อน วิธีแสดงอารมณ์ วิธีสื่อความ วิธีอยู่ร่วมกันเป็นหมู่คณะ ตลอดจนหลักเกณฑ์การดำเนินชีวิต เป็นต้น โดยแนวทางการแสดงออกถึงวิถีชีวิตนั้นอาจเริ่มจากเอกชนหรือคณะบุคคลทำเป็นตัวแบบ จากนั้นผู้คนในสังคมโดยทั่วไปก็นำมาปฏิบัติสืบต่อกัน โดยวัฒนธรรมสามารถแบ่งออกได้เป็น 2 ประเภท (Ni Yu, 2556: 27-28) ได้แก่

1. วัฒนธรรมทางวัตถุ คือ เครื่องมือ เครื่องใช้ที่มนุษย์ใช้ในชีวิตรประจำวันเพื่อความสุขทางกาย อาทิ ที่อยู่อาศัย ยานพาหนะ ตลอดจนเครื่องป้องกันตัวให้รอดพ้นจากอันตรายทั้งปวง
2. วัฒนธรรมทางจิตใจ คือ เป็นเรื่องของการยึดเหนี่ยวจิตใจมนุษย์เพื่อให้เกิดปัญญาและมีจิตใจที่งดงาม อาทิ ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม คติธรรม ศิลปะวรรณคดี และตลอดจนระเบียบแบบแผนของขนบธรรมเนียมประเพณี

2.2. ลักษณะทั่วไปทางวัฒนธรรมของชนชาติจ้วง

ชาวจ้วงถือเป็นกลุ่มชนชาติไทที่มีวัฒนธรรมเก่าแก่สืบเนื่องตั้งแต่สมัยก่อนประวัติศาสตร์ตอนปลาย อยู่ในช่วงเวลาอย่างน้อยประมาณ 2,400 ปี อารยธรรมความเจริญของจ้วงซึ่งเป็นระยะเวลาในยุคสำริด-เหล็กนับว่าร่วมสมัยกับยุคแรกเริ่มทางอารยธรรมของผู้คนในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ จากการศึกษาจะเห็นได้ว่าชาวจ้วงมิได้มีเพียงกลุ่มเดียวเท่านั้น ทว่ายังแบ่งเป็นกลุ่มต่าง ๆ อีกมากมาย และยังมีภาษาถิ่นเป็นภาษาเฉพาะของตนเอง อย่างไรก็ตามสามารถแบ่งกลุ่มจ้วงอย่างง่ายที่สุดได้โดยใช้ลำน้ำอิ้วเจียงเป็นพรมแดนสมมุติ ซึ่งจะแบ่งเป็น 2 กลุ่มกว้าง ๆ ได้แก่ จ้วงเหนือและจ้วงใต้ ทางด้านภาษาแม้ว่าชาวจ้วงแต่ละกลุ่มจะมีภาษาถิ่นเป็นของตนเอง แต่ภาษาจ้วงทุกกลุ่มก็ยังคงถูกจัดไว้ในตระกูลภาษาไท (วิวัฒน์ พันธวุฒิชยานนท์, 2538: 125) ด้วยตระกูลภาษาที่จัดอยู่ในกลุ่มเช่นเดียวกันกับภาษาไทยผนวกกับร่องรอยอารยธรรมที่สัมพันธ์กับดินแดนทางเอเชียตะวันออกเฉียงใต้เช่นประเทศไทยจึงทำให้การศึกษาเพิ่มเติมทางด้านวัฒนธรรมของชาวจ้วงเป็นจุดที่น่าสนใจอย่างยิ่ง

วัฒนธรรมของชาวจ้วงได้ปรากฏให้เห็นเด่นชัดในดินแดนของชาวจ้วงแถบมณฑลกวางสีซึ่งพบร่องรอยพยานหลักฐานมากมาย อาทิ วัตถุสถานต่าง ๆ ที่ล้วนเก่าแก่มากกว่า 2,000 ปี โบราณสถานสำคัญคือ ภาพเขียนสีผาหลายบนหน้าผาภูเขาฮวาซันซึ่งตั้งอยู่ที่อำเภอหนิงหมิง ภาพเขียนดังกล่าวมีเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมอันโดดเด่น กล่าวคือ ปรากฏภาพพิธีกรรมที่ใช้เครื่องดนตรีอย่างกลองมโหระทึกหรือกลองสำริด และภาพวาดคล้ายกับอันเป็นสัญลักษณ์ของน้ำและการขอฝน จากภาพวาดวัฒนธรรมที่ปรากฏดังกล่าววิเคราะห์ได้ว่าลักษณะสังคมและวัฒนธรรมของชาวจ้วงมักจะเกี่ยวข้องกับพิธีกรรมความเชื่อในเรื่องการขอพรเทพเจ้าหรือสิ่งศักดิ์สิทธิ์ให้ประทานพรความอุดมสมบูรณ์แก่คนจ้วง การร้องขอความอุดมสมบูรณ์ให้มีฝนตกตามฤดูกาล เนื่องจากคนจ้วงนิยมปลูกข้าวและนับว่าเป็นสังคมแห่งเกษตรกรรม ทว่าในอดีตการผลิตมิได้พึ่งพาเทคโนโลยีอย่างในปัจจุบันนี้ เนื้อหาของภาพจึงมีความสัมพันธ์กับการเคลื่อนไหวทางการผลิตหรือการดำรงวิถีชีวิตของบรรพชนจ้วง ทั้งนี้ด้านวิถีชีวิตของชาวจ้วงพบว่าพึ่งพาอาศัยอยู่ริมแม่น้ำและภูเขา ดำรงชีพอยู่กับธรรมชาติจึงมักประกอบอาชีพทำไร่ทำนา ประมง การค้าขาย ลักษณะร่วมกันเด่นชัดทางวัฒนธรรมของชาวจ้วงยังปรากฏอยู่ในบทเพลงร้องพื้นบ้านของชาวจ้วง โดยชาวจ้วงได้รับการขนานนามว่าเป็นชนชาติที่โปรดปรานการร้องเพลงจึงได้สมญานามว่า “ดินแดนแห่งแถบทะเลเพลง” ฉะนั้นจึงมีบทเพลงขับร้องจำนวนมากอันสะท้อนสังคมวัฒนธรรมความเป็นชนชาติจ้วง อาทิ ค่านิยม ความเชื่อ การแต่งกาย ประเพณี อุปนิสัยของคนในสังคมจ้วง ลักษณะร่วมทางวัฒนธรรมของชนชาติจ้วงด้านอื่น ๆ ที่ปรากฏร่วมกันยังมีอีกหลายประการ

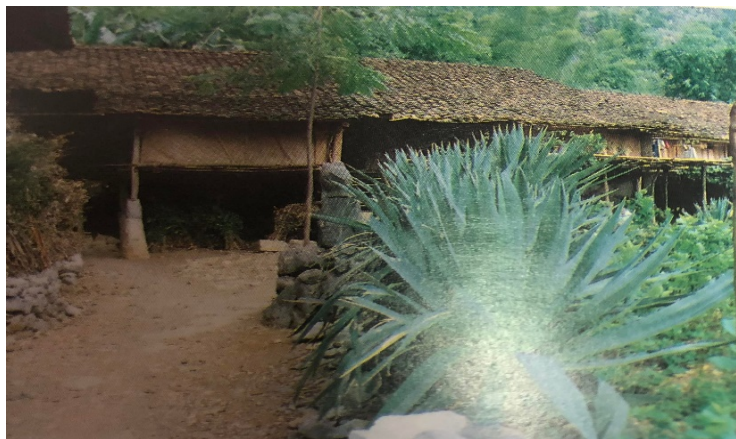
ได้แก่ การทอผ้าด้วยลวดลายที่ประณีต ลักษณะบ้านเรือนแบบมีใต้ถุน เพศหญิงรับประทานหมาก มีการนับถือผีและเทพยดาหลายตน เป็นต้น

หลังจากที่ได้กล่าวถึงลักษณะทั่วไปของวัฒนธรรมชนชาติจ้วงแล้ว ต่อไปผู้ศึกษาจะขอกล่าวถึงวัฒนธรรมของชาวจ้วงและอธิบายเจาะจงแต่ละประเด็น ดังนี้

2.2.1 ด้านที่อยู่อาศัย

ในด้านที่อยู่อาศัยชนชาติจ้วงและชนชาติอื่นที่พูดภาษากลุ่มกึ่งกันจะเรียกบ้านว่า “หล่าน” บ้านของคนจ้วงจะแตกต่างกันไปตามเขตสภาพแวดล้อม ทว่าบ้านเรือนที่มีลักษณะเฉพาะของชาวจ้วง เรียกว่า “หล่านจาน” หนังสือประวัติศาสตร์จีนแปลว่า “กานหล่าน” คือ บ้านยกพื้น ในบางตำราก็อาจเรียกว่า “ก้อหล่าน” “เกาหล่าน” หรือ “หม่าหล่าน” เป็นต้น (หลี่ฟูเจิน, 2539: 51) เรือนกานหล่านเป็นเรือนปลูกสร้างที่ถือว่าเป็นเอกลักษณ์ของคนท้องถิ่นของชนชาติจ้วงหรือคนเยวโบราณ(ซึ่งเป็นบรรพบุรุษของชาวจ้วง) เรือนดังกล่าวจะมีสิ่งก่อสร้าง คือ เสา ชื่อ คาน เพดาน พื้นห้อง และฝาทำด้วยไม้ทั้งหมด บ้านจะมีลักษณะยกพื้นแบบง่าย ๆ (ซึ่งเป็นลักษณะปรากฏอันเด่นชัดที่ได้ชื่อว่าการกานหล่าน) อีกทั้งจะใช้ไม้ไผ่ กิ่งไม้เล็ก ๆ หรือเปลือกไม้ทำรั้วกันแยกเป็นห้อง ๆ บ้านกานหล่านนี้นิยมสร้างเป็นสองชั้น โดยที่ชั้นบนเจ้าของบ้านจะอาศัยอยู่ และชั้นล่างจะสร้างเป็นคอกสัตว์เอาไว้ใช้เลี้ยงโค กระบือ หรือสุกร เป็นต้น เรือนกานหล่านในบางบ้านอาจสร้างเป็นสามชั้น โดยชั้นล่างจะสร้างเป็นคอกสัตว์ ชั้นกลางผู้คนจะอาศัยอยู่ และชั้นบนจะใช้เป็นที่เก็บเสบียงหรือของจีปาละ อีกทั้งหลังหนึ่งก็อาจจะมี 1-2 ห้อง หรือ 4-5 ห้องก็ได้ ทว่าส่วนใหญ่นิยมสร้างเป็น 3 ห้อง

บ้านกานหล่านหรือบ้านยกพื้นนี้เป็นรูปแบบบ้านเรือนที่เก่าแก่ชนิดหนึ่งที่บรรพบุรุษของชนชาติจ้วงสร้างขึ้นตามสภาพแวดล้อม บ้านลักษณะนี้จะโปร่ง อากาศถ่ายเทสะดวก และปลอดภัยจากสัตว์ป่า สิ่งปลูกสร้างดังกล่าวไม่เพียงแต่ปรากฏให้เห็นในสมัยโบราณของจีน ในปัจจุบันยังคงเป็นสิ่งปลูกสร้างของคนชนกลุ่มน้อยบางส่วนที่อาศัยทางตอนใต้ของกลุ่มแม่น้ำแยงซีเกียง อย่างไรก็ตามเมื่อกาลเวลาผ่านไปยุคสมัยปรับเปลี่ยนทำให้ผู้คนจำนวนหนึ่งเริ่มหันมาสร้างบ้านชั้นเดียวมากขึ้น เนื่องจากตระหนักเกี่ยวกับความสะดวกสบายและความสะอาดมากขึ้น อีกทั้งในเขตที่เจริญ มีเศรษฐกิจพัฒนารวดเร็วก็ส่งผลต่อค่านิยมการสร้างบ้านเรือนมากขึ้น โดยปรับปรุงรูปแบบที่อยู่อาศัยเรื่อย ๆ ตึกสร้างโดยอิฐ คอนกรีตมากขึ้น แม้รูปแบบจะปรับให้ทันสมัยขึ้น ทว่าก็ยังคงรักษารูปแบบการใช้งานของเรือนกานหล่านไว้ อาทิ ชั้นล่างปรับจากคอกเลี้ยงสัตว์เป็นห้องอาหาร วางตู้เย็น โทรทัศน์ ชั้นบนเป็นห้องนอน นอกห้องมีชานสำหรับตากผ้า

ภาพที่1-1 ตัวอย่างบ้านของชาวจ้วงในมณฑลกวางสี
(ที่มา: ศรีศักร วัลลิโกดม และปรานี วงษ์เทศ, 2536)

ภาพที่1-2 บ้านกานหลานของชาวจีนเปรียบเทียบกับบ้านแบบใต้ถุนของไทย
(ที่มา : <https://aichineseschool.wordpress.com/2019/03/22/จริงหรือไม่?ชนเผ่าจ้วง/>)

2.2.2 ด้านภาษา

นักวิชาการจีนจัดภาษาจ้วงอยู่ในภาษาตระกูลจีน-ทิเบต กลุ่มจ้วง-ต้ง สาขาภาษาจ้วง-ไต จากหนังสือชื่อว่า “สังเขปภาษาดัง-ไต” หรือชื่อภาษาจีนคือ 侗台语族概论 ก็จัดภาษาไทไว้ในตระกูลจีน-ทิเบตเช่นเดียวกัน ในแขนงจ้วง-ไตมีสมาชิกที่มีถิ่นฐานอยู่ในประเทศจีนทั้งหมดสามภาษา ได้แก่ ภาษาไต ภาษาปู้อี้ และภาษาจ้วง ซึ่งทั้งสามภาษาดังกล่าวนี้มีความใกล้ชิดเป็นระนาบเดียวกันกับภาษาไทยในประเทศไทย ภาษาลาวในประเทศลาว (เมฆม สอดส่องกฤษ, 2558: 69) ฉะนั้นจึงกล่าวได้ว่าทั้งสามภาษา ได้แก่ ภาษาไต ภาษาปู้อี้ และภาษาจ้วงล้วนใกล้ชิดกับภาษาไทยมากที่สุด

ชนชาติจ้วงในสมัยบรรพกาลพบว่ายังมิได้มีอักษรใช้ แต่ต่อมาก็เริ่มมีตัวอักษรจ้วงโบราณเป็นของตนเองซึ่งสร้างตามแบบของตัวอักษรอื่น โดยเริ่มในตอนกลางของคริสต์ศตวรรษที่หนึ่ง ต่อมาตัวอักษรจ้วงแบบใหม่ได้สร้างขึ้นในตอนกลางของศตวรรษที่ 1950 (ประมาณค.ศ.1955 หรือพ.ศ. 2498) โดยจะสะกดด้วยพยัญชนะละตินและได้กำหนดเป็นอักษรของชนชาติจ้วงตามกฎหมาย จากข้อมูลข้างต้นกล่าวได้ว่าตรงตามบันทึกบอกเล่าของนักวิชาการจากมหาวิทยาลัยศิลปากรครั้งที่เดินทางไปร่วมพิธีต้อนรับที่วิทยาลัยนาฏศิลป์ในมณฑลกวางสีปีพ.ศ. 2534 พบว่าชาวจ้วงจะใช้อักษรละตินสะกดแทนพยัญชนะ สระ และกำกับเป็นเสียงวรรณยุกต์ อย่างไรก็ตามก็ตีด้วยปัจจัยทางภูมิศาสตร์และประวัติศาสตร์ที่ส่งผลให้ระบบเสียงหรือโฟเนติก และคำศัพท์ของภาษาจ้วงในพื้นที่ต่าง ๆ แตกต่างกัน ภาษาจ้วงจะแบ่งออกเป็น 2 กลุ่มใหญ่ ๆ ได้แก่ ภาษาจ้วงเหนือ และภาษาจ้วงใต้ มีภาษาท้องถิ่น 13 ภาษา ทว่าบางตำราหรือบทความ อาทิ บทความเรื่องชนชาติจ้วงของวิวัฒน์ พันธวุฒิชยานนท์ (2538: 127) กล่าวว่า ภาษาจ้วงมีภาษาท้องถิ่นมากถึง 51 กลุ่มด้วยกัน บริเวณพื้นที่การกระจายตัวของภาษาจ้วงเหนือจะอยู่ในบริเวณเขตตอนเหนือของแม่น้ำถอเนียงจี เย่าเจียง ยุงเจียง หยู่เจียง ภาคเหนือของรัฐเหวินชาน เหลียนชาน หวยจีของกวางตุ้ง เจียงหัวของมณฑลหูหนานและฉงเจียงของมณฑลกุ้ยโจว ในส่วนบริเวณพื้นที่การกระจายตัวของภาษาจ้วงใต้พบว่ากระจายอยู่เขตแดนทางตอนใต้ของแม่น้ำเย่าเจียง ยุงเจียง และเขตตอนใต้ของรัฐเหวินชานในมณฑลยูนนาน ดังที่กล่าวข้างต้นแม้ว่าจะมีภาษาถิ่นแตกต่างกันไปตามแต่ละพื้นที่ ทว่าด้านไวยากรณ์ก็พบว่าค่อนข้างเหมือนกันมาก คำศัพท์ภาษาพื้นเมืองของจ้วงเหนือที่พูดมีประมาณ 80% หากเปรียบเทียบภาษาจ้วงเหนือและจ้วงใต้แล้วพบว่ามีคำศัพท์ที่พูดเหมือนกันประมาณ 60% นอกจากนี้จากการศึกษาของผู้วิจัยพบว่าภาษาจ้วงเหนือนับว่าเป็นภาษาพื้นฐาน โดยถือเสียงภาษาจ้วงที่อำเภออู่หมิงเป็นเสียงมาตรฐานในการสร้างตัวหนังสือจ้วง เนื่องจากพื้นที่เขตแดนที่พูดภาษาจ้วงเหนือขยายอย่างกว้างขวาง รวมถึงมีประชากรที่ใช้ภาษาเหนือเป็นจำนวนมาก

ด้านระบบเสียงภาษาจ้วงพบว่ามีตัวสระพื้นฐานทั้งสิ้นจำนวน 6 ตัว ได้แก่ a e i o u w (u) มีพยัญชนะประมาณ 30 ตัว มีเสียงวรรณยุกต์รวมทั้งสิ้น 8 เสียง ได้แก่ วรรณยุกต์เสียงเปิด 6 เสียง และวรรณยุกต์เสียงปิด 2 เสียง ศัพท์ที่ตายตัวส่วนใหญ่จะเป็นศัพท์เพียงพยางค์เดียว (พานซิชื่อ, 2539: 102-103)

อย่างไรก็ตามในปัจจุบันภาษาจ้วงได้รับอิทธิพลของภาษาจีนอันเข้ามาด้วยเช่นกัน จะเห็นได้จากตั้งแต่สมัยราชวงศ์ถังและราชวงศ์ซ่งจนกระทั่งถึงสมัยราชวงศ์หมิงและราชวงศ์ชิงชาวจ้วงและชาวฮั่นมีการติดต่อกันมาเป็นเวลานานทั้งในด้านเศรษฐกิจ การเมือง ตลอดจนวัฒนธรรม ในอดีตยังพบว่า

ชาวจ้วงเริ่มรับเอาการศึกษาแบบฮั่นเข้ามาใช้นานแล้วจึงส่งผลให้การศึกษาแบบฮั่นขยายกว้างขึ้น อีกทั้งผู้คนชนชาติจ้วงส่วนใหญ่สามารถพูดภาษาจีนฮั่นหรือจีนกลางได้ ดังนั้นภาษาจ้วงในปัจจุบันจึงมีคำยืมจากภาษาฮั่นจำนวนมาก และกลายเป็นส่วนประกอบที่สำคัญในคำศัพท์ภาษาจ้วง จึงกล่าวได้ว่าภาษาฮั่นมีอิทธิพลต่อชนชาติจ้วงอย่างกว้างขวางและลึกซึ้ง

2.2.3 ด้านการแต่งกาย

ชาวจ้วงกระจายไปตามอาณาเขตในพื้นที่ต่าง ๆ ของประเทศจีนอย่างกว้างขวาง เครื่องแต่งกายของชาวจ้วงจึงปรับเปลี่ยนไปตามสภาพสังคม เขตการพัฒนาเศรษฐกิจ สภาพแวดล้อมตามธรรมชาติ ภูมิอากาศ มาตรฐานการผลิต ตลอดจนมุมมองความคิดเกี่ยวกับความงามที่แตกต่างกัน เครื่องแต่งกายของชาวจ้วงจะค่อนข้างแตกต่างกันออกไปตามแต่ละพื้นที่ ฉะนั้นจึงกล่าวได้ว่าเครื่องแต่งกายจึงเปรียบเสมือนสัญลักษณ์ของแต่ละสถานที่ โดยจะเห็นได้ชัดจากเครื่องแต่งกายของเพศหญิงที่มีแบบอย่างมากมาย ดังนั้นสถานที่บางแห่งจึงใช้ลักษณะการแต่งกายเรียกชื่อชาวจ้วงในพื้นที่นั้น ๆ อาทิ ชาวจ้วงบริเวณแถบหุบเขาทางภาคเหนือของกวางสี และตำบลทางภาคตะวันตกจะนิยมสวมเสื้อสีขาว ดังนั้นจึงเรียกคนจ้วงแถบนี้ว่า “จ้วงเสื้อขาว” ชาวจ้วงแถบเทียนเอ๋อและตุงหลานทางภาคตะวันตกเฉียงใต้ของกวางสีนิยมสวมเสื้อสีน้ำเงินจึงเรียกว่า “จ้วงสีดำ” และ “จ้วงสามชั้น” เป็นต้น อย่างไรก็ตามแม้ชาวจ้วงแต่ละแถบพื้นที่จะนิยมสวมเครื่องแต่งกายแตกต่างกัน ทว่าบางพื้นที่ที่การคมนาคมเข้าถึงสะดวก เศรษฐกิจ และสภาพสังคมที่ได้รับการพัฒนาให้เจริญรุ่งเรืองขึ้น การแต่งกายก็จะไม่แตกต่างกับชนชาติฮั่น โดยเฉพาะเครื่องแต่งกายของเพศชายจะไม่มีลักษณะเด่นชัดนัก

แม้ว่าปัจจุบันด้วยสภาพสังคม ค่านิยม สภาพเศรษฐกิจของชาวจ้วงบางพื้นที่จะเปลี่ยนแปลงไปตามความเจริญของสังคมส่งผลให้การแต่งกายของชาวจ้วงได้รับอิทธิพลจากชนชาติฮั่นเข้ามา ทว่าบางพื้นที่ชาวจ้วงยังคงดำรงรักษาลักษณะพิเศษของเครื่องแต่งกายตามประเพณีของชนชาติจ้วงไว้จากการศึกษาผ่านตำรา “ชาวจ้วง” ในบทที่ 4 เรื่องชีวิตความเป็นอยู่ของชาวจ้วง เขียนโดยหลี่ฟูเซิน (2539: 56-57) กล่าวว่า ทางภาคตะวันตกของกวางสีแถบเหวยล่อ และจาลี่ของอำเภอปกครองตนเองชนชาติต่าง ๆ หลงหลิน ชาวจ้วงยังคงดำรงรักษาการแต่งกายตามประเพณี โดยผู้ชายจ้วงจะสวมเสื้อสีขาว นุ่งกางเกงสีดำ ผู้หญิงจ้วงจะสวมเสื้อสีนํ้า นุ่งกางเกงยาว และสวมกระโปรงจีบสั้นทับกางเกง บริเวณชายเสื้อและขากางเกงนิยมเย็บหรือปักลายดอกไม้บนานาพันธุ์ ในขณะที่พื้นที่หลงกั อำเภอปกครองตนเองหลงเจิ้งที่อยู่ทางภาคเหนือของกวางสี ผู้หญิงนิยมสวมเสื้อผ่าหน้าไม่มีปกเสื้อ ปักเป็นลายดอกไม้ 5 สี และชายเสื้อติดลูกไม้ นุ่งกางเกงยาว และที่ชายขากางเกงเย็บลูกไม้โปร่งสีแดง น้ำเงินและเขียว อีกทั้งยังใส่ต่างหู กำไล หรือปลอกคอ เป็นต้น ฉะนั้นจากที่กล่าวข้างต้นประจักษ์ชัดว่า

ชาวจ้วงที่อาศัยในพื้นที่ต่าง ๆ เป็นเวลานานจะมีมุมมองความงามที่แตกต่างกัน ดังนั้นเครื่องแต่งกายของชาวจ้วงจึงมีรูปแบบหลากหลาย ไม่สามารถเจาะจงเฉพาะแบบใดแบบหนึ่งได้ อนึ่งสามารถจำแนกออกเป็นประเภทใหญ่ ๆ ได้ดังต่อไปนี้ (อวี๋หรืออวี๋ และมือหุนจวิน, 2539: 1-7)

1) เครื่องแต่งกายสตรี

ตามประวัติศาสตร์เสื้อผ้าสตรีประกอบด้วยเสื้อและกระโปรง สตรีชาวจ้วงส่วนใหญ่จะเรียนรู้การถักทอผ้าด้วยตนเองตั้งแต่เด็กจึงสามารถเย็บและทอเสื้อผ้าใส่เองได้ ภายหลังเมื่อกาลเวลาผ่านไปผู้คนล้าวนตระหนักว่าการสวมกระโปรงไม่สะดวกในการทำนา อีกทั้งการขยายอิทธิพลทางวัฒนธรรมจากชนชาติอื่นในด้านต่าง ๆ ประการหนึ่งก็คือด้านการแต่งกาย รวมถึงยุคสมัยที่แปรผัน กล่าวคือเครื่องทอผ้าแบบเก่าล้าสมัย ทอผ้าได้น้อย ในขณะที่เครื่องทอผ้าแบบใหม่สามารถทอด้วยเครื่องอัตโนมัติได้และมีผ้าที่สวยงามราคาถูกจึงทำให้สตรีจ้วงทอผ้าใส่เองน้อยลง อีกทั้งบางพื้นที่ของชาวจ้วงที่อาศัยอยู่ได้รับการพัฒนาคุณภาพชีวิต ส่งผลต่อการรับเอากระแสอิทธิพลชาวฮั่นมาใช้ ดังนั้นปัจจุบันสตรีจ้วงจึงเปลี่ยนมาสวมเสื้อแบบเรียบ ๆ แบบฉบับชาวฮั่นและนุ่งกางเกงแทนกระโปรงมากขึ้น โดยเฉพาะบริเวณทางภาคตะวันตกเฉียงเหนือของกวางสีที่พบว่าโดยทั่วไปจะนุ่งกางเกง

ประการต่อไปจะขอยกตัวอย่างรูปแบบการแต่งกายตามประเพณีของสตรีจ้วงในแต่ละพื้นที่ ได้แก่ บริเวณแถบจินหลุง บริเวณแถบนาโป และบริเวณแถบหลงหลิน

สตรีจ้วงบริเวณแถบจินหลุง อำเภอหลงโจวทางตะวันตกเฉียงใต้ของกวางสี นิยมสวมเสื้อติดกระโปรงยาว กระโปรงยาวครึ่งท่อน หรือกางเกงขายาว หากเป็นกระโปรงยาวติดตัวเสื้อจะมีลักษณะคอตั้ง แขนแคบ ตัวเสื้อผ่าเฉียง เข้ารูป และยาวปิดเข่า ลักษณะพิเศษจะอยู่ที่บริเวณชายกระโปรงผ่าข้างถึงเอว ขึ้นหน้าและขึ้นหลังแยกกันทำให้ผ้าพริ้วตามธรรมชาติ เนื่องจากชุดของหญิงจ้วงแถบจินหลุงเป็นสีดำ ดังนั้นผู้หญิงจะนิยมคาดสร้อยเงินบริเวณเอว หรือใช้ผ้าลายยาว 20 เซนติเมตร กว้าง 10 เซนติเมตรห้อยบริเวณสายคาดเอว อีกทั้งนิยมผูกผมด้วยผ้าสีสดเพื่อให้ดูสดชื่นมีชีวิตชีวาขึ้น

ภาพที่ 2-1 ชุดสตรีชาวจ้วงรูปแบบหนึ่งในอำเภอหลงโจวเขตตะวันตกเฉียงใต้ของกวางสี

(ที่มาภาพ: ศรีศักร วัลลิโกดม และปราณี วงษ์เทศ, 2536)

สตรีจ้วงบริเวณแถบนาโป ทางภาคตะวันตกของกวางสี เพศหญิงจะนิยมสวมเสื้อและกระโปรงสีดำ มีผ้าโพกผมสีดำ ผู้คนจึงให้สมญานามว่า “จ้วงเสื้อดำ” เสื้อมักจะจะเป็นแบบเข้ารูปและสั้น กระโปรงเป็นแบบจีบรอบ และกางเกงที่กว้างยาวเป็นชุดเสื้อจะไม่มีปกหรือปกตรง ตัวเสื้อเปิดเฉียงไขว้ไปทางขวา ปลายเสื้อผ่าข้าง ตัวเสื้อจะผ่าหน้ากึ่งขอบด้วยผ้าขาวตามปกแขนและปลายเสื้อ กระโปรงก็กึ่งด้วยผ้าขาวเช่นเดียวกัน ข้างในจะสวมกางเกงพับเอวขาบาน ภาพรวมการแต่งกายจะดูหลวมใส่สบาย อย่างไรก็ตามการแต่งกายของผู้คนในแถบนาโปสามารถรักษารูปแบบตามประเพณีเดิมได้มาก ปัจจัยสำคัญที่ยังรักษาวัฒนธรรมการแต่งกายของตนเองให้คงอยู่ได้คือ บริเวณพื้นที่แห่งนี้ได้รับอิทธิพลความสิ้นไหลทางวัฒนธรรมจากภายนอกน้อย (โดยเฉพาะอิทธิพลจากอื่น) เนื่องจากเป็นถิ่นทุรกันดารอยู่บนเขาที่ห่างไกล การคมนาคมไม่สะดวกส่งผลให้เกิดการปฏิสัมพันธ์ติดต่อกับคนภายนอกน้อย

สตรีจ้วงแถบหลงหลินทางภาคเหนือของกวางสี ลักษณะเสื้อจะมีรูปแบบเหมือนของสตรีนาโป เป็นกระโปรงยาวจีบรอบและกางเกงขายาวเป็นชุด ทว่าการประดับสีสันบนเครื่องแต่งกายจะสมบูรณ์กว่า บริเวณแขนเสื้อจะเดินด้วยเส้นด้ายสี กระโปรงจะเป็นสีน้ำเงินจีบรอบ ผ้าโพก เสื้อผ่าจะมีสีขาว สีสดใสทั้งหมด ส่วนสตรีสูงอายุจะสวมเสื้อที่ไม่มีลวดลายพร้อมสวมผ้าโพกสีดำ สีชุดเข้ากันอย่างนุ่มนวล โดยเสื้อมีสีเขียวกระโปรงสีคราม ตัวเสื้อกระโปรงและกางเกงขายาวจะเป็นแบบชั้น ๆ ลักษณะเด่นของเครื่องแต่งกายคือ กระโปรงแบบจีบรอบ คนทั่วไปนิยมเรียกชุดลักษณะนี้ว่า “ชุดสามชั้น” ทั้งนี้ชุดสามชั้นถือเป็นสัญลักษณ์การแต่งกายของสตรีทางตะวันตกเฉียงเหนือของกวางสีด้วย

2) เครื่องแต่งกายชาย

ชายชาวจ้วงมีรูปแบบการแต่งกายที่ไม่ค่อยแตกต่างกันนักและดูเรียบง่ายกว่าของสตรีจ้วง ในอดีตลักษณะเด่นของเครื่องแต่งกายชายชาวจ้วงจะเห็นเด่นชัด ยกตัวอย่างเช่น สมัยราชวงศ์ชิงแถบมณฑลกวางสีทางภาคเหนือซึ่งติดแถบหูหนาน การแต่งกายชายจะจำแนกตามลักษณะ เพศชายที่มีการศึกษาจะนิยมสวมกั๊พ้าผู้ชาย พลเมืองเขตจ้วงนิยมสวมเสื้อติดกระดุมทางหน้าอกขวา ท่อนล่างนุ่งกางเกงขายาวบาน บริเวณเอวคาดเข็มขัด รวมถึงนิยมไว้ผมยาวมัดเกล้าบนศีรษะพร้อมโพกผ้าไว้รองเท้าวจะสวมใส่รองเท้าว้าใบที่ปลายรองเท้าวจะงอขึ้น ในสมัยปลายราชวงศ์ชิง-ปี1949 รูปแบบเสื้อก็ปรับเปลี่ยนมาติดกระดุมตรงกลางอก กระดุมจะขึ้นอยู่กับฐานะและความชอบสามารถใช้ได้ทั้งกระดุมเงิน กระดุมทอง หรือกระดุมผ้า เสื้อตัวเล็กสั้นและผ่าข้างที่ชายเสื้อด้านซ้ายขวา (เหมือนกับชุดจีน) กางเกงจะเป็นขาบานมัดปลายเท้า ผ้าผูกเอวจะเสียบด้วยกล่องยาเส้นและมีด ต่อมาหลังทศวรรษที่ 50 เครื่องแต่งกายชายชาวจ้วงยังคงมีคอปกเล็กติดกระดุมผ่ากลางตามแบบฉบับจีน ชุดจีนมีคอปกสั้นหรือไม่มีผ่าและผ่ากลางหรือผ่าข้าง 2 แบบ เสื้อที่คอปกสั้นและผ่ากลางด้านนอกซ้ายและขวาจะมี

กระเป่าใหญ่ 2 ข้าง ส่วนด้านนอกซ้ายมีกระเป่าเล็กเพิ่มอีก 1 ใบ กระดุมที่เป็นแบบผ้าพันจะติดชิดกันทั่วไปแล้วจะนิยมติด 7-8 เม็ด ด้านกางเกงจะเป็นขาบาน พับตรงเอว ที่เอวมีฝ้ายาวผูก ที่ศีรษะจะสวมหมวก หรือโพกผมด้วยผ้าเพื่อกันหนาว ท่อนบนเสื้อปกเล็ก ผ่ากลาง กระดุมผ้า กางเกงจะใส่หลาย ๆ ชั้น ทว่าตัวในจะสั้นและแคบกว่าตัวนอก เสื้อผ้าไม่มีปกกลดตาย ส่วนใหญ่จะเป็นสีน้ำเงิน ในฤดูร้อนนิยมสวมเสื้อสีขาว ผ้าผูกเอวสีขาว กางเกงสีเขียว อีกทั้งสมัยก่อนรองเท้าจากที่สวมใส่แบบงอด้วนปลายก็ปรับให้เป็นแบบธรรมดาสีดำ

ด้วยยุคสมัยที่พัฒนาตามกาลเวลาจะเห็นได้ว่าเครื่องแต่งกายของชายชาวจ้วงก็พัฒนาปรับเปลี่ยนไปด้วย เสื้อผ้าของคนจ้วงและคนฮั่นถือว่าคล้ายคลึงกันมาก เนื้อผ้าของเสื้อผ้าผู้ชายส่วนใหญ่จะเป็นผ้าเนื้อหยาบและสีคราม เพราะปลูกฝ้ายและต้นคราม ผู้ดีและคนมีฐานะนิยมซื้อผ้าไหม ผ้าแพร ผ้าต่วนซึ่งผ้าเหล่านี้จะเป็นผ้าคุณภาพดี แบบเสื้อก็ยังคงความเป็นชุดจีนไว้จนกระทั่งถึงปัจจุบัน

ภาพที่ 2-2 ตัวอย่างการแต่งกายของเพศชาย อำเภอหลงโจวทางตะวันตกเฉียงใต้ของกวางสี
(ที่มา: ศรีศักร วัลลิโภดม และปรานี วงษ์เทศ, 2536)

2.2.4 การเพาะปลูกและเลี้ยงสัตว์

พื้นที่ของคนจ้วงอาศัยอยู่เป็นเขตแดนที่อยู่ระหว่างเขตร้อนกับเขตอบอุ่น การเพาะปลูกที่สำคัญอย่างยิ่งของคนจ้วงคือการเพาะปลูกข้าว ในสภาพสังคมการค้ารังสีและการพัฒนาของชนชาติจ้วงจะขึ้นอยู่กับผลผลิตข้าว ยกเว้นแต่บริเวณเขตภูเขาหินและที่ราบสูงดินดอนที่แห้งแล้ง เครื่องใช้ที่นำมาปฏิบัติกิจกรรมการเพาะปลูกข้าวอันสำคัญ ได้แก่ ไถเหล็ก คราดเหล็ก คราดไม้ คราดกลิ้ง อีกทั้งยังใช้โค กระบือเป็นกำลังสำคัญ ในการเก็บเกี่ยวข้าวจะมีเครื่องใช้ประกอบด้วยเคียว เคียวปากเลื่อย ถังนวดข้าว (หลี่ฟู่เซิน, 2539: 57) ดังที่กล่าวข้างต้นจะเห็นได้ว่าคนกลุ่มชาติพันธุ์จ้วงยังชีพจากการทำไร่ทำนาเป็นหลัก และมีวัฒนธรรมการปลูกข้าวเป็นกิจกรรมที่สำคัญ โดยพื้นที่ร้อยละ 40 ส่วนใหญ่เป็น

การทำนาปลูกข้าวเจ้าและข้าวเหนียวซึ่งการปลูกข้าวเหนียวของคนจ้วงไม่เพียงแต่ใช้เป็นประโยชน์ในการบริโภค ทว่ายังนำมาใช้เป็นส่วนหนึ่งของงานประเพณีและพิธีกรรม

ข้าวของชาวจ้วงในกวางสีสามารถจำแนกออกเป็น 3 ประเภทใหญ่ ๆ ได้แก่ ข้าวสารเบา ข้าวเจ้า และข้าวเหนียว ทั้งนี้ยังพบว่าข้าวโพดถือเป็นพืชพันธุ์ธัญญาหารสำคัญของคนจ้วง โดยคนจ้วงนิยมปลูกข้าวโพดในไร่ที่อยู่บนที่ดอนในเขตเขา ขณะเดียวกันบางแห่งก็ปลูกในนา เนื่องจากที่นาบริเวณเขตเขาจะมีน้ำค้างแข็ง ฝนตกน้อยทำให้ไม่เหมาะกับการปลูกข้าวในฤดูแรก ดังนั้นจึงนิยมปลูกข้าวโพดก่อน เมื่อฤดูแรกผ่านไปอากาศอบอุ่นขึ้นก็จะเริ่มปลูกข้าวแทน อย่างไรก็ตามพืชธัญญาหารอื่นที่ชาวจ้วงปลูกยังมีอีกหลายชนิด อาทิ เผือก ข้าวสาลี มันเทศ และข้าวโอ๊ต เป็นต้น ถั่วที่ปลูกมีหลายชนิดที่สำคัญ อาทิ ถั่วถั่ว ถั่วลิ้นเต่า ถั่วเขียว ถั่วดำ เป็นต้น พืชทางเศรษฐกิจที่สำคัญยังมีอีกมากมาย อาทิ ปอ อ้อย ถั่วลิสง งา น้ำมันถั่งฉิว น้ำมันเมล็ดชา โป๊ยกั๊ก ใบชา ฝ้าย ใบยาสูบ เป็นต้น ผักที่ปลูกมีหลากหลายชนิดที่สำคัญ อาทิ ผักกาดเขียว ขึ้นฉ่าย ผักบุ้ง ผักปวยเล้ง มะเขือเทศ ขิง พริก และรากบัว เป็นต้น ผลไม้ในเขตกวางสีมีหลากหลายกว่า 700 ชนิด ท้องถิ่นของคนจ้วงมีผลไม้สดวางขายตลอดทั้ง 4 ฤดู ฉะนั้นจึงเป็นที่มาของชื่อ “บ้านผลไม้” ผลไม้ที่มีชื่อเสียง อาทิ ส้มเขียวหวาน ลำไย ลิ้นจี่ สับปะรด มะพร้าว กัลยัม ขนุน สาลี่ ทับทิม พลับ ส้มโอ มะละกอ ลูกไหนด เกาลัด หวงผี และฝัฒา เป็นต้น นอกจากนี้ชาวจ้วงยังเพาะปลูกป่าไม้ด้วยเช่นกัน ได้แก่ ไม้ฉำฉา ไม้ไฟตง ไม้หนาน เป็นต้น

การเลี้ยงสัตว์ของชาวจ้วงในแต่ละพื้นที่ไม่เหมือนกัน ขึ้นอยู่กับเงื่อนไขทางธรรมชาติและเศรษฐกิจ ในเขตเขาที่เป็นที่ดอนมีหญ้ามามากจะนิยมเลี้ยงสัตว์ใหญ่ อาทิ โค กระบือ ม้า ล่อ แกะ หรือแพะ ในเขตพื้นที่ผลิตข้าวและข้าวโพดมากจะนิยมเลี้ยงสุกรและไก่ สำหรับเขตแดนที่มีสระหรือทะเลสาบมากจะนิยมเลี้ยงเป็ดและปลา (หลี่ฟูเจิน, 2539: 57-58)

2.2.5 อาหารและการบริโภค

ชาวจ้วงมีวิถีความเป็นอยู่ในเขตร้อนทางตอนใต้ของประเทศจีน แม้ว่าอากาศจะร้อนทว่าก็มีน้ำอุดมสมบูรณ์ มีทั้งแม่น้ำลำธารและภูเขา มีอาชีพในการทำไร่ทำนา และเลี้ยงสัตว์ ผู้คนที่อาศัยดำรงชีพบริเวณถิ่นริมน้ำก็จะมีอาชีพเลี้ยงปลาและจับปลาเพื่อการบริโภคและค้าขาย ฉะนั้นสภาพภูมิทัศน์หรือสภาพแวดล้อมดังกล่าวจึงทำให้ชาวจ้วงมีวัฒนธรรมทางด้านอาหารและการบริโภคเป็นของตนเอง

ชาวจ้วงบริโภคข้าวเป็นอาหารหลัก มีบริโภคข้าวโพดและข้าวเหนียวเหมือนคนในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ขนมหของชาวจ้วงหลายชนิดทำจากข้าวเหนียวที่เรียกว่า “เขานิ่ง” อาหารที่โดดเด่นของชาวจ้วง คือ ข้าวเหนียว 5 สี ซึ่งทำด้วยข้าวเหนียว ใบเมเปิ้ล ดอกไม้เหลือง หวายสีม่วง และฝัฒง ชาวจ้วงจะนำข้าวเหนียวดังกล่าวนี้มาใช้เช่นไหว้ในวันไหว้บรรพบุรุษ วันไหว้เทศกาล หรือ

ให้ญาติพี่น้องเพื่อแสดงถึงความเป็นอยู่อันดีงาม การบริโภคข้าวเหนียวนับว่าเป็นส่วนหนึ่งที่แสดงสายใยร่วมกันระหว่างชาวจ้วงและเพื่อนบ้านในดินแดนอุษาคเนย์ คนจ้วงนิยมบริโภคเนื้อสุกร โค ไก่ เป็ด แพะ ปลา และในบางพื้นที่ก็นิยมบริโภคเนื้อสุนัข อาหารจำพวกผักที่คนจ้วงบริโภค ได้แก่ ผักขม ผักกาดขาว หัวไชเท้า ฟักทอง แตงกวา ฟริก ชิง กระเทียม เครื่องดื่มที่นิยมของคนจ้วง ได้แก่ เหล้า ขาน้ำที่หมักดองจนเปรี้ยว เป็นต้น จากการศึกษาเกี่ยวกับอาหารของชาวจ้วงสามารถตั้งข้อสังเกตจากเอกสารรายงานทุกฉบับที่อ้างอิงถึงอาหารของชาวจ้วงกล่าวได้ว่า คนจ้วงมีรสนิยมการบริโภคอาหารประเภทหมักดอง วัฒนธรรมการบริโภคอาหารหมักดองนับเป็นความนิยมในกลุ่มคนไท-ลาว ชาวจ้วงในทุกครอบครัวจะมีไหสำหรับดองหน่อไม้ ถั่วแขก ฟริก ชิง หัวผักกาด นอกจากนิยมนมอาหารด้วยการดองผักแล้วทางภาคเหนือยังนิยมหมักดองเนื้อหมู อาหารหมักดองประเภทเนื้อสัตว์ที่คนจ้วงนิยมบริโภค อาทิ ปลาจ๋า ปลาแจ่ว ปลาส้ม หมูส้ม เป็นต้น ในฤดูร้อนคนจ้วงเมื่อทำงานหนักส่วนใหญ่จะรับประทานของดองกับข้าวต้ม การรับประทานในลักษณะนี้จะช่วยดับกระหายและทำให้เจริญอาหาร (อวิหรือวี และม้อหฺวนจวิน, 2539: 19-28)

ภาพที่3-1 ข้าวเหนียว 5 สีของชาวจ้วง

(ที่มา: <https://www.xiachufang.com/recipe/100483750/>)

วัฒนธรรมการบริโภคของชาวจ้วงที่ประจักษ์ชัดนอกจากนิยมบริโภคข้าว และอาหารหมักดอง ยังปรากฏวัฒนธรรมการบริโภคหมากพลูของสตรีชาวจ้วง ส่วนใหญ่ชาวจ้วงที่เคี้ยวหมากมักจะเป็นหญิงวัยกลางคนขึ้นไป พวกเขานิยมเคี้ยวหมากให้ฟันดำเพราะเชื่อว่าเป็นความงามและความแข็งแรง อีกทั้งยังใช้หมากเป็นสินสอดสำคัญในพิธีแต่งงาน (สมหวัง อินทร์ไชย, 2562: ออนไลน์) วัฒนธรรมการบริโภคของชายชาวจ้วงก็มีด้วยเช่นเดียวกัน กล่าวคือ ผู้ชายจ้วงนิยมบริโภคเนื้อสุนัข ต้มสุรา และยาสูบ ไม่ค่อยนิยมเคี้ยวหมากเท่าใดนัก เนื้อสุนัขเป็นอาหารของผู้ชายจ้วง เด็กและผู้หญิงจะถูกห้ามมิให้

รับประทาน เวลารับประทานเนื้อสุนัขต้องเป็นฤดูหนาวและต้องทำนอกบ้าน มีอาเจนาเข้าไปในบ้านได้ เพราะเชื่อว่าส่งผลกระทบต่อบรรพบุรุษ หรือเจ้าที่ สำหรับสุราและยาสูบ โดยทั่วไปชายชาวจ้วงจะติดสุราและยาสูบ เมื่อรับแขกก็มักจะนำสุราและยาสูบให้แก่แขกที่มาเยือนเพื่อแสดงความเคารพและยินดีต้อนรับ ยาสูบของพวกเขาจะทำเอง โดยนำไปตากแห้ง กล่าวคือ ใช้ใบตากแห้งเอามาม้วน เรียกว่า “บุหรีติบ” เวลาสูบจะมีสขมและเผ็ด วัฒนธรรมดังกล่าวจะจำกัดอายุโดยต้องห้ามต่ำกว่า 16 ปี เนื่องจากหากอายุต่ำกว่านี้เกรงว่าการสูบบุหรี่อาจทำลายสมองได้ สำหรับสุราหรือเหล้าก็มีข้อจำกัดเช่นเดียวกัน คือ เด็กและผู้สูงอายุห้ามดื่ม เพราะมองว่าหากเมาก็จะส่งผลเสียต่อสุขภาพและติดนิสัยขึ้นมา ฉะนั้นยาสูบและสุราจึงเป็นของเฉพาะสำหรับชายหนุ่มเท่านั้น แต่อย่างไรก็ตามเขตเขียนซีทางภาคใต้ผู้หญิงจ้วงเกือบทุกคนจะติดยาสูบ เวลาพบหน้ากันหรือเวลาทำนาจะต้องมีบุหรีติบติดตัวไปด้วย

ภาพที่3-2 หญิงชรานิยมเคี้ยวหมากให้ฟันดำเพื่อความสวยงามและแข็งแรง
(ที่มา: ศรีศักร วัลลิโภดม และปรานี วงษ์เทศ, 2536)

2.2.6 ยารักษาโรค

ชาวจ้วงตั้งแต่สมัยอดีตถึงปัจจุบันนิยมใช้ยาจากพืชสมุนไพรในการรักษาและมีหมอยาท้องถิ่น ชาวจ้วงล้วนรู้จักยาสมุนไพรกันเป็นอย่างดี เมื่อเจ็บป่วยก็มักจะออกไปตามหาสมุนไพรตามแหล่งพื้นที่ต่าง ๆ เพื่อนำมาใช้รักษาโรค พืชสมุนไพรของชาวจ้วงอันเป็นที่นิยมมีหลากหลายชนิด ได้แก่ ต้าจินฮั่วเฉ่า (ต้นจินฮั่ว) หมอผื่นเฉ่า (ต้นหมอผื่น) เซียนเซิงจื่อ อูเว่ยเถิง ปั้นหลานเถิง ชู่กวา (มะระจีน) มู่ไต้่ว หลุยกงเกิง (บัวบกจีน) โตวเต้า ปาเจี้ยว หลินจื่อ (เห็ดหลินจื่อ) โส่วอูหวงจิง เป็นต้น (ประสาน กำจรเมฆกุล, 2552: 129-131) สำหรับการรักษาโรคในหมู่บ้านชาวจ้วงจะได้รับการจัดบันทึกเป็นหลักฐานเกิดการสืบทอดต่อกันมา ทั้งนี้ชนชาติจ้วงยังยึดหลักการรักษาแบบหยินหยาง ใช้หลักการบำบัดของหวังตี้เน่ยจิง ซึ่งเน้นการวินิจฉัยจากภายใน และปัจจัยภายนอกเป็นหลัก วิธีที่นิยมใช้เช่น วิธีการฝังเข็ม โดยคาดว่าน่าจะรับเอามาจากชาวฮั่นอีกที

2.2.7 การตั้งชื่อ

นับตั้งแต่สมัยราชวงศ์ชั่นจนถึงสมัยราชวงศ์ถังมีสายตระกูลเกิดขึ้นในชุมชนของชาวจ้วงหลายแซ่ เช่น เมืองพานหยวี : 番禺 มีแซ่หลวี่ (吕) แซ่เกา (高) ที่เหอฝู : 合浦 มีแซ่เสียน (洗) ที่ซินโจว : 钦州 มีแซ่หนิง (宁) ตามบันทึกในสมัยนั้นจะเรียกแซ่ดังกล่าวว่าเป็นแซ่ของชนไปเยว่ (สมหวัง อินทร์ไชย, 2562: ออนไลน์) ชาวจ้วงพบว่านิยมตั้งชื่อหลายชื่อ โดยมีทั้งชื่อของตนเอง ชื่อที่เปลี่ยนตามชื่อลูก ชื่อที่เปลี่ยนตามชื่อหลาน และใช้แซ่วางหน้าชื่อของตนตามแบบชาวจีนฮั่น

สำหรับการกำเนิดแซ่ นักวิชาการหลายคนสันนิษฐานว่าแซ่ถูกใช้สืบต่อกันมาเป็นเวลาหลายพันปีแล้ว เพราะค้นพบหลักฐานทางประวัติศาสตร์ชิ้นสำคัญในสมัยราชวงศ์ซาง ประมาณ 1,600-1,046 ปีก่อนคริสต์ศักราช นั่นก็คืออักษรที่จารึกบนกระดูกงูเต่า หรือที่เรียกว่า “เจียกู่เหวิน” (甲骨文) ซึ่งบนวัตถุจารึกดังกล่าวปรากฏแซ่และชื่อของคนจีน อีกทั้งมีบันทึกแซ่และชื่อของบุคคลสำคัญทางประวัติศาสตร์ไว้ด้วยเช่นกัน

2.2.8 วัฒนธรรมการสักร่างกาย

ชาวจ้วงมีวัฒนธรรมการสักตามร่างกายมาตั้งแต่ในสมัยโบราณ จากตำราและเอกสารอ้างอิงหลายฉบับของนักวิชาการที่ศึกษาเรื่องชาวจ้วงพบว่ามีคำบันทึกบอกเล่าตรงกัน กล่าวคือ คนเยว่ (บรรพบุรุษของคนจ้วง) นิยมสักร่างกายตามลำตัว หลัง แขน ขา หน้าอก เป็นต้น เนื่องจากเชื่อว่าจะสามารถป้องกันสัตว์ร้ายได้ เพราะในสมัยโบราณชาวจ้วงมักจะทำประมงและล่าสัตว์ ประชาชนจะถูกจระเข้ในคลองทำร้าย ผู้คนหวาดกลัวจระเข้กันมาก ฉะนั้นจึงสักตามร่างกายเป็นรูปจระเข้และมังกร เพื่อเป็นสัญลักษณ์แสดงตนว่าเป็นประเภทเดียวกัน ขอให้สัตว์ร้ายเหล่านั้นอย่ามาทำร้าย ภายหลังเมื่อเวลาเปลี่ยนผ่านค่านิยมความคิดของผู้คนเริ่มปรับเปลี่ยนตามสภาพสังคม ลวดลายของการสักก็เพิ่มมากขึ้น นอกจากลายจระเข้แล้วยังปรากฏลายเสือ งู ผีเสื้อ นก แมลงปอ ดอกหญ้า เป็นต้น

การสักตัวในสมัยก่อนจะใช้เข็มทิ่มบนผิวหนังเป็นลวดลายแล้วทาด้วยสีเขียวดำลงบนผิว แต่ละครั้งสักลวดลายมากไม่ได้ เมื่อสักแล้วจะเกิดการอักเสบต้องรอให้แผลหายเอง อีกทั้งยังไม่มีการใช้ยาฆ่าเชื้อ ฉะนั้นผู้ที่สักก็จะเจ็บและปวดเป็นอย่างมาก แต่ทว่าเพราะความเชื่อและเป็นขวัญกำลังใจตลอดจนเป็นเกียรติแก่ตนเองของคนในสมัยนั้น ชาวจ้วงยังนิยมสักตามร่างกายสืบทอดต่อกันมาเป็นวัฒนธรรมจนถึงปี 1940 และภายหลังตั้งแต่ปี 1950 ความนิยมการสักร่างกายก็เริ่มเลือนหายไป (อวี๋หรือวี๋ และม้อหฺจวิน, 2539: 18)

2.2.9 สถาบันครอบครัวของชาวจ้าง

ครอบครัวชาวจ้างโดยทั่วไปแล้วประกอบด้วยปู่ ย่า พ่อ แม่ ลูกชาย ลูกสาว หากมีลูกสะใภ้ หลานสาว หลานชายก็จะถือว่าเป็นครอบครัวที่สมบูรณ์ สมาชิกในครอบครัวของคนจ้างทุกคนจะมีฐานะของตนเอง ตลอดจนมีสิทธิและหน้าที่เป็นของตนเองอย่างชัดเจน ปู่มีฐานะสูงสุด รองลงมาคือ ย่า พ่อแม่ ตามลำดับ แม้ว่าในทางปฏิบัติพ่อแม่ของคนจ้างจะเป็นผู้ปกครองครอบครัว ทว่าความคิดเห็นของปู่และย่าจะสำคัญและได้รับความเคารพอย่างสูง กรณีพี่น้องหรือสะใภ้ทะเลาะกัน ปู่และย่าจะเป็นผู้ไกล่เกลี่ยให้ สำหรับปัญหาสำคัญในครอบครัวและการผลิตจะต้องปรึกษาหารือกัน โอกาสในการศึกษาลูกชายจะมีมากกว่า แต่ลูกสาวก็จะมีเงินและทรัพย์สินส่วนตัว จึงกล่าวได้ว่า ไม่มีลักษณะให้ความสำคัญกับลูกชายมากกว่าลูกสาว เมื่อลูกชายและลูกสาวอย่างเข้าสู่วัยรุ่นก็สามารถเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ได้อย่างเสรี และถ้าหากลูกโตการออกเรือนก็สำคัญมากในครอบครัวของชาวจ้าง สำหรับลูกชายเพื่อให้ได้แต่งงาน พ่อแม่มักจะทำงานหนักและสะสมเงินทองให้เพื่อใช้จ่ายในการแต่งงาน นอกจากนี้สำหรับลูกสาว พ่อแม่ต้องเหนื่อยกายและสิ้นเปลืองในการเตรียมเครื่องใช้ในการแต่งงานให้ ดังที่กล่าวข้างต้นแสดงให้เห็นว่าการมีลูกหลาน การเลี้ยงลูกหลาน การให้โอกาสทางการศึกษา การจัดการเรื่องแต่งงานของลูกชายและลูกสาว การดูแลคนชรา เป็นเรื่องสำคัญมากในครอบครัวชาวจ้าง ลักษณะพิเศษของครอบครัวชาวจ้าง คือ ความสำคัญของสตรี เนื่องจากสตรีจ้างทำงานอย่างยาก ลำเค็ญทั้งงานนอกบ้านและในบ้าน อีกทั้งในประวัติศาสตร์ก็ได้รับการยกย่องถึงบทบาทสำคัญทางสังคมและการเมือง อย่างไรก็ตามเมื่อเวลาผ่านไปวัฒนธรรมจีนและระบอบศักดินาเข้ามามีอิทธิพลในสังคมทำให้เพศชายมีอำนาจบทบาทในครอบครัวสูงขึ้น สามารถควบคุมครอบครัวได้ทั้งหมดในทุกเรื่อง (หลี่ฟูเชิน, 2539: 37-41)

2.2.10 เทศกาลและพิธีกรรม

ชนชาติจ้างได้สร้างสรรค์เทศกาลและพิธีกรรมต่าง ๆ มากมาย ด้วยวิวัฒนาการทางประวัติศาสตร์อันยาวนานจึงทำให้ชาวจ้างมีเทศกาลและพิธีกรรมในทุกเดือน สภาพทางสังคมและวิถีชีวิตของชาวจ้างจะเป็นสังคมแบบเกษตรกรรม ฉะนั้นเทศกาลและพิธีกรรมล้วนเกี่ยวข้องกับการเพาะปลูกข้าว แม้ว่าปัจจุบันประเทศจีนจะใช้ปฏิทินสากล แต่ทว่าตามสังคมชนบทของชาวจ้างก็ยังยึดหลักการใช้ปฏิทินจีนอยู่ ปฏิทินจีนในหนึ่งปีจะมี 24 ฤดู ซึ่งตรงนี้แสดงให้เห็นว่าพิธีกรรมและเทศกาลของชาวจ้างจะให้ความสำคัญต่อการเปลี่ยนแปลงของฤดูกาล เนื่องจากมีความสำคัญต่อผลผลิตและวิถีชีวิตของผู้คน

ลักษณะเทศกาลและพิธีกรรมตามประเพณีของชนชาติจ้วงมีวิวัฒนาการทางสังคมไม่ต่ำกว่า 2,000 ปี นับจากอดีตจนถึงปัจจุบันก็ยังคงมีความเชื่อเรื่องผีวิญญาณในสังคมสมัยบรรพกาลปรากฏอยู่ กล่าวคือ ผู้คนยังคงกราบไหว้สิ่งศักดิ์สิทธิ์ ผี และธรรมชาติ ชาวจ้วงมีพื้นฐานความคิดเกี่ยวกับสรรพสิ่งที่ล้วนมีวิญญาณสิงสถิตอยู่ เมื่อมนุษย์มีชีวิตอยู่ก็จะประกอบด้วยวิญญาณที่ซ่อนตัวภายในร่างกายของแต่ละคน เมื่อมนุษย์นอนหลับวิญญาณก็จะออกจากร่างไปล่องลอยในที่ต่าง ๆ เมื่อขาดวิญญาณมนุษย์จะสิ้นชีพไปโดยปราศจากอาการป่วย จากพื้นฐานความคิดเช่นนี้ชาวจ้วงจึงนับถือผีบรรพบุรุษแทนการนับถือศาสนา

จากการศึกษาเรื่องเทศกาลและพิธีกรรมของชาวจ้วงจะเห็นว่าชาวจ้วงมีเทศกาลและพิธีกรรมมากมาย สามารถแบ่งจำแนกออกได้ตามฤดูกาล ประการต่อไปผู้วิจัยขอยกตัวอย่างเทศกาลและพิธีกรรมของชาวจ้วงทั้ง 12 เดือนที่สำคัญ โดยจำแนกตามฤดูกาล มีดังนี้

1) เทศกาลฤดูใบไม้ผลิ

1.1) เทศกาลวันขึ้นปีใหม่

วันตรุษจีน

วันตรุษจีนหรือวันขึ้นปีใหม่ของคนจ้วง คือ วันขึ้น 1 ค่ำ เดือน 1 ภาษาจ้วงเรียกว่า ดินเจียง วันตรุษจีนเป็นเทศกาลใหญ่และสำคัญที่สุด ผู้คนจะเริ่มเตรียมงานขึ้นปีใหม่กันตั้งแต่วันที่ 12 โดยซ่อมแซมบ้านเรือน ทำความสะอาดบ้าน เย็บเครื่องแต่งกายชุดใหม่ ซื่อของที่ต้องการ เป็นต้น การฉลองและกิจกรรมในวันตรุษจีนมีหลายอย่าง ทุกหมู่บ้านส่วนใหญ่จะมีทิมเซตสิงโตหรือเซตมังกร ในวันตรุษจีนจะมีการร่ำอวยพรในแต่ละครัวเรือนในหมู่บ้านของตน มีการแข่งขันเซตสิงโตและเซตมังกร ระหว่างหมู่บ้าน มีการไปตลาดนัดและยิงดอกไม้ไฟเพื่อเป็นการฉลองตรุษจีน

วันหยวนเซียว

ตรงกับวันขึ้น 15 ค่ำ เดือน 1 ในวันนี้ผู้คนจะนำขนมจ่างที่ห่อในวันตรุษจีนออกมาต้มให้นิ่ม แล้วนำขนมจ่างที่ต้มและอาหารเจ อาหารคาวต่าง ๆ ไปบูชาบรรพบุรุษ เมื่อบูชาเสร็จเรียบร้อยแล้วทั้งครอบครัวก็จะกินเลี้ยงด้วยกัน อันแสดงถึงการเฉลิมฉลองวันขึ้นปีใหม่กำลังจะยุติลง จากนั้นผู้คนก็จะเริ่มไถนา ในวันหยวนเซียวบางท้องที่ยังพบว่ามี การแสดงวิชาเพลงอาวูธ รำกระบือในฤดูใบไม้ผลิ รำม้า ร้องเพลงโต้ตอบกันในปีใหม่ และแสดงละครจ้วงตามประเพณี

วันตรุษจีนน้อย

ตรงกับวันแรม 15 ค่ำ เดือน 1 วันตรุษจีนน้อยเป็นของชนชาติจ้วง ทุก ๆ ครอบครัวจะมาพร้อมหน้าพร้อมตากันเพื่อเลี้ยงฉลอง ผู้คนจะรับประทานขนมเค้กปีใหม่และขนมจ่างที่เก็บไว้ จากนั้น

จะมีการจุดประทัด บูชาเซ่นไหว้ผีบรรพบุรุษ และเมื่อผ่านวันนี้ไปก็จะเป็นสัญญาณที่บ่งบอกว่ากิจกรรมวันปีใหม่ได้สิ้นสุดลงเรียบร้อย ชาวจ้างจะเริ่มเตรียมการเพาะปลูกในฤดูใบไม้ผลิต่อไป (ฉินเซียนอาน, 2539: 171-175)

1.2) เทศกาลกบหรือเทศกาลหมากว้าย

เทศกาลดังกล่าวเริ่มตั้งแต่วันขึ้นปีใหม่จนถึงต้นเดือนที่ 2 นิยมฉลองกันในเขตตุงหลาน (หรือตงหลาน) เทียนเอ้อ (หรือเซียนเอ้อ) และปาหม่า เทศกาลนี้จะมีกิจกรรม 3 ขั้นตอนประกอบด้วย การหากบ การกตัญญูต่อกบ และการฝังกบ

ขั้นตอนที่ 1 การหากบ ผู้คนจะเริ่มออกหากบในวันขึ้นปีใหม่แต่เช้าตรู่ สำหรับข้อมูลของวิวัฒน์ พันธวุฒิยานนท์ (2538: 131) กล่าวว่า ผู้คนจะเริ่มออกไปหากบในท้องทุ่งตั้งแต่วันที่ 1 เดือน 1 ในขณะที่ข้อมูลของอวี๋หรืออวี๋ และม้อหุนจวิน (2539: 47) กล่าวว่า คันจ้างบางคนจะออกหากบในวันที่ 2 ของปีใหม่ ซึ่งข้อมูลดังกล่าวอาจสรุปได้ว่าการออกหากบสามารถทำวันใดก็ได้ตามความสะดวกของแต่ละบุคคล การออกหากบผู้คนจะถือหม้อบ้านเป็นหลักหรือ 3-5 หม้อบ้านมารวมกันเป็นหนึ่งกลุ่ม ผู้ใดที่สามารถหากบได้ก่อนจะต้องจุดประทัดเพื่อแสดงความดีใจ และบอกเป็นสัญญาณให้มารวมกันผู้อื่นเมื่อได้ยินเสียงประทัดก็จะวิ่งไปสมทบและเต้นรำแสดงความดีใจกัน ชาวบ้านจะนำเนื้อสัตว์และข้าวของมามอบให้แก่คนที่หากบพบ ผู้พบกบก่อนจะได้รับการขนานนามว่าเป็นราชากบ ปีนั้นจะเป็นปีโชคดีของเขา ผู้ที่ได้รับการขนานนามว่าราชาแห่งกบจะได้เป็นหัวหน้าผู้จัดกิจกรรม ในบางแห่งจะเลือกคนจัดกิจกรรมเรียกว่า “พ่อหมากว้าย”

ขั้นตอนที่ 2 การกตัญญูต่อกบและการแห่กบ การแห่กบจะทำในเวลากลางวัน บางแห่งมีการแห่กบทุกวัน ทว่าบางพื้นที่ก็ 4-5 วันแห่งหนึ่ง ขณะที่แห่กบจะมีนักร้อง 2 คนทำท่ายกโลงศพเดินตามกลุ่มคน เพลงที่ร้องคือเพลง “หมากว้าย” โดยเนื้อหาของเพลงเน้นเรื่องการขอลมฝน ขอให้ชาวบ้านมีอายุยืน เมื่อเวลากลางคืนคนในหมู่บ้านจะมารวมตัวกันที่ศาลาเฝ้ากบซึ่งเรียกว่า “กตัญญูต่อกบ” หรือ “เฝ้าวิญญาณ” ผู้คนจะตีฆ้อง กลอง และผลัดกันร้องรำ โดยจะร้องเป็นคู่ชายหญิง เนื้อเพลงจะร้องเกี่ยวกับการทวยปัญหา หากมีแขกมาเยือนก็จะร้องเพลงเกี่ยวกับความรัก

ขั้นตอนที่ 3 การฝังกบ วันฝังกบมีได้มีวันเจาะจงชัดเจน ปลายเดือน 1 ตั้งแต่วันที่ 25 จนถึงเดือน 2 จะมีพิธีฝังกบซึ่งจัดในตอนเย็น สถานที่ฝังกบจะจัดตามทุ่งหญ้า ใต้ต้นไม้ใหญ่ หรือเนินเขาใกล้หมู่บ้าน (ถือว่าเป็นฮวงจุ้ยที่ดีมาก) ตรงกลางจะตั้งไม้ไผ่ยาว ๆ ต้นหนึ่ง บนไม้ไผ่แขวนธงสามเหลี่ยมสามสี ได้แก่ สีแดง สีน้ำเงิน สีขาว ไม้ไผ่ต้นหลักจะแขวนกลองทองแดง มีคนตีกลองตลอดเวลา ต่อมาราชากบและผู้คนจะยกโลงศพของกบออกมาจากศาลา มาถึงที่ฝังกบให้คนทำพิธีไหว้ก่อน แล้วเข้าแถว

ให้ราชาภเป็นผู้นำยกโลงศพไปฝัง ก่อนจะฝังก็จะมีการตรวจสอบว่าภที่ฝังเมื่อปีที่แล้วมีสีอะไร ซึ่งเป็นการเสี่ยงทายพยากรณ์สภาพอากาศและความอุดมสมบูรณ์ของปีนี้ โดยทั่วไปหากกระดูกของภมีสีดำแสดงว่าปีนี้น้ำฝนจะมากและจะกระทบต่อการเก็บเกี่ยว ต้องป้องกันอุทกภัย ถ้ากระดูกภสีเทาหมายความว่าปีนี้จะเป็นปกติ ถ้ากระดูกเป็นสีขาวคาดว่าจะปีปีปลูกนุ่นดี ผู้คนจะหันมาปลูกนุ่นกัน ถ้ากระดูกภเป็นสีเหลืองหรือสีทองสีนัยยะว่าเป็นปีแห่งความอุดมสมบูรณ์ ต่อมาเมื่อดูผลเสี่ยงทายเรียบร้อยแล้วก็จะฝังภตัวใหม่เพื่อนำไปใช้เสี่ยงทายในปีต่อไป จากที่กล่าวข้างต้นแสดงให้เห็นว่าการบูชาภเป็นหนึ่งในพิธีกรรมความเชื่อของคนจ้วงที่สำคัญอย่างยิ่ง ผู้คนจะทำพิธีนี้เพื่อขอพรให้มีชีวิตความเป็นอยู่ปกติสุข มีพืชผลอุดมสมบูรณ์ ตลอดจนเพื่อสร้างขวัญกำลังใจให้แก่ชาวไร่ชาวนา

1.3) เทศกาลไหว้บรรพบุรุษและบุพการี

เทศกาลดังกล่าวเป็นวันระลึกถึงบรรพบุรุษทุกคนในอดีต วันเวลาทำพิธีกรรมคือวันขึ้น 3 ค่ำ เดือน 3 ชาวจ้วงจะเซ่นไหว้บรรพบุรุษและตกแต่งสุสานบรรพบุรุษของตน ทุกครัวเรือนจะนึ่งข้าวเหนียว 5 สี ได้แก่ สีขาว สีแดง สีเหลือง สีฟ้า และสีดำ อาหารจะมีหลากหลายชนิด โดยนำไปเซ่นไหว้พร้อมสุรา ประทัด ฐูปเทียน เงินกระดาษ และดอกไม้กระดาษ การเซ่นไหว้บรรพบุรุษมีวัตถุประสงค์เพื่อระลึกถึงคุณงามความดีของบรรพบุรุษที่ล่วงลับ เมื่อผู้คนไปสุสานก็จะช่วยกันไถหญ้า ถมดิน บูรณะสุสานของบรรพบุรุษให้สวยงาม และนำกระดาษเงิน ดอกไม้กระดาษผูกบริเวณปลายไม้เล็ก ๆ ปักไว้บริเวณยอดสุสาน ผู้คนจะจุดธูปที่หน้าสุสาน พร้อมทั้งเอาข้าวเหนียว 5 สี ปลา อาหาร และสุราวางบริเวณหน้าสุสาน จากนั้นจุดประทัด คุกเข่าไหว้หรือยื่นก้มหน้าเจี๊ยบ ๆ แสดงความไว้อาลัยแก่บรรพบุรุษผู้ล่วงลับ คนที่ไปเซ่นไหว้มักจะกินข้าวร่วมกันที่สุสาน หลังจากทำพิธีเสร็จผู้คนก็จะไปแห่งอื่น ๆ ต่อไป หากลูกหลานทำพิธีไม่เสร็จภายในวันเดียวก็สามารถเซ่นไหว้ต่อไปได้ในวันขึ้น 4 ค่ำ หรือ 5 ค่ำ เนื่องจากสุสานอยู่กระจายและมีระยะทางค่อนข้างไกล (ฉินเซียนอาน, 2539: 177-178)

1.4) เทศกาลร้องเพลงพื้นเมือง

ชาวจ้วงนับว่าเป็นชนชาติแห่งดินแดนแถบทะเลเพลง ผู้คนชื่นชอบการร้องเพลงเป็นอย่างมาก มีการจัดวันนัดร้องเพลงบ่อย ๆ ซึ่งวันที่ 3 เดือน 3 เป็นวันนัดร้องเพลงที่มีโหฬารที่สุด บางแห่งจะเรียกเทศกาลดังกล่าวว่า “เทศกาลตลาดนัดเพลง” สถานที่ที่จัดกิจกรรมจะระบุชัด โดยจะเป็นที่ที่มีวิวทัศนังงดงามตามทุ่งนาและชายเขา ในปัจจุบันพบว่าจะรวมตัวกันตามชานเมือง ก่อนจะถึงวันเทศกาลผู้คนที่อยู่ไกลเคียงจะไปหาไม้ไผ่ตามบ้านนอกมาทำเป็นเวที ผู้หญิงจะใช้ผ้าที่ทอเองย้อมเป็นสีดำ สีขาว และสีน้ำเงิน หรือผ้าพื้นเมืองกลายเป็นเส้นมาถักเป็นเวที ในวันเทศกาลหนุ่มสาวจะร้องเพลงโต้ตอบกันตามทุ่งนาหรือตามเขา เนื้อหาสาระของเนื้อเพลงกว้างไกล ประกอบด้วยด้านดาราศาสตร์ ภูมิศาสตร์ สังคม

เรื่องที่เกี่ยวข้องกับมนุษย์ เป็นต้น ลักษณะเพลงมี 4 คำต่อหนึ่งประโยค หรือ 5 คำต่อหนึ่งประโยค บางเพลงมีมากถึง 12 ประโยคอีกด้วย (อวีหรือวี และม้อหุนจวิน, 2539: 57) ในพื้นที่บางแห่ง อาทิ ตุงกวนเจิน หม่าอ้ายเงินของอำเภอเต๋อป่าว ที่เสียเกี่ยวของอำเภอเหยีซาน ที่เหยีเพิงซานแห่งหลิวโจว พบว่าเป็นสถานที่ที่นักร้องเพลงขนาดใหญ่มานาน ในช่วงวันนักร้องเพลงผู้คนจะมีเพลงภูเขาที่ชวนแข่งขันของชาวพื้นเมืองเรียกว่า “การโยนลูกช่วง” ในวันนี้หนุ่มสาวจะเล่นโยนลูกช่วงกันอย่างสนุกสนาน ชายหญิงที่ชอบพอกันก็จะมอบสิ่งของที่ เป็นเครื่องหมายความรักแก่ให้กันด้วย (ฉินเซียนอาน, 2539: 178)

2) เทศกาลในฤดูร้อน

2.1) วันทำขวัญโค ขวัญกระบือ

ชาวจ้วงเช่นหัวเทพเจ้าโคหรือกระบือในวันขึ้น 8 ค่ำ เดือน 4 ของทุกปี ในวันนี้ชาวนาจะให้โค กระบือพักผ่อนหนึ่งวัน โดยจะให้ไม่ใช้โค กระบือไถนา เทศกาลนี้จะแสดงถึงความสำคัญบุญคุณโค และกระบือของชาวจ้วง ในเขตตุงหลานหรือตงหลาน และเขตปาหม่า ผู้คนจะตื่นแต่เช้าตรู่มาล้างคอกให้สะอาด ประตุคอกติดกระดาษสีเหลืองสีแดงแผ่นหนึ่งเพื่อขับไล่สิ่งไม่ดี เวลาพระอาทิตย์ขึ้นผู้ชายและเด็ก ๆ จะจูงโค กระบือไปอาบน้ำทำความสะอาดที่ริมน้ำ แล้วจึงจูงไปกินหญ้าที่ทุ่งหญ้า เรียกว่า “เป็นเพื่อนวัว” ตอนกลางวันผู้คนจะจูงโคหรือกระบือกลับบ้านตนเอง ซึ่งคนในบ้านได้จัดเตรียมอาหารไว้แล้ว ทุกคนจะนั่งรอบโต๊ะอาหาร หัวหน้าครอบครัวจะจูงโคหรือกระบือตัวที่มีอายุมากที่สุด เดินวนรอบโต๊ะอาหาร เดินพลากร้องเพลง “ขวัญกระบือ” หรือ “เพลงโค” ไปด้วย เวลาร้องเพลง หัวหน้าครอบครัวต้องเลี้ยงโคหรือกระบือด้วยข้าวหลากสีและเนื้อหมูแห้ง จากนั้นทุกคนต้องมาลูบไหล่โค กระบือ กล่าวคำที่เป็นสิริมงคลและขอบคุณ ต่อมาต้องเขี่ยข้าวในชามของตนเองออกเล็กน้อยให้โค กระบือกิน แล้วจึงจูงโค กระบือเข้าคอกพร้อมทั้งให้ข้าวต้ม ข้าวโพด ข้าวโพดอ่อน เจ้าของจะต้องเลี้ยงให้โค กระบืออิ่มจึงจะสามารถรับประทานอาหารได้ (อวีหรือวี และม้อหุนจวิน, 2539: 61-62)

2.2) เทศกาลสาดโคลน

เทศกาลนี้เป็นเทศกาลพิเศษของชาวจ้วงแถวแม่น้ำถั่วเหนียง ในพื้นที่เขตซีเซี่ยน หลังจากวันที่ 8 เดือน 4 จะเข้าสู่ฤดูการทำนา ขณะที่ผู้ชายไถนา ผู้หญิงดำนามักจะติดโคลนไปด้วย เมื่อชายหนุ่มเดินผ่าน หญิงสาวจะปล่อยให้เขาเดินไปอย่างสง่างามและจะต้องเชิญเขามาสู้อัน ฉะนั้นฤดูการทำนาจึงได้กลายเป็นเทศกาลสาดโคลน เทศกาลนี้มีเรื่องเล่าขานว่า ในสมัยโบราณมีสามีภรรยาคนหนึ่งขยันทำงานมาก แต่ทว่าเพราะประสพภัยแล้ง ภัยจากแมลง และต้องชำระภาษีอย่างหนัก ทำให้พวกเขาลำบากมาก สามีรู้สึกเบื่อหน่ายชีวิต วันหนึ่งในฤดูทำนาสามีเดินหนีไปปล่อยให้ภรรยาทำนาคนเดียว

ภรรยาได้แต่น้ำตาตก เพื่อน ๆ รู้เข้าใจวางแผนให้อาโคลนสาด ดังนั้นจึงทำให้สามีออกไปไหนไม่ได้ และต้องอยู่กับภรรยาต่อไป พร้อมทั้งได้เห็นความดีของภรรยาจนยอมออกไปทำงานด้วยกัน ในปีนั้น การเก็บเกี่ยวจึงอุดมสมบูรณ์ ภายหลังจึงเป็นความเชื่อสืบต่อกันมาว่าเทศกาลสาดโคลนจะทำให้เก็บเกี่ยวผลผลิตได้อย่างอุดมสมบูรณ์ ฉะนั้นเทศกาลดังกล่าวจึงสืบทอดต่อกันมาเป็นประเพณี (อวีร์หรือวี และมือหวนจวิน, 2539: 64)

2.3) วันสารท (วันสารทขนมจ้าง)

เป็นพิธีกรรมที่ทำในวันขึ้น 5 ค่ำ เดือน 5 ทุกครอบครัวจะทำขนมจ้างบูชาเช่นไหว้ผีบรรพบุรุษ ผู้คนจะนำขนมจ้างไปบูชาพร้อมกับสุรา อาหาร และจุดธูปเทียนเช่นไหว้บรรพบุรุษ ในวันทำพิธีทุกครอบครัวจะปักไต้ต้นเหมเปิ้ล หรือหญ้าอายุที่หน้าประตูเพื่อขับไล่ภูติผีปีศาจ ต้มน้ำส้ม เผาเปลือกส้มโอ ใ้ไอน้ำมันส้มโอรอบบ้านเพื่อกำจัดโรคระบาด ป้องกันคนกับสัตว์จากโรคภัยไข้เจ็บ ด้านกิจกรรมบันเทิงในวันสารท คือ การพายเรือ คนจ้วงที่ดำรงชีพบริเวณริมแม่น้ำจะตีกลองสัสมฤทธิ์และแข่งขันพายเรือมังกร

2.4) วันศาลเจ้าอู่กู่

อู่กู่ หมายถึง รัชชาติทั้งห้า วันศาลเจ้าอู่กู่เรียกได้อีกชื่อว่า “วันหมออีต้าหวัง” ซึ่งเป็นวันเช่นไหว้หมออีต้าหวังผู้เป็นเทพรัชชาติทั้งห้า เล่ากันว่าหมออีต้าหวังเป็นเทพคุ้มครองรัชชาติทั้งห้าได้รับผลอุดมสมบูรณ์ ทำให้ชาวจ้วงอยู่ดีกินดี มีคุณแก่ชาวจ้วง ดังนั้นชาวจ้วงจึงต้องตั้งศาลเจ้าให้เป็นเฉพาะเพื่อเช่นไหว้และระลึกถึงพระองค์ ซึ่งชาวจ้วงจะเช่นไหว้หมออีต้าหวังที่ศาลเจ้าทุกปี โดยจะตรงกับวันขึ้น 2 ค่ำ เดือน 6 (เป็นวันเกิดของหมออีต้าหวัง) และทุก 6 ปีจะเช่นไหว้ครั้งใหญ่หนึ่งครั้ง

2.5) วันผี (วันสารทจีน)

วันผี คนชาวจ้วงเรียกว่า “คว่าสับช่วย” ชาวฮั่นเรียกว่า “วันจงหยวน” เป็นพิธีกรรมที่คนจ้วงเช่นไหว้ผีบรรพบุรุษโดยเชื่อว่าคนเสียชีวิตแล้วจะกลายเป็นผี คนที่เสียชีวิตดีจะกลายเป็นผีบรรพบุรุษสามารถคุ้มครองญาติที่ยังมีชีวิตอยู่ในโลกมนุษย์ให้อยู่อย่างสงบสุขและอยู่ดีกินดี คนที่เสียชีวิตร้ายจะกลายเป็นผีป่า จะกลับมาอาละวาดในโลกมนุษย์ เพื่อจะให้ทุกคนในครอบครัวอยู่ดีมีสุขชาวจ้วงจะเช่นไหว้ทั้งผีบรรพบุรุษ และผีป่า โดยจะเช่นไหว้ผีป่าในวันขึ้น 7 ค่ำ เดือน 7 อีกทั้งเช่นไหว้ผีบรรพบุรุษ และผีป่าด้วยกันในวันขึ้น 14 ค่ำ เดือน 7 วันผีเป็นวันสำคัญและทำพิธีอย่างยิ่งใหญ่ เป็นรองเพียงวันตรุษจีนเท่านั้น ในวันนี้จะทำพิธีกรรมโดยใช้ดอกไม้ไฟและกระดาษสีทำเป็นรูปบ้าน ในบ้านจะมีเสื่อกระดาษแล้วเอาไปตั้งไว้ที่หน้าบ้าน นำสุรา เนื้อ ข้าว ข้าวต้มมัด จุดธูปเทียนเช่นไหว้ แล้วเผาบ้านเรือนและเสื้อผ้ากระดาษเพื่อเป็นการส่งเสื้อผ้า บ้านเรือน และอาหารให้ผีป่าที่เร่ร่อน ขณะเดียวกันก็บูชาผีบรรพบุรุษในบ้าน ผู้คนก็จะนำอาหาร คือ เป็ด ปลา และเนื้อสุกรมาเช่นไหว้ โดยจะจุดธูปเทียน อวย

พรพีบรรพบุรุษให้อยู่สงบสุข และขอให้ช่วยคุ้มครองสมาชิกในครอบครัวให้อยู่ดีมีสุข ปราศจากโรคภัย (ฉินเซียนอาน, 2539: 180-183)

3) เทศกาลฤดูใบไม้ร่วง

3.1) เทศกาลสาดข้าว

เทศกาลนี้เป็นของคนจ้วง คนโมเหล่า คนเย้า คนแม้ว และคนตุง โดยจะฉลองกันในเดือน 8 เป็นเวลา 3 วัน ก่อนเทศกาลเป็นเวลาหลายเดือน ผู้รับผิดชอบจัดงานตามหมู่บ้านจะรวบรวมเงินไปซื้อ สุกร โค และแพะไว้ใช้วันงาน ในวันนั้นตามวัดจะแขวนโคมไฟสีแดง ปักธง และจุดธูปเทียน ครั้นตอนเช้าพ่อหอนจะสวดมนต์ โดยทุกครอบครัวจะส่งตัวแทนเข้าร่วมงาน 1 คน ตอนเย็นจะเผากองไฟ ตีฆ้อง ตีกลอง ผู้คนจะพากันคุกเข่าไหว้ฟ้าดินและเดินรอบไฟหลายชั่วโมง พอตกลงเที่ยงคืน พวกหัวหน้าวัดก็จะพาผู้นำชนบทหาบข้าว 10 เหว พร้อมพอมดที่ใส่เสื่อลายแผนภูมิ 8 สวมหมวก ถือมิด ปากพันน้ำมัน เดินออกจากวัด ตลอดทางจะสาดข้าวเพื่อให้สิ่งเลวร้ายและพวกผีปีศาจกินให้อิ่ม อีกทั้งให้พรเมื่อเสร็จพิธีผู้คนจะมาเก็บข้าวบนพื้นใสในถุงผ้าเพราะถือว่าเป็นข้าวที่ศักดิ์สิทธิ์และหวังว่าเทพเจ้าจะคุ้มครองให้ครอบครัวอยู่เย็นเป็นสุข

3.2) เทศกาลให้พรอายุยืน หรือวันคนแก่

เทศกาลนี้ตรงกับวันที่ 9 เดือน 9 ของชาวจ้วง วันนี้ครอบครัวที่มีคนชรา โดยมีอายุเกิน 60 ปีขึ้นไปจะต้องตัดผม และแต่งกายให้คนชราด้วยเสื้อผ้าชุดใหม่ คนในครอบครัวจะอวยพรคนชราให้มีอายุยืนยาว ลูกหลานจะตั้งโองใส่ข้าวให้กับผู้ชรา และทุกคนจะใส่ข้าวสารลงในโองจนเต็ม เรียกว่า “ข้าวสารอายุยืน” ในวันปกติข้าวสารดังกล่าวจะไม่นำมารับประทานกัน นอกจากคนชราจะเจ็บป่วย จึงจะใช้ข้าวสารในโองหุงต้มให้รับประทาน อย่างไรก็ตามต้องเก็บให้มีข้าวสารเหลืออยู่บ้าง เพราะหากข้าวสารหมดจะหมายถึงว่าคนชราผู้นั้นจะจบชีวิตลง ฉะนั้นพอคนชราเริ่มมีอายุครบ 60 ปี ในทุก ๆ ปี ลูกหลานจะต้องเติมเสปียง ส่วนคนชราจะต้องเปลี่ยนข้าวสารออกมาเพื่อนำมาผสมกับข้าวเหนียวทำเป็นขนมจ้ำงหรือหุงข้าวให้ลูกหลานรับประทาน ตามความคิดของคนจ้วงเชื่อกันว่าในวันที่ 9 เดือน 9 นี้ ประกอบด้วยเลข 99 ซึ่งหมายถึงยาวนานร้อยปี ดังนั้นจึงเป็นตัวเลขมงคลที่เชื่อว่าหากให้ข้าวสารหนึ่งโองแก่คนชรา เขาก็จะมีอายุยืนยาวครบ 100 ปี (อวี๋หรือวี๋ และม้อหุนจวิน, 2539: 81-82)

3.3) เทศกาลส่งเทพเจ้าฟ้าร้อง

ฉินเซียนอาน (2539: 185) กล่าวว่า เทศกาลดังกล่าวตรงกับวันขึ้น 9 ค่ำ เดือน 9 พิธีกรรมนี้มักพบในเขตจ้วงทางตอนใต้ ทุกครอบครัวจะนั่งข้าวเหนียว ฆ่าไก่ ซื้อเนื้อไปเซ่นไหว้เจ้าที่ และอัญเชิญเจ้าที่ให้แจ้งกับเทพเจ้าฟ้าร้องว่าเทพเจ้าได้ให้น้ำฝนแก่ชนชาว ทำให้ผลผลิตอุดมสมบูรณ์ ฉะนั้นจึง

แสดงความขอบคุณต่อเทพเจ้าและอวยพรให้พระองค์กลับสู่สวรรค์โดยสวัสดิภาพ และอ้อนวอนให้เทพเจ้าฟาร์ร้องกลับมาตรงเวลาในฤดูใบไม้ผลิเพื่อนำน้ำฝนมาให้โลกมนุษย์อีก

4) เทศกาลในฤดูหนาว

4.1) เทศกาลเก็บเกี่ยว

ฉินเซียนอาน (2539: 186) กล่าวว่า เทศกาลนี้ตรงกับวันขึ้น 15 ค่ำ เดือน 10 เป็นวันเก็บเกี่ยวช่อนไว้ หมายถึงการเก็บเกี่ยวสิ้นสุดลงแล้ว การทำนาในปีนั้นเสร็จแล้วจึงเก็บเกี่ยวไว้เตรียมใช้ในปีหน้า ทุกครอบครัวจะนั่งข้าวเหนียว ทำข้าวต้มมัด เชือดไก่ เป็ด บูชาผีบรรพบุรุษและเจ้าที่ ถวายข้าวใหม่ และแจ้งข่าวการเก็บเกี่ยวที่ได้ผลอุดมสมบูรณ์ต่อผีบรรพบุรุษและเจ้าที่ อีกทั้งขอบคุณที่ให้การคุ้มครอง ตลอดจนอ้อนวอนเจ้าที่ ผีบรรพบุรุษให้คุ้มครองสมาชิกในครอบครัวให้อยู่เย็นเป็นสุข พืชพันธุ์อาหารอุดมสมบูรณ์ จากนั้นทุกคนในครอบครัวจะเซ่นไหว้ให้สะอาด เลือกเคี้ยวเล่มหนึ่ง ผูกกระดาษสีแดงไว้ข้าง ๆ แทนบูชาผีบรรพบุรุษ เพื่อสื่อความหมายว่าเก็บเกี่ยวไว้เรียบร้อยแล้ว

4.2) เทศกาลเรียกขวัญ

วันที่ 15 เดือน 10 ชาวจ้วงกำหนดให้เป็นวันเรียกขวัญ ในพิธีจะเตรียมสุรา เนื้อ และอาหารบูชาเทพเจ้าและไหว้บรรพบุรุษ เพื่อคืนขวัญแก่คนจ้วงและมีชีวิตอยู่ดีมีสุข ชาวจ้วงส่วนใหญ่จะจัดงานเรียกขวัญพร้อมกับเทศกาลอื่น ยกตัวอย่างเช่น พวกปาหม่า จะจัดเทศกาลเรียกขวัญพร้อมวันส่งท้ายปีเก่า แต่จะเป็นเวลาประมาณ 14.00 น. โดยแม่บ้านทุกครอบครัวจะนำเสื้อผ้าที่ลูกใส่ซักสะอาดแล้วพร้อมเนื้อ ข้าว และไข่ วางลงในตระกร้าเพื่อทำพิธีไหว้ที่หน้าบ้าน เสร็จแล้วเผากระดาษเงินเพื่อเรียกขวัญให้เด็กพร้อมทั้งสวดมนต์ไปด้วย และพูดว่า “มาเถิดขวัญลูก แม่รออยู่หลังบ้าน พ่อรออยู่หน้าบ้าน รีบมากินข้าว” เมื่อพูดจบหิ้วตระกร้าที่มีเสื้อของลูกเดินเข้าบ้าน แล้วถามด้วยเสียงอันดังว่า “กลับมาหรือยัง” คนในบ้านจะพากันตอบว่า “กลับมาแล้ว” จากนั้นจึงหยิบไข่ให้ลูกรับประทาน ถือเป็นอันเสร็จพิธี (อวี๋รุ้อวี๋ และมือหวุนจวิน, 2539: 84-85)

4.3) เทศกาลข้ามต้มมัด

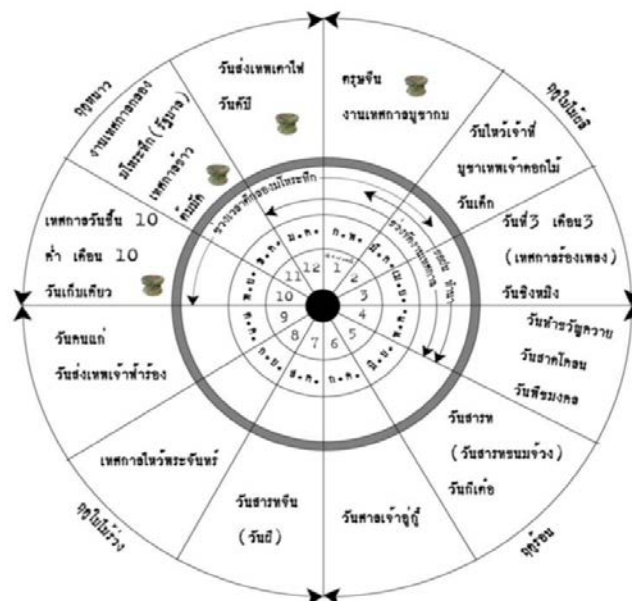
เทศกาลดังกล่าวจะทำในวันตุงจื่อ เดือน 11 ภาษาจ้วงเรียกว่า “กินจี้” หรือ “กินตอง” ก่อนวันเทศกาลมาถึง ทุกครอบครัวจะแช่ข้าวเหนียวไว้ และซื้อเนื้อสุกร เตรียมอาหารที่รับประทานในวันเทศกาล ผู้คนจะนั่งข้าวเหนียว เมื่อสุกก็จะนำไปตำจนเหนียวแล้วเอาผงน้ำตาลงา หรือผงน้ำตาลถั่วลิสงทำเป็นไส้ ห่อเป็นลูกกลม แล้วกดให้แบน คนในครอบครัวกินกันอย่างมีความสุขและนำไปให้ผู้อื่นลองลิ้มรสดูว่าของที่บ้านใดทำอร่อยกว่ากัน ส่วนที่เหลือใส่กระตังนำไปฝังไว้ วันหลังก็สามารถนำมาทอดหรือปิ้งเพื่อรับประทานได้ ในวันนี้ทุกครัวเรือนจะเชือดเปิด ไก่เพื่อทำอาหารดี ๆ จากนั้นจึงนำ

อาหารและข้าวต้มมัดไปบูชาบรรพบุรุษ และเลี้ยงฉลองอาหารเย็นกันในครอบครัว (ฉินเซียนอาน, 2539: 187)

4.4) วันดับ หรือวันส่งท้ายปีเก่า

เทศกาลดังกล่าวเป็นวันสุดท้ายของปีและเป็นเทศกาลสุดท้ายของปี ภาษาจ้วงจะเรียกว่า “วันดับ” (Wan Dap) ช่วงหลังจากเดือน 12 ส่งพระภูมิเจ้าเตาขึ้นสวรรค์มาจนถึงวันส่งท้ายปีเก่า ทุกบ้านจะต้องทำความสะอาดบ้านและสิ่งแวดล้อมเพื่อต้อนรับปีใหม่ ตามประเพณีถือว่าวันส่งท้ายปีเก่าสำคัญอย่างยิ่ง สมาชิกในครอบครัวต้องกลับมาอยู่พร้อมหน้าพร้อมตากัน เรียกว่า “เทศกาลกลับมาพร้อมหน้าพร้อมตา” หากมีหนี้สินหรือยืมของผู้อื่นควรชดใช้หรือคืนของให้หมดก่อนวันนี้

ในวันส่งท้ายปีเก่าถือเป็นวันสำคัญมาก อาหารการกินจะมีรูปแบบที่หลากหลายมากกว่าเทศกาลอื่น ๆ เพราะถือว่าหากปีเก่ารับประทานไม่หมดจะหมายถึง ในทุก ๆ ปีจะเหลือกินเหลือใช้ ในคืนส่งท้ายปีเก่าถือเป็นการร่วมงานกันทั้งครอบครัว ทั้งเด็กและผู้ใหญ่จะพูดคุยกันอย่างสนุกสนาน บางแห่งคนในครอบครัวก็จะผิงไฟจนถึงสว่าง พวกแม่บ้านจะพากันยุ่งอยู่กับการทำขนมจ้าง ขนมเทียน และถั่วลิสง สำหรับพวกหนุ่ม ๆ จะนัดกันไปตีกลองหน้าพระภูมิตลอดคืน ตอนเที่ยงคืนแม่บ้านต้องทำความสะอาดแทนบูชา นำขี้เถ้าเทออกมาห่อกระดาษแล้วเอาไปไว้ริมหมู่บ้าน การทำเช่นนี้เรียกว่า “ส่งบรรพบุรุษ” โดยแม่บ้านต้องทำด้วยตนเองอย่างเจียม ๆ และต้องให้เสร็จตอนเที่ยงคืน จากนั้นต้องเก็บเครื่องใช้ทั้งหมดและห้ามทำความสะอาดบ้านอีก อีกทั้งต้องให้เด็ก ๆ สวมเสื้อผ้าใหม่ นั่งผิงไฟ ฟังผู้ใหญ่เล่าเรื่องโบราณและรอยคยปีใหม่ที่ถึง (อวี๋หรือวี และม้อหวนจวิน, 2539: 86-88)

ภาพที่4-1 ประเพณีกลุ่มชนชาวจ้วงใน 12 เดือน ของกวางสีประเทศจีน

(ที่มา: Ni Yu, 2556)

จากตัวอย่างเทศกาลและพิธีกรรมที่กล่าวไปข้างต้นจะเห็นว่าชนบทรวมนิยมเทศกาลและพิธีกรรมของชาวจ้วงมีหลากหลายและมีทุกเดือน ฉะนั้นสามารถสรุปเป็นตารางได้ ดังนี้

ตารางที่ 1 สรุปเทศกาลและพิธีกรรมในแต่ละฤดูกาลทั้ง 12 เดือนของชาวจ้วง

ฤดูกาล	เดือน	เทศกาลและพิธีกรรมของชาวจ้วง
ฤดูใบไม้ผลิ	เดือน 1 (มกราคม)	วันตรุษจีน วันหยวนเจียว วันตรุษจีนน้อย
	เดือน 1 - เดือน 2 (มกราคม-กุมภาพันธ์)	เทศกาลกบ(กบหมากว้าย) *เริ่มตั้งแต่วันขึ้นปีใหม่-ต้นเดือนที่2*
	เดือน 3 (มีนาคม)	ไหว้ผีบรรพบุรุษและบุพการี ร้องเพลงพื้นบ้าน
ฤดูร้อน	เดือน 4 (เมษายน)	ทำขวัญโค ขวัญกระบือ วันสาดโคลน
	เดือน 5 (พฤษภาคม)	วันสารท (วันสารทขนมจ้าง)
	เดือน 6 (มิถุนายน)	วันศาลเจ้าอู่กู่
	เดือน 7 (กรกฎาคม)	วันผี (วันสารทจีน)
ฤดูใบไม้ร่วง	เดือน 8 (สิงหาคม)	เทศกาลสาดข้าว
	เดือน 9 (กันยายน)	เทศกาลให้พรอายุยืน (วันคนแก่) เทศกาลส่งเทพเจ้าฟ้าร้อง
ฤดูหนาว	เดือน 10 (ตุลาคม)	เทศกาลเก็บเคียว เทศกาลเรียกขวัญ
	เดือน 11 (พฤศจิกายน)	เทศกาลข้าวต้มมัด
	เดือน 12 (ธันวาคม)	วันดับ (วันส่งท้ายปีเก่า)

2.2.11 ความเชื่อ

ลักษณะพิเศษของพัฒนาการทางประวัติศาสตร์ ชาวจ้วงจะนับถือศาสนาในสภาวะกึ่งบุพกาล กล่าวคือ ประชาชนจ้วงจะนับถือเทพหลายองค์ มีความเชื่อเรื่องของไสยศาสตร์ ศาสนาเต๋า และศาสนา ซือกงปรากฏอยู่ ชีวิตความเป็นอยู่ของชาวจ้วงในสมัยโบราณ ผู้คนดำรงชีพด้วยความเชื่อ ความเกรงกลัวในสิ่งลึกลับของธรรมชาติ ปุถุชนชาวจ้วงคิดว่าธรรมชาติเป็นพลังอำนาจที่สูงสุดในการกำหนดสิ่งต่าง ๆ ให้เกิดขึ้น ดังนั้นด้วยความคิดเกี่ยวกับความเชื่อและเกรงกลัวต่อธรรมชาติจึงเป็นจุดหนึ่งที่ทำให้ประชาชนเข้าใจศาสนาโดยจะกระทำผิดต่ออำนาจพิเศษของธรรมชาติมิได้ ฉะนั้นชนชาวจ้วงจึงสร้างสรรค์พิธีกรรมต่าง ๆ เพื่ออ่อนนวยขมิ้นให้สิ่งศักดิ์สิทธิ์คุ้มครอง การกระทำเช่นนี้สืบสานต่อกันมาจนก่อให้เกิดศาสนา

นอกจากความเกรงกลัวในสิ่งลึกลับของธรรมชาติแล้วยังปรากฏความเชื่ออีกประการ กล่าวคือ **ความเชื่อเรื่องสรรพสิ่งมีชีวิตวิญญาณของชาวจ้วง** ผู้คนเชื่อกันว่าคนต้องมีวิญญาณ เมื่อคนมีชีวิตอยู่ วิญญาณจะซ่อนตัวอยู่ในร่างกายของคน เมื่อคนนอนหลับวิญญาณก็ออกจากร่างไปลอยอยู่ในที่ต่าง ๆ เมื่อขาดวิญญาณคนจะตายโดยไม่มีอาการป่วย คนป่วยเพราะถูกผีกระทำต้องไปเรียกหมอผีมาไล่ผี เพื่อให้วิญญาณกลับมา ร่างกายจึงจะแข็งแรง คนตายก็เพราะวิญญาณห่างไกลจากตัวโดยไม่กลับเข้าร่างอีก (หลิงซู่ตง, 2540: 7) จากการศึกษาเกี่ยวกับศาสนาและความเชื่อของชาวจ้วงผ่านตำรา “ชาวจ้วง” ของฉินเซียนอานพบว่ามีข้อมูลสอดคล้องกันกับโครงการวิจัยของหลิงซู่ตงด้วยเช่นกัน โดยฉินเซียนอาน (2539: 203-204) กล่าวว่า ชาวจ้วงถือว่าทุกสรรพสิ่งมีชีวิตวิญญาณเป็นเทพเจ้าสิงอยู่ และทำให้มันเจริญเติบโตและสิ้นไป แม้ว่าสรรพสิ่งจะตายไปทว่าวิญญาณมิได้ตายไปด้วย วิญญาณจะไปสิงอยู่กับร่างของสิ่งจำพวกเดียวกัน ภูเขาผีมีเทพเจ้าภูเขา ก้อนหินมีเทพเจ้าก้อนหิน แม่น้ำมีเทพเจ้าแม่น้ำ ทะเลสาบมีเทพเจ้าทะเลสาบ บ่อน้ำมีเทพเจ้าบ่อ ต้นไม้มีเทพเจ้าต้นไม้ พุ่มนามีเทพเจ้าพุ่ม ลมมีเทพ นารีลม ฝนมีเทพเจ้าฝน พ้าร้องมีเทพเจ้าพ้าร้อง สายฟ้าแลบมีแม่เจ้าแห่งสายฟ้าแลบ เป็นต้น เทพเจ้าเหล่านี้สิ่งสถิตอยู่ตามธรรมชาติ เมื่อถูกละเมิดหรือกระทบกระเทือนก็จะแสดงฤทธิ์ทันที ดังนั้นจากความเชื่อดั้งเดิมของชาวจ้วงที่สืบต่อกันมาจนกระทั่งปัจจุบัน จึงทำให้ชาวจ้วงต้องเคารพกราบไหว้เทพเจ้าธรรมชาติ นับถือภาพสัญลักษณ์ กราบไหว้ผี วิญญาณ และสิ่งศักดิ์สิทธิ์นั่นเอง

การกราบไหว้ธรรมชาติ

สิ่งศักดิ์สิทธิ์ของธรรมชาติที่ชาวจ้วงกราบไหว้จำแนกออกเป็น 4 ประการ ได้แก่ การกราบไหว้เทพบนท้องฟ้า การกราบไหว้เทพบนพื้นดิน การกราบไหว้เทพแห่งต้นไม้ การกราบไหว้เทพแห่งสัตว์ (หลิงซู่ตง, 2540: 8-18)

1) การกราบไหว้เทพบนฟ้า เหล่าเทพบนฟ้าที่สำคัญ ได้แก่

เทพแห่งฟ้า

ชาวจ้วงแถบลุ่มแม่น้ำจ้วงเจียงมีความเห็นว่าฟ้าเป็นผู้กำหนดทุกสิ่งบนโลกมนุษย์ รวมทั้งโชค ลากภัยอุปมงคลต่าง ๆ ดังนั้นผู้คนจึงต้องเคารพฟ้าด้วย การกราบไหว้เทพแห่งฟ้าก็เพื่ออ่อนน้อมขอ ความคุ้มครองจากเทพเจ้าให้มีโชคลาภ คุ้มครองให้คนและสัตว์อยู่เย็นเป็นสุข ให้พืชผลอุดมสมบูรณ์

เทพพระอาทิตย์

ในประวัติศาสตร์ชาวจ้วงพบว่าบรรพบุรุษชาวจ้วงเคยนิยมกราบไหว้พระอาทิตย์มาก่อน พบได้จากหลักฐานทางโบราณคดีและข้อมูลทางคติชนวิทยา เช่น ลายตรงกลางของกลองมโหระทึกสมัย โบราณที่หล่อเป็นลายพระอาทิตย์มีแสงกระจายออกเป็นลายแฉก ๆ กลองมโหระทึกเป็นเครื่องดนตรี ใช้ประกอบการตีในช่วงที่มีการเซ่นไหว้เทพ บรรพบุรุษชาวจ้วงใช้ความสามารถทางฝีมือของการทำงานศิลปะนำเอาสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่ตนเองกราบไหว้รวมไว้ในกลองมโหระทึกนั้น เพื่อจะได้เน้นความ ศักดิ์สิทธิ์มากขึ้นจนสามารถช่วยคุ้มครองจากภัยอันตรายต่าง ๆ ได้

เทพพระจันทร์

ชนชาวจ้วงแถบอำเภอฮาโป เตอเป่า ต้าซิน เทียนเต็งจะมีพิธีเซียมูเทพพระจันทร์ลงมาสู่โลก มนุษย์ จุดมุ่งหมายเพื่อต้องการให้เทพช่วยจัดภัยพิบัติต่าง ๆ ที่กำลังจะมาถึง ผู้จัดทำพิธีจะเป็นสตรี ส่วนเพศชายจะเป็นเพียงส่วนประกอบเท่านั้น

เทพแห่งฟ้าร้อง

ชนชาวจ้วงเชื่อว่าเทพแห่งฟ้าร้องมีหน้าที่จัดการเรื่องของลม ฝน และความดีความชั่วของ มนุษย์ การกราบไหว้เทพแห่งฟ้าร้องจะช่วยให้เกิดฝนตามฤดูกาล พืชพันธุ์ธัญญาหารจะอุดมสมบูรณ์ คนจ้วงเกรงกลัวเทพแห่งฟ้าร้องเป็นอย่างยิ่ง โดยเชื่อกันว่าหากกระทำการไม่ดีจะถูกเทพแห่งฟ้าร้อง ลงโทษ หรืออาจถูกฟ้าผ่าเสียชีวิตได้ ดังนั้นชาวจ้วงจึงนิยมกราบไหว้และขอขมาเทพเจ้าฟ้าร้องกัน

2) การกราบไหว้เทพแห่งพื้นดิน เทพที่สำคัญของคนจ้วง ได้แก่

เทพแห่งภูเขา

คนจ้วงเชื่อว่าเทพองค์นี้สถิตในถ้ำ หน้าผา สระลึกลับ สายน้ำหน้าหรือหลังหมู่บ้าน ในบริเวณ ดังกล่าวหากมีหินก้อนใหญ่ ต้นไม้เก่าแก่จะถือว่าเป็นร่างแปลงของเทพแห่งภูเขา ฉะนั้นหากผู้คนเดิน ผ่านไปมาจะไม่ส่งเสียงดัง ไม่เอ่ยชื่อเทพแห่งภูเขา ไม่ถ่มน้ำลายหรือขับถ่ายบริเวณใกล้ ๆ หรือบริเวณ ที่หันหน้าตรงกันข้ามกับหินก้อนใหญ่หรือต้นไม้ที่เก่าแก่ การบูชากราบไหว้เทพแห่งภูเขาก็ก็นำเพื่อขอให้ เทพคุ้มครองจากภัยอันตรายต่าง ๆ

เทพแห่งน้ำ

เทพแห่งน้ำดูแลน้ำบนพื้นโลก ชาวจ้วงได้รับวัฒนธรรมเรียกเทพแห่งน้ำว่าหลง (มังกร) ตามธรรมเนียมจะทอดตัวอยู่ที่สระมังกร สายน้ำมังกร ภูเขามังกร ถ้ำมังกรหรือในแม่น้ำ ชาวบ้านจึงมักสร้างศาลเจ้ามังกรขึ้นในบริเวณดังกล่าว มีบางที่เช่นไหว้เทพแห่งมังกรตามเวลาที่กำหนดไว้ บางที่จะเช่นไหว้เฉพาะปีที่แห้งแล้งเท่านั้น

เทพแห่งที่นา

ชาวจ้วงเชื่อว่าเทพแห่งที่นาและเทพแห่งพื้นดินสามารถคุ้มครองให้พืชพันธุ์ธัญญาหารอุดมสมบูรณ์ ช่วงเวลาในการเช่นไหว้ในแต่ละพื้นที่จะแตกต่างกัน เช่น อำเภอเถียนหลินเสี้ยนมณฑลกว๋างสี จัดเช่นไหว้ในวันตรุษจีน ที่อำเภอหนิงหมิง ผิงเสียง หลงโจวจะจัดในช่วงต้นเดือนของเดือน 6 เพราะเชื่อกันว่าเป็นวันเกิดของเทพแห่งที่นา เป็นต้น

3) การกราบไหว้เทพแห่งต้นไม้ ได้แก่

เทพแห่งต้นไม้

ชาวจ้วงเชื่อว่าต้นไม้ใหญ่เก่าแก่มีเทพสถิตอยู่ โดยเทพจะช่วยคุ้มครองให้คนในหมู่บ้านมีความร่มเย็นเจริญรุ่งเรือง ดังนั้นเมื่อมีหมู่บ้านต้องมีต้นไม้ใหญ่เทพแห่งต้นไม้มีอาจไปรุกรานได้ และห้ามพูดหยาบกับต้นไม้ หากใครกระทำฝ่าฝืนลบหลู่จะได้รับโทษให้เจ็บป่วยทางกายหรือทางจิต ฉะนั้นทุกคนต้องเคารพและดูแลต้นไม้เป็นพิเศษ

เทพแห่งต้นหญ้า

ชาวจ้วงเชื่อว่าหญ้ามืดมีเทพและสามารถจัดสิ่งเลวร้ายภูติผีปีศาจได้ เช่น หากมีใครคลอดบุตรหรือเป็นไข้ก็นำหญ้ามาแชมไว้ที่ประตูบ้านเพื่อขจัดภูติผี ขับไล่ผีร้าย สำหรับคนที่ต้องเดินทางไกลหรือหญิงอุ้มเด็กเดินทางก็มักนำหญ้าปักไว้ที่เอวเพราะเชื่อว่าจะสามารถคุ้มครองผู้คนให้ปลอดภัยได้

เทพแห่งหว่าย

ชาวจ้วงเชื่อกันว่าต้นหว่ายเก่าแก่จะต้องมีเทพสถิตอยู่ ดังนั้นเมื่อต้องไปตัดไม้เอาหว่ายมัดไม้ที่ตัดจากภูเขา ก็ห้ามตัดเอาหว่ายแก่ และไม่ควรถอนหว่ายขึ้นมาทิ้งราก เพราะเชื่อว่าอาจได้รับบาดเจ็บขณะเดินลงจากเขา นอกจากนี้ชาวจ้วงยังเชื่ออีกว่าหว่ายที่พันกันมากมายจะสามารถกันสิ่งเลวร้าย และป้องกันมนต์ดำได้อีกด้วย

4) การกราบไหว้สัตว์

เทพกบ

ชาวจ้วงมีความเชื่อว่ากบเป็นทูตที่เทพเจ้าฟ้าร้องให้มาดูแลโลกมนุษย์ เมื่อมนุษย์ต้องการน้ำ กบก็จะร้อง เมื่อเทพแห่งฟ้าร้องได้ยินเสียงกบร้องก็จะปล่อยให้ฝนตกลงมา นอกจากนั้นกบยังช่วยกิน แมลงร้ายทำให้ข้าวเจริญงอกงาม ดังนั้นผู้คนจึงมองว่ากบเปรียบเสมือนเทพ จึงจัดให้มีเทศกาลกบด้วย

เทพสุนัข

ชาวจ้วงแถบอำเภอหลงโจวของกวางสีมีเรื่องเล่าขานกันว่า แต่เดิมบนโลกมนุษย์ไม่มีข้าว ครั้งหนึ่งมีสุนัข 9 หางตัวหนึ่งได้ไปขโมยข้าวบนฟ้า โดยเอาหางจุ่มให้เมล็ดพันธุ์ข้าวติดที่หาง คนบนฟ้ามองเห็นก็ไล่ตาม สุนัขตัวนี้จึงถูกตัดหางไป 8 หาง เหลือเพียงหางเดียวมายังโลกมนุษย์ ดังนั้นผู้คนจึงกราบไหว้สุนัขมาจนถึงปัจจุบัน ตามถนนเข้าหมู่บ้านหรือปากทางเข้าหมู่บ้านมักตั้งสุนัขหินไว้ เมื่อถึงช่วงเทศกาลผู้คนจะต้องไปปักธูปวางกระดาษเงินทองที่สุนัขหินนี้ เพื่อหวังให้สุนัขหินช่วยขจัดสิ่งเลวร้ายให้หมู่บ้าน

การกราบไหว้ผีบรรพบุรุษและการนับถือภาพสัญลักษณ์

การนับถือผีบรรพบุรุษของชาวจ้วง ชาวจ้วงมีความเชื่ออย่างหนึ่งว่าคนเมื่อสิ้นชีพแล้วจะมีวิญญาณ หากคนตายพันทุกขวิญญานก็จะไปอยู่ในภพภูมิที่ดี ซึ่งจะกลายเป็นผีบรรพบุรุษที่สามารถคุ้มครองลูกหลานให้อยู่เย็นเป็นสุขได้ ทว่าหากวิญญานไม่ได้มีหมอดีมาสวดให้พันทุกขก็จะกลายเป็นผีป่าเร่ร่อน กลับมาในโลกมนุษย์ทำร้ายลูกหลาน ฉะนั้นห้องโถงในทุกรั้วเรือนของชาวจ้วงจะตั้งแท่นบูชาบรรพบุรุษและเซ่นไหว้อยู่เสมอ การเซ่นไหว้บรรพบุรุษในแง่หนึ่งของชาวจ้วงคือผู้คนมองว่าเป็นการอ่อนน้อมผีบรรพบุรุษให้คุ้มครองความสงบสุขและป้องกันโรคภัยให้แก่ลูกหลาน นอกจากนี้อีกด้านหนึ่งในเรื่องความเชื่อของชาวจ้วงนั่นคือ การนับถือภาพสัญลักษณ์ โดยชาวจ้วงมองว่าสัตว์และพืชมีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับตนหรือมีความดีความชอบต่อมนุษย์หรือเป็นผู้คุ้มครองมนุษย์ ดังนั้นจึงถือเป็นเทพที่เคารพนับถือและกลายเป็นสัญลักษณ์นั่นเอง

ความเชื่อไสยศาสตร์

ชาวจ้วงมีความเชื่อเกี่ยวกับไสยศาสตร์เป็นอย่างมาก โดยมีพื้นฐานมาจากความเชื่อเทพเจ้า ชาวจ้วงเห็นว่าเมื่อคนตายแล้วแต่วิญญาณผ่านสะพานไนฮ้อไปสู่อีกโลกหนึ่งไม่ได้ก็จะกลายเป็นผีป่าเร่ร่อน ผีเหล่านี้ไม่มีความสุขเพราะไม่อาจพันทุกขได้จึงมักออกทำร้ายมนุษย์ ทำให้ผู้คนเจ็บป่วยหรือเสียชีวิต ดังนั้นชาวจ้วงจึงมีความเชื่อเรื่องหมอดีและการทำพิธีขับไล่ผีร้าย หมอดีของชาวจ้วงจะเสี่ยงทายผีและเจรจากับผีได้ อีกทั้งยังเสี่ยงทายได้ทั้งเรื่องมงคลและเรื่องอัปมงคล ชาวจ้วงจะมีคำเรียกหมอดี กล่าวคือ หมอดีที่เป็นชายเรียก “อูกง” (คือพ่อมด) ส่วนหมอดีที่เป็นหญิงจะเรียกแม่มด (ฉินเซียนอาน, 2539: 203-209)

2.2.12 วัฒนธรรมการฝังศพครั้งที่ 2

การฝังศพครั้งที่ 2 ของชาวจ้วงเป็นวิธีฝังที่นิยมกันมาก ผู้ตายจะถูกฝัง 2 ครั้ง การฝังครั้งแรกคือบรรจุศพลงในโลงทำนองหนายแล้วเอาไปฝังไว้ใต้ดิน การฝังครั้งที่ 2 คือ เก็บกระดูกผู้ตายมาใส่ไหที่ทำเฉพาะ แล้วฝังใต้ดินอีก เมื่อผู้ตาย ๆ แล้วเอาศพบรรจุลงทำนองหนาย ทำพิธีเสีจก็เลือกทำเลฝังศพที่ดี จากนั้นก็ทำการฝังศพลงใต้ดินในทำนองหนาย เป็นการฝังครั้งที่หนึ่ง หลังจากเวลาผ่านไป 2-3 ปี เมื่อหมอมือคำนวณดวงชะตาชีวิตและอนุญาตแล้วจะขุดหลุมฝังศพเก็บกระดูกของผู้ตายเซ็ดด้วยกระดาษสาให้สะอาด นับจำนวนกระดูกแล้วใส่ไห นำไปฝังในทำเลที่หมอดูฮวงซู่ยเลือก แล้วเอาดินทับถมให้เป็นสุสานที่เป็นรูปกลม ที่หน้าสุสานตั้งศิลาจารึกไว้เป็นสุสานถาวร เรียกว่าการฝังครั้งที่ 2 หรือเรียกอีกอย่างหนึ่งว่าการเก็บกระดูกฝัง (ฉินเซียนอาน, 2539: 224)

ภาพที่5-1 สุสานตามวัฒนธรรมการฝังศพครั้งที่ 2
(ที่มา: ศรีศักร วัลลิโกดม และปราณี วงษ์เทศ, 2536)

2.2.13 วัฒนธรรมเอาเขย

เอาเขย หรือเอาเขยขึ้นเรือน หมายถึง การแต่งงานสามีหรือแต่งลูกเขยเข้าบ้าน วัฒนธรรมดังกล่าวถือเป็นวัฒนธรรมดั้งเดิมที่สืบสานมาตั้งแต่ยุคไปเยวโบราณ ผู้หญิงมีฝ่ายกระทำ มีสถานะทางสังคมสูง พิธีแต่งงานจะประกอบขึ้นที่บ้านฝ่ายหญิง หลังจากแต่งงานกันฝ่ายชายต้องมาอยู่อาศัยที่บ้านฝ่ายหญิง โดยจะอยู่ร่วมกับพ่อแม่ฝ่ายหญิง และกลายเป็นส่วนหนึ่งในสมาชิกครอบครัวทางฝ่ายหญิง ฝ่ายชายจะไม่มีสิทธิเหนือภรรยา มีศักดิ์เท่ากับน้อง ๆ ของภรรยา ลูกที่เกิดมาก็จะสืบสายสกุลฝั่งแม่ ทรัพย์สินสมบัติที่สามีภรรยาร่วมกันก่อสร้างขึ้นมาจะตกทอดสู่ลูกสาว ลูกเขยชาวจ้วงเมื่อแต่งงานมาอยู่บ้านภรรยาแล้วจะต้องละทิ้งผีบรรพบุรุษของตนมานับถือผีบรรพบุรุษของภรรยา ภายหลังจากเมื่อชนชาติจ้วงรับอิทธิพลวัฒนธรรมการใช้แซ่จากชนชาติฮั่นจึงมีการเปลี่ยนแซ่เดิมของตนมาใช้แซ่ตามภรรยา

วัฒนธรรมการแต่งงานเอาเขยของชนชาติจ้วงที่มีความโดดเด่นเป็นเอกลักษณ์ คือ การหาคู่รักอย่างเสรีของคนหนุ่มสาวก่อนแต่งงาน ผ่านกิจกรรมการเลือกคู่ในรูปแบบต่าง ๆ เช่น ตลาดนัดเพลงเทียวหมู่บ้าน เป็นต้น จากข้อมูลบันทึกพงศาวดารจีนสมัยราชวงศ์ฉิน-ฮั่นพบว่าเขตจ้งหยวนของชนชาติฮั่นได้เข้าสู่ยุคประวัติศาสตร์แล้ว แต่ทว่าชนเผ่าซีโอว ลั่วเยว่ (บรรพชนของชนเผ่าจ้วง) ยังคงอยู่ในยุคสังคมบุพกาล หนุ่มสาวมีเสรีภาพในการเลือกคู่ครอง ประเพณีเอาเขยขึ้นเรือนสามีไปอยู่บ้านภรรยาเป็นที่นิยมแพร่หลายทั่วไปในสังคมชนชาติจ้วง ทว่าจักรพรรดิฉินซี (ฉินซี) กลับต่อต้านวัฒนธรรมดังกล่าวอย่างหนัก เพราะมองว่าเป็นเรื่องที่ไร้จารีต ในขณะนั้นจักรพรรดิถึงกับอนุญาตให้ผู้ที่พบเห็นชายที่ทำเช่นนี้สามารถสังหารได้โดยไม่ผิดกฎหมาย และตั้งหลักศิลาจารึกไว้กลางเมือง ประกาศใช้กฎหมายให้เป็นที่ทราบโดยทั่วกันว่าผู้ไม่ปฏิบัติตามมีโทษประหารถึงแก่ชีวิต อย่างไรก็ตามเนื่องด้วยดินแดนที่ชนเผ่าจ้วงอาศัยอยู่มีภูมิประเทศเป็นถิ่นทุรกันดารเข้าถึงยาก อำนาจการปกครองจ้งหยวนจึงอยู่เพียงแค่ระดับชนชั้นสูงของสังคมจ้วง ดังนั้นอิทธิพลวัฒนธรรมหญิงแต่งออกของชนชาติฮั่นจึงยังไม่เข้าถึงชาวบ้านทั่วไป ต่อมาภายหลังในสมัยราชวงศ์ซ่ง ขุนนางที่ส่งมาจากราชสำนักฮั่นดำเนินมาตรการเข้มงวด จนก่อเกิดการต่อต้านจากชนพื้นถิ่น โดยเฉพาะกลุ่มผู้หญิง มีการขัดขืนโดยเข้าพิธีแต่งงานเสร็จแล้วกลับไปอยู่บ้านพ่อแม่ของตนเอง จนกระทั่งตั้งครุฑและคล้องลูกแล้วจึงจะไปอยู่บ้านสามีแบบถาวร ซึ่งเรียกวัฒนธรรมนี้ว่า การแต่งงานแล้วไม่อยู่บ้านสามี ในสมัยราชวงศ์หมิง-ชิง ราชสำนักจ้งหยวนได้ยกเลิกระบบขุนนางท้องถิ่น ในช่วงนี้ขุนนางชาวฮั่นและพ่อค้าในเขตจ้งหยวนก็เริ่มอพยพเข้ามาดำรงถิ่นในเขตที่ชนชาติจ้วงอาศัยอยู่ วัฒนธรรมจ้งหยวนจึงแทรกซึมเข้ามาอย่างแพร่หลาย กล่าวคือ กฎระเบียบที่ผู้หญิงต้องอยู่ภายใต้การปกครองของผู้ชาย ต้องเคารพเชื่อฟังพ่อ ต้องเคารพเชื่อฟังสามีและลูกชาย วัฒนธรรมเหล่านี้ขัดแย้งกับสังคมชาวจ้วงแบบดั้งเดิมที่สตรีมีบทบาทสถานะทางสังคมสูงกว่าหรือเสมอภาคเทียมกับผู้ชาย ดังนั้นวัฒนธรรมทั้งสองจึงเกิดการปะทะกัน ก่อให้เกิดประเพณีที่เรียกว่า การแต่งงานแบบไม่อยู่บ้านสามี ทางการเงินพยายามออกกฎต่อต้านก็มีอาจต้านทานได้ ทำให้ในบางพื้นที่ต้องยอมผ่อนปรน วัฒนธรรมการแต่งงานไม่อยู่บ้านสามีประจักษ์ชัดเจนว่าสตรีชาวจ้วงพยายามรักษาสิทธิเสรีภาพของตนเองอย่างเต็มที่

ประเพณีเอาเขย หรือการแต่งงานไปอยู่บ้านภรรยา กล่าวได้ว่าเป็นมรดกตกทอดอย่างหนึ่งของสังคมโบราณที่ถือระบบสายแม่เป็นใหญ่ ซึ่งเป็นจารีตนิยมที่สืบต่อกันมาตราบถึงปัจจุบัน อย่างไรก็ตามแม้บางพื้นที่ยังคงสืบสานวัฒนธรรมดังกล่าวอยู่ ทว่าพื้นที่ของกวางสีในภาคกลางและภาคตะวันออกเฉียงใต้และรับวัฒนธรรมฮั่นกลับพบว่าวัฒนธรรมเอาเขยค่อย ๆ เสื่อมลงไม่เป็นที่นิยมแล้ว (ฉัตรทิพย์ นาถสุภา และอุษา โลหะจรรยา, บรรณาธิการ, 2562: 95-98)

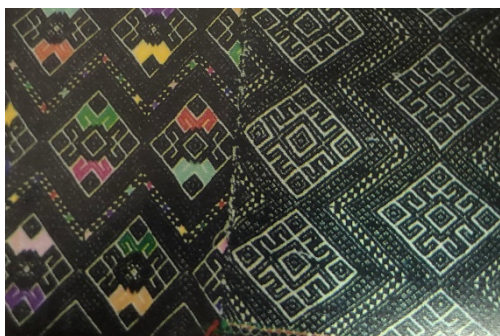
2.2.14 งานฝีมือทอผ้า

ชาวจ้วงเป็นชนชาติหนึ่งที่มีฝีมือการทอผ้าที่งดงาม ประณีตเป็นอย่างยิ่ง การทอผ้าของชาวจ้วงมีขั้นตอนที่ค่อนข้างซับซ้อน โดยจะใช้เครื่องมือชนิดหนึ่งเรียกว่า “ช่าง” มาแยกเอาเมล็ดในปุ๋ยฝ้ายออก เป็นเครื่องมือที่มีไม้ต้นข้างสูง 2 ฟุต 2 ข้าง มีไม้ขวาง 2 ชั้นแนบกัน ปลายของไม้ทั้งสองนี้มีเกลียว แล้วต่อกับมือหมุน ใส่ปุ๋ยฝ้ายเข้าไปใช้มือหมุน ทำให้เมล็ดฝ้ายหลุดออก ใช้ปุ๋ยฝ้ายนี้มาดึงให้เป็นด้าย ใช้น้ำข้าวข้าวต้มเส้นด้ายดังกล่าว จากนั้นตากให้แห้ง แล้วนำมาปั่นใส่หลอดด้าย ใส่ในหูกทอผ้าต่อไป ชาวจ้วงนิยมย้อมด้ายเป็นสีดำ สีน้ำเงิน ทว่าไม่นิยมย้อมเป็นสีแดง สีฟ้า หรือสีสด วัตถุประสงค์ที่ใช้ย้อมได้แก่ คราม น้ำปูน สุรา กาวหนังกระปือ และเถาเครือชนิดหนึ่งซึ่งจะให้น้ำเป็นสีแดงม่วง ชาวจ้วงเรียกว่า “เกาหน่วน” ผ้าทอของชนชาติจ้วงนับว่าเป็นงานฝีมืออันสำคัญยิ่ง ในสมัยราชวงศ์หมิงผ้าจ้วงเป็นบรรณาการที่จำเป็นต้องส่งไปยังสำนักพระราชวัง ลวดลายผ้าทอของชาวจ้วงมีหลากหลายรูปแบบ แต่บรรดาลวดลายที่มักพบบ่อย ๆ ได้แก่ ลายนก ลายเรขาคณิต ลายดอกไม้ ลายแมลง ลายเมฆ ลายปลา ลายคลื่นน้ำและลายทิวทัศน์ (ธนานันท์ ตรงดี, 2535: 107)

ภาพที่6-1 การทอผ้าของสตรีชาวจ้วง

(ที่มา: ศรีศักร วัลลิโกดม และปรานี วงษ์เทศ, 2536)

ภาพที่6-2 ตัวอย่างลวดลายผ้าทอของชนชาติจ้วง

(ที่มา: ศรีศักร วัลลิโกดม และปรานี วงษ์เทศ, 2536)

2.2.15 กลองมโหระทึกหรือกลองสำริด

ชนชาวจ้วงนับถือกลองมโหระทึกเป็นสิ่งศักดิ์สิทธิ์ โดยคิดว่ากลองมโหระทึกสามารถติดต่อกับ สวรรค์ได้ เป็นเครื่องมือที่ใช้ติดต่อสื่อสารส่งถึงสวรรค์ อีกทั้งยังเป็นสัญลักษณ์ของอำนาจและทรัพย์สิน สมบัติ เช่น ชาวจ้วงบางวงศ์ตระกูลถึงแม้จะยากจน แต่ทว่าหากมีกลองมโหระทึก ผู้คนก็จะคิดว่า ตนเองร่ำรวยและจะไม่ยอมขายกลองมโหระทึกออกไปเด็ดขาด วงศ์ตระกูลที่มีกลองมโหระทึกจะได้รับ ความเคารพจากคนในหมู่บ้าน เมื่อประชุมปรึกษาเรื่องราวใด ๆ ในหมู่บ้านก็จะมีอำนาจในการพูด เจริญ กลองมโหระทึกนับว่ามีบทบาทปรากฏอยู่ในหลาย ๆ ด้าน ได้แก่ บทบาทความบันเทิง กล่าวคือ ใช้กลองมโหระทึกเป็นเครื่องดนตรี บทบาทด้านความศักดิ์สิทธิ์ กล่าวคือ กลองมโหระทึกเป็น เครื่องเช่นไหว้ที่สำคัญของเทศกาลและมีอาจแยกออกจากกันได้ โดยชาวจ้วงเชื่อว่ากลองมโหระทึก เป็นสิ่งที่ฟ้าประทานไว้ให้มนุษย์ไว้ใช้ติดต่อกับเทพเจ้า บทบาทที่แสดงอำนาจ กล่าวคือ กลอง มโหระทึกใช้เป็นเครื่องแสดงอำนาจและความมั่นคง สมัยโบราณในสงครามหรือการไหว้เทพเจ้าจะมี เพียงกษัตริย์และผู้บังคับบัญชาการที่สามารถใช้กลองมโหระทึกได้ สามัญชนทั่วไปมีอาจใช้ได้ ตาม บันทึกทางประวัติศาสตร์โบราณยังพบว่าบ้านใดที่มีกลองมโหระทึกนี้จะนับว่าเป็นผู้มีฐานะและมี ความสัมพันธ์กับชะตากรรมของราชวงศ์ ดังนั้นกลองมโหระทึกจึงกลายเป็นสัญลักษณ์ประการหนึ่ง ที่ แสดงฐานะทางสังคมและผู้ที่ครอบครองกลองมโหระทึกก็จะไม่ขายหรือยกกลองมโหระทึกให้ผู้อื่น ประการสุดท้ายบทบาทการรวมตัวชาวบ้าน กล่าวคือ ในสมัยโบราณเส้นทางเดินทางไม่ค่อย สะดวก การจะเผยแพร่ข่าวใด ๆ ก็ทำได้ยาก ด้วยความที่กลองมโหระทึกมีเสียงดัง ฉะนั้นจึงนำกลอง มโหระทึกมาใช้เป็นเครื่องมือในการเรียกรวมคน (Ni Yu, 2556: 138-141)

จากข้อมูลข้างต้นกล่าวได้ว่าสอดคล้องกับข้อมูลของนักวิชาการหลายท่าน ดังเช่นข้อมูลทาง เอกสารงานวิจัยของธนานันท์ ตรงดี (2535: 109-110) กล่าวไว้ว่า ชาวจ้วงถือกลองสำริดเป็นสิ่ง ศักดิ์สิทธิ์ ห้ามตีกลองโดยพลการ และไม่สามารถตีกลองได้ทุกคน แต่ทว่ามีคนเฉพาะที่ทำหน้าที่ตี กลอง และวิธีตีกลองก็ถูกกำหนดไว้ ไม่อาจตีนอกเหนือจากที่กำหนดไว้ได้ นอกจากนี้ชาวจ้วงยังมีความ เชื่อว่ากลองสำริดจะบินไปยังหมู่บ้านอื่น ๆ ได้ ตอนกลางคืนจะแปลงกายเป็นชายหนุ่มช่วยคุ้มครอง หมู่บ้าน อีกทั้งยังปรากฏความเชื่ออีกว่าหากฝังกลองมโหระทึกในพื้นดินจะช่วยให้อัญญาพิชช้าวอุดม สมบูรณ์ มีน้ำคอยหล่อเลี้ยง ด้วยความเชื่อเช่นนี้เอง ดังนั้นเมื่อไม่ได้ใช้กลอง ชาวจ้วงก็จะฝังกลองไว้ใต้ ดิน ซึ่งประเพณีดังกล่าวปรากฏขึ้นตั้งแต่สมัยราชวงศ์ถัง

ในพื้นที่กว้างสี่ของประเทศจีนค้นพบกลองสำริดหรือกลองมโหระทึกเป็นจำนวนมาก (บาง ตำรากล่าวว่ามีกลองมโหระทึกมากที่สุด) กลองสำริดประกอบด้วย 4 ส่วน ได้แก่ หน้ากลอง ตัวกลอง

เอวกลอง และฐานกลอง กลองสำริดทุกด้านจะมีลวดลายปรากฏอยู่ ตรงหน้ากลองชาวจ้วงนิยมวาดเป็นลายพระอาทิตย์ เพราะตามความเชื่อจากสมัยบรรพบุรุษเชื่อว่าพระอาทิตย์ถือเป็นเทพเจ้าองค์หนึ่งที่ศักดิ์สิทธิ์ ผู้คนจะต้องบูชาพระอาทิตย์เพื่อช่วยคุ้มครองจากภัยอันตราย นอกจากบนหน้ากลองจะมีลายพระอาทิตย์แล้ว ยังปรากฏลายหุ่นกบแถวบริเวณขอบหน้ากลองด้วย ซึ่งอาจมีตั้งแต่ 4 ตัว 6 ตัวจนถึง 8 ตัว อย่างไรก็ตามนักวิชาการพบว่าบนหน้ากลองมีลายอีกหลายรูปแบบปรากฏอยู่ อาทิ ลายเมฆ ลายคลื่นน้ำ ลายดอกไม้ ลายเหรียญเงิน เป็นต้น สำหรับกลองสำริดหรือกลองมโหระทึกสมัยใกล้เคียงปัจจุบันพบว่ามีลายสัตว์ 12 ราศีปรากฏอยู่ด้วย

ภาพที่7-1 กลองมโหระทึกหรือกลองสำริดของชาวจ้วง ซึ่งบนหน้ากลองมีลายพระอาทิตย์ปรากฏอยู่ (ที่มา: ประวัติศาสตร์นอกตำรา, 2564)

2.2.16 เพลงพื้นบ้านชาวจ้วง

ชาวจ้วงเป็นชนชาติที่ชื่นชอบการร้องเพลงและสันทัดในการร้องเพลง ชีวิตชาวจ้วงไม่ว่าจะเป็นการเกิด การแต่งงาน วันคล้ายวันเกิด งานศพ หรือการใช้แรงงานทางการผลิต การพบปะสังสรรค์ และการจัดบันเทิงเรื่องราวก็มักจะปรากฏเป็นเพลงรูปแบบและชนิดต่าง ๆ ด้วยลักษณะนิสัยความชอบการร้องเพลงของคนจ้วงจึงทำให้เขตแดนที่ชาวจ้วงอาศัยอยู่ได้รับการขนานนามว่า “ทะเลเพลง” มาตั้งแต่โบราณ

ดังที่กล่าวข้างต้นว่าชาวจ้วงมีอัตลักษณ์ร่วมกันนั่นคือความชื่นชอบในเสียงเพลง คนจ้วงจะฝึกร้องเพลงกันตั้งแต่เด็ก (เริ่มตั้งแต่อายุประมาณ4-5ปี) พ่อจะสอนลูกชายร้อง ส่วนแม่ก็สอนลูกสาวร้อง จึงเกิดเป็นประเพณีว่าตอนเด็ก ๆ ฝึกร้องเพลง ช่วงวัยรุ่นร้องเพลง ช่วงวัยชราสอนวิธีการร้องเพลง ชาวจ้วงโบราณใช้วิธีการร้องเพลงมาสื่อสารกับบรรพบุรุษของตนเอง อีกทั้งยังใช้เสียงเพลงแสดงความรู้สึกของตนเองด้วย บางพื้นที่แม้แต่พูดคุยหรือทะเลาะกันในชีวิตประจำวันก็ใช้การร้องเพลงแทน

คำพูด ในบทเพลงของชาวจ้วงปรากฏภาพสะท้อนทางสังคมของชนชาติจ้วงไว้อย่างชัดเจน โดยแบ่งจำแนกออกเป็น 5 ด้าน ได้แก่ ด้านชีวิตความเป็นอยู่ ด้านสถานะทางสังคม ด้านวัฒนธรรมในสังคม ด้านความสัมพันธ์ระหว่างคนในสังคม และด้านบุคลิกนิสัยของผู้คน (Lu Xiaosong, 2561: 521-526)

จากบทความการวิเคราะห์บทเพลงของชาวจ้วงโดย Lu Xiaosong ทำให้ทราบว่าด้านชีวิตความเป็นอยู่ของจ้วงอันได้แก่ที่อยู่อาศัยจะสัมพันธ์กับอาชีพ ชาวจ้วงมักอาศัยอยู่กับธรรมชาติจึงประกอบอาชีพทำไร่ทำนา เก็บใบชา และประมง โดยผู้ที่ทำอาชีพประมงก็จะอาศัยอยู่กับเรือ ส่วนผู้ที่ทำอาชีพเก็บใบชา ก็มักจะใช้ชีวิตอยู่บนภูเขา ทางด้านสถานะทางสังคม ในบทเพลงของชาวจ้วงสะท้อนให้เห็นในเรื่องสถานะทางสังคมของชาวจ้วงที่มีฐานะทางการเงินค่อนข้างลำบาก เมื่อปู่ชุนชาวบ้านธรรมดาที่มีฐานะยากจนก็จะมีฐานะทางสังคมต่ำ ต้องทำงานหนักลำเค็ญทุกรูปแบบ แม้ว่าจะทำงานขยันสักเพียงใดก็มักจะถูกนายทุนเอาเปรียบขูดรีดเสมอ คนจนมีหน้าที่เพียงแค่ว่าทำตามคำบัญชาการจากคนรวย และผู้ชายจ้วงจะมีฐานะสูงกว่าสตรี ในด้านวัฒนธรรมทางสังคมของคนจ้วงผ่านบทเพลง ชาวจ้วงพบว่าชาวจ้วงมีความเชื่อในเรื่องเทวดา เชื่อเรื่องกฎแห่งกรรม และชนเผ่าจ้วงมีประเพณีต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการร้องเพลงพื้นบ้าน ด้านความสัมพันธ์ระหว่างคนในสังคมที่ปรากฏผ่านบทเพลงชาวจ้วงพบว่าปรากฏความสัมพันธ์ในรูปแบบอันดี และความสัมพันธ์แบบขัดแย้ง กล่าวคือ ด้านความสัมพันธ์อันดี ชาวจ้วงเป็นคนมีน้ำใจชอบช่วยเหลือผู้อื่น เมื่อเห็นผู้ที่ลำบากแม้ไม่รู้จักก็ยินดีช่วยอย่างเต็มใจ ส่วนความสัมพันธ์ขัดแย้งที่ปรากฏคือความขัดแย้งระหว่างชาวบ้านและนายทุน ชาวบ้านเป็นเสมือนทาสรับใช้ของนายทุน แม้จะขยันทำงานแต่ทว่าไม่ได้รับผลตอบแทนเท่าที่ควร สำหรับด้านบุคลิกภาพของชาวจ้วงที่สะท้อนผ่านบทเพลงคือสะท้อนเกี่ยวกับความขยัน ชาวจ้วงเป็นคนขยันทำงาน ไม่เกียจงานใด ๆ เพื่อมุ่งหวังให้ฐานะทางสังคมดีขึ้นและลูกหลานมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น อีกทั้งคนจ้วงยังเป็นผู้กล้าหาญ พร้อมต่อสู้เพื่อความยุติธรรม

2.2.17 วรรณคดีพื้นบ้านและเทพนิยาย

ชาวจ้วงนับว่าเป็นชนชาติที่มีบทประพันธ์ทางศิลปะวรรณคดีอันหลากหลาย ซึ่งล้วนมีเอกลักษณ์ของคนจ้วงอย่างชัดเจนเป็นเสมือนส่วนสำคัญประการหนึ่งทางวัฒนธรรมของชาวจ้วง ดังผลงานต่าง ๆ นานัปการนี้นับว่าชาวจ้วงเป็นชนชาติที่อุดมด้วยจินตนาการอันเลิศ มีความประณีตลึกซึ้ง ตลอดจนสะท้อนความคิดและการดำรงชีพของชนชาวจ้วง นิทานที่ชาวจ้วงเล่าขานต่อกันมาตั้งแต่สมัยโบราณอันเป็นที่น่าสนใจ มีดังนี้

เรื่อง “สุนัข 9 หาง” นิทานเรื่องนี้เป็นเรื่องราวที่เกิดขึ้นในสมัยโบราณกาล มนุษย์ยังไร้อารยะ และไม่มีความรู้ใด ๆ พวกเขาไม่รู้จักรการปลูกข้าว ครั้งหนึ่งมีสุนัข 9 หางตัวหนึ่งขึ้นไปยังเบื้องบนแห่ง

สวรรค์แล้วเอาหางทั้ง 9 จุ่มลงไปในกองข้าวเพื่อขโมยพันธุ์ข้าวมาให้มนุษย์ สุนัขตัวนั้นจึงถูกเทวดาลงโทษให้อาวุธพาดพันทางขาดไป 8 หาง เหลือเพียงหนึ่งหางเท่านั้น สุนัขตัวนั้นประสบความสำเร็จยากลำบากมากและใช้หางที่เหลือหนีพันธุ์ข้าวจำนวนหนึ่งกลับมา ต่อมาผู้คนจึงทำการเพาะปลูกและมีชีวิตอย่างสุขสบาย ซึ่งตำนานที่เล่าขานนี้เองจึงทำให้คนชาวจ้วงเมื่อเก็บข้าวใหม่ก็จะนำไปให้สุนัขกินก่อน (พันธุ์ทิพย์ ธีระเนตร, 2561: ออนไลน์)

เรื่อง “ตาเจี้ย ตาลูน” (นางกำพรา) เป็นนิทานของชาวจ้วงโดยมีเรื่องเล่าขานกัน คือ ในปีมีหมอมือชั่วร้ายคนหนึ่งซึ่งมีลูกสาวใบหน้าเป็นจุดเหมือนผีตาซ เพราะถูกขโมยในท้องของหมอมือที่มดแทง หมอมือรักลูกสาวของตนมากจึงเคียดแค้นเด็กสาวคนอื่นที่มีหน้าตางดงาม หากนางได้ยินข่าวว่าเด็กสาวหน้าตางดงามอยู่ที่ใดนางก็จะหาทางไปทำร้ายเด็กสาวคนนั้น ครั้งหนึ่งมีครอบครัวหนึ่งอาศัยอยู่ตามชายป่า ครอบครัวนี้มีลูกสาวสวยมาก หมอมือชั่วร้ายคิดจะทำร้ายเด็กสาวคนนั้น นางจึงปลอมตัวเป็นขอทานและไปที่บ้านของครอบครัวนั้น แม่ของเด็กสาวเป็นคนจิตใจดีจึงเลี้ยงข้าวขอทานและรับนางไว้ช่วยทำงานบ้าน วันหนึ่งสองคนขึ้นไปตัดฟืนบนเขา หมอมือจึงฉวยโอกาสเสกให้แม่ของเด็กสาวกลายเป็นกระบือ หมอมือชั่วร้ายจึงกระบือกลับบ้านแล้วโกหกพ่อของเด็กสาวว่ากระบือตัวนี้ขมกรรยาของเขาตกหน้าผาเสียชีวิตแล้ว พ่อโกรธมากจึงจะฆ่ากระบือ แต่ทว่าหมอมือห้ามไว้แล้วเสนอว่าให้นำกระบือตัวนี้มาใช้แรงงานให้หนักเสียดีกว่า พ่อจึงตัดสินใจเลี้ยงกระบือและนำหมอมือมาเป็นภรรยาคนใหม่ หมอมือกลายเป็นแม่เลี้ยงของเด็กสาว หมอมือชั่วร้ายแกล้งเด็กสาวสารพัดจนกระทั่งพ่อรู้ความจริง หมอมือเมื่อรู้ว่าพ่อของเด็กสาวรู้ความจริงแล้วจึงเสกให้พ่อเสียชีวิต จากนั้นหมอมือก็นำลูกสาวของนางมาอยู่ในบ้านด้วย ลูกเลี้ยงจึงเรียกว่า “ตาเจี้ย” (กำพรา) ส่วนลูกของหมอมือเรียกว่า “ตาลูน” หมอมือใช้งานตาเจี้ยอย่างหนัก และทุกวันตาเจี้ยจะนำกระบือไปเลี้ยงแล้วฉีกปอบันด้ายพลางร้องให้ กระบือตัวนี้เป็นแม่ของตาเจี้ย นางจึงพูดกับตาเจี้ยว่าอย่าร้องให้ให้เอาเปลือกปอบองนี้ให้แม่กิน แล้วแม่จะถ่ายออกเป็นด้ายให้ ตาเจี้ยเมื่อรู้ความจริงจึงเอาปอบให้แม่กิน แล้วเอาด้ายที่ได้นี้ไปให้แม่เลี้ยง แม่เลี้ยงเห็นว่าด้ายขาวสดงดงามจึงหาว่านางขโมยคนอื่นมา เชี่ยนตาเจี้ยจนตาเจี้ยต้องยอมบอกเรื่องกระบือกินปอบแล้วถ่ายเป็นด้าย เมื่อได้ยินเรื่องราววันรุ่งขึ้นหมอมือจึงให้ตาลูนไปเลี้ยงกระบือแทนโดยเอาปอบไปสามชั่งเพื่อหวังเอาด้าย แต่ทว่าแม่เลี้ยงก็ผิดหวังเพราะไม่ได้ด้ายสีขาวงดงามแต่ได้มูลสัตว์มาแทน แม่เลี้ยงจึงโกรธและฆ่ากระบือตัวนั้น ตาเจี้ยเมื่อรู้ก็ร้องไห้เสียใจ ขณะนั้นมีอีกาบินมาบอกตาเจี้ยว่าให้เอากระบือไปฝังใต้ต้นกล้วยต่อไปหวังสิ่งใดก็จะได้ดังปรารถนา

เมื่อถึงวันงานร้องเพลงประจำปีหนุ่มสาวจะมาเที่ยวงานเลือกหาคู่กัน ตาเจี้ยอยากไปแต่แม่เลี้ยงแกล้งใช้งานหนัก อีกาจึงช่วยแนะนำให้ทำงานเสร็จเร็ว แม้ว่าจะงานจะเสร็จแต่ทว่าตาเจี้ยก็ไม่มีชุด

ใส่ไปงาน อีกาจึงบอกให้ไปชุดเอาที่กอกกล้วย ปรากฏว่าชุดได้เสื้อผ้าชุดใหม่สีเขียวตองอ่อนและรองเท้ายกจากไหมทอง ตาเจ็ยใส่ชุดอันงดงามนี้ไปเดินถึงริมน้ำ นางเดินไปส่องดูเงาตนเองริมลำห้วย ขณะนั้นลูกชายของประมุขทุ่งกับคณะขีม้ามาถึง ตาเจ็ยรีบหลบจนรองเท้าตกลงไปในลำห้วย ลูกชายประมุขทุ่งเมื่อเห็นรองเท้ายกก็สั่งให้เก็บเอามาและไปยังเวที่ร้องเพลง เมื่อถึงที่นั่นเขาประกาศให้เจ้าของมาเอาคืนโดยไม่ต้องทดลองสวม ปรากฏว่ายังไม่มีผู้ใดสวมรองเท้าได้พอดี หมอผีเมื่อเห็นเช่นนั้นจึงให้ลูกของตนเข้าไปลองสวมแต่ทว่าก็สวมไม่พอดี สุดท้ายตาเจ็ยก็ปรากฏตัว ลูกชายประมุขทุ่งเห็นตาเจ็ยก็ตกหลุมรัก ตาเจ็ยแสดงรองเท้าอีกข้างให้ดูแล้วรับรองเท้านั้นมาสวมได้พอดี หมอผีเมื่อเห็นก็ไม่พอใจ อาละวาดจนถูกลูกชายประมุขห้ามปราม เมื่อประมุขทุ่งทราบว่าตาเจ็ยเป็นลูกกำพร้าที่ถูกแม่เลี้ยงทำร้ายกลั่นแกล้งมานานก็อดสงสารไม่ได้ ทั้งคู่จึงคบหาและแต่งงานกัน

เมื่อตาเจ็ยและสามีมีลูกด้วยกัน สามีขอให้นางกลับไปเยี่ยมบ้าน เมื่อนางกลับบ้านก็ถูกแม่เลี้ยงผลักตกน้ำเสียชีวิต แล้วแม่เลี้ยงก็ส่งตาลูกกลับไปหาลูกชายประมุขทุ่ง ฝ่ายตาเจ็ยเมื่อเสียชีวิตก็กลายเป็นนกบินไปหาสามี ลูกชายประมุขทุ่งจึงเปิดกรงแล้วอธิษฐานว่าถ้าหากนกนี้เป็นตาเจ็ยขอให้บินเข้าไปอยู่ในกรง นกจึงบินเข้ากรง เขาจึงนำนกไปเลี้ยงไว้ที่บ้าน แต่ทว่าก็ถูกนางลุนจับฆ่าแล้วนำไปต้ม น้ำ นางลุนสาดน้ำต้มนกออกไปทางหน้าต่าง ต่อมาที่นั่นก็งอกต้นไผ่ขึ้นมากอหนึ่ง นางลุนก็ไปตัดแล้วเผา วันหนึ่งมียายคนหนึ่งมาเก็บเอาไม้ไผ่ไปเผาเตาไฟ นางแปลกใจว่าเมื่อออกจากบ้านไปแล้วข้าวของเครื่องใช้ถูกเก็บกวาดอย่างสะอาด วันหนึ่งนางจึงแอบดูจึงเห็นหญิงนางหนึ่งออกจากปล้องไผ่มาช่วยทำความสะอาด แม่เฒ่าเข้าไปจับตัวไว้ ตาเจ็ยจึงอาศัยบ้านของแม่เฒ่าที่นั่นต่อไป ในวันเทศกาลวันหนึ่งบ้านลูกชายประมุขทุ่งฆ่าไก่ทำอาหารฉลอง ลูกน้อยถือไก่กำลังจะกินแต่มีแมวแย่งไป ลูกชายประมุขทุ่งกับลูกจึงวิ่งตามแมวมายังบ้านแม่เฒ่าแล้วได้พบกับตาเจ็ย จึงพากันกลับบ้าน ฝ่ายตาลุนเมื่อรู้จึงไม่กล้าออกจากห้อง แต่ตาเจ็ยไม่ได้ดูว่าอะไร ตาลุนจึงออกมาคุยดีกับตาเจ็ย ตาลุนเอ่ยชมตาเจ็ยเรื่องความงาม ตาเจ็ยจึงบอกว่าข้าวยิงตำมากยิงขาวผ่อง นางตกลงไปในน้ำลึกก็เหมือนอยู่ในครกตำข้าวพอออกมาจึงยิงขาวผ่อง เมื่อตาลุนฟังเช่นนั้นก็กลับไปอยู่บ้านหมอผี นางบอกให้แม่เฒ่านางใส่ครกตำหวังจะฉิวขาวผ่อง หมอผีเชื่อฟังลูกทุกอย่างจึงเอาตาลุนใส่ครกตำ ตาลุนจึงเสียชีวิตลง เมื่อหมอผีเห็นว่าลูกสาวตนเสียแล้วจึงระทมใจจนสิ้นลม (ทองแถม นาถจำนง, 2564: ออนไลน์)

จากนิทานเรื่อง “ตาเจ็ยตาลุน” และเรื่อง “สุนัข 9 หาง” ที่ยกตัวอย่างข้างต้นจะเห็นได้ว่ามีความน่าสนใจเป็นอย่างยิ่ง ไม่ว่าจะเป็นทั้งจินตนาการ ความสร้างสรรค์ หรือตลอดจนวัฒนธรรมต่าง ๆ ที่สอดแทรกอันสะท้อนให้เห็นวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของชนชาวจังหวัด ความเชื่อของผู้คน ตลอดจนแสดงให้เห็นความสัมพันธ์กับไทยอย่างน่าสนใจอีกด้วย

3. ความสัมพันธ์ของวัฒนธรรมไทยและวัฒนธรรมจ้วง

หากพิจารณาหลักฐานทางประวัติศาสตร์และเงื่อนไขของสภาพนิเวศวิทยาทางวัฒนธรรม อาจกล่าวได้ว่านับตั้งแต่อดีตสังคมชาวจ้วงที่อยู่ทางตอนใต้ของประเทศจีนและสังคมของชาวไทยต่าง นับเป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรมเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ร่วมกันมา ครั้นที่ยังมิได้รับผลกระทบของ อิทธิพลทางวัฒนธรรมจากจีนฮั่นและอินเดียเข้ามาผสมผสาน ในอดีตนั้นเป็นที่ประจักษ์ชัดว่าสังคมจ้วง และไทยเป็นสังคมเกษตรกรรมที่อยู่ในเขตมรสุม มีภาษา ประเพณี วัฒนธรรมโบราณที่คล้ายคลึงกัน มากอันแสดงให้เห็นถึงการมีความสัมพันธ์ติดต่อกันมาเป็นเวลาช้านาน ลักษณะร่วมทางวัฒนธรรมของ ชาวจ้วงและไทยปรากฏความสัมพันธ์อันเกี่ยวเนื่องกันหลายประการ อาทิ มีภาษาที่จัดอยู่ในตระกูล จีน-ทิเบต กลุ่มจ้วง-ต้ง สาขาภาษาจ้วง-ไต (นักวิชาการบางกลุ่มก็เรียกว่าภาษาตระกูลไทย-ลาว หรือ ตระกูลขร้าไท) เหมือนกัน มีการตั้งถิ่นฐานที่คล้ายคลึงกัน มีการยกย่องบรรพบุรุษเหมือนกัน มีความผูกพันทางวัฒนธรรมข้าวเหมือนกัน รับประทานอาหารหมักดองเหมือนกัน ตลอดจนการมี ตำนาน ความเชื่อเกี่ยวกับขวัญ พิธีกรรมต่าง ๆ และวัฒนธรรมของกลองมโหระทึกที่ร่วมกัน เป็นต้น

ดังที่กล่าวข้างต้นเกี่ยวกับวัฒนธรรมร่วมกันของวัฒนธรรมไทยและจ้วงมีความน่าสนใจอันโดดเด่นส่งผลให้ผู้เชี่ยวชาญและนักวิชาการจำนวนมากมองว่าจ้วงและไทยมีรากเหง้าเดียวกัน บางท่านก็ กล่าวว่าจ้วงและไทยเป็นพี่น้องสายใยเดียวกัน หรือเป็นเครือญาติกันมิทางใดก็ทางหนึ่ง เช่น เครือญาติ ทางชาติพันธุ์ เครือญาติทางวัฒนธรรม เครือญาติทางภาษา เป็นต้น เหตุที่ผู้เชี่ยวชาญหรือนักวิชาการ บางกลุ่มมองเช่นนี้สืบเนื่องจากการพบพยานหลักฐานทางโบราณคดีของภาพเขียนสีบนหินสวาชาน หรือที่คนจ้วงเรียกว่าภาพเขียนผาหลาย ที่อยู่บริเวณริมฝั่งแม่น้ำหมิงเจียง อำเภอหนิงหมิง มณฑลกวางสี ซึ่งเป็นดินแดนที่พบชาวจ้วงกระจายอยู่อย่างกว้างขวาง ปัจจุบันภาพเขียนดังกล่าวค้นพบว่ามีอายุ ประมาณ 2,200-2,700 ปีมาแล้วโดยพิสูจน์จากการตรวจสอบวัดอายุด้วยคาร์บอน 14 (ศิลปวัฒนธรรม, 2564: ออนไลน์) ความโดดเด่นของภาพเขียนปรากฏเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมทาง ความเชื่อ การประกอบพิธีกรรมศักดิ์สิทธิ์ของคนโบราณ กล่าวคือ ปรากฏภาพคนกางแขนขาทำท่า คล้ายกบ ภาพสุนัข ภาพสิ่งของที่มีลักษณะคล้ายกลองมโหระทึกหรือกลองสำริด โดยภาพเหล่านี้ไม่ เพียงปรากฏแค่ภาพเขียนสีที่ผาหลายในมณฑลกวางสีของประเทศจีนเท่านั้น แต่ทว่ายังปรากฏอยู่ใน ภาพเขียนสีที่ผาแต้ม อำเภอโขงเจียม ณ จังหวัดอุบลราชธานีของประเทศไทยด้วย และหาก เปรียบเทียบภาพเขียนสีของทั้งสองแห่งนี้ยังเป็นที่ยอมรับแก่ผู้คน กล่าวคือ ทั้งสองแหล่งนี้อยู่ในภูมิ สภาพเฉพาะ บนผาที่เป็นโค้งค้ำน้ำสำคัญของท้องถิ่น กระแสน้ำแรง ซึ่งลักษณะที่ตั้งเหมือนกันนี้เอง อาจกล่าวได้ว่าเป็นสิ่งที่บรรพชนโบราณใช้เป็นสถานที่ศักดิ์สิทธิ์สำหรับโอกาสพิเศษที่สัมพันธ์กับ

อำนาจศักดิ์สิทธิ์ อีกทั้งภาพเขียนสีสองแห่งนี้ยังปรากฏรูปวาดที่คล้ายกัน ดังนั้นจึงกล่าวได้ว่า หลักฐานภาพเขียนสีของแต่ละแห่งนับเป็นหลักฐานทางโบราณคดีชั้นยอดที่สะท้อนให้เห็นว่าประชากรของดินแดนทั้งสองแห่งนี้มีการติดต่อสัมพันธ์กันเองจนก่อให้เกิดความเกี่ยวเนื่องสัมพันธ์กันด้านวัฒนธรรม ความเชื่อ พิธีกรรม ความคิด และมีวิถีชีวิตที่สัมพันธ์กันมาเนิ่นนานนับพันปี อีกทั้งยังสัมพันธ์กับกลุ่มดินแดนอุษาคเนย์อีกด้วย ประการต่อไปผู้วิจัยจะกล่าวถึงความสัมพันธ์ทางวัฒนธรรมที่มีร่วมกันในมิติต่าง ๆ ของชาวไทยและชาวจ้วง ดังต่อไปนี้

ความสัมพันธ์เกี่ยวกับความเชื่อโบราณในเรื่องสัตว์ศักดิ์สิทธิ์

ความเชื่อตั้งแต่สมัยบรรพกาลของชาวจ้วงและชาวไทยที่สัมพันธ์กันนั้นก็คือ ความเชื่อที่ว่ากบและคางคกเป็นสัตว์ศักดิ์สิทธิ์ ซึ่งความเชื่อดังกล่าวปรากฏอยู่ในศาสนาผีเมื่อประมาณ 3,000 ปีมาแล้ว ในอดีตจนกระทั่งปัจจุบันผู้คนทั้งชาวไทยและชาวจ้วงล้วนสืบทอดความเชื่อนี้มาอย่างช้านาน โดยชาวจ้วงและชาวไทยมีความเชื่อที่ว่ากบเป็นสัตว์ศักดิ์สิทธิ์ที่สามารถสื่อสารกับเทพยดาหรืออำนาจทางธรรมชาติเพื่อดลบันดาลให้ฝนตกตามฤดูกาล ช่วยสร้างความอุดมสมบูรณ์ให้กับพื้นดิน ให้ความชุ่มชื้นกับไร่นาของเกษตรกร และสร้างความเจริญงอกงามทางผลผลิต ทำให้ข้าวปลาอาหารมั่งคั่ง สามารถเลี้ยงชีพผู้คนในชุมชนได้อย่างอุดมสมบูรณ์ ความเชื่อเรื่องสัตว์ศักดิ์สิทธิ์เช่นกบนี้เองจึงทำให้เกิดพิธีบูชากบขึ้น ซึ่งการบูชากบเพื่อวิงวอนขอฝนและความอุดมสมบูรณ์ก็ได้สะท้อนนัยสำคัญระหว่างดินแดนชาวจ้วงและดินแดนอุษาคเนย์ด้วย กล่าวคือ พิธีขอฝนเป็นพิธีกรรมของคนในสังคมเกษตรกรรมแห่งภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้และชนชาติจ้วง โดยเป็นพิธีกรรมยิ่งใหญ่ที่มีความหมายเชิงบูรณาการเป็นอย่างยิ่ง เพราะได้นำผู้คนที่มีความหลากหลายตามท้องถิ่นให้มาพบปะสังสรรค์กันจนเกิดเป็นจิตสำนึกอันเป็นเอกภาพร่วมกัน (วิวัฒน์ พันธวุฒิชัย, 2538: 129-131) สำหรับคนจ้วงและคนไทยด้วยอิทธิพลทางวัฒนธรรมร่วมกันนี้เองจึงมองกบเป็นสัตว์ที่ให้คุณในด้านความอุดมสมบูรณ์ และช่วยทำให้พืชเจริญงอกงามเพราะกบช่วยกินแมลงอันเป็นศัตรูพืช ด้วยความสัมพันธ์อันมีสำนึกร่วมกันนี้จึงมีตำนานหรือปรัมปราคติเกิดขึ้นในดินแดนอุษาคเนย์ด้วยเช่นกัน ตำนานเรื่องเล่าที่สืบทอดกันแพร่หลายมาจนถึงปัจจุบัน คือ เรื่องพญาคันคาก หรือตำนานการจุดบั้งไฟของชาวไทยอีสาน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ตามตำนานดังกล่าวจะบอกเล่าเรื่องราวของพญาคันคาก หรือคางคกที่ไต่ปลวกขึ้นดินสร้างทางเดินเชื่อมไปยังบนฟ้า พาเหล่าสรรพสัตว์ทั้งหลายไปร่วมรบกับพญาแถนบนฟ้าที่คอยควบคุมน้ำฝน ให้ปล่อยน้ำฝนตกลงมาตามฤดูกาล คันคากยังเป็นตัวละครเอกในตำนานกำเนิดจุดบั้งไฟขอฝนจากแถน ซึ่งเป็นนิทานนาชาติพันธุ์สุวรรณภูมิ ทางตอนใต้ของจีน จากตำนานเรื่องเล่านี้เองกล่าวได้ว่ามีความสอดคล้องกับชาวจ้วงที่เชื่อว่ากบเป็นทูตสวรรค์ที่เทพฟ้าร้องส่งลงมาดูแลทุกข์สุขของ

มนุษย์ หากกบส่งเสียงร้อง เทพฟ้าร้องก็จะบันดาลให้ฝนตกลงมาทันที จากความเชื่อสัตว์ศักดิ์สิทธิ์ที่เข้มข้นในดินแดนชาวจ้วงและชาวอุซาคเนย์อย่างเช่นไทยนี้เองจึงนำมาสู่พิธีบูชากบของชาวจ้วงและพิธีเช่นสรวงบูชาต่อพญาแถนหรือประเพณีบุญบั้งไฟของชาวไทยในภาคอีสานอันเป็นจุดที่สัมพันธ์กันประการหนึ่งเกี่ยวกับความเชื่อเดียวกันในเรื่องวัฒนธรรมของชนที่มีความเชื่อจากกบและคางคกปรากฏอยู่และยังปรากฏหลักฐานทางโบราณคดีระหว่างดินแดนจ้วงและดินแดนไทย

ความสัมพันธ์ระหว่างความเชื่อสัตว์ศักดิ์สิทธิ์และกลองสำริด

ดังที่กล่าวไปแล้วว่าชาวจ้วงและชาวไทยมีความเชื่อและความสัมพันธ์ร่วมกันเกี่ยวกับเรื่องกบ สัตว์ศักดิ์สิทธิ์ที่เป็นสัญลักษณ์ดลบันดาลฝนและความอุดมสมบูรณ์ จากการศึกษาพบว่านอกจากพิธีกรรมแล้วกบยังปรากฏอยู่ตามหลักฐานโบราณวัตถุ ได้แก่ เครื่องตัวอย่างกลองสำริดหรือกลองมโหระทึก (บางแห่งยังคงเรียกว่ากลองกบ) ที่มีอายุกว่า 3,000 ปี บนกลองกบจะมีภาพกบปรากฏอยู่บนหน้ากลอง บริเวณรอบของหน้ากลองหล่อรูปกบขนาดเท่าตัวจริงหรือเล็กกว่า หางเป็นระยະ มีจำนวน 4 ตัว 6 ตัว หรือ 8 ตัว มีทั้งกบเดี่ยว กบคู่ กบทับซ้อนกันหลายตัว วัฒนธรรมกลองมโหระทึกของชาวจ้วงและชาวไทยสัมพันธ์กันอย่างชัดเจน กล่าวคือ ชาวจ้วงและชาวไทยในดินแดนอุซาคเนย์จะใช้กลองมโหระทึกตีประกอบพิธีกรรมของฝนเพราะเชื่อว่าเป็นกลองศักดิ์สิทธิ์ของคนทั้งชุมชน สำหรับชาวจ้วงตามชนบทต่าง ๆ โดยเฉพาะในเขตอำเภอหนานตาน อำเภอตงหลาน และอำเภอเทียนเอ้อจะมีการประกอบพิธีบูชากบเพื่อขอฝน ระหว่างการทำพิธีจะมีการนำกลองมโหระทึกซึ่งถือว่าเป็นเทพเจ้าศักดิ์สิทธิ์ออกมาตีประโคมให้กบที่เชื่อกันว่าเป็นเทพแห่งฝนดลบันดาลฝนและความอุดมสมบูรณ์มาสู่แก่ประชาชน สำหรับชาวไทยและชาวสุวรรณภูมิในอาเซียนก็เช่นเดียวกัน พบว่ามีกลองมโหระทึกหรือกลองกบถือเป็นกลองศักดิ์สิทธิ์ของผู้คนในชุมชนใช้ตีขอฝนในพิธีกรรมทำขวัญเช่นสังเวฬุสีฟ้าพญาแถนซึ่งมีอายุประมาณ 2,500 ปีมาแล้ว สำหรับความสัมพันธ์อีกประการหนึ่งของกลองกบในกลุ่มชาวจ้วงและชาวไทยยังพบว่ากลองมโหระทึกดั้งเดิมนี้นี้จะมีหุระวังติดอยู่ข้างตัวกลอง 2 ด้าน สำหรับผู้กร้อยเชือกใช้แขวนตี ซึ่งประเพณีแขวนตีกลองทอง (มโหระทึก) ได้ปรากฏทั้งในดินแดนชาวจ้วงและชาวไทยที่สืบเนื่องมาจนถึงทุกวันนี้

ความสัมพันธ์ระหว่างวัฒนธรรมจ้วงและไทยด้านกลองมโหระทึก นอกจากจะสัมพันธ์ในเรื่องของสัตว์ศักดิ์สิทธิ์ที่ปรากฏบนเครื่องดนตรีอันถือเป็นสิ่งศักดิ์สิทธิ์ในการขอความอุดมสมบูรณ์แล้ว ยังสัมพันธ์กันในด้านความเชื่อเรื่องการปลุกข้าวทำนาในชุมชน นอกจากนี้ชาวไทยและชาวจ้วงถือว่ากลองมโหระทึกนั้นเป็นของศักดิ์สิทธิ์และสัญลักษณ์ของอำนาจ ซึ่งมีบทบาทสำคัญเป็นเครื่องส่ง

สัญญาณในพิธีกรรมต่าง ๆ อีกทั้งยังแสดงอิทธิพลและอำนาจฐานะของคนแต่ละตระกูลที่มีกลองมโหระทึกไว้ครอบครอง

ความสัมพันธ์ด้านวัฒนธรรมข้าว

วัฒนธรรมจ้วงและวัฒนธรรมไทยล้วนให้ความสำคัญกับวัฒนธรรมการทำนา ฉะนั้นข้าวจึงมีบทบาทสำคัญต่อชีวิตและพัฒนาการทางสังคมวัฒนธรรมในหมู่ชาวอุษาคเนย์มานานนับพันปี จนก่อให้เกิดแบบแผน ขนบธรรมเนียมประเพณี พิธีกรรม ในการอยู่ร่วมกันเป็นหมู่เหล่าซึ่งต้องอาศัยความช่วยเหลือเกื้อกูลในการทำมาหากิน อาทิ มีประเพณีการลงแขก กลุ่มเหมืองฝายจัดการทรัพยากรน้ำ เกิดผู้นำในการประกอบพิธีกรรม อาจกล่าวได้ว่าวัฒนธรรมทุกด้านในภูมิภาคนี้ล้วนมีพื้นฐานส่วนใหญ่จากวัฒนธรรมข้าวที่ได้สร้างความสัมพันธ์เชื่อมโยงระหว่างข้าว มนุษย์ ทรัพยากรน้ำ และระบบนิเวศทางธรรมชาติต่าง ๆ ซึ่งปัจจัยเหล่านี้เป็นเหตุสำคัญที่ทำให้มีพิธีกรรมความเชื่อต่าง ๆ ในการเพาะปลูกทำนา

การทำนาของชาวจ้วงและชาวไทยจะมีพิธีกรรมความเชื่อปรากฏอยู่ทุกขั้นตอน โดยทั้งสองชนชาติต่างเชื่อว่ามีสิ่งศักดิ์สิทธิ์อาศัยอยู่ในเมล็ดข้าว ไร่ นา โคกระบือ พืชพันธุ์ธัญญาหาร ธรรมชาติสิ่งแวดล้อม และอำนาจสิ่งศักดิ์สิทธิ์เหล่านั้นสามารถลดบันดาลให้พืชผลเจริญเติบโต หรือสร้างความเสียหายได้เช่นเดียวกัน หากไม่ได้รับการปฏิบัติดูแลเป็นอย่างดีตามประเพณีอันสืบทอดกันมาอย่างช้านาน ชาวไทยและชาวจ้วงเชื่อว่าบนโลกใบนี้มีผีอยู่ 2 ประเภท นั่นก็คือ ผีดีที่คอยปกป้องรักษาให้ปลอดภัยจากสิ่งไม่ดีหรือโรคร้ายทั้งหลาย เช่น ผีฟ้า ผีแถน ผีบรรพบุรุษ ผีบ้าน ผีเรือน และผีที่อาศัยอยู่ตามธรรมชาติต่าง ๆ ส่วนผีไม่ดีนั้น มักจะนำพาความชั่วร้าย โรคร้ายไข้เจ็บมาสู่มนุษย์ เช่น ผีไม่มีญาติเช่นไหว ผีปอบ จึงต้องพยายามหลีกเลี่ยง หรือมีการนำหมอมผีมาทำพิธีกรรมขับไล่ผีร้ายเหล่านั้นออกไปยามเมื่อมีผู้คนเจ็บป่วย นอกจากนี้ยังมีเช่นไหวผีบ้าน ผีเรือนเพื่อหวังให้ช่วยปกป้องรักษาตนเองจากผีร้าย ดังนั้นจะเห็นได้ว่าทั้งชาวจ้วงและชาวไทยมีการตั้งศาลตามบ้านเรือน หรือศาลหลักเมืองในหมู่บ้าน มีการนำของมาเช่นไหวและคอยดูแลศาลเจ้าเหล่านั้นอยู่เสมอ เพื่อให้ผีบรรพบุรุษ หรือผีดีที่อาศัยอยู่คอยคุ้มครองและปัดเป่าสิ่งชั่วร้ายหรือผีไม่ดีออกไป (ปราณี วงษ์เทศ, 2549: 20-21)

เนื่องด้วยวัฒนธรรมข้าวที่สัมพันธ์กันอย่างแน่นแฟ้นของชาวจ้วงและชาวไทย ฉะนั้นจึงเกิดตำนานเรื่องเล่าหรือปรัมปราคติขึ้นเกี่ยวกับสุนัขจิ้งจอก 9 หางของชาวจ้วง และตำนานสุนัข 9 หางของชาวอีสานในประเทศไทย ซึ่งตำนานสุนัข 9 หางนับว่าเป็นเรื่องเล่าความเชื่อที่อยู่กระจายไปทั่วดินแดนอุษาคเนย์ แม้ว่าเนื้อเรื่องจะแตกต่างกันออกไปบ้างเล็กน้อย ทว่ายังคงแสดงให้เห็นความเชื่อในเรื่องสิ่งศักดิ์สิทธิ์ของข้าวและคุณความงามความดีของสุนัข เนื้อเรื่องของทั้งสองชนชาติมีความสัมพันธ์

ร่วมกันทางความเชื่อ กล่าวคือ ทั้งสองชนชาติต่างก็เชื่อว่าต้นกำเนิดข้าวมาจากการที่สุนัข 9 หางขึ้นไปบนสวรรค์แล้วนำเอาหางจุ่มข้าวเพื่อจะขโมยเมล็ดพันธุ์ข้าวมาให้แก่มนุษย์ แต่เมื่อครั้งจะนำข้าวลงมาสู่โลกมนุษย์ก็ถูกเทวดาที่ดูแลยังฉวางขว้างอาวุธเทพใส่สุนัข 9 หาง ซึ่งอาวุธนั้นก็ได้ฟันหางทั้ง 8 หางขาด จนเหลือเพียงหางเดียว เมื่อมายังโลกมนุษย์ก็ได้นำพันธุ์ข้าวที่ติดหางที่เหลืออยู่มาให้ผู้คนในชุมชนทำให้มนุษย์เริ่มเพาะปลูกข้าวดำรงชีพ และมีข้าวเป็นอาหารหลักของผู้คนในดินแดนเอเชียตะวันออกเฉียงใต้และชนชาวจ้วงสืบเนื่องมาจนกระทั่งปัจจุบัน อย่างไรก็ตามการกำเนิดข้าวในโลกมนุษย์นี้จึงกล่าวได้ว่าเป็นความเชื่อที่สัมพันธ์กันของชาวจ้วงและชาวเอเชียตะวันออกเฉียงใต้สืบเนื่องมาหลายพันปีอย่างแนบแน่น ส่งผลให้เกิดความเชื่อเรื่องสัตว์ศักดิ์สิทธิ์อีกชนิดก็คือสุนัข จากการศึกษาวัฒนธรรมของชาวจ้วงยังปรากฏประเพณีวัฒนธรรมบูชาสุนัขในแถบกวางสี เพื่อขอพรสิ่งศักดิ์สิทธิ์ให้คุ้มครองชุมชนและประทานพรให้ผู้คนแคล้วคลาดจากภัยอันตรายทั้งปวง นอกจากนี้ยังปรากฏว่ามีกลุ่มชนบางกลุ่มยกย่องสุนัขเป็นสัตว์บูชาัญญา ใช้สุนัขเป็นเครื่องเช่นสังเวศน์บรรพชนและผีบ้านผีเรือนซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาภาพเขียนสีในมณฑลกวางสีของจีนและในประเทศไทยโดยพบหลักฐานโบราณคดีเกี่ยวกับพิธีกรรมความเชื่อเรื่องสุนัข กล่าวคือ ปรากฏภาพสุนัขซึ่งใช้ประกอบพิธีกรรมอันศักดิ์สิทธิ์ขอพรให้สิ่งศักดิ์สิทธิ์ช่วยดูแลความสงบสุขแก่โลกมนุษย์ หลักฐานภาพเขียนสีพบทั้งในถ้ำผาลาย อำเภอหนึ่งหมิง แห่งมณฑลกวางสี และภาพเขียนสีบนเพิงผา บริเวณสำนักสงฆ์เขาจันทน์งาม อำเภอสีคิ้ว ณ จังหวัดนครราชสีมา พยานหลักฐานที่พบนี้เองจึงเป็นนัยสำคัญที่แสดงถึงความสัมพันธ์ร่วมกันของชาวจ้วงและชาวไทยแห่งพื้นที่อุษาคเนย์

ความสัมพันธ์ด้านพิธีกรรมการเพาะปลูกกับความเชื่อแห่งความมั่นคงสมบูรณ์

คนจ้วงและคนไทยล้วนมีพิธีกรรมเกี่ยวกับการเพาะปลูกข้าวตั้งแต่เริ่มฤดูเพาะปลูกจนเก็บเกี่ยวอันสัมพันธ์คล้ายคลึงกัน เช่น ขณะที่ชาวนาไทยทำพิธีแรกนา ตั้งศาลบูชาแม่โพสพ ขณะเดียวกันชาวจ้วงก็มีพิธีแรกนาโดยที่ในบางท้องที่จะให้หญิงชราที่มีลูกหลานมากมายลงไปไถนาแล้วดึงข้าวกล้ามาสัก 5 กำแล้วนำไปดำสัก 3-4 ต้น เป็นเคล็ดในการแรกดำนา จากนั้นผู้อื่นจึงจะเริ่มดำนาของตนเองได้ เมื่อข้าวตั้งท้องคนจ้วงจะมีพิธีไหว้กล้าเขียว ส่วนชาวไทยจะมีพิธีทำขวัญแม่โพสพโดยเอาขนมหวาน คาว แป้ง น้ำหอม ใส่ชะลอมเล็ก ๆ ไปทำขวัญกลางท้องนา สำหรับปีใดที่สภาพดินฟ้าแห้งแล้ง ฝนไม่ตกตามฤดูกาลแต่ละชนชาติและในแต่ละพื้นที่ก็จะมีรายละเอียดเกี่ยวกับพิธีขอฝนแตกต่างกัน อย่างไรก็ตามแม้รายละเอียดพิธีกรรมจะแตกต่างกัน แต่จะมีจุดประสงค์เช่นเดียวกันนั่นคือขอให้ฝนตกเพื่อความอุดมสมบูรณ์และมีผลผลิตที่งอกงาม พิธีกรรมขอฝนในไทยเขตภาคอีสานและกลุ่มชาวลาวจะมีพิธีจุดบั้งไฟขอฝนพญาแถนหรือพิธีแห่นางแมว พิธีปั้นเมฆ ส่วนพิธีกรรมขอฝนของชาวจ้วง เช่น ชาว

จ้วงในอำเภออุ้มผางจะใช้กระบอกน้ำฉีดน้ำขึ้นฟ้าพร้อม ๆ กันทำให้มีน้ำหยดลงมาเสมือนฝนตก ที่อำเภอต้าชานจะมีพิธีเชิญนักบวชลัทธิเต๋ามาสวดคัมภีร์ขอฝนโดยจะให้แต่ละครอบครัวส่งผู้ชายไปร่วมพิธี ขณะที่ภาคอีสานของไทยก็จะมีการนิมนต์พระให้เทศน์ชาดกเรื่องพญาคันคากเพื่อขอฝน นอกจากนี้พิธีขอฝนที่สอดคล้องกันของทั้งสองชนชาติยังปรากฏพิธีทำขวัญกระปือเพื่อขอบคุณกระปือที่ช่วยไถนาอย่างเหนียวยาก ความเชื่อที่ว่ากระปือเป็นสัตว์สำคัญจะต้องดูแลเป็นอย่างดีปรากฏผ่านนิทานปรัมปราของชาวจ้วงและชาวไทยอีกด้วย นอกจากนี้พิธีการเสี่ยงทายที่เรียกว่าการละเล่นเข้าทรงผีที่สังสติดตามเครื่องมือเครื่องใช้ในการผลิตต่าง ๆ อาทิ การเชิญผีนางดั่ง นางสาก นางครก นางสุ่ม นางควาย ของช่วงเทศกาลสงกรานต์ของชาวไทยก็คล้ายคลึงกับประเพณีการละเล่นกระทบครกในเขตอำเภออุ้มผาง หม่าชาน ตูอาน ช่างหลิน ชินเฉิง เทียนเต็ง และผิวกว่อ ในช่วงตรุษจีน โดยลักษณะการละเล่นคือ ใช้สากทำท่าดำข้าวในรางไม้ เคาะตีให้มีจังหวะ ในบางครั้งก็ใช้ผู้คนหลายสิบคู่ร่วมกันตีกลองหรือฆ้องเพื่อให้จังหวะ ในการละเล่นขนาดใหญ่จะมีการทำท่าไถ ดำนา ฉุดระหัดวิดน้ำเข้านา และเก็บเกี่ยว แสดงถึงการเฉลิมฉลองการเก็บเกี่ยว สัญลักษณ์เพื่อขอความอุดมสมบูรณ์ในการทำมาหากิน ดังที่กล่าวข้างต้นนี้จะเห็นว่าวัฒนธรรมความเชื่อเรื่องสัญลักษณ์ความอุดมสมบูรณ์ของชาวจ้วงและชาวไทยสอดคล้องกันอย่างใกล้ชิด แม้ว่ารูปแบบรายละเอียดของพิธีกรรมจะแตกต่างกันไปตามแต่ละพื้นที่ ทว่าก็ยังสัมพันธ์กันในเรื่องจุดมุ่งหมายของการแสดงออกทางพิธีกรรมร่วมกันระหว่างชาวจ้วงและชาวไทยที่เกี่ยวข้องเนื่องกันด้านการดำรงชีพ

ความสัมพันธ์ด้านความเชื่อเรื่องขวัญ

นอกจากพิธีกรรมที่เกี่ยวข้องกับความอุดมสมบูรณ์และการปลูกข้าวเกษตรกรรมข้างต้นแล้วร่างกายของมนุษย์ก็เป็นสิ่งสำคัญเช่นกัน ซึ่งความเชื่อของขวัญได้อธิบายว่าตัวตนของมนุษย์ประกอบด้วย 2 ส่วนสำคัญ ได้แก่ ส่วนที่เป็นร่างกาย และส่วนที่ไม่มีตัวตนเรียกว่า “ขวัญ” ความเชื่อขวัญพบว่าไม่เพียงปรากฏด้านความเชื่อเกี่ยวกับร่างกายมนุษย์เท่านั้น ทว่ายังปรากฏอยู่ตามธรรมชาติและสิ่งของเครื่องใช้ด้วยเช่นเดียวกัน อาทิ ขวัญโค ขวัญกระปือ ขวัญยุง ขวัญข้าว ขวัญนา เป็นต้น ความเชื่อเรื่องขวัญจึงกล่าวได้อีกนัยหนึ่งว่าเป็นความเชื่อที่กระจายร่วมกันอย่างกว้างขวางในบรรดากลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ ในดินแดนอุษาคเนย์และชาวจ้วง

ขวัญในพิธีทำขวัญปรากฏหลักฐานทางโบราณสถานที่ภาพเขียนบนผาหลายที่กวางสี ซึ่งจากข้อมูลของนักวิชาการและผู้เชี่ยวชาญหลายท่าน อาทิ สุจิตต์ วงษ์เทศ (2563: ออนไลน์) กล่าวว่าชาวจ้วงในกวางสีได้มีพิธีทำขวัญมานานนับหลายพันปีแล้ว โดยมีภาพเขียนสีบนผาหลายเนื่องในพิธีกรรมทำขวัญเลี้ยงผีบรรพชนปรากฏอยู่ รูปขวัญดังกล่าวกระจายหลายกลุ่มปะปนกับภาพเขียนต่าง ๆ รูปร่าง

ของขวัญ เป็นที่ทราบกันดีว่าขวัญจะไม่มีรูปร่าง ไม่สามารถมองเห็นและจับต้องได้ แต่ผู้คนที่ทราบกันโดยทั่วไปว่าขวัญจะสิงอยู่บริเวณโคนเส้นผมขึ้นชนกันเป็นวงกลมเหมือนกันหอย ตรงกลางกระหม่อมบนศีรษะของมนุษย์เรียกจอมขวัญ ด้วยลวดลายที่เหมือนกันหอยนี้เอง ผู้คนทั้งชาวจ้วงและชาวไทยจึงเชื่อกันว่าถ้าทำสิ่งใดให้มีลักษณะเป็นวงกลมหรือขดเหมือนกันหอย จะหมายความว่าขวัญสิงสู้อยู่และจะดลบันดาลให้เกิดแต่สิ่งดี ๆ ช่วยคุ้มครองภัยอันตรายจากสิ่งรอบตัว ฉะนั้นเครื่องมือเครื่องใช้จึงต้องมีขวัญสิงสู้อยู่ โดยทำลวดลายคล้ายวงกันหอยจำลองขวัญในรูปแบบต่าง ๆ อาทิ ปุ่มนูนมีหลายแฉกล้อมบนหน้ากลองมโหระทึก ลายกันหอยคล้ายลายนิ้วมือเขียนสีที่บ้านเชียง เป็นต้น ในด้านความเชื่อเรื่องขวัญที่สิงสู่อวัยวะของมนุษย์ ชนชาวจ้วงและชนชาวไทยต่างเชื่อว่าขวัญมีหน่วยเดียว ทว่าฝั่งกระจายอยู่ทุกส่วนของร่างกายตั้งแต่แรกเกิดมาเป็นตัวตน และมีความสำคัญเท่า ๆ กัน รวมถึงสำคัญเท่ากับร่างกายด้วย เพราะร่างกายของมนุษย์จำเป็นต้องมีขวัญ หากไม่มีขวัญก็ไม่มีชีวิต ดังนั้นร่างกายที่มีชีวิตต้องมีขวัญ อาทิ ขวัญตา ขวัญหัว ขวัญแขน อีกทั้งยังปรากฏขวัญทุกส่วนทั้ง 32 ขวัญตามอวัยวะร่างกาย

สำหรับเรื่องขวัญและวิญญาณนับว่ามีความแตกต่างกัน กล่าวคือ มนุษย์หากสิ้นชีพไปแล้ว วิญญาณก็จะดับสลายตามไป ทว่าขวัญของผู้เสียชีวิตจะยังคงอยู่และพยายามหาทางกลับเรือนเดิมของตน ฉะนั้นดังที่กล่าวแล้วว่าขวัญเป็นสิ่งสำคัญของร่างกายมนุษย์และสิ่งของเครื่องใช้ ผู้คนสมัยบรรพกาลจึงมีความเชื่อสืบเนื่องกันมาว่าหากขวัญยังสิงสู้อยู่กับร่างกาย เจ้าของขวัญจะมีความสุข ทว่าเมื่อใดที่ขวัญหายไปหรือหนีออกจากร่างกายไปแล้ว เจ้าของขวัญผู้นั้นก็จะไม่มีความสุขและเจ็บป่วยถึงขั้นเสียชีวิตได้ ดังนั้นเมื่อผู้ใดเจ็บป่วยก็หมายถึงว่าขวัญไม่ได้อยู่กับร่างกายแล้ว เพราะฉะนั้นจึงก่อกำเนิดการจัดตั้งพิธีเรียกขวัญหรือสู่ขวัญขึ้นเพื่อนำขวัญกลับมาสู่ตัวตนเจ้าของดั้งเดิม จากการศึกษาพิธีเรียกขวัญหรือสู่ขวัญจะเห็นว่าพิธีกรรมขวัญมีความสัมพันธ์แบบเครือญาติระหว่างบุคคลกับครอบครัว และบุคคลกับชุมชนที่เริ่มมีขึ้นในสังคมพิธีกรรมหรือสังคมชวานา ทั้งนี้การจัดพิธีเรียกขวัญบรรดาเครือญาติจะจัดขึ้นทั้งเกิดเหตุดีและไม่ดี (ปราณี วงษ์เทศ, 2549: 23-24) ดังนั้นจึงกล่าวสรุปได้ว่าชาวจ้วงและชาวไทยมีความสัมพันธ์แนบแน่นในเรื่องขวัญเช่นเดียวกัน และความเชื่อยังคงคล้ายคลึงกันในเรื่องที่ว่าขวัญจะสิงอยู่ตามที่ต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นตัวบุคคล นาข้าว โค กระบือ หรือเรือน ด้วยความที่ชาวจ้วงและชาวไทยเป็นสังคมพิธีกรรมต้องพึ่งพาธรรมชาติเป็นหลัก ผู้คนจึงให้ความสำคัญกับขวัญ 3 สิ่งหลัก ๆ ได้แก่ ขวัญคน ขวัญกระบือ และขวัญข้าว สำหรับการทำให้ขวัญข้าวขวัญนาผู้คนล้วนให้ความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง ในพิธีทำขวัญข้าวชวานาจะรีบเก็บเกี่ยวรวงข้าว 5-6 รวงที่สุกก่อนแล้วนำมาแขวนบูชาไว้ในบ้าน ซึ่งเชื่อกันว่าหากทำเช่นนี้ต่อไปจะมีพืชผลอุดมสมบูรณ์และเจริญงอก

งาม บางแห่งก็ถือเอาวันก่อนลงมือดำเนินาหรือดำเนินาเสร็จเป็นวันไหว้แม่โพสพ สังคมจ้วงและสังคมไทย นับว่ามีความสัมพันธ์เรื่องขวัญที่สัมพันธ์ลึกซึ้งกันเป็นอย่างยิ่ง ฉะนั้นจึงมีพิธีรับความขวัญเมื่อคนหายป่วยหรือกลับมาจากต่างถิ่นเช่นเดียวกัน อีกทั้งชาวจ้วงยังออกเสียงว่า “รับขวัญ” “สู่ขวัญ” เช่นเดียวกันกับคนไทยกลุ่มอื่น เช่น ไทดำ ไทใหญ่ และคนไทยในสยามด้วย

ความสัมพันธ์ด้านบทบาทสตรีและความเชื่อ

อย่างที่ทราบกันดีว่าในสมัยโบราณชาวจ้วงและชาวไทยล้วนยกบทบาทสำคัญให้แก่สตรี เนื่องจากศาสนาผีที่ชาวจ้วงและชาวไทยนับถือล้วนให้ความสำคัญกับเพศหญิงเช่นเดียวกัน ฉะนั้นจึงจะเห็นว่าพิธีกรรมเกี่ยวกับการปลุกข้าวส่วนใหญ่ล้วนสะท้อนให้เห็นถึงความเชื่อเกี่ยวกับความอุดมสมบูรณ์ที่เกี่ยวกับลมมรสุม และสัมพันธ์กับความเชื่อที่ว่าผู้หญิงเป็นสัญลักษณ์ของผู้ให้กำเนิด การผลิตและความอุดมสมบูรณ์ ดังนั้นทุกขั้นตอนของการปลุกข้าว ตั้งแต่พิธีหว่าน ดำ ปักกล้า ครั้งแรกจึงให้ผู้หญิงเป็นผู้ประกอบพิธี ผู้หญิงชาวจ้วงและชาวไทยจึงมีบทบาทอำนาจสูงในมิติทางพิธีกรรม เหตุที่เพศหญิงมีบทบาทอำนาจสูงเนื่องจากในอดีตผู้คนเชื่อว่าเป็นเพศที่มีอำนาจพิเศษสามารถติดต่อสื่อสารกับเทพดา ผี หรือสิ่งศักดิ์สิทธิ์ได้ ดังจะเห็นได้จากบทบาทการเป็นแม่มด คนทรงที่ทำหน้าที่เรียกขวัญสู่ขวัญ ทำพิธีเสี่ยงทาย เข้าทรงสะเดาะเคราะห์ และรักษาผู้ป่วยด้วยพิธีกรรมที่ผสมผสานระหว่างความเชื่อเรื่องผีกับลัทธิเต๋า

นอกจากพิธีที่กล่าวข้างต้นแล้ว ด้านบทบาทสตรีชาวจ้วงในอดีตยังปรากฏอยู่ในพิธีบูชาบขอฝนในชุมชนของชาวจ้วง โดยบางพื้นที่กำหนดประเพณีให้เพศชายแต่งตัวสวมหน้ากากเป็นผู้หญิงตีกลองทัดขนาดใหญ่ 2 ใบ เพื่อบูชาบ การแต่งกายและสวมหน้ากากผู้หญิงดังกล่าวนี้เองเป็นร่องรอยอารยธรรมที่แสดงให้เห็นว่าในอดีตผู้หญิงจะมีบทบาทเป็นหัวหน้าหมู่บ้าน และจะเป็นคนตีกลองบอกชาวบ้านในชุมชนให้เริ่มทำนากันได้ ทั้งนี้สัญลักษณ์เพศหญิงกับพิธีกรรมความเชื่อนี้พบว่ายังสอดคล้องกับตำนานหรือนิทานปรัมปรา เช่น เรื่องแม่ลูกก๊วย สำหรับพิธีกรรมชาวไทย เช่น วันสงกรานต์ก็ยังคงปรากฏบทบาทให้ผู้หญิงเป็นผู้นำพิธีในการสาดน้ำเล่นสงกรานต์ ตรงนี้ยังสะท้อนบทบาทอำนาจที่สูงและเป็นอิสระของผู้หญิง (ปราณี วงษ์เทศ, 2549: 25-26)

จากทั้งหมดทั้งมวลที่กล่าวไปข้างต้นสะท้อนให้เห็นว่าเพศหญิงของชาวจ้วงและชาวไทยในสมัยบรรพกาลของด้านมิติทางวัฒนธรรมและพิธีกรรมในศาสนาผีล้วนมีพลังอำนาจที่เหนือกว่าเพศชาย ซึ่งส่งผลสืบเนื่องมาในพิธีกรรมการทำขวัญ การปิดเป่าสิ่งชั่วร้าย การรักษาโรคภัย การสะเดาะเคราะห์ และการเสี่ยงทาย จากข้างต้นจึงจะเห็นว่าเพศหญิงในสังคมบรรพชนจ้วงและไทยล้วนมีความสัมพันธ์กันอย่างแน่นแฟ้นเนื่องจากพื้นฐานความคิดและความเชื่อเดียวกันที่ว่าเพศหญิงเป็น

สัญลักษณ์ใช้สื่อสารกับเทพเทวดา ผี และสิ่งเหนือธรรมชาติ อย่างไรก็ตามปัจจุบันชาวจ้วงและชาวไทยต่างก็ได้รับอิทธิพลทางวัฒนธรรมจีนฮั่นและอินเดียเข้ามา ฉะนั้นรูปแบบบทบาทเพศหญิงจ้วงและไทยก็ถูกลดอำนาจลง ส่งผลให้เพศชายมีอำนาจและบทบาทสูงขึ้น ดังจะเห็นได้ชัดในสังคมความเป็นอยู่ปัจจุบัน แม้ว่าด้วยกระแสความสิ้นไหลทางวัฒนธรรมที่เข้ามามีบทบาทมากขึ้น แต่ทว่าอารยธรรมด้านบทบาทความสำคัญของเพศหญิงยังคงปรากฏให้เห็นอยู่ในรูปแบบพิธีกรรมความเชื่อ

ความสัมพันธ์ด้านวัฒนธรรมการสัก

ชนชาติไทยมีวัฒนธรรมการสักร่างกายเป็นที่แพร่หลาย คนไทยสมัยโบราณนอกจากมีรอยสักเป็นเครื่องหมายการถูกเกณฑ์เป็นทหารแล้ว ยังใช้การสักเป็นเครื่องบ่งชี้สถานภาพของผู้เป็นทาสและนักโทษด้วย การสักเนื่องในความคงกระพันเป็นการทำเครื่องหมายถาวรบนร่างกายเช่นเดียวกับการสักของทางราชการ ทว่าการสักลักษณะนี้เกี่ยวกับความเชื่อเพราะสักเพื่อป้องกันภัยอันตรายจากสัตว์ร้ายและอาวูร ซึ่งเกี่ยวพันกับประเพณีการสวมเสื้อยันต์ออกทำศึกสงคราม และยังสะท้อนถึงความเป็นชนชาติที่ต้องใช้ชีวิตอยู่บนความเสี่ยงในการทำศึกสงครามของคนในภูมิภาค สำหรับชาวจ้วงอาจกล่าวได้ว่ามีส่วนสัมพันธ์กับวัฒนธรรมชาวไทย กล่าวคือ ยังมีความสัมพันธ์ด้านความเชื่อความคิดเกี่ยวกับการสักป้องกันภัยให้แก่ลี้คลาดจากสัตว์ร้าย เนื่องจากชาวจ้วงในสมัยโบราณทำประมงและล่าสัตว์ ประชาชนจึงเสี่ยงที่จะถูกจระเข้ในคลองทำร้าย ทำให้ผู้คนเกรงกลัวอันตรายที่จะเกิดขึ้น ฉะนั้นจึงเริ่มการสักตัวเป็นรูปจระเข้ มังกร เพื่อแสดงออกว่าตนเองเป็นประเภทเดียวกัน ขออย่าให้เหล่าสัตว์ร้ายต่าง ๆ มาทำร้าย จากข้างต้นกล่าวได้อีกนัยหนึ่งว่ารอยสักยังสัมพันธ์กับน้ำ เนื่องจากประชาชนจ้วงต้องดำรงชีพบริเวณแถบแม่น้ำและมีการจับปลา ทำมาหากินอยู่ในบึง ดังนั้นจึงเชื่อกันว่าการสักรูปจระเข้ งู และมังกรสามารถป้องกันอันตรายจากสัตว์ร้ายได้ (อวี๋หูอวี๋ และม้อหุนจวิน, 2539: 18) นอกจากการสักลายข้างต้นแล้วยังปรากฏหลักฐานการสักลายเหมือนลายหนังกบทางอารยธรรมของชาวจ้วงและดินแดนอุซาคเนย์ กล่าวคือ ตามร่างกาย แขน และขาของผู้คนในพื้นที่เหล่านี้แรกเริ่มยังนิยมเริ่มสักลวดลายเหมือนผิวหนังกบ วัฒนธรรมการสักลายหนังกบของชาวเยว่ (บรรพชนของจ้วง) และชาวดินแดนอุซาคเนย์เกิดจากการนับถือกบเป็นผีที่ให้ความคุ้มครองป้องกันพวกเขา ฉะนั้นจึงเกิดการสักลายกบไว้ตามตัว สำหรับชาวจ้วงทางภาคใต้ของกวางสี ชาวหลีที่เกาะไหหลำ และตระกูลไทยลาวบางกลุ่ม อาทิ ลาวพุงดำ หรือลาวน้ำหมึก ล้วนนิยมสักตามตัว เรียกว่า “สักหมึก” เพราะเป็นสีดำ หรือ “สักลายขาบ” เพราะลายเหล่านั้นคล้ายคลึงกับลายที่ขาบ (สุจิตต์ วงษ์เทศ, 2560: ออนไลน์)

จากข้อมูลข้างต้นนี้อาจกล่าวสรุปได้ว่าชาวจ้วงและชาวไทยมีวัฒนธรรมการสักที่สัมพันธ์กัน กล่าวคือ เชื่อว่าการสักลวดลายต่าง ๆ จะช่วยคุ้มครองภัยอันตรายจากสัตว์ร้าย และสัมพันธ์กับความ

เชื่อและการนับถือผีก็เพื่อให้ช่วยคุ้มครองแคล้วคลาดปลอดภัยและเกี่ยวเนื่องกับความอุดมสมบูรณ์ นอกจากนี้อีกสิ่งหนึ่งที่ปรากฏร่วมกันนั่นคือ วิธีการสักตัวที่ใช้เข็มทิ่มเป็นลายบนผิวหนัง แล้วทาดด้วยสีเขียวดำให้ซึมลงไปบนผิวหนัง เพื่อลายที่เห็นชัด อีกทั้งสมัยก่อนผู้คนยังไม่มียาฆ่าเชื้อ ดังนั้นการสักในสมัยก่อนจึงต้องใช้ความอดทนอย่างสูง

ความสัมพันธ์ด้านอาหาร

วัฒนธรรมการบริโภคของกลุ่มคนไทยและกลุ่มคนจ้วงจะเกี่ยวพันกันกับการผลิตและการพัฒนาทางเศรษฐกิจของท้องถิ่นนั้น ๆ สังคมจ้วงและสังคมไทยตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันยังคงปรากฏรูปแบบสังคมเกษตรกรรม มีการเพาะปลูกข้าว ข้าวโพด มันสำปะหลัง เป็นหลัก วัฒนธรรมการรับประทานอาหารของชาวจ้วงพบว่าการรับประทานข้าวเหนียวในพิธีกรรม และรับประทานอาหารหมักดอง อาทิ ปลาจ๋า ปลาแจ่ว ปลาส้ม เช่นเดียวกับคนไทย โดยเฉพาะชาวไทยทางภาคอีสานที่นิยมรับประทานอาหารหมักดองพร้อมมีข้าวเหนียวเป็นอาหารหลัก วัฒนธรรมการรับประทานข้าวของชาวจ้วงพบว่ามีความสัมพันธ์กับชาวเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ซึ่งในภูมิภาคดังกล่าวจะรับประทานข้าวเป็นอาหารหลัก อีกทั้งคนจ้วงและคนภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ยังนิยมการบริโภคเนื้อสุกร เนื้อโค ไก่ เป็ด และบางพื้นที่ก็บริโภคเนื้อสุนัขด้วย ซึ่งการบริโภคเนื้อสุนัขก็กล่าวได้อีกว่ามีความสัมพันธ์กับคนไทย เนื่องจากบางพื้นที่ของคนไทยบางกลุ่มก็พบว่าการบริโภคเนื้อสุนัขเช่นเดียวกัน เช่น พื้นที่ตำบลท่าแร่ อำเภอมือเมือง จังหวัดสกลนคร ที่มีคนบางกลุ่มนิยมบริโภคเนื้อสุนัข โดยร้านที่ขายเนื้อสุนัขจะขึ้นป้ายว่า “เนื้อสวรรค์” เป็นอันเข้าใจกันว่าสื่อถึงเนื้อสุนัข วัฒนธรรมการบริโภคเนื้อสุนัขไม่เพียงปรากฏแค่ในบางพื้นที่ของชาวจ้วงและชาวไทย แต่ยังปรากฏอยู่ที่ประเทศเวียดนามซึ่งเป็นดินแดนอุษาคเนย์ร่วมกัน

วัฒนธรรมด้านอาหารอีกประการหนึ่งของชาวจ้วงและชาวไทยที่สัมพันธ์กันนั่นคือการเคี้ยวหมากและใช้หมากในพิธีสู่ขอแต่งงาน การเคี้ยวหมากของจ้วงและไทยนับว่าเป็นวัฒนธรรมที่แฝงอยู่ในชีวิตประจำวันของผู้คนมาเป็นเวลานาน อีกทั้งยังสัมพันธ์กันในด้านพิธีสู่ขอแต่งงานของคนจ้วงและคนไทยในอดีต สำหรับวัฒนธรรมใช้หมากสู่ขอแต่งงานของไทยพบว่าเป็นวิธีที่เรียกว่า “การบอกหมาก” จากข้อมูลข้างต้นวัฒนธรรมใช้หมากสู่ขอแต่งงานและการเคี้ยวหมากของชาวจ้วงและไทยยังปรากฏในอีกหลาย ๆ พื้นที่ของดินแดนอุษาคเนย์ ซึ่งแสดงถึงการมีความสัมพันธ์ทางวัฒนธรรมร่วมกันอย่างกว้างขวาง ประการต่อไปข้อมูลสำหรับการเลือกนำอาหารหรือแนวคิดความเชื่อในการเลือกของเช่น ไหว้ของทั้งสองวัฒนธรรมพบว่ายังคล้ายคลึงกันอีกด้วย ในการเลือกอาหารมาเช่นไหว้จะต้องเป็นอาหารที่ดี ผ่านการคัดเลือกมาแล้ว นอกจากนี้จะเพื่อเอาใจผีแล้ว ผู้ประกอบพิธียังต้องรับประทาน

อาหารหลังจากจบพิธีกรรม ดังนั้นจึงต้องเลือกอาหารที่มีรสชาติคุ้นเคยกับวัฒนธรรมของตน มีรสชาติดี อร่อย และมีคุณค่ามากที่สุด เพราะต่างเชื่อว่าเป็นการแสดงความเคารพและกตัญญูต่อบรรพบุรุษ ทำให้ผีพึงพอใจและบันดาลความสุขแก่ครอบครัวและชุมชน ด้วยเหตุนี้แล้วข้าวเหนียวที่ถือเป็นอาหารหลักของชาวจ้วงและชาวอีสานในประเทศไทยมาแต่อดีตจึงขาดไม่ได้ที่จะนำมาเช่นไหว้ในพิธีกรรม เช่น ข้าวเหนียว 5 สี ข้าวต้มมัด และขนมจ้าง แต่ปัจจุบันสำหรับชาวจ้วงแล้วได้มีการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมอาหารการกิน ข้าวเหนียวเป็นเพียงสัญลักษณ์ในพิธีกรรมเท่านั้น ปัจจุบันจะนิยมนำข้าวสวยเป็นอาหารหลัก อีกทั้งยังปรากฏวัฒนธรรมการรับประทานเลือดดิบเป็นอาหารชูกำลัง และมีการปรุงอาหารด้วยการหมักดองผัก ปลา ปู ด้วยน้ำห่าข้าว ถือเป็นประเพณีปรุงอาหารแบบดั้งเดิมที่พบได้ในชนบทไทยเช่นกัน ซึ่งเป็นตัวสะท้อนความสัมพันธ์เรื่องวัฒนธรรมอาหารร่วมกันอย่างลึกซึ้ง

ความสัมพันธ์ด้านโครงสร้างทางสังคม

จากการศึกษาข้อมูลด้านโครงสร้างทางสังคมผ่านบทความวิชาการของปรานี วงษ์เทศ (2549: 19-20) พบว่าครั้งที่สังคมชาวจ้วงและชาวไทยยังมีได้รับเอาแบบแผนวัฒนธรรมและความเชื่อของจีนฮั่นและอินเดียเข้ามา คำเรียกญาติของชาวจ้วงและชาวไทยคล้ายคลึงกันมาก อีกทั้งมีโครงสร้างครอบครัวที่เป็นรูปแบบครอบครัวรากฐาน ชาวจ้วงและชาวไทยจะมีวัฒนธรรมการให้ความเคารพผู้สูงอายุ มีระบบญาติทั้งสองฝ่าย กล่าวคือ นับถือญาติทั้งฝ่ายพ่อและฝ่ายแม่ ต่างจากสังคมจีนฮั่นและอินเดียที่นับถือญาติเฉพาะฝ่ายพ่อ สถานภาพทั้งลูกสาวและลูกชายจะมีสิทธิทัดเทียมกัน สำหรับสังคมไทยการนับญาติพบว่าเอาตัวผู้นับเป็นศูนย์กลาง กล่าวคือ บุคคลจะนับญาติพี่น้องทั้งฝ่ายพ่อและแม่ตามผลประโยชน์ที่ได้รับ โครงสร้างสังคมไทยจึงมีลักษณะกว้างแต่ตื้น กลุ่มความร่วมมือทางเศรษฐกิจจึงเป็นกลุ่มวงศ์ญาติซึ่งจะแตกต่างกับชาวจ้วงที่มีการจัดองค์กรเครือญาติที่เป็นทั้งรูปแบบสายสกุล และกลุ่มโคตรตระกูล การนับญาติจะถือเอาบรรพบุรุษเป็นศูนย์กลาง แต่ไม่ได้เคร่งครัดในการถือแซ่หรือสายสกุลเท่าฮั่น

โครงสร้างทางสังคมอีกประการของชาวจ้วงและชาวไทยส่วนที่คล้ายคลึงกัน คือ โครงสร้างครอบครัวที่เน้นความสำคัญของบทบาทผู้เป็นแม่ ฉะนั้นผู้หญิงจึงมีบทบาทสูงทางเศรษฐกิจเท่า ๆ กับผู้ชาย นอกจากนี้ตั้งแต่อดีตชาวจ้วงและชาวไทยยังเคยผ่านสังคมที่เพศหญิงมีบทบาทสูงกว่าเพศชาย จึงมีการสืบเชื้อสายทางฝ่ายแม่หรือถือผีตระกูลของฝ่ายหญิงเช่นเดียวกัน

ความสัมพันธ์ด้านวัฒนธรรมเอาเขย

วัฒนธรรมเอาเขยขึ้นเรือน หมายถึงการแต่งงานมีหรือแต่งงานลูกเขยเข้าบ้าน ซึ่งวัฒนธรรมดังกล่าวปรากฏในสังคมชาวจ้วงและสังคมไทย สำหรับสังคมชาวจ้วงวัฒนธรรมเอาเขยเป็นวัฒนธรรม

เก่าแก่ดั้งเดิมที่สืบสานมาตั้งแต่ยุคไปเยวโบราณ ผู้หญิงจะมีบทบาทเป็นฝ่ายกระทำ มีสถานะทางสังคมสูง พิธีแต่งงานจะประกอบขึ้นที่บ้านฝ่ายหญิง หลังแต่งงานฝ่ายชายก็จะอยู่บ้านฝ่ายหญิง ร่วมหลังคาเดียวกับพ่อแม่ทางฝ่ายหญิง กลายเป็นสมาชิกใหม่ของครอบครัวฝ่ายหญิง แต่ทว่าไม่มีสิทธิเหนือภรรยา ฉะนั้นเมื่อถูกจับตาทจึงนับว่ามีศักดิ์เท่ากันน้อง ๆ ของภรรยา ลูก ๆ ที่เกิดมาจะสืบสายสกุลทางแม่ ตามประเพณีจ้วงโบราณ เมื่อฝ่ายชายแต่งงานไปอยู่บ้านภรรยาแล้ว จำเป็นจะต้องละทิ้งผีบรรพบุรุษของตนมานับถือผีบรรพบุรุษของภรรยา (ฉัตรทิพย์ นาถสุภา และอุษา โลหะจรัญ, บรรณาธิการ, 2562: 95) ซึ่งลักษณะดังกล่าวนี้ก็สอดคล้องสัมพันธ์กับวัฒนธรรมการแต่งงานของไทย เช่นเดียวกัน กล่าวคือ ชายไทยโบราณเมื่อแต่งงานแล้วจะทิ้งผีบรรพบุรุษของตนเองมานับถือผีบรรพบุรุษของภรรยา ประเพณีวัฒนธรรมแต่งงานเอาเขยนอกจากปรากฏอารยธรรมวัฒนธรรมของชาวจ้วงแล้วยังพบว่ามีความสัมพันธ์คล้ายคลึงกับของไทยด้วยเช่นกัน ยกตัวอย่างเช่น การแต่งงานในภาคอีสานของประเทศไทย เป็นต้น

ดังที่กล่าวข้างต้นเกี่ยวกับวัฒนธรรมแต่งเขยเข้าบ้านของชาวอีสาน จากการศึกษาวัฒนธรรมการแต่งงานของชาวอีสานจึงพบประเด็นที่น่าสนใจเกี่ยวกับวัฒนธรรมแต่งเขยเข้าบ้าน กล่าวคือ ชาวอีสานให้ลูกสาวนอนในห้องส้วม ห้องส้วมในที่นี้มีได้หมายถึงห้องน้ำหรือห้องสำหรับขับถ่ายแต่อย่างใด ทว่ากลับหมายถึงห้องนอนที่สร้างขึ้นให้ลูกผู้หญิงที่โตเป็นสาวแล้วนอนรวมกัน สำหรับลูกที่ยังเล็ก ๆ ก็อาจจะนอนกับพ่อแม่ หรือนอนรวมกับพี่ ๆ ตามความสะดวกของแต่ละบ้าน คำว่าห้องส้วมสามารถเรียกอีกชื่อหนึ่งได้ว่า “บ่อนนอนพี่อาย” หรือที่แปลว่า “ห้องนอนพี่เขย” เมื่อลูกสาวโตพร้อมแต่งงานและฝ่ายชายย้ายเข้ามาอยู่ในบ้านฝ่ายหญิงตามธรรมเนียมการแต่งเขยเข้าบ้านทางภาคอีสาน ห้องที่ฝ่ายชายจะใช้อาศัยร่วมกับลูกสาวคนโตของบ้านก็คือห้องส้วมนั่นเอง ดังที่กล่าวไปข้างต้นหากลูกเขยคนโตของบ้านย้ายเข้ามาอยู่ด้วยแล้ว ลูกสาวคนอื่น ๆ จะต้องย้ายไปนอนที่ห้องกลางของพ่อแม่ และพ่อแม่จะต้องย้ายไปนอนที่หน้าห้องกลางหรือห้องเปิง (ห้องเปิงคือห้องผีหรือห้องพระ) (ศิลปวัฒนธรรม, 2563: ออนไลน์) จากข้อมูลทั้งของวัฒนธรรมจ้วงและวัฒนธรรมไทยจะเห็นว่าการแต่งงานเอาเขยหรือแต่งเขยเข้าบ้านของคนทั้งสองกลุ่มนี้ก็มีความสอดคล้องสัมพันธ์กันในแง่ความคิดและความเชื่อ กล่าวคือ เขยชาวจ้วงและเขยของไทยเมื่อได้แต่งงานเข้าบ้านฝ่ายหญิงแล้วก็จะเปรียบเสมือนเป็นครอบครัวของฝ่ายหญิงโดยทันที ผู้ชายจะต้องละทิ้งผีบรรพบุรุษของตนแล้วมานับถือผีบรรพบุรุษของครอบครัวทางฝ่ายหญิงนั่นเอง

จากหลักฐานที่พบเห็นทั้งที่เป็นรูปธรรมและไม่เป็นรูปธรรมนั้น ไม่ว่าจะ เป็นรูปภาพจากผา ลาย พิธีกรรม ประเพณี และความเชื่อเรื่องเล่าตำนานต่าง ๆ สะท้อนให้เห็นอย่างชัดเจนได้ว่า

วัฒนธรรมชาวจ้วงและชาวไทยนั้นมีความคล้ายคลึงกันอย่างมาก ซึ่งทุกความคล้ายคลึงนั้นต่างมีความสัมพันธ์ที่เชื่อมโยงถึงกันได้ในแต่ละด้าน ก่อให้เกิดเป็นประเพณี หรือพิธีกรรมที่ยังคงสืบทอดมาถึงทุกวันนี้ ถึงแม้ว่าบางวัฒนธรรมอาจใกล้สูญหายไปแล้ว แต่ยังคงทิ้งร่องรอยให้เราได้ศึกษาต่อไป ลักษณะร่วมทางวัฒนธรรมดังกล่าวเป็นเพียงส่วนหนึ่งของวัฒนธรรมมนุษย์ในยุคก่อนประวัติศาสตร์ของภูมิภาคหนึ่งที่มีร่วมกัน

อย่างไรก็ตามแม้ว่าวัฒนธรรมจ้วงและวัฒนธรรมไทยจะมีส่วนที่คล้ายคลึงกัน ทว่าเมื่อยุคสมัยเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมของแต่ละพื้นที่ก็ได้รับกระแสอิทธิพลทางวัฒนธรรมจากจีนฮั่นและอินเดียเข้ามาสู่พื้นที่ส่งผลให้ทั้งสองวัฒนธรรมเริ่มแตกต่างกันออกไปบ้างเล็กน้อย อาทิ ภาษา ที่อยู่อาศัย บทบาทของสตรี เป็นต้น แม้ว่าจะเปลี่ยนแปลงไปบ้าง อย่างไรก็ตามจิตวิญญาณจ้วงในบางพื้นที่ก็ยังคงรักษาอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมร่วมกันกับชาวไทยสืบเนื่องมาจนถึงปัจจุบันอันแสดงถึงความสัมพันธ์ทางวัฒนธรรมร่วมกันก่อนเป็นสายใยเครือญาติที่ผูกพันกันมาอย่างเนิ่นนาน

4. เปรียบเทียบวัฒนธรรมไทยและวัฒนธรรมจ้วง

คนไทยและคนจ้วงมีความสัมพันธ์ทางวัฒนธรรมร่วมกันอันก่อให้เกิดเป็นสายใยที่น่าสนใจส่งผลให้ผู้เชี่ยวชาญและนักวิชาการหลายท่านที่สนใจศึกษาในเรื่องชนชาติไทย-จ้วงได้ร่วมมือกันไขคำตอบอันเป็นปริศนาระหว่างที่มาของไทยและจ้วง ซึ่งก่อให้เกิดประเด็นนำศึกษาในหลาย ๆ มิติ หนึ่งในนั้นก็คือมิติความสัมพันธ์ทางประเพณีวัฒนธรรมนั่นเอง สำหรับการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยจะขอกกล่าวถึงการเปรียบเทียบความคล้ายคลึงและความแตกต่างระหว่างวัฒนธรรมไทยและวัฒนธรรมจ้วง

4.1 ความคล้ายคลึงของวัฒนธรรมไทยและวัฒนธรรมจ้วง

4.1.1 ลักษณะที่อยู่อาศัย

วัฒนธรรมด้านที่อยู่อาศัยของไทย บ้านเรือนจะมีลักษณะเด่นคือ มีใต้ถุนสูง หลังคาหน้าจั่ว ชายคายื่น ชานเรือนกว้าง โดยลักษณะเด่นเหล่านี้สร้างขึ้นเพื่อให้สอดคล้องกับสภาพดินฟ้าอากาศซึ่งค่อนข้างร้อนและความชื้นสูง ลักษณะของเรือนที่อยู่อาศัยของไทยจะยังแบ่งออกไปตามแต่ละภูมิภาคด้วย ได้แก่ ภาคเหนือ ภาคกลาง ภาคอีสาน และภาคใต้

ลักษณะของเรือนทางภาคเหนือ นิยมสร้างเป็นเรือนแฝด เรียกว่า เรือนสองหลังร่วมพื้น เป็นเรือนทึบเนื่องจากฤดูหนาวทางภาคเหนือจะหนาวมากทำให้มีลักษณะเฉพาะทางรูปทรงหลังคาและสัดส่วนของเรือนเตี้ยกว่าเรือนไทยภาคอื่น ๆ ฝาเรือนลาดเอียงโดยให้ตอนบนเอียงออกด้านนอกมีหน้าต่างน้อย เจาะช่องหน้าต่างแคบ ๆ ช่วยป้องกันลมหนาว ใต้ถุนบ้านเป็นลักษณะยกสูง ด้านล่างใต้

เรือนจะเก็บเครื่องใช้ในการเกษตร ตั้งหูกทอผ้า หรือยกเป็นร้านเตี้ย ๆ ใช้สำหรับนั่งรับแขกที่มาเยี่ยม เยียนหรือนั่งเล่น

ลักษณะของเรือนทางภาคกลาง ผู้คนที่อาศัยอยู่ในแถบภาคกลางมักจะประกอบอาชีพเกษตรกรรม ฉะนั้นผู้คนในภูมิภาคนี้จึงนิยมปลูกบ้านเรือนริมน้ำ ตัวบ้านสร้างขึ้นด้วยไม้เป็นเรือนชั้นเดียวแบบเรียบง่าย มีการออกแบบให้ป้องกันความอบอ้าวของอากาศ ฝน และแสงแดด หลังคาของเรือนจะเป็นทรงสูงเพื่อให้ความร้อนจากหลังคาถ่ายเทความร้อนสู่ห้องใต้ชายและทำให้น้ำฝนไหลลงจากหลังคาได้รวดเร็ว ไม่มีน้ำขัง วัสดุที่ใช้มุงหลังคามักใช้วัสดุที่หาได้ในท้องถิ่น อาทิ หญ้าคา จากแฝก ตองตึง เรือนจะเป็นลักษณะยกสูงหรือเรียกว่าเรือนใต้ถุนสูง เพื่อป้องกันน้ำท่วมในฤดูน้ำหลากและป้องกันสัตว์ร้าย สำหรับการใส่สอยบริเวณใต้ถุนบ้านคือจะใช้เก็บเครื่องมือเครื่องใช้ต่าง ๆ หรือใช้เลี้ยงสัตว์

ลักษณะของเรือนทางภาคอีสาน รูปแบบเรือนจะเป็นแบบเสายกพื้นสูง มีใต้ถุนสูงเพื่อใช้เป็นที่ประกอบหัตถกรรมครัวเรือน ทอผ้า ใช้เก็บไห เก็บอุปกรณ์ทำไร่นา และใช้เป็นคอกเลี้ยงสัตว์ พื้นที่ใต้ถุนสูงนี้ถือว่าเป็นบริเวณที่มีการใส่สอยมากที่สุด เรือนหลังคานิยมใช้วัสดุในท้องถิ่นคือมุงด้วยหญ้าหรือสังกะสี เรือนอีสานไม่นิยมทำรั้วเพราะเป็นสังคมเครือญาติวัฒนธรรมไทยอีสานสืบทอดต่อกันมา

ลักษณะของเรือนทางภาคใต้ ลักษณะอันโดดเด่นของเรือนทางภาคใต้คือหลังคาทรงสูง มีความลาดเอียงลงเพื่อให้น้ำฝนไหลผ่านได้อย่างสะดวก ชายคาต่อยาวออกไปคลุมถึงบันได เนื่องจากฝนตกชุก เสาเรือนไม่นิยมฝังลงไปในพื้นที่ดิน ทว่าจะใช้ “ตอม่อ” หรือฐานเสาที่ทำด้วยไม้เนื้อแข็ง ศิลาแลง หรือที่ทำจากการก่ออิฐฉาบปูนรองรับ เป็นลักษณะเด่นของเรือนทางภาคใต้ นอกจากนี้เรือนของภาคใต้ยังเป็นเรือนไม้ยกสูง ใต้ถุนเรือนจึงนิยมใช้สำหรับเป็นที่พักผ่อน เก็บอุปกรณ์เครื่องมือเครื่องใช้ หรือประกอบอาชีพเสริม อาทิ ทำทรงนก (Ni Yu, 2556: 17-19)

วัฒนธรรมด้านที่อยู่อาศัยของชาวจ้วง เรือนของชาวจ้วงจะเรียกว่าเรือนกานหล่าน มีลักษณะเป็นเรือนแบบยกพื้น เรือนดังกล่าวจะมีสิ่งก่อสร้าง คือ เสา ชื่อ คาน เพดาน พื้นห้อง และฝาทำด้วยไม้ทั้งหมด เรือนจะเป็นแบบยกพื้นง่าย ๆ ใช้ไม้ไผ่ กิ่งไม้เล็ก ๆ หรือเปลือกไม้ทำรั้วกันเป็นห้อง ๆ เรือนกานหล่านเป็นรูปแบบบ้านเรือนที่เก่าแก่ที่บรรพชนชาวจ้วงได้สร้างขึ้นตามสภาพแวดล้อม บ้านจะมีลักษณะโปร่ง อากาศถ่ายเทสะดวก และปลอดภัยจากสัตว์ร้าย เรือนหลังคาจะเป็นทรงจั่ว หลังคามุงด้วยเปลือกไม้หรือหญ้าคา ใต้ถุนเรือนของชาวจ้วงจะใช้เป็นที่สำหรับเลี้ยงสัตว์ และเก็บอุปกรณ์เครื่องมือเครื่องใช้ต่าง ๆ

ดังที่กล่าวไว้ข้างต้นทั้งวัฒนธรรมที่อยู่อาศัยของชาวไทยและชาวจ้วง เป็นที่ประจักษ์ชัดว่าวัฒนธรรมด้านบ้านเรือนที่อยู่อาศัยจะมีลักษณะคล้ายคลึงร่วมกัน กล่าวคือ มีหลังคาเป็นลักษณะทรง

จั่ว นิยมมุ่งหลังคาด้วยวัสดุที่หาได้ง่ายในท้องถิ่น เช่น หญ้า ไม้ต่าง ๆ เป็นต้น อีกทั้งแนวความคิดการปลูกสร้างเรือนยังพบว่ามีความคล้ายคลึงกันด้วย กล่าวคือ การปลูกสร้างเรือนจะแตกต่างกันออกไปบ้างตามพื้นที่สภาพแวดล้อม โดยลักษณะตัวเรือนจะสอดคล้องกันกับสภาพภูมิอากาศ สภาพแวดล้อมในบริเวณที่ตั้งถิ่นฐานของพื้นที่นั้น ๆ อย่างไรก็ตามแม้ว่าลักษณะบ้านจะแตกต่างกันไปตามแต่ละท้องถิ่น ทว่าความคล้ายคลึงประการหนึ่งที่มีร่วมกันก็คือการสร้างบ้านเรือนแบบยกสูงหรือที่เรียกว่าบ้านใต้ถุนสูง ซึ่งการใช้สอยในบริเวณแห่งนี้มีลักษณะเหมือนกัน กล่าวคือ ใช้เป็นคอกสัตว์สำหรับเลี้ยงสัตว์ เช่น สุกร โค กระบือ ใช้สำหรับเก็บเครื่องมือเครื่องใช้ อาหาร เป็นต้น บางพื้นที่ในชุมชนที่อยู่อาศัยของชาวจ้วงยังพบว่าบางบ้านก็ปรับเปลี่ยนรูปแบบการใช้งานโดยนำใต้ถุนสูงมาปรับเปลี่ยนให้เป็นพื้นที่รับแขก ใช้เป็นพื้นที่สำหรับพักผ่อน เก็บอุปกรณ์เครื่องใช้ และอาหาร

4.1.2 วัฒนธรรมด้านอาหาร

วัฒนธรรมอาหารของชาวไทยในด้านรสชาติโดยพื้นฐานแล้วจะรับประทานเพียงแค่ 4 รสชาติ ได้แก่ รสเค็ม เผ็ด หวาน และเปรี้ยว ความพิเศษของรสชาติอาหารไทยยังพบว่ามียุทธศาสตร์อื่น ๆ ด้วย คือ ขม ผาด เผื่อน และปร่า ทำให้อาหารไทยมีรสชาติที่แปลกใหม่มากกว่าอาหารของชนชาติอื่น อย่างไรก็ตามดังที่ทราบกันดีว่าประเทศไทยแบ่งออกตามภาคของเขตในแต่ละจังหวัด ซึ่งแต่ละเขตพื้นที่ก็จะแตกต่างกันออกไปทั้งภาษา ขนบประเพณีวัฒนธรรม วิถีชีวิตความเป็นอยู่ รวมถึงอาหารการกินด้วย

แม้ว่ารูปแบบอาหารของแต่ละภาคในประเทศไทยจะแตกต่างกันออกไปตามลักษณะสภาพแวดล้อม ทว่าลักษณะวัฒนธรรมที่คล้ายคลึงร่วมกันประการหนึ่งก็คือวัฒนธรรมการรับประทาน “ข้าว” ข้าว นับเป็นอาหารหลักของชาวไทย โดยเฉพาะทางอีสาน จากหลักฐานการขุดพบกลบข้าวที่นำมาเป็นส่วนผสมดินเหนียว ที่ใช้ทำเครื่องปั้นดินเผาที่บ้านเชียง จังหวัดอุดรธานี แหล่งอารยธรรมอีสานประกอบด้วย จังหวัดนครราชสีมา ชัยภูมิ บุรีรัมย์ และสุรินทร์ เรียกว่า ชุมชนอีสานใต้ มีแม่น้ำมูล แม่น้ำชีไหลผ่าน ทำให้เกิดบริเวณราบลุ่มเหมาะแก่การเพาะปลูก ทำนาข้าว และเหมาะสมในการตั้งชุมชน (พระปลัดอนันต์ สนพะเนาว์, ศาสตรา เหล่าอรรคชะ และบุญช่วย พาณิชย์กุล, 2565: 296) ดังที่กล่าวจะเห็นว่าข้าวผูกพันกับคนไทยมาช้านาน สำหรับความเชื่อเกี่ยวกับวัฒนธรรมข้าวเชื่อกันว่าแรกเริ่มคนดินแดนอุษาคเนย์บริโภคข้าวเหนียวกันเป็นลำดับแรก ซึ่งคล้ายคลึงกับวัฒนธรรมการบริโภคของจ้วงด้วยเช่นกัน กล่าวคือ อาหารหลักของชาวจ้วงที่บริโภคกันก็คือข้าว ซึ่งความผูกพันในการบริโภคข้าวของชาวจ้วงและชาวไทยมาจากสภาพแวดล้อมของภูมิภาคที่อาศัยอยู่ โดยชาวจ้วงและชาวไทยมักจะอาศัยอยู่ตามบริเวณเขาและลุ่มน้ำ ดังนั้นผู้คนที่อาศัยตามแถบลุ่มน้ำจึงหันมา

ประกอบกิจกรรม ทำไร่นา และปลูกข้าวกัน ต่อมาการปลูกข้าวจึงไปสัมพันธ์กับพิธีกรรมความเชื่ออีกด้วย คนจ้วงและคนไทยยังพบว่านิยมนำข้าวเหนียวในการประกอบพิธีกรรมศักดิ์สิทธิ์ต่าง ๆ เช่น ในพิธีทำขวัญกระปือ (ขวัญควาย) วันขึ้น 3 ค่ำเดือน 3 การขึ้นบ้านใหม่ วันมงคล วันสารท คนจ้วงจะนำข้าวเหนียว รับประทาน และนำมาทำขนมเช่นไหว้ผีบรรพบุรุษ ขณะที่คนไทยจะนำข้าวเหนียวมาใช้ในพิธีทำบุญตักบาตรข้าวเหนียว ใช้ในพิธีแต่งงานของคนภาคใต้คือพิธีกินเหนียว พิธีดังกล่าวนี้เองที่คนไทยก็จะนำข้าวเหนียวไปเช่นไหว้ผีบรรพบุรุษเช่นเดียวกัน

นอกจากวัฒนธรรมการบริโภคข้าวของชาวจ้วงที่คล้ายคลึงกับไทยแล้ว คนจ้วงและคนไทยยังปรากฏความนิยมในเรื่องการรับประทานเนื้อสุกร เนื้อวัว เนื้อเป็ด และเนื้อสุนัขในบางพื้นที่ด้วย (การรับประทานเนื้อสุนัขนอกจากปรากฏในชาวจ้วงและชาวไทยแล้ว ยังปรากฏในกลุ่มคนเวียดนามซึ่งอยู่ในดินแดนอุษาคเนย์เช่นเดียวกับไทย) อีกทั้งยังพบความคล้ายคลึงในด้านการรับประทานอาหารหมักดองและเลือดดิบ คนจ้วงและคนไทยโดยเฉพาะชาวไทยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (ภาคอีสาน) พบว่าทุกครอบครัวจะมีไหสำหรับดองอาหารและผัก อาหารหมักดองที่นิยมนำมารับประทานก็คือ ปลาจ๋า ปลาแจ่ม หมูส้ม ผักดองต่าง ๆ เป็นต้น จากวัฒนธรรมการบริโภคอาหารหมักดองนี้ยังอาจกล่าวได้อีกว่าเป็นภูมิปัญญาที่สืบทอดกันมาตั้งแต่สมัยโบราณของบรรพชนที่ต้องการถนอมอาหารไว้บริโภคในยามขาดแคลน หรือเก็บไว้เพื่อสามารถบริโภคได้ยาวนาน เป็นกรรมวิธีหนึ่งที่ช่วยรักษาอายุของอาหารให้อยู่ยาวนานขึ้น อย่างไรก็ตามอีกแง่ความคิดหนึ่งเกี่ยวกับการนิยมนำมารับประทานอาหารประเภทหมักดองอาจเกี่ยวเนื่องสัมพันธ์กับวิถีการดำรงชีพ การประกอบอาชีพของชาวจ้วงและชาวไทยตั้งแต่สมัยโบราณ กล่าวคือ การรับประทานอาหารหมักดองในช่วงฤดูร้อนของชาวจ้วงและชาวไทยหลังจากทำงานหนักอย่างการดำนาปลูกข้าวก็จะช่วยให้แก้กระหายจากความเหนียวและทำให้ผู้คนเจริญอาหารมากขึ้น สำหรับการรับประทานเลือดดิบก็พบว่าบางพื้นที่ของคนจ้วงและคนไทยทางเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (ภาคอีสาน) ล้วนคุ้นเคยกับการรับประทานเลือดดิบและเป็นความเชื่อของท้องถิ่นว่าช่วยชูกำลังและบำรุงร่างกาย แนวคิดการรับประทานเลือดดิบเพื่อบำรุงร่างกายและเพิ่มพลังกำลังของทั้งสองพื้นที่นี้ยังสืบเนื่องต่อกันมาจนถึงปัจจุบัน

4.1.3 วัฒนธรรมโบราณสถานผ่านภาพเขียนสี

วัฒนธรรมโบราณสถานภาพเขียนสีเป็นหลักฐานทางโบราณคดีที่มีความสำคัญยิ่ง เนื่องจากสามารถสะท้อนให้เห็นถึงสภาพสังคมการดำรงชีวิตของผู้คนในสมัยโบราณ รวมถึงยังสามารถบอกลักษณะทางวัฒนธรรมที่แตกต่างกันออกไปในแต่ละแถบพื้นที่ได้ สำหรับประเทศไทยมีภาพเขียนสีที่มีชื่อเสียงหลายแห่ง อาทิ ภาพเขียนสีผาแต้ม จังหวัดอุบลราชธานี ภาพเขียนสีประดู่ผา จังหวัดลำปาง

ภาพเขียนสีเขาหัวหมวก จังหวัดนครนายก ภาพเขียนสีเขาปลาร้า จังหวัดอุทัยธานี เป็นต้น จากหลักฐานโบราณคดีภาพเขียนสีในประเทศไทยพบว่าได้ปรากฏวัฒนธรรมในสมัยอดีตที่น่าสนใจ ไม่ว่าจะเป็นพิธีกรรม ความเชื่อ หรือวิถีการดำรงชีพของผู้คน ดังเช่นภาพเขียนสีที่ผาแต้ม ณ จังหวัดอุบลราชธานี ภาพเขียนส่วนใหญ่ในผาแต้มจะมีลักษณะเป็นภาพสีแดงพบกระจัดกระจายอยู่ตามแนวหน้าผาริมโขง ลักษณะเฉพาะของผาแต้มที่โดดเด่นที่สุด คือเป็นภาพเขียนสีที่ค่อนข้างสมบูรณ์ โดยแบ่งออกเป็น 4 กลุ่มใหญ่ คือ ภาพมือคนและคน ภาพสัตว์ เช่น ช้าง สุนัข กบ ภาพวัตถุ เช่น ก้างปลา เครื่องมือจับปลาของอีสาน กลองมโหระทึก ภาพลวดลายเรขาคณิต (MGR Online, 2559: ออนไลน์) นอกจากนี้ภาพเขียนที่ผาแต้มแล้วแหล่งภาพเขียนสีเขาปลาร้า จังหวัดอุทัยธานี พบภาพเขียนสีบนผนังเพิงผาบนเขาปลาร้า ลายภาพวาดเขียนได้เสมือนจริงและใกล้เคียงกับธรรมชาติมาก ส่วนใหญ่จะเป็นภาพคนและสัตว์ เช่น ภาพโค สุนัข ไก่ เต่า และกบ ภาพคนและสัตว์ที่ปรากฏแสดงถึงความสัมพันธ์ในการอยู่ร่วมกัน ภาพเหล่านี้คาดว่าเขียนขึ้นเนื่องในพิธีกรรมของกลุ่มคนที่มีความเชื่อร่วมกันมาใช้สถานที่แห่งนั้น ซึ่งเป็นเรื่องราวเกี่ยวกับขบวนแห่ในพิธีกรรมอ้อนวอนขอความอุดมสมบูรณ์ในชุมชนที่ทำเกษตรกรรม (ไทยรัฐออนไลน์, 2565: ออนไลน์)

สำหรับภาพเขียนสีของจีน พบว่ามีโบราณสถานภาพเขียนสีที่โดดเด่นและมีชื่อเสียงอยู่ที่มณฑลกุ้ยโจว ซึ่งภาพเขียนสีนี้ตั้งอยู่บนหน้าผาภูเขาฮวาซัน ในเขตอำเภอหนิงหมิง ซึ่งขนาดของภาพกว้าง 221.05 เมตร สูง 40 เมตร ชาวจีนเรียกภาพเขียนสีนี้ว่า “ภาพเขียนสีผาหลาย” ลักษณะโดดเด่นของภาพเขียนดังกล่าวนี้อันแสดงถึงเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมคือ ภาพพิธีกรรมที่มีการตีกลองมโหระทึกหรือกลองสำริด และการแสดงออกของการเต้นรำในท่ายืนกางขาและยกแขนทั้งสองข้างชูขึ้นฟ้า ซึ่งเสมือนกบที่กางขาสี่ขาให้เห็นเป็นสัดส่วน ซึ่งภาพดังกล่าวเป็นสัญลักษณ์ความเชื่อเรื่องกบที่สัมพันธ์กับน้ำและฝน โดยภาพดังกล่าวนี้เองเป็นสิ่งสะท้อนให้เห็นถึงพิธีกรรมที่เกี่ยวข้องกับความอุดมสมบูรณ์ ที่เน้นการขอฝนและน้ำเพื่อใช้ในการเกษตรกรรม และการอุปโภคบริโภค นอกจากนี้ภาพกบและการตีกลองมโหระทึกแล้วยังปรากฏภาพเขียนสุนัขด้วย ชาวจีนเชื่อกันว่าสุนัขเป็นสัตว์ให้คุณ เช่นเดียวกับกบ กล่าวคือ ชาวจีนมีความเชื่อที่ว่าสุนัขเป็นสัตว์ที่นำเมล็ดพันธุ์ข้าวจากสวรรค์มาให้แก่มนุษย์ได้เริ่มปลูกข้าวกินและมีชีวิตอยู่อย่างสบาย ต่อมามนุษย์จึงได้ริเริ่มทำเกษตรกรรมเพาะปลูกข้าวสืบมาจนถึงปัจจุบัน ด้วยความเชื่อที่เล่าขานกันมาจึงเกิดเป็นตำนานหรือนิทานปรัมปรา และเกิดพิธีการบูชาสุนัขเพื่อขอพรเกี่ยวกับความสงบสุขในชุมชน อีกทั้งยังมีวัฒนธรรมการวะสุนัขเกิดขึ้น กล่าวคือ ในเขตดินแดนชนชาติจ้วงเมื่อเก็บเกี่ยวข้าวใหม่ ข้าวใหม่ชามแรกต้องนำไปคารวะสุนัขให้สุนัขกินก่อน เพื่อเป็นการแสดงความขอบคุณสำหรับคุณความดีที่มอบให้แก่มนุษย์ เพราะฉะนั้นภาพเขียน

สีบนผาหินที่กวางสีของชาวจ้วงที่เรียกกันว่าผาตายจึงปรากฏหลักฐานรูปสุนัขขนาดใหญ่ยืนอยู่ท่ามกลางพิธีกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งด้วย

ดังที่กล่าวข้างต้นแสดงให้เห็นว่าภาพเขียนสีที่นับเป็นโบราณคดีอันสำคัญอย่างยิ่งในการศึกษาความสัมพันธ์ของวัฒนธรรมในแต่ละภาคส่วนทั้งของชนชาวจ้วงและชนชาวไทยพบว่ามีมรดกคล้ายคลึงกันในหลาย ๆ ประการ กล่าวคือ ภาพเขียนสีที่ผาแต้ม ณ จังหวัดอุบลราชธานี ภาพเขียนสีเขาปลาร้า จังหวัดอุทัยธานี และภาพเขียนสีวาซันหรือผาตาย ณ มณฑลกวางสีของจีน เมื่อศึกษาผ่านภาพเขียนแล้วจะพบความสัมพันธ์เกี่ยวเนื่องกันอันสะท้อนสู่พื้นฐานความคิดและความเชื่อร่วมกันของผู้คนในสมัยโบราณ หลักฐานทางอารยธรรมที่ปรากฏนั้นคือมีภาพเขียนคนและสัตว์ปรากฏร่วมกันทั้งสามแห่ง ภาพคนและสัตว์ที่อยู่ร่วมกันนี้เองเป็นตัวสะท้อนมิติความสัมพันธ์ของการอยู่ร่วมกันและพึ่งพากันในการดำรงชีวิต ทั้งนี้ภาพสัตว์ศักดิ์สิทธิ์ที่ปรากฏเหมือนกันก็คือกบและสุนัข ตามความเชื่อของชาวจ้วงและชาวไทยเชื่อกันว่ากบหรือคางคกเป็นสัตว์ที่เกี่ยวข้องกับธรรมชาติ น้ำฝน และความอุดมสมบูรณ์ ความเชื่อดังกล่าวก็สอดคล้องกับพิธีกรรมของผู้คนในสังคมเกษตรกรรมแห่งภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้และชนชาติจ้วง จนกระทั่งนำมาสู่การเกิดพิธีขอฝน โดยชาวจ้วงจะมีพิธีบูชากบและชาวไทยจะมีพิธีบุญบังไฟซึ่งเกี่ยวข้องกับเรื่องเล่าตำนานพื้นบ้านเรื่องพญาคันคากของภาคอีสาน จึงกล่าวได้ว่า พิธีบูชาของจ้วงจะเป็นพิธีศักดิ์สิทธิ์ที่จัดขึ้นเพื่ออ้อนวอนขอฝนและความอุดมสมบูรณ์จากเหล่าเทพยดา โดยมีกบเป็นสัตว์สัญลักษณ์ที่ใช้สื่อสารกับเทพบนสวรรค์ เช่นเดียวกับพิธีบุญบังไฟของชาวอีสานที่จัดขึ้นเพื่อเป็นการบูชาพญาแถน (จากเรื่องพญาคันคาก) และขอฝนเพื่อความอุดมสมบูรณ์ ความเชื่อเกี่ยวกับเทพเจ้าแห่งฝนนี้มีความสัมพันธ์กับการเพาะปลูก ซึ่งยังสอดคล้องกับภาพเขียนสีของไทยและจ้วงที่ทั้งสองแห่งปรากฏภาพกบ และคนทำท่าทางเสมือนกบ จึงกล่าวได้ว่าภาพเขียนสีที่คล้ายคลึงกันนี้เองเป็นตัวสะท้อนสัมพันธ์กันระหว่างสังคมเกษตรกรรมที่มีการเพาะปลูกข้าว ตำนานของชาวไทยและจ้วง สิ่งหนึ่งที่ประจักษ์ชัดให้เห็นก็คือทั้งสองวัฒนธรรมนี้ล้วนให้ความสำคัญกับดินฟ้าอากาศ เนื่องจากเป็นสังคมแห่งเกษตรกรรมเช่นเดียวกัน อีกทั้งยังสะท้อนไปสู่ความคล้ายคลึงในวัฒนธรรมข้าวระหว่างชาวจ้วงและชาวดินแดนอาคเนย์ นอกจากความเชื่อเรื่องกบหรือคางคกสัตว์สัญลักษณ์แห่งความอุดมสมบูรณ์ ความคล้ายคลึงอีกประการหนึ่งทางความเชื่อของคนไทยและคนจ้วงคือความเชื่อเรื่องสุนัขศักดิ์สิทธิ์ที่สร้างคุณให้แก่มนุษย์ ซึ่งความเชื่อดังกล่าวสะท้อนความคล้ายคลึงของทั้งสองชนชาติให้เห็นออกมาในรูปแบบตำนานหรือนิทานปรัมปราเรื่อง สุนัขจิ้งจอก 9 หาง หรือสุนัข 9 หาง รายละเอียดของเรื่องแม้จะแตกต่างกันออกไปบ้างเล็กน้อย ทว่าโครงเรื่องยังคงคล้ายคลึงกัน กล่าวคือ ในสมัยโบราณเดิมที่มนุษย์ยังไม่มีความรู้ในการเพาะปลูก ทำให้ผู้คนยังอยู่กิน

แบบอดอยาก เมื่อสุนัข 9 หางเห็นจึงส่งสารมนุษย์ ดังนั้นสุนัข 9 หางจึงขึ้นไปบนสวรรค์แล้วเอาหางทั้ง 9 จุ่มลงไปใบกongข้าวของสวรรค์เพื่อขโมยพันธุ์ข้าวมาให้มนุษย์ ทว่าถูกเทวดาจับได้ก่อน เทวดาจึงใช้เทพอาวุธฟาดฟันทางสุนัขตัวนั้นจนเหลือเพียงหางเดียว สุนัขตัวนั้นจึงลงมาที่โลกมนุษย์พร้อมหางเดียวที่มีพันธุ์ข้าวติดอยู่ ตั้งแต่นั้นมามนุษย์ก็รู้จักปลูกข้าวเลี้ยงชีพตนและยกย่องสุนัขเป็นวีรุษที่ทำคุณแก่มนุษย์ ฉะนั้นอาจกล่าวได้ว่าเป็นไปได้สูงที่มีตำนานความเชื่อโบราณนี้ปรากฏอยู่ในกลุ่มดินแดนชาวจ้วงและดินแดนอุษาคเนย์มานับนานจึงเกิดภาพสุนัขขนาดใหญ่อยู่บนภาพเขียนสีทั้งในถ้ำของประเทศไทยและภาพเขียนสีในจังหวัดต่าง ๆ ของไทย สำหรับภาพกลมมโหระทึกที่ปรากฏอยู่ของทั้งสองวัฒนธรรมกล่าวได้ว่าเป็นตัวแทนของอารยธรรมแรกเริ่มในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ในดินแดนประเทศไทยพบกลองดังกล่าวในหลาย ๆ พื้นที่ เช่น ภาคอีสาน ภาคเหนือ ภาคกลาง และตามชายฝั่งทะเลทางฝั่งตะวันออกของภาคใต้ อารยธรรมกลมมโหระทึกนี้เป็นตัวสะท้อนให้เห็นความเกี่ยวพันกันกับชาวจ้วงและชาวไทยทางด้านการนำมาประกอบพิธีกรรม สัญลักษณ์แห่งความอุดมสมบูรณ์ และความสัมพันธ์ของการคมนาคมติดต่อกันทั้งภูมิภาคตั้งแต่ในอดีตและแพร่หลายสืบเนื่องมาจนถึงปัจจุบัน

4.1.4 วัฒนธรรมการแต่งงาน

วัฒนธรรมการแต่งงานของไทยและจ้วงที่คล้ายคลึงกันก็คือการแต่งเขยเข้าบ้าน สำหรับวัฒนธรรมการแต่งเขยเข้าบ้านของไทยในสมัยโบราณได้ปรากฏวัฒนธรรมดังกล่าวนี้เช่นเดียวกัน กล่าวคือ เมื่อฝ่ายหนุ่มสาวคบหากันแล้วตกลงที่จะแต่งงานกัน ฝ่ายหญิงเมื่อเลือกชายขยันทำมาหากินได้เป็นที่ถูกใจแล้ว ครอบครัวฝ่ายหญิงก็ให้มีพิธีแต่งงานแล้วขยายเรือนมีครัวให้อยู่กินออกไปต่างหาก เรียกว่า “แยกครัว” ทั้งนี้ตามประเพณีโบราณยังกำหนดให้ฝ่ายชายแต่งงานเข้ามาอยู่กับบ้านทางฝ่ายหญิง เรียกกันว่า “แต่งเขยเข้าบ้าน” บทบาทของผู้ชายจึงมิได้อำนาจใดมากนัก เพียงต้องอยู่อย่างเสมือนเป็นบ่าว จนเกิดคำที่กล่าวกันว่า ชายอยู่บ้านหญิงหลังแต่งงานเพราะหญิงเป็นนายชายเป็นบ่าว วัฒนธรรมดังกล่าวพบว่าปรากฏอยู่ทั้งในภาคเหนือและภาคอีสานของไทย เช่น ทางภาคอีสานของไทย จะมีการแต่งงานที่ชื่อว่าอวมงคล ซึ่งก็คือการแต่งงานเอาเขยที่เมื่อฝ่ายบ่าวสาวแต่งงานกันแล้ว ฝ่ายชายจะต้องไปอยู่บ้านพ่อตาแม่ยาย ไปอยู่บ้านภรรยาหาเลี้ยงพ่อแม่แม่เฒ่าตนเอง จึงมีภาษิตที่ว่า “เอาลูกเขยมาเลี้ยงพ่อแม่แม่เฒ่า ปานได้ข้าวมาใส่เกล้าใส่เอียบ” ดังที่กล่าวข้างต้นจะเห็นว่ามีความสอดคล้องกันกับวัฒนธรรมที่แต่ละบ้านจะให้ลูกสาวนอนห้องส้วม ซึ่งเป็นห้องนอนรวมกันของลูกผู้หญิงที่โตเป็นสาวแล้ว และหากลูกสาวคนโตแต่งงานก็จะให้ลูกเขยย้ายเข้ามาอยู่ห้องนี้ ดังนั้นห้อง

ส้วมหรือห้องนอนของลูกสาวในภาคอีสานจึงมีอีกชื่อหนึ่งว่า “ปอนนอนพี่อาย” หมายถึงว่า “ห้องนอนพี่เขย”

วัฒนธรรมการแต่งงานเอาเขยของชาวจ้วงพบว่าเป็นวัฒนธรรมโบราณดั้งเดิมของชาวจ้วงที่มีปรากฏในเอกสารจีนโบราณซึ่งเป็นที่มาของคำว่า “เขยมานับญาติ” อันเป็นอัตลักษณ์วัฒนธรรมของชนชาติจ้วง กล่าวคือ ประเพณีที่ชายแต่งงานออกไปอยู่บ้านฝ่ายหญิง สามียู่บ้านภรรยา ชนชาติจ้วงโบราณมีคำกล่าวพื้นบ้านว่า “ชายโตเป็นหนุ่มแต่งงานออก หญิงโตเป็นสาวหาหนุ่ม” (ฉัตรทิพย์ นาถสุภา และอุษา โลหะจรรยา, บรรณาธิการ, 2562: 121) ประเพณีแต่งงานเอาเขยหรือที่เรียกอีกชื่อว่าเอาเขยขึ้นเรือน ผู้ชายแต่งงานเข้าไปเป็นสมาชิกในครอบครัวฝ่ายหญิง เป็นระบบการแต่งงานของชนชาติจ้วงที่มีอารยธรรมเก่าแก่โบราณ ก่อนแต่งงาน หนุ่มสาวมีสิทธิในการเลือกคู่ครองอย่างเสรี โดยผ่านกิจกรรมการร้องรำทำเพลง หรือการลงแขกดำนาาร่วมกันช่วงไถหว่านทำนาในฤดูใบไม้ผลิ และฤดูใบไม้ร่วง

ดังที่กล่าวข้างต้นแสดงให้เห็นว่าในสมัยโบราณวัฒนธรรมแต่งงานเอาเขยของชาวจ้วงและชาวไทยมีลักษณะคล้ายคลึงกัน กล่าวคือ ชาวจ้วงและชาวไทยล้วนมีแนวคิดเกี่ยวกับการแต่งงานเอาเขยเข้ามาในบ้านให้อยู่ร่วมกันกับครอบครัวฝ่ายหญิง ลักษณะดังกล่าวนี้เองก็เป็นส่วนหนึ่งที่สะท้อนบทบาทเพศหญิง ผู้หญิงมีบทบาทเป็นฝ่ายกระทำ มีสถานะทางสังคมสูง ทำให้สถานะทางสังคมของเพศชายด้อยกว่า กล่าวคือ เมื่อฝ่ายชายย้ายมาอยู่บ้านฝ่ายหญิงร่วมหลังคาเดียวกันกับพ่อแม่ฝ่ายหญิงกลายเป็นสมาชิกใหม่ของครอบครัวฝ่ายหญิง ทว่าไม่มีสิทธิเหนือภรรยา จะมีศักดิ์เท่ากับน้อง ๆ ของภรรยาเท่านั้น ประเพณีดังกล่าวจึงมีโครงสร้างครอบครัวที่นับว่าเป็นเรื่องดี เพราะจะไม่มีปัญหาความขัดแย้งระหว่าง “แม่สามีและลูกสะใภ้” หรือ “พี่สะใภ้กับน้องสาวสามี” นอกจากนี้ลักษณะอีกประการที่นับว่าคล้ายคลึงกันระหว่างวัฒนธรรมของสองชนชาตินี้คือ ตามประเพณีเมื่อผู้ชายแต่งงานไปอยู่บ้านภรรยาแล้วจะต้องละทิ้งผีบรรพบุรุษของตนมานับถือผีบรรพบุรุษของภรรยา อีกทั้งฝ่ายชายจะต้องคอยดูแลพ่อแม่แม่เฒ่าของครอบครัวฝ่ายหญิงด้วย จากวัฒนธรรมการแต่งงานดั้งเดิมนี้อาจอนุมานได้ว่าเหตุที่มีการแต่งงานเอาเขยสืบเนื่องจากการที่สังคมชาวจ้วงและชาวไทยเป็นสังคมแบบเกษตรกรรม การแต่งงานรับเอาเขยมาอยู่ด้วยกันก็เป็นเสมือนการมีแรงงานใหม่เพิ่มขึ้นเพื่อให้เข้ามาช่วยในเรื่องทำการเพาะปลูกไร่นา ซึ่งเป็นที่ทราบกันดีว่าสังคมไทยและสังคมจ้วงล้วนเป็นสังคมแห่งเกษตรกรรมเช่นเดียวกัน สังเกตได้จากที่คนในสังคมจะให้ความสำคัญกับพิธีกรรมที่เกี่ยวกับการขอพรเรื่องความอุดมสมบูรณ์ ฝนตกต้องตามฤดูกาล และการมีนิทานปรัมปราเล่าต่อกันมาเกี่ยวกับข้าว อันแสดงถึงการมีวัฒนธรรมข้าวร่วมกันระหว่างสองชนชาติและการมีตำนานสัตว์ศักดิ์สิทธิ์ที่เป็นสัญลักษณ์เกี่ยวกับน้ำ การขอฝน และความอุดมสมบูรณ์ อย่างไรก็ตามปัจจุบันวัฒนธรรมเอาเขยก็ไม่ได้ได้รับความ

นิยมในชาวจั้วงและชาวไทยแล้วเพราะมีอิทธิพลกระแสวัฒนธรรมของจีนและอินเดียเข้ามา ดังนั้นในแต่ละพื้นที่จึงพบว่าการแต่งเขยเข้าบ้านน้อยลงและนิยมให้ผู้หญิงแต่งงานเข้าบ้านผู้ชายมากกว่า ส่วนหนึ่งที่เป็นเช่นนี้อาจเกิดจากบทบาทสถานะทางสังคมของเพศหญิงที่ถูกกลดบทบาทอำนาจลง และฝ่ายชายมีสิทธิอำนาจในสังคมมากกว่าเพศหญิง แม้ว่าบางพื้นที่ของชาวจั้วงและไทยจะเปลี่ยนแปลงไปบ้าง ทว่าในบางพื้นที่ตามชนบทของทั้งสองชนชาติยังคงพยายามรักษาสืบสานวัฒนธรรมดังกล่าวนี้ให้คงอยู่สืบถึงปัจจุบัน

4.1.5 วัฒนธรรมความเชื่อเกี่ยวกับขวัญ

ความเชื่อและความหมายเรื่องขวัญมีลักษณะแนวคิดที่มีความหมายในเชิงบวก เป็นในแง่ของการให้กำลังใจและความเป็นสิริมงคลแก่ชีวิต กล่าวคือ มนุษย์ทุกคนล้วนมีความปรารถนาต้องการให้ชีวิตของตนมีแต่สิ่งดี ๆ ดังนั้นความเชื่อเรื่องขวัญจึงเป็นความเชื่อของมนุษย์ในหลาย ๆ ชนชาติ บางชนชาติอาจจะไม่เรียกสิ่งนามธรรมนี้ว่าขวัญ แต่จะเรียกเป็นอย่างอื่น ในชนชาติตะวันออกได้ปรากฏให้เห็นลักษณะขวัญเป็นสิ่งที่มีความสัมพันธ์เหนือธรรมชาติและจำเป็นต้องพึ่งพาสิ่งนี้เพื่อสร้างกำลังใจสำหรับชนชาติไทยซึ่งรวมถึงคนไทยก็ได้มีความเชื่อเรื่องขวัญมาอย่างช้านานเช่นเดียวกัน

ความเชื่อเรื่องขวัญสำหรับคนไทยนับเป็นความเชื่อดั้งเดิมของมนุษย์ ดังที่ศาสตราจารย์มณี พยอมยงค์ได้กล่าวถึงขวัญของไทยไว้ว่าสังคมไทยทุกภาคถือว่าขวัญเป็นธรรมชาติอย่างหนึ่งซึ่งสถิตอยู่ในร่างกายของคนและสัตว์ ขวัญเป็นธรรมชาติที่เบา มาง่ายไปง่าย และหากคนสะดุ้งผวาหรือตกใจขวัญก็จะหนีออกจากร่างกาย ดังคำกล่าวที่ว่า ขวัญหนีดีผือ จากการศึกษายังพบว่าความเชื่อเรื่องขวัญของคนไทยมีลักษณะเช่นเดียวกับคน “ไต” หรือ “ไท” ในท้องที่ต่างๆ ปัจจุบันนี้แม้คนตระกูลไทหลายกลุ่มจะไม่เคยมีการติดต่อกัน แต่ทว่าก็พบว่าภาษาที่พูดคล้ายกันและยังใช้คำว่า “ขวัญ” เหมือนกันด้วย ความเชื่อเรื่องขวัญของคนไทยถือว่ามีค่ามากในวิถีชีวิตของผู้คนเพราะเป็นสิ่งที่เกี่ยวข้องกับความเชื่อเรื่องชีวิตและความเจริญงอกงาม ซึ่งป็นรากฐานที่เกี่ยวข้องกับความอุดมสมบูรณ์ ทั้งนี้ยังปรากฏความเชื่อที่ว่าขวัญเป็นเรื่องความลึกลับทางจิตใจ โดยเชื่อว่าเป็นพลังที่ช่วยให้ทุกสรรพสิ่งมีชีวิต ดังนั้นไม่ว่าจะเป็นคน สัตว์ พืช หรือสิ่งของก็ล้วนมีขวัญสถิตอยู่ ซึ่งจะเห็นได้ทั่วไปจากพิธีกรรมการเรียกขวัญของคนไทยที่ประกอบด้วยขวัญคน ขวัญสัตว์ ขวัญข้าว ขวัญโคกระบือ ขวัญบ้านเรือน เป็นต้น สำหรับความเชื่อเรื่องขวัญของชาวไทยภาคกลางก็แบ่งขวัญออกเป็น 3 ประเภทใหญ่ ๆ คือ การทำขวัญคน การทำขวัญพืชและสัตว์ที่สัมพันธ์กับคน และการทำขวัญสิ่งของ

สำหรับความเชื่อเรื่องขวัญของคนจั้วงพบว่าปรากฏความเชื่อที่เข้มข้นเช่นเดียวกับคนในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ฉะนั้นจึงกล่าวได้ว่าความเชื่อเรื่องขวัญของคนไทยและคนจั้วง

คล้ายคลึงกัน อย่างที่ทราบกันดีว่าขวัญเป็นที่รับรู้ร่วมกันของบรรดากลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ ซึ่งเป็นวัฒนธรรมเก่าแก่ของคนทีพูดตระกูลภาษาไต-ไทอันเป็นรากเหง้าของภาษาไทย ฉะนั้นขวัญจึงปรากฏเป็นความเชื่อที่ประกอบอยู่ใน 2 ส่วน คือ ส่วนที่เป็นร่างกาย และส่วนที่ไม่มีตัวตน (คือขวัญในธรรมชาติและในสิ่งของ) ดังที่กล่าวข้างต้นว่าความเชื่อเรื่องขวัญของชาวไทยและชาวจ้วงเป็นความเชื่อที่มีร่วมกันอาจเนื่องจากการมีภาษาที่จัดอยู่ในตระกูลเดียวกัน นับเป็นหนึ่งในวัฒนธรรมร่วมกันระหว่างสองชนชาติ จากข้อมูลของสุจิตต์ วงษ์เทศ (2563: ออนไลน์) กล่าวไว้ว่า การทำขวัญที่กวางสีมีมานานนับพันปีแล้ว หลักฐานกล่าวอ้างก็คือภาพเขียนบนผาหลายที่กวางสีมีภาพเกี่ยวกับการทำพิธีกรรมทำขวัญเลี้ยงผีบรรพชน เพราะมีรูปขวัญกระจายทั่วอยู่ตามผาवाद อีกทั้งพบภาพวงกลมมีแฉกตรงกลางตามรูปเขียนบนหน้าผาซึ่งหมายถึงขวัญบนกลางกระหม่อมของคน และยังปรากฏรูปแบบเดียวกับรูปขวัญที่คล้ายคลึงกันหอยบนหน้ากลองมโหระทึก สำหรับหลักฐานเกี่ยวกับขวัญที่ปรากฏในไทยเช่นเดียวกันก็คือภาพลายกันหอยคล้ายลายนิ้วมือบนหม้อเขียนสีที่บ้านเชียง เป็นต้น ดังที่กล่าวมานี้จึงอาจสรุปได้ว่าชาวจ้วงและไทยมีความเชื่อเรื่องขวัญคล้ายกัน ส่วนหนึ่งอาจเกิดจากความปรารถนาในเรื่องสิ่งดีงามและความต้องการขวัญกำลังใจ รวมถึงใช้ขวัญทำพิธีขอบคุณสัตว์ที่ให้คุณอย่างโคกระบือ อีกทั้งชาวจ้วงและไทยยังเชื่อร่วมกันว่าขวัญเป็นสิ่งดลบันดาลให้คนมีความสุข หากขวัญหาย ออกจากตัวไปอาจไม่มีความสุขหรือเจ็บป่วยได้ จึงนำมาสู่พิธีกรรมสู่ขวัญ เรียกขวัญ เป็นต้น

4.1.6 วัฒนธรรมการฝังศพ

วัฒนธรรมการฝังศพครั้งที่สอง ปรากฏอยู่ทั้งในวัฒนธรรมชาวจ้วงมณฑลกวางสีและพบได้ทั่วไปในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ แม้ว่ากาลเวลาจะผ่านมานับพันปี หลังจากชาวดินแดนอุษาคเนย์ได้รับอิทธิพลวัฒนธรรมศาสนาจากอินเดีย การจัดศพได้เปลี่ยนจากการฝังมาเป็นการเผาศพ แต่ทว่าประเพณีการฝังศพครั้งที่สองมิได้สูญหายไป แต่ยังคงปรากฏร่องรอยที่เป็นการผสมผสานพิธีกรรมความเชื่อที่เข้ามาใหม่กับวัฒนธรรมดั้งเดิมให้คงอยู่อย่างกลมกลืนกัน

การฝังศพครั้งที่สองของชาวจ้วงเป็นวิธีฝังที่นิยมกันมาก ผู้ตายจะถูกฝัง 2 ครั้ง การฝังครั้งแรกคือบรรจุศพลงในโลงทำนองหนายแล้วเอาไปฝังไว้ใต้ดิน การฝังครั้งที่สอง คือ เก็บกระดูกผู้ตายมาใส่ไหที่ทำเฉพาะ แล้วฝังใต้ดินอีก เมื่อผู้ตาย ๆ แล้วเอาศพบรรจุลงทำนองหนาย ทำพิธีเสร็จก็เลือกทำเลฝังศพที่ดี จากนั้นก็ทำการฝังศพลงใต้ดินในทำนองหนาย เป็นการฝังครั้งที่หนึ่ง หลังจากเวลาผ่านไป 2-3 ปี เมื่อหมอมืดตรวจดวงชะตาชีวิตและอนุญาตแล้วจะขุดหลุมฝังศพเก็บกระดูกของผู้เสียชีวิตแล้วนำไปฝังในทำเลที่หมอดูดวงซึ้งเลือก แล้วเอาดินทับถมให้เป็นสุสานที่เป็นรูปกลม โดยเรียกได้อีกอย่างว่าการเก็บกระดูกฝัง (ฉินเซียนอาน, 2539: 224) ดังที่กล่าวข้างต้นจึงกล่าวสรุปได้ว่าวัฒนธรรมดังกล่าว

กระทำขึ้นหลังจากคนเสียชีวิตจะมีการฝังศพชั่วคราวในระยะเวลาหนึ่ง พอร่างเปื่อยเน่าไปหมดแล้วก็จะขุดขึ้นมาทำความสะอาดกระดูกแล้วบรรจุลงในหม้อไหเอาไปประกอบพิธีกรรมฝังศพในครั้งที่สอง จากข้างต้นนอกจากวัฒนธรรมนี้จะปรากฏในชาวจ้วงแล้วอย่างพบว่ามีสัมพันธ์กับในประเทศไทย และเวียดนามด้วย ซึ่งประเพณีนี้เป็นแบบเดียวกับกลุ่มคนที่อยู่แถบชายทะเลในเขตประเทศเวียดนามสมัยสำริด-เหล็ก และอีกหลายแห่งในกลุ่มแม่น้ำโขงตอนล่าง ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของไทยแถวกลุ่มแม่น้ำมูล-ชี ตอนล่างตั้งแต่เขตจังหวัดมหาสารคามลงไปจนถึงจังหวัดอุบลราชธานี

วัฒนธรรมการฝังศพครั้งที่สองของจ้วงและไทยนั้นมีความคล้ายคลึงกัน กล่าวคือ จากการศึกษาข้อมูลจะพบว่าวัฒนธรรมฝังศพครั้งที่สองได้ปรากฏในกวางสีและแถบกลุ่มแม่น้ำมูล-ชี ดังเช่น การพบหลักฐานทางประวัติศาสตร์ในการฝังศพครั้งที่สองของจังหวัดสุรินทร์สมัยก่อนประวัติศาสตร์ ซึ่งจังหวัดดังกล่าวตั้งอยู่บริเวณแม่น้ำมูลตอนกลาง แหล่งโบราณคดีสมัยก่อนประวัติศาสตร์ในพื้นที่นี้ มักพบประเพณีการฝังศพครั้งที่สอง โดยการนำกระดูกของผู้ตายมาใส่ภาชนะแล้วนำไปฝังอีกครั้ง ประเพณีความเชื่อนี้เกิดจากการฝังศพแบบนอนหงายเหยียดยาวก่อนแล้วจึงพัฒนาเป็นนำกระดูกใส่ภาชนะซึ่งลักษณะดังกล่าวนี้มีความคล้ายคลึงกับวิธีการปฏิบัติแบบชาวจ้วง

4.1.7 ภาษา

วัฒนธรรมด้านภาษาของชาวจ้วงและชาวไทยมีลักษณะที่เหมือนกัน ภาษาจ้วงแม้จะมีแบ่งเป็นจ้วงเหนือและจ้วงใต้ และมีภาษาถิ่นมากถึง 51 กลุ่มย่อย แต่ทว่าภาษาจ้วงทุกกลุ่มก็จัดอยู่ในตระกูลภาษาไท เช่นเดียวกับภาษาไทยของคนไทยด้วย ฉะนั้นลักษณะภาษาของไทยและจ้วงจึงพบว่า มีคำศัพท์หลายคำและรูปแบบไวยากรณ์ที่ค่อนข้างคล้ายคลึงกัน

จากการตรวจสอบคำศัพท์ต่าง ๆ เน้นที่คำศัพท์พื้นฐาน เช่น คำเรียกเครือญาติ สี อวัยวะในร่างกายของนักวิชาการที่ศึกษาเรื่องวัฒนธรรมจ้วง พบว่านอกจากคำศัพท์เครือญาติ อวัยวะในร่างกายแล้ว สิ่งแวดล้อมในชีวิตประจำวัน เช่น สัตว์เลี้ยง พืชผักผลไม้ก็ยังออกเสียงคล้ายกันกับภาษาไทยภาคกลางและภาคอีสานของไทย เช่น น้ำ (น้ำ) เลอ (เรือ) เปลี่ย (ปลา) โกง (กุ้ง) ฮ้อย (หอย) ก๊อบ (กบ) เหล็ด (เขียด) เป็นต้น ด้านลักษณะไวยากรณ์ของจ้วงและไทยต่างก็นิยมใช้ภาษากลับกันเป็นวิธีการสื่อสาร เช่น ภาษาจีนคำว่า “black dog: สุนัขดำ 黑狗” ลักษณะไวยากรณ์จะเป็นการนำคำขยายมาไว้ด้านหน้าแล้วตามด้วยคำนามหลัก แต่ในภาษาจ้วงและภาษาไทยก็จะพูดกลับกันเป็น “狗黑” ตรงนี้แสดงให้เห็นว่าภาษาไทยและภาษาจ้วงนิยมนำคำขยายไว้ข้างหลังของคำหลักที่ถูกขยาย ซึ่งลักษณะไวยากรณ์คำที่คล้ายกันก็เนื่องมาจากเป็นภาษาตระกูลเดียวกัน

สำหรับข้อมูลงานวิจัยของปราณี กุลละวิทย์เกี่ยวกับการศึกษาชื่อหมู่บ้านในมณฑลทลวงสีและภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทยผ่านบทความเรื่อง “ชนชาติจ้วง” ของวิวัฒน์ พันธวุฒินานท์ (2538: 132) พบว่าลักษณะการตั้งชื่อมีความคล้ายคลึงกัน โดยลักษณะสำคัญของชื่อหมู่บ้านจ้วงก็คือเกือบทั้งหมด ร้อยละ 90 เป็นชื่อที่ประกอบด้วยคำสองคำ และทั้งสองคำเป็นคำโดด ชื่อหมู่บ้านของชาวจ้วงในเขตจ้วงเหนือและใต้มักจะขึ้นต้นด้วย ปาก บ้าน ทุ่ง ภู บ่อ น้ำ สูง พ่อ นา เป็นต้น และชื่อหมู่บ้านที่นิยมมากที่สุดจะขึ้นต้นด้วยคำว่า “นา” อันแสดงถึงข้อเท็จจริงที่ว่าชีวิตความเป็นอยู่ของชนกลุ่มนี้ผูกพันอยู่กับการทำนา สำหรับส่วนของการศึกษาชื่อหมู่บ้านในไทยจะศึกษาในทางภาคอีสาน อาทิ จังหวัดเลย หนองคาย นครพนม และอุดรธานี คำที่นิยมมากที่สุดในการตั้งชื่อ คือ “หนอง” รองลงมาคือคำว่า “นา” “โนน” และ “โคก” ตามลำดับ การตั้งชื่อของคนไทยอาจสรุปเพิ่มเติมได้ว่าชี้ให้เห็นความผูกพันกับธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างใกล้ชิดของผู้คน อีกทั้งการตั้งชื่อหมู่บ้านของคนสองกลุ่มนี้ยังสะท้อนหลักการเหมือนกันนั่นคือ ใช้ลักษณะการทำมาหากินเช่นการทำนาและลักษณะภูมิประเทศในท้องถิ่นเป็นหลักในการตั้งชื่อ

4.2 ความแตกต่างของวัฒนธรรมไทยและวัฒนธรรมจ้วง

4.2.1 วัฒนธรรมการแต่งกาย

เครื่องแต่งกายของคนจ้วงและคนไทยปรับเปลี่ยนไปตามการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม ในปัจจุบันเขตพื้นที่ที่มีเศรษฐกิจค่อนข้างเจริญและมีการติดต่อกับภายนอกบ่อย ๆ เครื่องแต่งกายของผู้คนจะไม่แตกต่างกันมากนัก กล่าวคือ การแต่งกายชาวจ้วงจะไม่ต่างกับชนชาติอื่น เพราะได้รับวัฒนธรรมอื่นเข้ามา ในขณะที่ไทยจะแต่งตัวไม่ต่างกันมากนักในสังคมไทย เนื่องจากการรับอิทธิพลวัฒนธรรมการแต่งกายสากลของต่างชาติเข้ามา อย่างไรก็ตามในบางพื้นที่ก็พบว่ายังมีการแต่งกายแบบรักษาวัฒนธรรมดั้งเดิมอยู่บ้าง เช่น การแต่งกายของชาวเหนือที่ยังพบการนุ่งซิ่นของผู้หญิงอยู่นั่นเอง

สำหรับการแต่งกายของคนไทยจะแตกต่างกันออกไปตามแต่ละภูมิภาค ซึ่งประกอบด้วย 4 ภาค ได้แก่ ภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคกลาง และภาคใต้ ด้วยสภาพภูมิศาสตร์และภูมิอากาศที่แตกต่างกันในแต่ละภูมิภาค ทำให้ขนบธรรมเนียมประเพณีศิลปวัฒนธรรม เช่น วัฒนธรรมการแต่งกายของแต่ละกลุ่มคนจึงมีเอกลักษณ์เป็นของตนเอง สำหรับการแต่งกายภาคเหนือ มีลักษณะภูมิประเทศแบบภูเขาสูงสลับกับหุบเขาและพื้นที่สูงซึ่งติดต่อกับเขตที่ราบลุ่มตอนกลางของประเทศ มีทิวเขาที่วางตัวยาว ลักษณะการแต่งกายชาวพื้นเมืองจะแต่งกายตามเชื้อชาติโดยทั่วไป ลักษณะการแต่งกายของคนภาคเหนือจะเป็นสิ่งสำคัญที่บ่งบอกเอกลักษณ์ของคนแต่ละท้องถิ่น การแต่งกายชุด

พื้นเมืองของหญิงล้านนามีระบุงข้อห้ามที่ไม่ควรกระทำในการแต่งกายชุดพื้นเมือง กล่าวคือ ไม่ควรใช้ผ้า โปกศีระชะในกรณีที่ไม่ใช่ชุดแบบไทลื้อ ไม่ควรเสียบดอกไม้ไหวจนเต็มศีระชะ ไม่ควรใช้ผ้าพาดบ่าลาก หางยาวหรือคาดเข็มขัดทับ และตัวขึ้นลายทางตั้งเป็นขึ้นแบบลาว ไม่ควรนำมาต่อกับตีนจกไทยวน ใน ภาคกลางการแต่งกายในชีวิตประจำวันทั่วไป ชายจะนุ่งกางเกงครึ่งน่อง สวมแขนสั้น คาดผ้าขาวม้า ฝ่ายหญิงจะนุ่งซิ่นยาวสวมเสื้อแขนสั้นหรือยาว ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือหรืออีสาน ผู้ชายส่วนใหญ่ นิยมสวมเสื้อแขนสั้นสีเข้มที่เรียกว่า “ม่อห่อม” สวมกางเกงสีเดียวกับเสื้อจรดเข่า นิยมใช้ผ้าคาดเอว ด้วยผ้าขาวม้า ฝ่ายหญิงการแต่งกายจะนิยมสวมใส่ผ้าซิ่นแบบทอทั้งตัว สวมเสื้อคอเปิดเล่นสีสันท่มผ้า สไบเฉียง และสวมเครื่องประดับตามข้อมือ ข้อเท้า และคอ สำหรับภาคใต้พบว่าชาวใต้นิยมแต่งกาย แบบเรียบง่าย ส่วนมากใช้ผ้าฝ้าย รูปแบบเครื่องนุ่งห่มส่วนใหญ่คล้ายกับของมาเลเซียและอินโดนีเซีย เนื่องจากมีลักษณะภูมิอากาศแบบเดียวกัน ผ้าพื้นเมืองที่มีชื่อเสียงของภาคใต้ คือ ผ้ายก ผ้าจวน ผ้า ไหม พุมเรียง และผ้าปาเต๊ะ นอกจากนี้ภาคใต้ยังพบการแต่งกายตามเชื้อชาติ ถ้าเชื้อสายจีนจะแต่ง แบบจีน ถ้าเป็นชาวมุสลิมจะแต่งคล้ายกับชาวมลายู เป็นต้น (สงเสริมวัฒนธรรม, 2565: ออนไลน์)

การแต่งกายตามประเพณีดั้งเดิมของชาวไทยแตกต่างจากการแต่งกายแบบประเพณีดั้งเดิม ของชาวจ้วงอย่างมาก การแต่งกายของผู้ชายจ้วงจะไม่แตกต่างกับชนชาติอื่น ไม่มีลักษณะพิเศษ เด่นชัดนัก การแต่งกายของชาวจ้วงในแต่ละเขตพื้นที่ของชาวจ้วงก็จะแตกต่างกันออก ดังเช่น ในภาค ตะวันตกของกวางสี แถบเหยวหล่อและจาหลี่ อำเภอปกครองตนเองชนชาติต่าง ๆ หลุงหลิน ชาวจ้วงจะ นิยมแต่งกายตามประเพณีโดยที่ผู้ชายจะสวมเสื้อสีขาวนุ่งกางเกงสีดำ ผู้หญิงคือเสื้อสีนุ่งกางเกงยาวและ สวมกระโปรงจีบสั้นทับกางเกง ที่ชายเสื้อและขากางเกงปักเป็นลายดอกไม้ ขณะที่เขตอำเภอเทนโอี ล่อแย่ หลิงหยุน เทนหลิน ซีหลิน การแต่งกายของผู้ชายจะนิยมเป็นเสื้อดำกางเกงดำ การแต่งกายของ ผู้หญิงตัวเสื้อจะยาวและหลวม กางเกงหลวมและสั้น เสื้อของผู้หญิงมักเป็นสีฟ้า สำหรับหญิงสูงอายุ ส่วนมากเป็นสีดำ ผู้ชายมักใช้ผ้าโปกศีระชะ ผู้หญิงโปกผ้าลายทอด้วยฝีมือประณีต เป็นต้น จากที่กล่าว ข้างต้นจะเห็นว่าชาวจ้วงในแต่ละพื้นที่จะมีรูปแบบชุดที่แตกต่างกันทำให้มีความหลากหลาย ใน ขณะเดียวกันชุดแต่งกายของไทยก็แตกต่างกันในแต่ละภาคเช่นกัน และเมื่อเปรียบเทียบชุดแต่งกาย ของชาวจ้วงและชาวไทยแล้วจะพบว่ารูปแบบการแต่งกายค่อนข้างแตกต่างกันอย่างเห็นได้ชัด

4.2.2 การตั้งชื่อ

วัฒนธรรมการตั้งชื่อของไทยและของจ้วงมีความแตกต่างกันมาก เนื่องจากชาวจ้วงได้รับ อิทธิพลทางวัฒนธรรมมาจากชนชาติอื่น จึงทำให้มีรูปแบบการตั้งชื่อสกุลที่แตกต่างกัน สำหรับการตั้ง ชื่อสกุลของคนไทยหากศึกษาด้านความเป็นมาของการตั้งชื่อคนไทยนั้น กล่าวได้ว่าคนไทยมีความ

ผูกพันกับการมีชื่อ เป็นสัญลักษณ์แสดงตัวตนว่าเราเป็นใครมาตั้งแต่สมัยสุโขทัย ส่วนใหญ่มีลักษณะการใช้ชื่อที่เป็นคำพยางค์เดียว ต่อมาสมัยอยุธยาและธนบุรีเริ่มเปลี่ยนจากพยางค์เดียวเป็นสองพยางค์ และเป็นภาษาไทยล้วน ภายหลังในสมัยรัตนโกสินทร์ช่วงแรกเป็นช่วงการปกครองแบบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ ในสมัยนี้เริ่มมีภาษาบาลีสันสกฤตเข้ามาจึงเริ่มมีชื่อเป็นภาษาบาลีสันสกฤตปะปนแต่ยังคงเป็นสองพยางค์ ต่อมาสมัยรัชกาลที่ 4 เริ่มมีการใช้ชื่อที่เป็นภาษาบาลีสันสกฤตล้วน ๆ หรือผสมกับภาษาไทยและยังคงมีสองพยางค์ ในช่วงรัชกาลที่ 6-ปัจจุบันชื่อมีความเฉพาะเจาะจง มีภาษาบาลีสันสกฤต ภาษาไทย ภาษาเขมรปะปนกันจำนวนพยางค์ก็เพิ่มขึ้นเป็นสามพยางค์ หรือบางทีก็ออกเสียงเป็นสี่พยางค์ สำหรับนามสกุลของคนไทยเริ่มมีใช้ในสมัยรัชกาลที่ 6 สำหรับประชาชนที่ตั้งนามสกุลเองมีธรรมเนียมนิยมคือ ตั้งตามชื่อบรรพบุรุษ ตั้งตามราชทินนามของตนหรือบรรพบุรุษ ตั้งตามสถานชื่อตำบลที่อยู่อาศัย เป็นต้น (ศิลปวัฒนธรรม, 2564: ออนไลน์)

สำหรับวัฒนธรรมการการตั้งชื่อของชาวจ้วงพบว่าในสมัยราชวงศ์ฮั่นจนถึงสมัยราชวงศ์ถังมีสายตระกูลเกิดขึ้นในชุมชนของชาวจ้วงหลายแซ่ อาทิ เมืองพานหยวิมีแซ่หลิว (呂) แซ่เกา (高) ที่เหอผู้มีแซ่เสียน (先) ที่ซินโจวมีแซ่หนิง (宁) ตามบันทึกในสมัยนั้นจะเรียกแซ่ดังกล่าวว่าเป็นแซ่ของชนไปเยว่ (สมหวัง อินทร์ไชย, 2562: ออนไลน์) ชาวจ้วงพบว่านิยมตั้งชื่อหลายชื่อ โดยมีทั้งชื่อของตนเอง ชื่อที่เปลี่ยนตามชื่อลูก ชื่อที่เปลี่ยนตามชื่อหลาน และใช้แซ่วางหน้าชื่อของตนตามแบบชาวจีนฮั่น

จากข้างต้นจึงสรุปความแตกต่างของการตั้งชื่อสกุลของคนจ้วงและคนไทยได้ว่า ชาวจ้วงจะเรียกนามสกุลว่า “แซ่” และนิยมตั้งชื่อหลายชื่อ โดยมีทั้งชื่อตนเอง ชื่อที่เปลี่ยนตามชื่อลูกหลาน ในขณะที่คนไทยจะมีชื่อเพียงชื่อเดียว สำหรับลำดับการวางชื่อสกุลก็จะแตกต่างกับคนไทย กล่าวคือคนจ้วงจะยึดหลักการวางชื่อสกุลตามแบบฉบับชาวฮั่นนั่นคือ เรียกนามสกุลว่าแซ่ โดยจะนำแซ่วางหน้าชื่อตนเอง ขณะที่คนไทยจะขึ้นต้นชื่อเป็นลำดับแรกแล้วตามด้วยนามสกุล

4.2.3 ศาสนา

การนับถือศาสนาของชาวไทยและชาวจ้วงนับว่าแตกต่างกันค่อนข้างมาก สำหรับการนับถือศาสนาของชาวไทยปรากฏการรับเอาวัฒนธรรมและการนับถือศาสนาเข้ามาในสังคมไทย ทำให้คนไทยมีการนับถือศาสนาเกิดขึ้นจากเดิมในสมัยโบราณที่นับถือศาสนาผี แต่เมื่อมีอิทธิพลของพุทธศาสนาเข้ามาก็ได้เกิดการรับเอาแนวคิดของศาสนาพุทธมาใช้และกลายเป็นว่าถูกกำหนดให้มีศาสนาพุทธเป็นศาสนาประจำชาติสืบมา แต่ทว่าสำหรับสังคมชาวจ้วงพบว่าด้านศาสนาและความเชื่อจะเห็นได้ว่าคนจ้วงไม่มีศาสนาหรือองค์กรทางศาสนาที่จัดตั้งเป็นเอกภาพ สิ่งที่ชาวจ้วงนับถือจะเป็นสภาวะกึ่งบุพกาล

ที่สำคัญคือปรากฏความเชื่อเรื่องเทพเจ้าจำนวนหลายองค์ มีความเชื่อและแนวคิดของลัทธิเต๋าและลัทธิช็องเข้ามา ซึ่งชาวจ้วงจะนำมาดัดแปลงให้เข้ากับสังคมของตนเอง ฉะนั้นจึงกล่าวได้ว่าชาวจ้วงนับถือเทพหลายองค์และไม่ได้นับถือศาสนาหรือเทพเดียวกันอย่างเป็นทางการ สำหรับศาสนาช็องพบว่า เป็นลัทธิที่เกิดขึ้นจากจารีตของชาวจ้วงเองและมีระเบียบข้อบังคับที่ค่อนข้างมั่นคง แต่ไม่มีองค์กรหรือศาลเจ้าที่เป็นเอกภาพ อย่างไรก็ตามปัจจุบันแม้พบว่ามีศาสนาอื่นเข้ามาเผยแผ่ในเขตชาวจ้วง แต่ทว่าก็ไม่ได้ผลมากนัก ส่วนใหญ่ชาวจ้วงจะรับเอาเพียงแค่หลักการบางอย่างของทุกศาสนา มาผสมผสานกับลัทธิเต๋า ไสยศาสตร์ และลัทธิช็อง ฉะนั้นในเขตชาวจ้วงจึงไม่ปรากฏศาสนสถานมากนัก ซึ่งแตกต่างจากไทยที่ปรากฏศาสนสถานมากมายและหลากหลาย

2.2.4 วัฒนธรรมการทอผ้า

สำหรับวัฒนธรรมศิลปะการทอผ้าของชาวไทยและชาวจ้วงพบว่ามีบางส่วนที่แตกต่างกัน ศิลปะการทอผ้าไทยในสมัยก่อนผู้หญิงไทยจะทำเครื่องใช้ต่าง ๆ ในบ้านเองรวมถึงเสื้อผ้าเครื่องนุ่งห่มด้วย จากการศึกษาประวัติศาสตร์ในยุคโบราณประมาณ 7,000-8,000 ปีในยุคก่อนประวัติศาสตร์ พบว่ามนุษย์โบราณมีการตกแต่งหม้อดินเผาด้วยรอยเชือกและรอยตาข่ายทาบที่บริเวณบ้านเชียง จังหวัดอุดรธานีจึงมีการสันนิษฐานว่ามนุษย์น่าจะรู้จักทำเชือกและตาข่ายก่อน โดยนำพืชที่มีใยมาพันให้เป็นเชือกแล้วนำเชือกมาผูกหรือถักเป็นตาข่าย หลังจากนั้นจึงพัฒนาเป็นการทอผ้า การทอผ้าที่สืบทอดกันมาพบว่ามักทอผ้าด้วยฝ้ายหรือไหม ผ้าพื้นบ้านของไทยในภาคต่าง ๆ มีกรรมวิธีการย้อม การทอสอดคล้องกับขนบประเพณี และวิถีชีวิตของคนแต่ละกลุ่มชน สำหรับผ้าทอของชาวจ้วง ชาวจ้วงเป็นชนชาติหนึ่งที่มีฝีมือการทอผ้าที่งดงาม ประณีตเป็นอย่างยิ่ง ชาวจ้วงนิยมย้อมด้ายเป็นสีดำ สีน้ำเงินแต่ไม่นิยมย้อมเป็นสีแดง สีฟ้า หรือสีสด วัตถุประสงค์ที่ย้อม ได้แก่ คราม น้ำปูน สุรา กาวหนังกระปือ และเถาเครือชนิดหนึ่งซึ่งจะให้น้ำเป็นสีแดงม่วง

เครื่องนุ่งห่ม ผ้าทอของชาวจ้วงและไทยแตกต่างกัน โดยของไทยจะมีลักษณะที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะ มีลักษณะและรูปแบบลวดลายตลอดจนสีที่ใช้จะผสมผสานกันระหว่างรูปแบบของท้องถิ่นกับของชนต่างชาติที่ติดต่อกันในระหว่างนั้น เช่น ประเทศจีน อินเดีย ยุโรป และกลุ่มประเทศเพื่อนบ้านใกล้เคียง แต่ผ้าทอของชาวจ้วงมีลักษณะของผ้าทอที่เป็นการผสมผสานกันระหว่างสังคมท้องถิ่นกับสังคมชนชาติอื่นเท่านั้น อีกประการหนึ่งผ้าทอของชาวไทยยังพบว่านิยมใช้ผ้าที่มีลวดลายสีผสม ขณะที่สังคมจ้วงจะนิยมทอผ้าที่เป็นลายพื้นทั้งผืนและย้อมสีคราม หรือสีดำเพื่อความทนทานในการใช้งาน

จากที่ได้กล่าวมาข้างต้นนั้น วัฒนธรรมไทยและวัฒนธรรมจ้วงมีทั้งวัฒนธรรมที่คล้ายคลึงและแตกต่างกันปรากฏอยู่ ความคล้ายคลึงในบางวัฒนธรรมส่วนหนึ่งอาจเกิดจากการที่ชนชาติจ้วงและไทย

มีลักษณะร่วมทางภาษาที่ถูกจัดอยู่ในตระกูลเดียวกัน ผวนกับวัฒนธรรมจ้วงและไทยได้ปรากฏ ลักษณะความคิด ความเชื่ออันก่อเป็นวัฒนธรรมร่วมกันมาตั้งแต่สมัยยุคโบราณ ที่ปรากฏหลักฐาน ประวัติศาสตร์ภาพเขียนสีคล้ายกันทั้งของไทยและในกวางสี ทั้งนี้การเป็นสังคมเกษตรกรรม เช่นเดียวกันก็นับเป็นหลักฐานแสดงอารยธรรมระหว่างวัฒนธรรม อย่างไรก็ตามปัจจุบันชาวไทยและจ้วงต่างได้รับอิทธิพล ผลกระทบ และความสลับไหลทางวัฒนธรรมจากโลกภายนอก จึงอาจทำให้เกิด การเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมอย่างมาก อย่างไรก็ตามแม้จะเกิดการเปลี่ยนแปลงไปบ้างทาง วัฒนธรรม แต่ชาวจ้วงและชาวไทยก็ยังคงพยายามรักษาวัฒนธรรมบางส่วนที่ดั้งเดิมและสืบทอดมา จนถึงปัจจุบัน

5. สรุปผล

ผลจากการศึกษาค้นคว้าข้อมูลเรื่องการศึกษาเปรียบเทียบวัฒนธรรมไทยและวัฒนธรรมจ้วง โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาประวัติความเป็นมาของชาวจ้วง และเปรียบเทียบวัฒนธรรมไทยและ วัฒนธรรมจ้วง ประการแรกที่ได้ศึกษาเรื่องภูมิหลังความเป็นมาของชนชาติจ้วงพบว่า นักวิชาการหรือ ผู้เชี่ยวชาญที่สนใจศึกษาเรื่องราวภูมิหลังของชาวจ้วงมีความคิดเห็นหรือข้อสันนิษฐานเกี่ยวกับที่มา ของชาวจ้วง โดยมีความคิดเห็นที่แตกต่างกันสามารถแบ่งออกเป็น 3 กลุ่มหลัก ๆ ได้คือ กลุ่มแรกเชื่อ กันว่าชาวจ้วงเป็นชนชาติที่มาจากภายนอก ซึ่งยึดถือตามคำบอกเล่าของตระกูลที่บ้านทักเรื่องราวไว้ จากครอบครัวชาวจ้วงบางครอบครัวมาเป็นหลักฐานกล่าวอ้าง กลุ่มที่สองเชื่อกันว่าชาวจ้วงมาจากแถบ มณฑลเกียงชู และมณฑลแฉ่งเกียงซึ่งมีหลักฐานอ้างอิงจากโบราณวัตถุและวัฒนธรรมที่คล้ายกัน กลุ่ม สุดท้ายเชื่อกันว่าชาวจ้วงเป็นคนพื้นเมืองที่อาศัยอยู่บริเวณแถบกวางสี มาจากคนซีเอาและคนลั่วเยว่ ซึ่งนับเป็นชนชาติที่จัดอยู่ในกลุ่มคนไปเยว่ ผลสรุปตามความคิดของนักวิชาการส่วนใหญ่เห็นด้วยกับข้อ สันนิษฐานแบบที่สาม (คือเชื่อกันว่าชาวจ้วงเป็นคนพื้นเมืองที่อยู่บริเวณแถบกวางสี มาจากคนซีเอา และคนลั่วเยว่ซึ่งนับเป็นชนชาติที่จัดอยู่ในกลุ่มคนไปเยว่) ซึ่งมีหลักฐานยืนยันได้คือการค้นพบมรดก วัฒนธรรมจากมนุษย์ยุคหินเก่าในแถบพื้นที่กวางสี พบซากสัตว์ที่เปลี่ยนเป็นหิน พบเครื่องมือเครื่องใช้ ที่ทำจากหินแถบแม่น้ำยาวเกียงของชุมชนชาวจ้วง พบโครงกระดูกของมนุษย์ลั่วเจียงในจังหวัดลั่ว เจียงของกวางสี ในปัจจุบันชาวจ้วงมีถิ่นฐานรวมกันเป็นกลุ่มติดต่อกันในบริเวณกว้างขวาง มีเมือง หนานหนิงในมณฑลกวางสีเป็นศูนย์กลางของอาณาจักร สำหรับชื่อเรียกชาวจ้วงพบว่ามีชื่อเรียกที่เรียก ตนเองหรือถูกผู้อื่นเรียกจำนวนหลายชื่อ เช่น ผู้โต ผู้ไท ผู้นอง ผู้จ้วง เป็นต้น เหตุเช่นนี้เกิดจากการที่ จ้วงมิได้รวมเป็นรัฐที่มีเอกภาพเป็นหนึ่งเดียวกันนั่นเอง สำหรับจำนวนประชากรจ้วงจากข้อมูลในอดีต

พบว่าชาวจ้วงมีจำนวน 15.5 ล้านคน หรือกว่าร้อยละ 90 อาศัยอยู่ที่กวางสี ทว่าข้อมูลในปัจจุบันปี 2564 พบว่าประชากรจ้วงมีมากถึง 18 ล้านคน นับว่าเป็นชนกลุ่มน้อยที่มีประชากรมากที่สุดในบรรดาชนกลุ่มน้อยอื่น ๆ และเป็นรองเพียงแค่ชนชาติฮั่นเท่านั้น

ประการที่สองของการศึกษาตามวัตถุประสงค์เปรียบเทียบวัฒนธรรมไทยและจ้วงพบว่า ลักษณะทั่วไปทางวัฒนธรรมของชาติจ้วง กล่าวได้ว่าชาวจ้วงนับเป็นกลุ่มชาติไทที่มีวัฒนธรรมเก่าแก่ ร่องรอยพยานหลักฐานทางวัฒนธรรมของคนจ้วงพบมากมายในมณฑลกวางสี เช่น โบราณสถานภาพเขียนสีผาหลายอันปรากฏร่องรอยวัฒนธรรมโบราณของจ้วงอย่างโดดเด่น ซึ่งวิเคราะห์ได้จากหลักฐานที่ค้นพบว่าลักษณะสังคมและวัฒนธรรมของคนจ้วงมักเกี่ยวข้องกับพิธีกรรมอันเกี่ยวเนื่องกับธรรมชาติ การขอน้ำ ขอฟน และความอุดมสมบูรณ์มาสู่โลกมนุษย์เพื่อผลิตที่เจริญงอกงาม เนื่องจากคนจ้วงเป็นสังคมแห่งเกษตรกรรม ผูกพันกับการทำไร่นา ฉะนั้นคนจ้วงจึงจำเป็นต้องพึ่งพาอาศัยธรรมชาติ นอกจากนี้ลักษณะวัฒนธรรมที่เด่นชัดอีกประการของชาวจ้วงก็คือความชื่นชอบในการร้องเพลงจึงได้การขนานนามว่าเป็น “ดินแดนแห่งแถบทะเลเพลง” สำหรับมิติความสัมพันธ์ของชาวจ้วงและชาวไทยในด้านวัฒนธรรมก็พบว่ามีความสัมพันธ์ในเรื่องความเชื่อโบราณเกี่ยวกับสัตว์ศักดิ์สิทธิ์อย่างกบและสุนัขที่ชาวจ้วงและไทยเชื่อว่ากบและสุนัขให้คุณแก่มนุษย์ มีความสัมพันธ์เรื่องความเชื่อสัตว์ศักดิ์สิทธิ์ที่เกี่ยวข้องกับกลองสำริดร่วมกัน มีความสัมพันธ์ด้านวัฒนธรรมเข้าร่วมกัน มีความสัมพันธ์เกี่ยวกับพิธีกรรมการเพาะปลูกร่วมกัน มีความสัมพันธ์เรื่องแนวคิดความเชื่อเกี่ยวกับขวัญร่วมกัน มีความสัมพันธ์ด้านบทบาทสตรีร่วมกัน มีความสัมพันธ์ของวัฒนธรรมการสัก อาหาร และประเพณีเอาเขยร่วมกัน อีกทั้งสังคมจ้วงและไทยยังปรากฏความสัมพันธ์ด้านโครงสร้างทางสังคมที่คล้ายคลึงกันอีกด้วย อีกประการของการศึกษาเปรียบเทียบวัฒนธรรมไทยและจ้วงของวิจัยฉบับนี้จะกล่าวถึงวัฒนธรรมที่คล้ายคลึงกันของชาวจ้วงและชาวไทย และวัฒนธรรมที่แตกต่างกันระหว่างชาวจ้วงและชาวไทย ผลการศึกษาพบว่าวัฒนธรรมที่คล้ายคลึงกันของชาวจ้วง ได้แก่ ประการแรกลักษณะที่อยู่อาศัย โดยชาวจ้วงและชาวไทยจะนิยมสร้างบ้านแบบใต้ถุนสูง หลังคาทรงจั่ว มุงหลังคาด้วยวัสดุที่หาง่ายตามท้องถิ่น การปลูกเรือนจะมองภูมิอากาศและสภาพแวดล้อมเป็นหลัก บริเวณพื้นที่ใต้ถุนจะนิยมใช้เลี้ยงสัตว์ เก็บเครื่องมือเครื่องใช้ อาหาร บางพื้นที่ก็ปรับรูปแบบการใช้สอยให้สามารถเป็นที่พักผ่อนและใช้รองรับแขกที่มาเยี่ยมเยียน ประการที่สองวัฒนธรรมอาหาร พบว่ามีความคล้ายคลึงในเรื่องการบริโภคอาหารหมักดอง การบริโภคเลือดดิบ และการบริโภคเนื้อสุนัขในบางพื้นที่ ประการที่สามวัฒนธรรมโบราณสถานผ่านภาพเขียนสี ลักษณะที่คล้ายคลึงพบว่ามีภาพเกี่ยวกับสัตว์ คน พิธีกรรม รวมถึงกลองมโหระทึกที่ปรากฏเหมือนกันทั้งในโบราณสถานภาพเขียนสีผาหลายของกวางสี

และภาพเขียนสีผาแต้มและภาพเขียนสีเขาปราสาทในประเทศไทย ประการที่สี่คือวัฒนธรรมการแต่งงานของชาวจ้วงและชาวไทย กล่าวคือ ชาวจ้วงและชาวไทยมีวัฒนธรรมการแต่งเขยเข้าบ้านเช่นเดียวกัน ประการที่ห้าวัฒนธรรมความเชื่อเรื่องขวัญพบว่าความเชื่อเรื่องขวัญได้ปรากฏอยู่ทั้งในสังคมจ้วงและสังคมไทยมานานนับพันปี นำมาสู่พิธีกรรมที่มีร่วมกัน เช่น สูขวัญ เรียกขวัญ ทำขวัญโค กระบือ ขวัญข้าว เป็นต้น ประการที่หกวัฒนธรรมฝังศพพบว่าชาวจ้วงและชาวไทยมีวัฒนธรรมการฝังศพครั้งที่สองเหมือนกัน อีกทั้งแนวทางปฏิบัติก็ยังคงคล้ายคลึงกัน กล่าวคือ จะมีการนำศพฝังครั้งแรกก่อนแล้วต่อมาเมื่อเวลาผ่านไปพอสมควรจึงจะนำกระดูกของศพไปฝังทำพิธีใหม่อีกครั้ง ประการสุดท้ายที่คล้ายคลึงกันคือด้านภาษา จากการศึกษาพบว่าชาวจ้วงและชาวไทยมีคำและไวยากรณ์ที่ค่อนข้างคล้ายคลึงกัน รูปแบบของไวยากรณ์ก็เป็นการวางคำหลักไว้ด้านหน้าตามด้วยส่วนขยาย ซึ่งแตกต่างกับภาษาจีนกลาง สำหรับในเรื่องความแตกต่างของวัฒนธรรมไทยและจ้วงพบว่าวัฒนธรรมการแต่งกาย รูปแบบการแต่งกายที่ไม่เหมือนกันเลย ส่วนใหญ่การแต่งกายจ้วงจะเน้นไปทางที่เหมือนกับของชนชาติอื่นมากกว่า ประการที่สองความแตกต่างด้านการตั้งชื่อ ซึ่งคนจ้วงจะนิยมมีหลายชื่อ และการวางแซ่จะวางด้านหน้าตามด้วยชื่อของตน ขณะที่ไทยจะนิยมมีชื่อเดียว และวางชื่อก่อนแล้วตามด้วยนามสกุล ประการที่สามความแตกต่างด้านศาสนา ชาวไทยจะมีศาสนา และมีองค์กรที่เป็นเอกภาพร่วมกัน มีศาสนสถานที่ค่อนข้างมาก ขณะที่ชาวจ้วงไม่มีศาสนาหรือองค์กรศาสนา ส่วนใหญ่การนับถือจะเป็นสภาวะกึ่งบุพกาล มีแนวคิดลัทธิเต๋า ชื่อก่งซึ่งชาวจ้วงจะรับเอาหลักการบางอย่างมาปรับใช้ในสังคมตนเอง ประการสุดท้ายความแตกต่างด้านวัฒนธรรมการทอผ้าพบว่าการทอผ้าของไทยจะมีรูปแบบลวดลายผสมผสานระหว่างท้องถิ่นกับของชนชาติต่าง ๆ ที่มีการติดต่อสัมพันธ์กัน สีจะมีหลากหลาย ทั้งสีพื้นและสีสดใส ในขณะที่การทอผ้าของชาวจ้วงจะมีรูปแบบลวดลายผสมผสานระหว่างสังคมท้องถิ่นกับสังคมชนชาติอื่นเท่านั้น สีของผ้าทอส่วนใหญ่จะเป็นสีพื้นอย่างครามและดำเพื่อความทนทานในการใช้สอย

วัฒนธรรมไทยและจ้วงมีทั้งวัฒนธรรมที่คล้ายคลึงและแตกต่างกัน ความคล้ายคลึงของวัฒนธรรมไทย-จ้วงยังมีอีกหลายประการที่ให้ศึกษาต่อไป วัฒนธรรมที่คล้ายกันหลายประการนี้เองจึงเป็นสิ่งที่สร้างความสนใจให้แก่นักวิชาการมากมายร่วมกันหาคำตอบถึงความสัมพันธ์ของไทยและจ้วง ตั้งแต่สมัยอดีตจนถึงเกิดคำถามที่ว่าชาวจ้วงและไทยมีสายใยทางเครือญาติ มีรากเหง้าเดียวกัน อย่างไรก็ตามก็ตีสิ่งหนึ่งให้เห็นได้ชัดทางวัฒนธรรมของไทยและจ้วงคือการปรากฏแนวคิดความเชื่อผ่านรูปแบบพิธีกรรมที่เชื่อเรื่องของการบูชาเทพยดาและสิ่งศักดิ์สิทธิ์เพื่อขอความอุดมสมบูรณ์ จะเห็นได้ว่าธรรมชาติสำคัญต่อคนจ้วงและคนไทยเป็นอย่างยิ่ง

บรรณานุกรม

- ฉัตรทิพย์ นาถสุภา และอุษา โลหะจรรุญ, บรรณาธิการ. (2562). **วัฒนธรรมโบราณชนชาติจ้วงกับความเข้าใจวัฒนธรรมไทย**. กรุงเทพฯ: สร้างสรรค์.
- ทองแถม นาถจำนง. (2564). **ต้นกำเนิดนิทานตาเจี้ยตาลูน-ปลาบู่ทอง-เต่าคำและซินเดอเรลล่า**. เข้าถึงเมื่อ 2 กุมภาพันธ์ 2565. เข้าถึงได้จาก <https://e-shann.com/ต้นกำเนิดนิทาน-ตาเจี้ย/?fbclid=IwAR3LTlEAtS-1bi1aO1DeoD18DE9QjUtpNc4aXL24Gpho9GLITNed-VpDT8A>
- ไทยรัฐออนไลน์. (2565). **6 แหล่งภาพเขียนสีโบราณ ยุคก่อนประวัติศาสตร์**. เข้าถึงเมื่อ 15 มีนาคม. เข้าถึงได้จาก <https://www.thairath.co.th/lifestyle/travel/2278525?fbclid=IwAR2ZdgAN9LloPeFBas1hOaqmX-pqNcggFradUvTDCe165lo1UnnLilRppl>
- ชนานันท์ ตรงดี. (2535). **สังคมและวัฒนธรรมของชนชาติจ้วง**. (Society and Culture of Zhuang Nationality) โครงการแปลได้รับการสนับสนุนจากคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ ปี 2537.
- นรชาติ วัง. (2561). “ความสัมพันธ์ระหว่างชนชาติจ้วงและชนชาติไทย: การศึกษาผ่านต้นกำเนิดชาติพันธุ์และภาษา.” **วารสารสังคมลุ่มน้ำโขง** 14, 3 (กันยายน-ธันวาคม): 80-101.
- ประวัติศาสตร์นอกตำรา**. (2564). “สัมผัสชาวจ้วงที่เมืองหนานหนิงเขตปกครองตนเองกว่างซี-จ้วง ตอนที่59.” ออกอากาศทางช่องทางยูทูปประวัติศาสตร์นอกตำรา. 23 มีนาคม.
- ประสาน กำจรเมณกุล. (2552). **จ้วงในมณฑลกว๋างสีของประเทศจีน: อัตลักษณ์การปรับตัวและลักษณะทางสังคมวัฒนธรรม**. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ปรานี วงษ์เทศ. (2549). “การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างจ้วงกับไทยในมิติทางประเพณีวัฒนธรรมและความเชื่อ.” **ตำรงวิชาการ** 5, 2 (กรกฎาคม-ธันวาคม): 14-30.
- พรพรรณ บุรสินสง่า. (2539). “วัฒนธรรมประเพณีไทย-จ้วงกับเส้นทางบรรพบุรุษชนชาติไทย.” **สยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์** 43, 21 (ตุลาคม): 48-50.
- พระปลัดอนันต์ สนพะเนา, ศาสตรา เหล่าอรรค และบุญช่วย พาณิชย์กุล. (2565). **วัฒนธรรมข้าว: การสืบสานภูมิปัญญาพื้นบ้านด้านความเชื่อและพิธีกรรมของชุมชนอีสานใต้**. เข้าถึงเมื่อ 21 มีนาคม. เข้าถึงได้จาก <https://so4.tci-thaijo.org>

- พันธุ์ทิพย์ ชีระเนตร. (2561). **เปิดตำนานปีหมาสัตว์ศักดิ์สิทธิ์ในปฏิทินแห่งโลกตะวันออก**. เข้าถึงเมื่อ 10 กุมภาพันธ์ 2565. เข้าถึงได้จาก https://www.matichon.co.th/prachachuen/prachachuen-scoop/news_792735
- เมฆม สอดส่องกฤษ. (2558). “ภาษาจ้วง: ภาษาไทในประเทศจีนตามทรรศนะของนักวิชาการจีน.” **วารสารกระแสวัฒนธรรม** 15, 28 (มกราคม-มิถุนายน): 67-76.
- วิยะดา วรรณานันท์. (2557). **ค่านิยมที่ปรากฏในการตั้งชื่อ**. เข้าถึงเมื่อ 20 มีนาคม 2565. เข้าถึงได้จาก https://www.stou.ac.th/study/sumrit/6-60/page1-6-60.html?fbclid=IwAR0B6pob9TCnDP9NgxECBNE7yCUTeMlPb5clB-_uNeYl2PgdkSCHFw2zPT8
- วิวัฒน์ พันธวุฒิชยานนท์. (2538). “ชนชาติจ้วง.” **สารคดี** 10, 110 (มกราคม): 123-137.
- ศรีศักร วัลลิโภดม และปรานี วงษ์เทศ. (2536). **จ้วง : พี่น้องเผ่าไทยเก่าแก่ที่สุด**. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ศิริพจน์ เหล่ามานะเจริญ. (2553). “จ้วง-ไทยรากเหง้าเดียวกัน?” **สยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์** 57, 17 (มกราคม): 47.
- _____. (2561). **ซินเดอเรลล่าและปลาบู่ทองมีที่มาจากวัฒนธรรมจ้วง?** เข้าถึงเมื่อ 2 สิงหาคม 2564. เข้าถึงได้จาก https://www.matichonweekly.com/column/article_137942
- ศิลปวัฒนธรรม. (2564). **คนไทยเคยไร้ “นามสกุล” แล้วเริ่มใช้นามสกุลเมื่อใด ใช้แล้วบ่งชี้ถิ่นเกิดอย่างไร**. เข้าถึงเมื่อ 20 มีนาคม 2565. เข้าถึงได้จาก https://www.silpa-mag.com/culture/article_16771?fbclid=IwAR3Q0ydYilxM3h4qZ108EYKHB9fslwVWuBSHsZVk5mkWd880SMcKWX6rHkQ
- _____. (2563). **คนอีสานให้ลูกสาวนอนในห้องส้วม**. เข้าถึงเมื่อ 20 มีนาคม 2565. เข้าถึงได้จาก https://today.line.me/th/v2/article/LD0nEG?fbclid=IwAR0rxoww4c6BcJ1oJtgwXku9odkwUw2RzS5nw__werzUjnHPrSEvIk68o4
- _____. (2564). **นานาปริศนา ภาพเขียนสีบนผาหินฮวาซาน ที่ยังไขคำตอบได้เพียงข้อเดียว**. เข้าถึงเมื่อ 6 กุมภาพันธ์ 2565. เข้าถึงได้จาก https://www.silpa-mag.com/history/article_54927?fbclid=IwAR3qUeu7GrS3sok435jVF_rhDoA2nZI2opeZHWHB H6REWFq5UtFv-yqPkFg

- _____ . (2564). **นิทานจีนว่า บรรพบุรุษคนไทยกิน “ข้าวเหนียว” ที่หมา 9 หางขโมยจากสวรรค์**. เข้าถึงเมื่อ 6 กุมภาพันธ์ 2565. เข้าถึงได้จาก https://www.silpa-mag.com/history/article_24693?fbclid=IwAR0NqKcFy9MVC9MQVHCMWGrw9huzBI9KNiK0oEF6xyWrC6FZU6x6n8tQ1A
- ส่งเสริมวัฒนธรรม. (2565). **การแต่งกาย**. เข้าถึงเมื่อ 20 มีนาคม. เข้าถึงได้จาก https://thainews.prd.go.th/banner/th/culture_th/thaiwere.php?fbclid=IwAR0ihPR5DRVjj4ZxVRzU9ycFO3GeGoGyc4APxyZFXeTymIGTeohfH4WSNRo
- สมหวัง อินทร์ไชย. (2562). **เผ่าจ้วง**. เข้าถึงเมื่อ 2 กุมภาพันธ์ 2565. เข้าถึงได้จาก <http://ctc.crru.ac.th/topic/2267?fbclid=IwAR2CjJfMs3ADS6M-TfVvmUF85dZkx1KZlGfuYunmzyqEux8uZM2Gx25WHwk>
- สุจิตต์ วงษ์เทศ. (2560). **กบให้น้ำ เป็นสัตว์ศักดิ์สิทธิ์ และเหี้ยนหลายพันปีมาแล้ว**. เข้าถึงเมื่อ 6 กุมภาพันธ์ 2565. เข้าถึงได้จาก https://www.matichon.co.th/columnists/news_638243
- _____ . (2563). **ทำขวัญที่กวางสี หลายพันปีมาแล้ว**. เข้าถึงเมื่อ 19 มีนาคม 2565. เข้าถึงได้จาก https://www.matichonweekly.com/column/article_274875?fbclid=IwAR2oesLh56u0ROCPzXMXh53ZcdO5ish8D2FBrzDBPahX1SV8dh2qtBIRuTY
- สุรัตน์ ปรีชา. (2553). **จ้วง-ไทย รากเหง้าเดียวกัน**. เข้าถึงเมื่อ 6 สิงหาคม 2564. เข้าถึงได้จาก https://mgronline.com/china/detail/9530000005691?fbclid=IwAR1DCuUlnsm_m_FKDJmZaCKXLvO90xxxPJy7H8XBl3xvd_QHvzZEx2M7tA4
- หลิงซู่ตง. (2540). **ศาสนาและความเชื่อของชาวจ้วง**. แปลโดย พรพรรณ จันทโรนานนท์. นครปฐม: สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- หลี่ฟู่เซิน, ฉินเซียนอาน และพานซิซื่อ. (2539). **ชาวจ้วง**. แปลโดย เหลียงหยวนหลิง. เชียงใหม่: สุริยวงศ์บุ๊คเซนเตอร์.
- อวี๋รุ้อวี๋ และม้อหุ่จวิน. (2539). **ประเพณีความเป็นอยู่ของชาวจ้วง**. แปลโดย มาลินี ชาญวิภาส. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- Lu Xiaosong. (2561). “วิเคราะห์บทเพลงร้องพื้นบ้านของชนเผ่าจ้วง: An Analysis of Zhuangzu Folk Songs.” วิทยานิพนธ์ปริญญาโท สาขาวิชาการศึกษาภาษาไทยเป็นภาษาที่สองบัณฑิตวิทยาลัย คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ.

MGR Online. (2559). **ยังอยู่ดี!! “ภาพเขียนสีผาแต้ม” ย้อนรอยอารยธรรมผ่านภาพเขียนบนผาสูงแห่งเมืองอุบลฯ**. เข้าถึงเมื่อ 15 มีนาคม 2565. เข้าถึงได้จาก <https://mgronline.com/travel/detail/9590000011501?fbclid=IwAR2ZdgAN9LloPeFBas1hOaqmX-pqNcggFradIUvTDCe165lo1UnnLilRpgI>

Ni Yu. (2556). “วัฒนธรรมความเชื่อที่มีต่อกลองมโหระทึกของชนชาติไทยและกลุ่มชนชาวจ้วง.” วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศิลปและวัฒนธรรม คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา.

Ou Man. (2561). “ตำนานสร้างโลกของกลุ่มชนชาติไท-จ้วง: โลกทัศน์ ความเชื่อและพิธีกรรม.” วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศิลปและวัฒนธรรม คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา.

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ-นามสกุล	ณัฐริกา ไตรประวัติ
วัน เดือน ปีเกิด	31 สิงหาคม พ.ศ.2542
ที่อยู่	14/54 ซ.ลาดพร้าววังหิน31 ถ.ลาดพร้าววังหิน แขวงลาดพร้าว เขตลาดพร้าว กรุงเทพมหานคร 10230
ประวัติการศึกษา	
2560	จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาจากโรงเรียนนวมินทราชินูทิศ บดินทรเดชา
2561-ปัจจุบัน	ระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตพระราชวังสนาม จันทร์ คณะอักษรศาสตร์ สาขาเอเชียศึกษา ภาษาจีน